

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

Κώδικας Δικηγόρων

Κώδικας Δεοντολογίας Δικηγορικού Λειτουργήματος

Επιμέλεια: **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΠ. ΜΑΝΤΖΟΥΤΣΟΣ**
Δικηγόρος – ΔΝ, τ. Αντιπρόεδρος ΔΣΑ

Ενημέρωση με το Ν. 5221/2025

ΑΝΑΤΥΠΩΣΗ – ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2025

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

- ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΔΣΑ	5
- ΠΡΟΛΟΓΟΣ	6
- ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' – Γενικό Μέρος (Άρθρα 1-9)	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' – ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ – ΑΣΚΗΣΗ – ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ (Άρθρα 10-22)	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' – ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ, ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΠΑΥΣΗ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ (Άρθρα 23-33)	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' – ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ (Άρθρα 34-41)	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' – ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΑΣ (Άρθρα 42-56)	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' – ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ (Άρθρα 57-86)	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' – ΟΙ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ (Άρθρα 87-138)	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η' – ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ (Άρθρα 139-159)	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ' – ΑΓΩΓΗ ΚΑΚΟΔΙΚΙΑΣ (Άρθρα 160-164)	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι' – ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (165-166)	59
- ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΜΑΤΟΣ	60
ΠΡΟΟΙΜΙΟ	60
Α' – ΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΜΑ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ (Άρθρα 1-3)	61
Β' – ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ (Άρθρο 4)	61
Γ' – ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ (Άρθρα 5-11)	62
Δ' – ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ (Άρθρα 12-19)	63
Ε' – ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΥΣ (Άρθρα 20-27)	64
ΣΤ' – ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ (Άρθρα 28-32)	65
Ζ' – ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ (Άρθρα 33-34)	66
Η' – ΣΧΕΣΕΙΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ – ΑΣΚΟΥΜΕΝΟΥ (Άρθρο 35)	66
Θ' – ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΝΤΟΛΕΑ (Άρθρα 36-37)	66
Ι' – ΣΧΕΣΕΙΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΙΚΟΥ (Άρθρο 38)	67
ΙΑ' – ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΤΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ (Άρθρο 39)	68
ΙΒ' – ΚΥΡΩΣΕΙΣ (Άρθρα 40-41)	68
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι. ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΜΟΙΒΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΓΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΕ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ	69
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ. ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΜΟΙΒΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΓΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΕ ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ	76
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ. ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΓΙΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ ΑΡΘΡΟΥ 61 ΠΑΡ. 2	77

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΔΣΑ

Η παρούσα έκδοση του ΔΣΑ εντάσσεται στη δέσμη πρωτοβουλιών του Συλλόγου για την πλήρη ενημέρωση των συναδέλφων σχετικά με τα βασικά νομοθετήματα, που καλούνται να εφαρμόσουν στην επαγγελματική τους καθημερινότητα.

Η ανά χείρας επικαιροποιημένη έκδοση του Κώδικα Δικηγόρων και του Κώδικα Δεοντολογίας Δικηγορικού Λειτουργήματος ενσωματώνει όλες τις μέχρι σήμερα τροποποιήσεις του Κώδικα (συμπεριλαμβανομένου του ν. 4964/2022).

Για το λόγο αυτό, φιλοδοξούμε ότι θα αποτελέσει χρήσιμο βοήθημα ιδίως ενόψει του Πανελληνίου Διαγωνισμού υποψηφίων δικηγόρων, που περιλαμβάνει εξέταση στο γνωστικό αντικείμενο του Κώδικα Δικηγόρων και της δικηγορικής δεοντολογίας.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλονται στον Αντιπρόεδρο του Συλλόγου, Αλέξανδρο Μαντζούτσο, για την επιμελή σύνταξη του παρόντος πονήματος.

Πέρα από τις εκδοτικές πρωτοβουλίες που αναλαμβάνει όταν κρίνεται σκόπιμο (όπως ο νέος Ποινικός Κώδικας και Κώδικας Ποινικής Δικονομίας σε έκδοση «τσέπης»), ο ΔΣΑ δίδει πρωτίστως έμφαση στη διευκόλυνση της ηλεκτρονικής πρόσβασης των συναδέλφων στη νομοθεσία και νομολογία.

Εμβληματικό για εμάς είναι το έργο της αναβάθμισης του ΙΣΟΚΡΑΤΗ που, πέραν της ουσιώδους βελτίωσης της τεχνολογικής υποδομής του πληροφοριακού συστήματος, περιλαμβάνει βελτιστοποίηση των εφαρμογών αναζήτησης, αύξηση της ταχύτητας απόκρισης της βάσης, καθώς και mobile portal που επιτρέπει την πρόσβαση από κινητές συσκευές.

Ο ΔΣΑ θα συνεχίσει να στέκεται δίπλα στο δικηγόρο, ιδίως στον ασκούμενο και νέο δικηγόρο, ώστε να διευκολύνει το δύσκολο έργο στο οποίο καλείται να αντεπεξέλθει καθημερινά.

Ο Πρόεδρος του ΔΣΑ
Δημήτρης Κ. Βερβесός

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Με το Ν. 4194/2013 (Α' 208) τέθηκε σε ισχύ ο νέος Κώδικας Δικηγόρων, ο οποίος αντικατέστησε στο σύνολό του το Ν.Δ. 3026/1954 – Περί του Κώδικος των Δικηγόρων (Α' 235).

Με το νέο αυτό νομοθέτημα προβλέφθηκε και ήδη εφαρμόζεται ένα νέο σύστημα για την απόκτηση της άδειας δικηγόρου, με διεξαγωγή πανελλήνιου διαγωνισμού, στο πλαίσιο του οποίου εξετάζεται, μεταξύ άλλων, το μάθημα «Κώδικας Δικηγόρων και Κώδικας Δεοντολογίας».

Οι πολλαπλές τροποποιήσεις τις οποίες έχει ήδη υποστεί ο νέος Κώδικας Δικηγόρων με τους Ν. 4205/2013 (Α' 242), 4236/2014 (Α' 33), 4254/2014 (Α' 85), 4267/2014 (Α' 137), 4285/2014 (Α' 191), 4356/2015 (Α' 181), 4370/2016 (Α' 37), 4411/2016 (Α' 142), 4446/2016 (Α' 240), 4509/2017 (Α' 201), 4531/2018 (Α' 62), 4596/2019 (Α' 32), 4700/2020 (Α' 127), 4745/2020 (Α' 214), 4795/2021 (Α' 62), 4816/2021 (Α' 118), 4820/2021 (Α' 130), 4842/2021 (Α' 190), 4912/2022 (Α' 59), 4938/2022 (Α' 109), 4963/2022 (Α' 149) και 4964/2022 (Α' 150) καθιστούν επιτακτική την παρούσα έκδοση, συνοδευόμενη από τον Κώδικα Δεοντολογίας Δικηγορικού Λειτουργήματος, ώστε να αποτελέσει ένα χρήσιμο βοήθημα για τον **ασκούμενο δικηγόρο**, προκειμένου **να μην αναγκαστεί να δαπανήσει χρήματα για την απόκτηση των εν λόγω νομοθετημάτων**, ενόψει της συμμετοχής του στον πανελλήνιο διαγωνισμό.

Συγχρόνως, απευθύνεται στο **νέο και μαχόμενο δικηγόρο**, προκειμένου να μπορεί να έχει **ελεύθερη και δωρεάν πρόσβαση στους κανόνες δικαίου** που ρυθμίζουν τη νομική του θέση ως δημοσίου λειτουργού - συλλειτουργού στην απονομή της Δικαιοσύνης, την άσκηση της δικηγορίας, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του.

Στο ανά χείρας έργο παρατίθενται και τα **Παραρτήματα I, II και III** του Κώδικα Δικηγόρων, όπως ισχύουν, προς **διευκόλυνση όλων των συναδέλφων για τον υπολογισμό της αμοιβής τους**, κάθε φορά που αναλαμβάνουν μια νέα υπόθεση.

Διατίθεται δωρεάν προς κάθε ενδιαφερόμενο συνάδελφο, με την ευχή να φανεί χρήσιμο.

Αθήνα, Ιούνιος 2023

Αλέξανδρος Μαντζούτσος

Δικηγόρος – ΔΝ, Αντιπρόεδρος ΔΣΑ

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' – Γενικό Μέρος

Άρθρο 1 – Η φύση της δικηγορίας

1. Ο δικηγόρος είναι δημόσιος λειτουργός. Το λειτούργημά του αποτελεί θεμέλιο του κράτους δικαίου.
2. Περιεχόμενο του λειτουργήματος είναι η εκπροσώπηση και υπεράσπιση του εντολέα του σε κάθε δικαστήριο, αρχή ή υπηρεσία ή εξωδικαστικό θεσμό, η παροχή νομικών συμβουλών και γνωμοδοτήσεων, όπως επίσης και η συμμετοχή του σε θεσμοθετημένα όργανα ελληνικά ή διεθνή.

Άρθρο 2 – Η θέση του δικηγόρου στην απονομή της Δικαιοσύνης

Ο δικηγόρος είναι συλλειτουργός της δικαιοσύνης. Η θέση του είναι θεμελιώδης, ισότιμη, ανεξάρτητη και αναγκαία για την απονομή της.

Άρθρο 3 – Το επάγγελμα του δικηγόρου

1. Ο δικηγόρος ασκεί ελεύθερο επάγγελμα στο οποίο προέχει το στοιχείο της εμπιστοσύνης του εντολέα του προς αυτόν.
2. Για τις υπηρεσίες του αμείβεται από τον εντολέα του είτε ανά υπόθεση είτε με πάγια αμοιβή ή με μισθό.
3. Η άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος δεν συνιστά εμπορική δραστηριότητα.

Άρθρο 4 – Απόκτηση της δικηγορικής ιδιότητας

Τη δικηγορική ιδιότητα αποκτά εκείνος: α) ο οποίος έχει επαρκείς γνώσεις για να ασκεί το λειτούργημά του μετά από επιτυχή συμμετοχή του σε πανελλήνιες εξετάσεις, β) για τον οποίο εκδίδεται απόφαση διορισμού από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (στο εξής Υπουργός Δικαιοσύνης), η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, γ) ο οποίος δίδει τον προβλεπόμενο στον παρόντα Κώδικα (στο εξής Κώδικας) νόμιμο όρκο ενώπιον του Εφετείου ή του Πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου ανήκει ο Δικηγορικός Σύλλογος όπου έχει εγγραφεί και δ) ο οποίος έχει εγγραφεί στο μητρώο ενός από τους Δικηγορικούς Συλλόγους του Κράτους.

Άρθρο 5 – Θεμελιώδεις αρχές και αξίες στην άσκηση της δικηγορίας

Ο δικηγόρος κατά την άσκηση των καθηκόντων του:

α) Υπερασπίζεται το Σύνταγμα, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και τα Πρόσθετα Πρωτόκολλα αυτής, το Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και το σύνολο των διεθνών και ευρωπαϊκών συμβάσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα.
β) Ακολουθεί τις παραδόσεις του υπερασπιστικού λειτουργήματος και τους κανόνες δεοντολογίας, όπως έχουν διαμορφωθεί ιστορικά κατά την άσκηση της δικηγορίας και διατυπώνονται στον Κώδικα.
γ) Τηρεί εχεμύθεια, απαραβίαστη υπέρ του εντολέα του, για όσα αυτός του εμπιστεύθηκε ή περιήλθαν σε γνώση του κατά την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος.
δ) Δεσμεύεται από το περιεχόμενο της εντολής που αποδέχτηκε, εκτός εάν συγκεκριμένη πράξη, ενέργεια ή παράλειψη στο πλαίσιο της εντολής έρχεται σε αντίθεση με το καθήκον του.
ε) Διατηρεί την ελευθερία χειρισμού της υπόθεσης, δεν υπόκειται σε υποδείξεις και εντολές αντίθετες προς τον νόμο και μη συμβατές προς το συμφέρον του εντολέα του.

«Άρθρο 6 – Προϋποθέσεις δικηγορικής ιδιότητας – Κωλύματα

Ο δικηγόρος πρέπει:

1. Να είναι Έλληνας πολίτης ή πολίτης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλου κράτους, που είναι συμβαλλόμενο στη Σύμβαση Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου. Έλληνας το γένος μπορεί να διορισθεί δικηγόρος μετά από άδεια του Υπουργού Δικαιοσύνης, που εκδίδεται ύστερα από τη διατύπωση γνώμης του οικείου δικηγορικού συλλόγου.
2. Να είναι κάτοχος πτυχίου Νομικού Τμήματος ή Νομικής Σχολής Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος της ημεδαπής ή άλλου κράτους-μέλους της Ε.Ε., εφόσον έχει περατώσει με επιτυχία τη διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 15 του Τμήματος Β', ή τρίτου κράτους, εφόσον αυτό έχει αναγνωρισθεί από τον Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.), που προβλέπεται στο άρθρο 1 του ν. 3328/2005 (Α' 80).
3. Κατ' εξαίρεση της παρ. 1, πολίτης τρίτης χώρας, που διαμένει νομίμως στην ημεδαπή, μπορεί να διορισθεί δικηγόρος, εφόσον είναι απόφοιτος Τμήματος Νομικής Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος στην Ελλάδα με ελάχιστο βαθμό (μέσο όρο) πτυχίου επτά κόμμα πέντε (7,5) και κατέχει Μεταπτυχιακό Τίτλο Σπουδών Τμήματος Νομικής Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος της ημεδαπής.
4. Να μην έχει καταδικασθεί αμετάκλητα: α) για κακούργημα, β) για τα εγκλήματα της κλοπής, υπεξαίρεσης, εκβίασης, πλαστογραφίας, νόθευσης, δωροδοκίας, τοκογλυφίας, ψευδορκίας, απάτης και απιστίας.
5. Να μην έχει στερηθεί αμετάκλητα των πολιτικών δικαιωμάτων του. Αποκλείεται ο διορισμός του για όσο χρόνο διαρκεί η στέρηση αυτή.

6. Να μην έχει τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση, πλήρη ή μερική, κατά το άρθρο 1676 του Αστικού Κώδικα. Αποκλείεται ο διορισμός του για όσο χρόνο διαρκεί η συμπαράσταση αυτή.
7. Να μην φέρει την ιδιότητα του κληρικού ή μοναχού.»¹.

Άρθρο 7 – Αυτοδίκαιη απώλεια και αποβολή της ιδιότητας του δικηγόρου

1. Αποβάλλει αυτοδίκαια την ιδιότητα του δικηγόρου και διαγράφεται από το μητρώο του συλλόγου του οποίου είναι μέλος: α) Εκείνος που στο πρόσωπο του συντρέχει περίπτωση από αυτές που αποκλείουν τη δυνατότητα διορισμού του ως δικηγόρου κατά τις διατάξεις του Κώδικα. β) Εκείνος που μετά τον διορισμό του στερείται για οποιονδήποτε λόγο την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη ή του πολίτη κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου. Το προηγούμενο εδάφιο δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση της παρ. 3 του άρθρου 6. γ) Εκείνος που διορίζεται ή κατέχει οποιαδήποτε έμμισθη θέση με σύμβαση εργασιακής ή υπαλληλικής σχέσης σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή υπηρεσία δημόσια (πολιτική ή στρατιωτική), δικαστική, δημοτική ή νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης επιφυλασσομένης της διάταξης του άρθρου 31 του Κώδικα. δ) Εκείνος που αποκτά την εμπορική ιδιότητα με βάση τον εμπορικό νόμο ή ασκεί έργα ή καθήκοντα διευθύνοντος ή εντεταλμένου συμβούλου, διοικητή, διαχειριστή ή εκπροσώπου σε οποιαδήποτε κεφαλαιουχική ή προσωπική εμπορική επιχείρηση ή κοινοπραξία (εκτός αν στην τελευταία περίπτωση άλλος ειδικός νόμος ορίζει διαφορετικά). ε) Εκείνος που ασκεί άλλο επάγγελμα, και ιδιαίτερα εμπόρου ή μεσίτη, καθώς και κάθε άλλη εργασία, υπηρεσία ή απασχόληση που δεν συνάδει με το δικηγορικό λειτούργημα.
2. Δικηγόρος, που στο πρόσωπό του συντρέχει μία από τις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου, υποχρεούται να προβεί σε σχετική δήλωση, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, στον σύλλογο που ανήκει και να υποβάλλει την παραίτησή του.
3. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης, αυτεπάγγελα ή ύστερα από αίτηση του οικείου δικηγορικού συλλόγου, βεβαιώνει την απώλεια της ιδιότητας του δικηγόρου, αφότου επήλθε το γεγονός που την προκάλεσε. Η απόφαση αυτή, ανακοινώνεται στον οικείο δικηγορικό σύλλογο και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το κύρος των διαδικαστικών και δικονομικών πράξεων που διενήργησε ο δικηγόρος μέχρι την έκδοση της πιο πάνω απόφασης δεν θίγεται.»².

Άρθρο 8 – Έργα που επιτρέπονται στον δικηγόρο

- Επιτρέπεται στον δικηγόρο, ύστερα από έγγραφη γνωστοποίηση στο δικηγορικό σύλλογο στον οποίο ανήκει:
- α) Να παρέχει σε εντολέα με ετήσια ή μηνιαία αμοιβή νομικές υπηρεσίες ως δικαστικός ή νομικός σύμβουλος ή ως δικηγόρος με έμμισθη εντολή, είτε αυτός ανήκει στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, καθώς και να αναλαμβάνει παράλληλα υποθέσεις από οποιονδήποτε άλλον εντολέα με αμοιβή για κάθε υπόθεση ξεχωριστά, είτε με ετήσια ή περιοδική αμοιβή.
  - β) Να διδάσκει μαθήματα νομικών, οικονομικών, κοινωνικών, πολιτικών ή άλλων επιστημών, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, μετεκπαίδευσης, επιμόρφωσης ή κατάρτισης οποιουδήποτε φορέα.
  - γ) Να προσφέρει ερευνητικές υπηρεσίες με οποιαδήποτε σχέση σε ερευνητικούς φορείς και ερευνητικά προγράμματα ή υπηρεσίες.
  - δ) Να ενεργεί δημοσιογραφικές εργασίες ή να ασχολείται με τις τέχνες, τον πολιτισμό και τη συγγραφή και έκδοση βιβλίων, περιοδικών και εφημερίδων έντυπων και ηλεκτρονικών, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 1δ του άρθρου 7.
  - ε) Να είναι βουλευτής ή ευρωβουλευτής.
  - στ) Να είναι διορισμένος σε θέση μετακλητή στη Βουλή, σε γραφεία υπουργών, υφυπουργών, γενικών γραμματέων, σε θέση μέλους της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής και Επιστημονικών Συνεργατών βουλευτών.
  - ζ) Να είναι εκκαθαριστής σε νομικά πρόσωπα ή περιουσίες.
  - η) Να εκτελεί έργα πραγματογνώμονα ή τεχνικού συμβούλου.
  - θ) Να είναι μέλος ή να ασκεί καθήκοντα διαχειριστή σε αστική μη κερδοσκοπική Εταιρεία.
  - ι) Κάθε άλλη δραστηριότητα που δεν υπάγεται στις διατάξεις για την αυτοδίκαιη απώλεια και αποβολή της δικηγορικής ιδιότητας και για την πλήρη ή μερική αναστολή της άσκησης του λειτουργήματος του δικηγόρου.

Άρθρο 9 – Αντιποίηση της δικηγορίας

1. Όποιος, χωρίς να έχει την ιδιότητα του δικηγόρου, εμφανίζεται με αυτήν και διενεργεί πράξεις που ανήκουν αποκλειστικά στην αρμοδιότητα του δικηγορικού λειτουργήματος ή υπόσχεται τη διενέργεια τέτοιων πράξεων, ακόμα και εάν διορίζει για αυτό δικηγόρο της εκλογής του, τιμωρείται κατά το άρθρο 175 του Ποινικού Κώδικα, όπως εκάστοτε ισχύει, εκτός εάν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη. Ο οικείος Δικηγορικός Σύλλογος δικαιούται να παρίστανται ενώπιον του ποινικού δικαστηρίου, ως πολιτικώς ενάγων για την υποστήριξη της κατηγορίας.

¹ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 παρ. 1 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

² Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 παρ. 2 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

2. Σε περίπτωση που φυσικό ή νομικό πρόσωπο αντιπoiείται την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος με τον οποιονδήποτε τρόπο, ο οικείος Δικηγορικός Σύλλογος μπορεί να ζητήσει, με αίτηση που υποβάλλεται στο Ειρηνοδίκη κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, τη σφράγιση του γραφείου ή του καταστήματος, όπου ασκούνται οι παράνομες ενέργειες ή και οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέτρο, καθώς και την απαγόρευση της διαφήμισης ή της χρήσης (έντυπης, ηλεκτρονικής) κάθε διακριτικού γνωρίσματος που προσιδιάζει στην άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' – ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ – ΑΣΚΗΣΗ – ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΤΜΗΜΑ Α' – ΑΣΚΗΣΗ

Άρθρο 10 – Γενικές προϋποθέσεις για την έναρξη της άσκησης

1. Εκείνος που ενδιαφέρεται να εγγραφεί ως ασκούμενος δικηγόρος πρέπει, μέσα σε εύλογο χρόνο από τη λήψη του πτυχίου του, να καταθέσει αίτηση για την εγγραφή του ως ασκούμενος δικηγόρος στον Πρόεδρο του δικηγορικού συλλόγου στην περιφέρεια του οποίου επιθυμεί να ασκηθεί, συνυποβάλλοντας και βεβαίωση έναρξης άσκησης από τον δικηγόρο στον οποίο ασκείται. «Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του δικηγορικού συλλόγου, μπορεί να επιτραπεί στον ενδιαφερόμενο να προσκομίσει αντί του πτυχίου βεβαίωση ότι ολοκλήρωσε επιτυχώς τις σπουδές του»³.

2. Καθυστέρηση στην υποβολή αίτησης εγγραφής συγχωρείται για σπουδαίο λόγο. Σπουδαίος λόγος είναι ιδίως: α) η εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων, β) η απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου, ή γ) λόγοι υγείας του ενδιαφερόμενου.

3. Σε κάθε περίπτωση μετά την πάροδο πενταετίας από τη λήψη πτυχίου, η εγγραφή στο ειδικό βιβλίο ασκουμένων δικηγόρων επιτρέπεται, με απόφαση του Δ.Σ. του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, εφόσον ο πτυχιούχος επικαλεσθεί και αποδείξει με συγκεκριμένα στοιχεία ότι δεν αποξενώθηκε από τη νομική επιστήμη. Ως συναφής, με τη νομική επιστήμη, δραστηριότητα ή εργασία νοείται μόνο η παροχή αμιγώς νομικών εργασιών, έργων ή δραστηριοτήτων, όπως αυτές ορίζονται στον Κώδικα.

4. Η άσκηση αρχίζει με την εγγραφή του ενδιαφερόμενου στο ειδικό μητρώο ασκουμένων του Δικηγορικού Συλλόγου του τόπου άσκησης. Η ιδιότητα του ασκουμένου διατηρείται για όσο χρόνο απαιτείται για την ολοκλήρωση της άσκησης και την επιτυχή συμμετοχή του στις σχετικές δοκιμασίες και μέχρι τον επακόλουθο διορισμό του ως δικηγόρου.

Άρθρο 11 – Προϋποθέσεις απόκτησης της ιδιότητας του ασκούμενου δικηγόρου – Κωλύματα

1. Ο ασκούμενος δικηγόρος πρέπει να πληροί όλες τις προϋποθέσεις της δικηγορικής ιδιότητας.

2. Τα κωλύματα και τα ασυμβίβαστα που ορίζονται για τον δικηγόρο, ισχύουν και για τον ασκούμενο δικηγόρο.

3. Ο ασκούμενος δικηγόρος υπάγεται στο πειθαρχικό δίκαιο του Κώδικα και στη δικαιοδοσία των Πειθαρχικών Συμβουλίων που προβλέπονται σε αυτόν. Σε βάρος του προβλέπονται οι ίδιες πειθαρχικές ποινές, όπως στον δικηγόρο, πλην της οριστικής ή πρόσκαιρης παύσης. Αντί των τελευταίων ποινών μπορεί να του επιβληθούν οι ποινές της διαγραφής από το μητρώο ασκουμένων ή η παράταση του χρόνου της άσκησης μέχρι δύο (2) έτη.

4. Σε περίπτωση διαγραφής του ασκούμενου δικηγόρου ισχύουν αναλογικά οι διατάξεις του Κώδικα σχετικά με τον επαναδιορισμό του δικηγόρου που έχει παυθεί οριστικά.

Άρθρο 12 – Δικαίωμα παράστασης του ασκούμενου δικηγόρου

1. Ο ασκούμενος δικηγόρος έχει τη δυνατότητα να παρίσταται στα Πταισματοδικεία, στις προανακριτικές αρχές, στα Ειρηνοδικεία κατά τη συζήτηση υποθέσεων μικροδιαφορών, στη λήψη ένορκων βεβαιώσεων, καθώς και ενώπιον οποιασδήποτε διοικητικής αρχής.

2. Ο ασκούμενος δικηγόρος μπορεί να συμπαρίσταται και να συνυπογράφει τις προτάσεις, σημειώματα και υπομνήματα με τον δικηγόρο, στον οποίο ασκείται, σε όλα τα δικαστήρια του πρώτου και δεύτερου βαθμού.

Άρθρο 13 – Διάρκεια της άσκησης και περιεχόμενο

1. Η άσκηση διαρκεί δεκαοκτώ (18) μήνες.

2. Η άσκηση γίνεται σε δικηγόρο με δικαίωμα παράστασης στον Άρειο Πάγο ή στο Εφετείο, καθώς και σε δικηγορικές εταιρείες, στις οποίες συμμετέχουν δικηγόροι με την προηγούμενη ικανότητα παράστασης. Κατ' εξαίρεση, σε Δικηγορικούς Συλλόγους που δεν εδρεύουν στην έδρα Εφετείων, η άσκηση μπορεί να γίνει και σε δικηγόρο με δικαίωμα παράστασης στο Πρωτοδικείο, ο οποίος έχει υπηρεσία τουλάχιστον πέντε (5) ετών. Κάθε δικηγόρος δεν μπορεί να απασχολεί περισσότερους από τρεις (3) ασκούμενους δικηγόρους. Στις δικηγορικές εταιρείες επιτρέπεται η απασχόληση τριών (3) ασκουμένων δικηγόρων από κάθε δικηγορο-εταίρο.

³ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 1 του Ν. 4205/2013 (Α' 242).

3. α) Η άσκηση επιτρέπεται να πραγματοποιηθεί και στην Κεντρική Υπηρεσία ή σε γραφείο νομικού συμβούλου ή σε δικαστικό γραφείο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. β) Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης καθορίζονται ο αριθμός και η αμοιβή των ασκούμενων δικηγόρων που πραγματοποιούν άσκηση σε υπηρεσία ή γραφείο της περ. α'. γ) Με απόφαση του Προέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους τοποθετούνται οι ασκούμενοι δικηγόροι, προκειμένου να πραγματοποιήσουν άσκηση σε υπηρεσία ή σε γραφείο της περ. α' και ανατίθενται καθήκοντα σε αυτούς.
4. α) Άσκηση επιτρέπεται να πραγματοποιηθεί και σε νομική υπηρεσία δημόσιας υπηρεσίας, ανεξάρτητης αρχής και οργανισμού, καθώς και σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. β) Η άσκηση σε υπηρεσία, αρχή, οργανισμό και νομικό πρόσωπο της περ. α' διαρκεί μέχρι δώδεκα (12) μήνες και τη βεβαίωση άσκησης χορηγεί ο προϊστάμενος της νομικής υπηρεσίας ή του νομικού γραφείου ή ο νομικός σύμβουλος. γ) Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης καθορίζονται ο αριθμός και η αμοιβή των ασκούμενων δικηγόρων που πραγματοποιούν άσκηση σε υπηρεσία, αρχή, οργανισμό και νομικά πρόσωπα της περ. α'.
5. α) Η άσκηση επιτρέπεται να γίνει, ολικά ή μερικά, στις υπηρεσίες των Δικηγορικών Συλλόγων και στην ειδική νομική υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, η σχετική δε αμοιβή των ασκούμενων βαρύνει τους οικείους φορείς. Τη βεβαίωση άσκησης χορηγεί ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου ή ο Υπουργός Δικαιοσύνης, αντίστοιχα. β) Ο αριθμός των ασκούμενων, η επιλογή τους, ο χρόνος, ο τόπος, η αμοιβή, καθώς και οι λοιπές συνθήκες άσκησης των ασκούμενων δικηγόρων της περ. α' καθορίζονται, αντίστοιχα, από το Διοικητικό Συμβούλιο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου ή με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης.
- «6. α) Μέρος της άσκησης, διάρκειας έως δώδεκα (12) μηνών, μπορεί να πραγματοποιηθεί στη γραμματεία του πολιτικού και διοικητικού εφετείου ή πρωτοδικείου ή της αντίστοιχης εισαγγελίας ή του ειρηνοδικείου, ή σε άμισθο ή έμισθο υποθηκοφυλακείο ή στα Κτηματολογικά Γραφεία Κω, Λέρου και Ρόδου ή σε Κτηματολογικά Γραφεία και Υποκαταστήματα του Φορέα «Ελληνικό Κτηματολόγιο» (του ν. 4512/2018) της έδρας του Δικηγορικού Συλλόγου στον οποίο έχει εγγραφεί ο ασκούμενος. β) Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης καθορίζονται ο συνολικός αριθμός, η κατανομή των ασκούμενων δικηγόρων στα δικαστήρια, τις εισαγγελίες, τα υποθηκοφυλακεία, τα Κτηματολογικά Γραφεία Κω, Λέρου και Ρόδου και τα Κτηματολογικά Γραφεία και Υποκαταστήματα του Φορέα «Ελληνικό Κτηματολόγιο» (του ν. 4512/2018), η διαδικασία, ο τρόπος επιλογής, ο καθορισμός της έναρξης, ο ακριβής χρόνος άσκησης, η εξειδίκευση των καθηκόντων που επιτελούν οι ασκούμενοι, η αμοιβή και ο τρόπος καταβολής της, καθώς και κάθε ειδικότερο ζήτημα σχετικά με την πραγματοποίηση της άσκησης. γ) Με απόφαση των οργάνων διοίκησης του πρωτοδικείου, του εφετείου, της εισαγγελίας του ειρηνοδικείου, του υποθηκοφυλακείου, των Κτηματολογικών Γραφείων Κω, Λέρου και Ρόδου και του Φορέα «Ελληνικό Κτηματολόγιο» (του ν. 4512/2018), έπειτα από γνώμη του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, καθορίζεται η ειδικότερη τοποθέτηση των ασκούμενων δικηγόρων ανά πολιτικό ή διοικητικό εφετείο, πρωτοδικείο, εισαγγελία, ειρηνοδικείο, υποθηκοφυλακείο, Κτηματολογικά Γραφεία Κω, Λέρου και Ρόδου ή Κτηματολογικά Γραφεία και Υποκαταστήματα του Φορέα «Ελληνικό Κτηματολόγιο» (του ν. 4512/2018).»⁴.
7. α) Μέρος της άσκησης, διάρκειας έως δώδεκα (12) μηνών, μπορεί να πραγματοποιηθεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας, στον Άρειο Πάγο, στο Ελεγκτικό Συνέδριο ή στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. β) Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης καθορίζονται ο αριθμός των ασκούμενων δικηγόρων, η διαδικασία και τα κριτήρια επιλογής τους, ο καθορισμός έναρξης και λήξης της περιόδου άσκησης, η αμοιβή και ο τρόπος καταβολής της, καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο ζήτημα σχετικά με την άσκηση στα δικαστήρια της περ. α'. γ) Με απόφαση του Προέδρου ή του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατά περίπτωση, επιλέγονται και κατανέμονται οι ασκούμενοι δικηγόροι στα δικαστήρια της περ. α'.
8. Κατόπιν πράξης του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Προέδρου του Αρείου Πάγου, του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου ή των οργάνων διοίκησης του εφετείου, του πρωτοδικείου, της εισαγγελίας ή του ειρηνοδικείου, δύναται ασκούμενοι δικηγόροι οι οποίοι ήδη ασκούνται στα ως άνω δικαστήρια ή εισαγγελίες, αντιστοίχως, να διατίθενται σε δικαστή, κτηματολογικό δικαστή, εισαγγελέα ή ειρηνοδίκη, προκειμένου να τους επικουρούν στα καθήκοντα τους, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην ίδια ανωτέρω πράξη.
9. Σε περίπτωση αδυναμίας του ενδιαφερόμενου να βρει θέση για την άσκησή του, μεριμνά σχετικά ο Πρόεδρος του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου.
10. Επιτρέπεται, με αίτηση του ενδιαφερόμενου, η μετεγγραφή του ασκούμενου από το μητρώο ασκούμενων ενός Δικηγορικού Συλλόγου στο μητρώο ασκούμενων άλλου Δικηγορικού Συλλόγου.
11. Η αμοιβή των ασκούμενων δικηγόρων καθορίζεται με διάταξη τυπικού νόμου, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά με τις πιο πάνω διατάξεις.»⁵.

⁴ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 88 του Ν. 4842/2021 (Α' 190).

⁵ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

Άρθρο 14 – Ειδική επιτροπή εποπτείας κατά την άσκηση

1. Σε κάθε δικηγορικό σύλλογο συνίσταται πενταμελής επιτροπή εποπτείας ασκουμένων.
2. Η ως άνω Επιτροπή συγκροτείται: α) από τον Πρόεδρο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου ή τον νόμιμο αναπληρωτή του, β) από δύο μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου, μετά από κλήρωση και γ) από δύο δικηγόρους, οι οποίοι ασκούν το δικηγορικό λειτούργημα τουλάχιστον πέντε (5) έτη, ύστερα από κλήρωση. Όπου υπάρχει Ένωση Ασκούμενων ή Νέων Δικηγόρων, εκπρόσωπος αυτής καταλαμβάνει μία εκ των δύο ανωτέρω θέσεων.
3. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (στο εξής Υπουργού Δικαιοσύνης) που εκδίδεται μετά από πρόταση της Συντονιστικής Επιτροπής των Δικηγορικών Συλλόγων, καθορίζονται τα σχετικά με την διεξαγωγή της πρακτικής άσκησης, ο τρόπος ελέγχου της άσκησης από τον οικείο δικηγορικό σύλλογο, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τόσο των ασκουμένων όσο και των δικηγόρων στους οποίους αυτοί ασκούνται. Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και αναρτάται στην ιστοσελίδα του οικείου δικηγορικού συλλόγου.

«ΤΜΗΜΑ Β' – ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΧΩΝ ΤΙΤΛΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΤΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΜΕΝΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΤΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ

Άρθρο – 15 Ειδικές προϋποθέσεις

1. Πτυχιούχοι ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της αλλοδαπής μπορούν να πραγματοποιούν άσκηση στην Ελλάδα, εφόσον: α) είναι πολίτες κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλου συμβαλλόμενου κράτους της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, β) είναι κάτοχοι πτυχίου Νομικής Σχολής των Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων των κρατών της περ. α', σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 6.
- 1.α. Για το αίτημα εγγραφής στο Μητρώο ασκουμένων αποφαίνεται Επιτροπή Αξιολόγησης, η οποία συγκροτείται με απόφαση της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Χώρας. Η Επιτροπή αποτελείται από τους Προέδρους των Δικηγορικών Συλλόγων ως εξής: α) Αθηνών, ως Πρόεδρο, β) Θεσσαλονίκης, γ) Πειραιώς ή τους αναπληρωτές τους και δ) έναν Πρόεδρο άλλου δικηγορικού συλλόγου ή τον αναπληρωτή του.
- 1.β. Η Επιτροπή της παρ. 1α συγκροτείται στην πρώτη συνεδρίαση της Ολομέλειας των Προέδρων των δικηγορικών συλλόγων, που συγκαλείται μετά τις αρχαιρεσίες για ανάδειξη των προεδρείων των συλλόγων και η θητεία της διαρκεί μέχρι τη λήξη της θητείας των μελών της. Ως πέμπτο μέλος μετέχει στην Επιτροπή ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου, στον οποίο υποβλήθηκε η αίτηση, ή το οριζόμενο από αυτόν μέλος του Συλλόγου, ως πέμπτο μέλος.
- 1.γ. Αν ο αιτών επιθυμεί να εγγραφεί σε σύλλογο, ο Πρόεδρος του οποίου μετέχει στην προαναφερόμενη Επιτροπή, τότε ως πέμπτο μέλος ορίζεται με απόφαση του Προέδρου του συλλόγου αυτού, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, με τον αναπληρωτή του. Η Επιτροπή συνεδριάζει τέσσερις (4) τουλάχιστον φορές ετησίως.
- 1.δ. Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των περ. α' και β' της παρ. 1, η Επιτροπή διερευνά αν τα εν γένει προσόντα του ενδιαφερομένου είναι αντίστοιχα προς εκείνα που απαιτούνται για την εγγραφή πτυχιούχου νομικού τμήματος ή νομικής σχολής ως ασκούμενου. Κατά την κρίση της αυτή λαμβάνονται υπόψη οι τίτλοι σπουδών του υποψηφίου, τα γνωστικά αντικείμενα τα οποία έχει διδαχθεί, τα δικαιολογητικά που προσκομίζει και η εν γένει εμπειρία του σε εργασίες νομικής φύσεως. Λαμβάνονται επίσης υπόψη οι διαφορές των ευρωπαϊκών εννόμων τάξεων. Σε περίπτωση διαπίστωσης μη αντιστοιχίας των επαγγελματικών προσόντων, η Επιτροπή Αξιολόγησης προσδιορίζει σε ποια γνωστικά αντικείμενα του ελληνικού δικαίου διαπιστώνεται αυτή, καθορίζει τα προς εξέταση μαθήματα και παραπέμπει τον φάκελο του αιτούντος στην Επιτροπή του άρθρου 16.
2. Τις ίδιες προϋποθέσεις με αυτές της παρ. 1 πρέπει να πληρούν και όσοι επιθυμούν να ασκηθούν στην Ελλάδα και έχουν ήδη εγγραφεί ως ασκούμενοι δικηγόροι στα Μητρώα Δικηγορικού Συλλόγου κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου. Το σχετικό αίτημα εξετάζεται από την Επιτροπή Αξιολόγησης, κατά τα ανωτέρω προβλεπόμενα.
3. Πτυχιούχοι Νομικών Σχολών ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων κρατών εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, των οποίων το πτυχίο έχει αναγνωρισθεί από τον Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. ως ισότιμο και αντίστοιχο με το απονεμόμενο από τις Νομικές Σχολές των ημεδαπών ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 6, συμμετέχουν σε δοκιμασία επάρκειας, που πιστοποιεί ότι οι γνώσεις και τα προσόντα τους αντιστοιχούν στις γνώσεις και τα προσόντα που απαιτούνται από τον παρόντα για την απόκτηση της ιδιότητας του ασκούμενου δικηγόρου. Με τη δοκιμασία επάρκειας πιστοποιείται η γνώση του ημεδαπού δικαίου, όπως αυτή πιστοποιείται με το πτυχίο Νομικού Τμήματος ή Νομικής Σχολής ημεδαπού ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος.»⁶.

⁶ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

«Άρθρο 16 – Μόνιμη Επιτροπή Δοκιμασίας Επάρκειας

1. Στον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών συνιστάται πενταμελής Μόνιμη Επιτροπή Δοκιμασίας Επάρκειας, η οποία συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

«2. α) Η Επιτροπή της παρ. 1 ορίζεται για τρία (3) έτη, εδρεύει στην Αθήνα και λειτουργεί στα γραφεία του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και αποτελείται από: αα) τον Κοσμήτορα ή τον Πρόεδρο του Νομικού Τμήματος Νομικών Σχολών της Χώρας ή τον αναπληρωτή του, ως Πρόεδρο, αβ) έναν (1) καθηγητή Νομικού Τμήματος ή Νομικής Σχολής Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος ή τον αναπληρωτή του, ως μέλος και αγ) τους Προέδρους των Δικηγορικών Συλλόγων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πειραιώς ή τους αναπληρωτές τους ως μέλη. β) Γραμματέας της Επιτροπής ορίζεται υπάλληλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, πτυχιούχος νομικής ή έμμισθος δικηγόρος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Στην Επιτροπή παρέχεται υποστήριξη και υλικοτεχνική υποδομή από τις υπηρεσίες του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών»⁷.

3. Η Επιτροπή είναι αποκλειστικά αρμόδια και για την αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων, σύμφωνα με το π.δ. 122/2010 (Α' 200), και αφορά στον πολίτη κράτους-μέλους της Ε.Ε., ο οποίος επιθυμεί να ασκήσει το επάγγελμα του δικηγόρου στην Ελλάδα, έχοντας αποκτήσει τα επαγγελματικά του προσόντα σε άλλο κράτος - μέλος.

3.Α. Σε περίπτωση διαπίστωσης μη αντιστοιχίας των επαγγελματικών προσόντων των αιτούντων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 15, η Επιτροπή είναι αρμόδια για τη διενέργεια της δοκιμασίας, με την οποία οι αιτούντες αποδεικνύουν τη γνώση τους. Προς τούτο παρέχεται σε αυτούς το δικαίωμα συμμετοχής στη δοκιμασία επάρκειας του άρθρου 17 μόνον ως προς εκείνα τα γνωστικά αντικείμενα, για τα οποία έχει διαπιστωθεί έλλειψη αντιστοιχίας από την Επιτροπή Αξιολόγησης του άρθρου 15.»⁸.

Άρθρο 17 – Δοκιμασία Επάρκειας και περιεχόμενό της

1. Η δοκιμασία επάρκειας διενεργείται από τη Μόνιμη Επιτροπή Δοκιμασίας Επάρκειας δύο φορές κάθε χρόνο, κατά τους μήνες Οκτώβριο και Απρίλιο, και περιλαμβάνει γραπτές εξετάσεις στην ελληνική γλώσσα που αφορούν στις αναγκαίες γνώσεις του ελληνικού δικαίου.

2. Η δοκιμασία περιλαμβάνει την εξέταση στο ελληνικό Σύνταγμα, στο αστικό, ποινικό και διοικητικό δίκαιο, καθώς και στα αντίστοιχα δίκονομικά δίκαια.

3. Επιτυχών θεωρείται αυτός που συγκέντρωσε βαθμολογία τουλάχιστον 5 με άριστα το 10 σε κάθε μάθημα.

4. Ο ενδιαφερόμενος δύναται να επιλέγει σε ποιο ή ποια από τα εξεταζόμενα μαθήματα επιθυμεί να εξεταστεί σε κάθε εξεταστική περίοδο και δικαιούται να κατοχυρώσει τη βαθμολογία του σε περίπτωση επιτυχίας του.

5. Ο ενδιαφερόμενος δύναται να συμμετάσχει μόνο τρεις φορές στην εξέταση κάθε μαθήματος.

6. Οι λεπτομέρειες της εξέτασης, όπως η εξεταστέα ύλη, ο τόπος και ο τρόπος διενέργειας των εξετάσεων και το ύψος των εξετάσεων που καταβάλλονται στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

7. Για τη συμμετοχή του στη δοκιμασία επάρκειας ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου ή μέχρι το τέλος Μαρτίου αίτηση που συνοδεύεται από τα ακόλουθα δικαιολογητικά, νόμιμα μεταφρασμένα στην ελληνική γλώσσα:

α) Έγγραφο δημόσιας ή δημοτικής αρχής από το οποίο να αποδεικνύεται η ιδιότητά του ως πολίτη κράτους – μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

β) Πιστοποιητικό ποινικού μητρώου από τις αρμόδιες αρχές του τόπου γέννησής του.

γ) Αντίγραφο τίτλου εκπαίδευσης, πρόγραμμα σπουδών, βεβαίωση αναλυτικής βαθμολογίας και εφόσον διαθέτει, μεταπτυχιακή ή διδακτορική εργασία.

δ) Πιστοποιητικά που αφορούν την απόκτηση προσόντων και τη συναφή επαγγελματική εμπειρία, η οποία έχει αποκτηθεί στο μεταξύ.

Τα δικαιολογητικά που προβλέπονται στα εδάφια α' και β' δεν λαμβάνονται υπόψη αν έχει παρέλθει διάστημα τριών μηνών από την έκδοσή τους.

8. Αυτός που επιτυγχάνει στη δοκιμασία επάρκειας εγγράφεται, μετά από αίτησή του, στο μητρώο ασκουμένων δικηγόρων του Δικηγορικού Συλλόγου, όπου επιθυμεί να ασκηθεί, και συνυποβάλλει υπεύθυνη δήλωση ότι δεν ασκεί ασυμβίβαστη δραστηριότητα.

9. Η Επιτροπή αναγνωρίζει τον προηγούμενο χρόνο άσκησης του ενδιαφερόμενου σε δικηγορικό σύλλογο του κράτους – μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προσμέτρησή του στο χρόνο άσκησης του.

«ΤΜΗΜΑ Γ' – ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

Άρθρο 18 – Συμμετοχή στον διαγωνισμό

1. Δικαίωμα συμμετοχής στον διαγωνισμό υποψήφιων δικηγόρων έχει ο ασκούμενος δικηγόρος που συμπλήρωσε τον νόμιμο χρόνο άσκησης.

2. Δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής στον διαγωνισμό όσοι κωλύονται να διορισθούν δικηγόροι ή συντρέχει στο πρόσωπό τους ασυμβίβαστη ιδιότητα.

⁷ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 17 του Ν. Ν. 4816/2021 (Α' 118).

⁸ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

3. Κάθε ασκούμενος δικηγόρος εξετάζεται στην έδρα της αρμόδιας εφετειακής επιτροπής.

4. Ο ασκούμενος δικηγόρος υποχρεούται να συμμετάσχει στον επόμενο ή μεθεπόμενο διαγωνισμό υποψήφιων δικηγόρων, μετά τη συμπλήρωση του νόμιμου χρόνου άσκησης. Ο ασκούμενος δικηγόρος που δεν συμμετείχε στον παραπάνω διαγωνισμό, μπορεί με απόφαση του Πειθαρχικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου στον οποίο υπάγεται, να γίνει δεκτός και σε μεταγενέστερο διαγωνισμό, εφόσον επικαλείται και αποδεικνύει την ύπαρξη σοβαρού λόγου που δικαιολογεί τη μη συμμετοχή του στον προηγούμενο.

5. Για τη συμμετοχή του στον διαγωνισμό ο ασκούμενος δικηγόρος υποβάλλει αίτηση, σύμφωνα με την προκήρυξη του διαγωνισμού. Η αίτηση συνοδεύεται από απόδειξη καταβολής ποσού υπέρ της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος προς κάλυψη δαπανών διενέργειας του διαγωνισμού, το ύψος του οποίου καθορίζεται με απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής της.»⁹.

«Άρθρο 19 – Μορφή και διαδικασία του διαγωνισμού

1. Ο διαγωνισμός των υποψήφιων δικηγόρων είναι πανελλήνιος και διεξάγεται ταυτόχρονα σε όλες τις έδρες των εφετειακών επιτροπών. Την κεντρική ευθύνη και εποπτεία για τη διεξαγωγή του διαγωνισμού έχει η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδας.

2. Ο διαγωνισμός διενεργείται δύο (2) φορές τον χρόνο, τους μήνες Απρίλιο και Οκτώβριο. Ο διαγωνισμός προκηρύσσεται με απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και κοινοποιείται στους Δικηγορικούς Συλλόγους της Ελλάδας, σαράντα (40) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής του.

3. Η εξέταση είναι γραπτή και κατά τη διάρκειά της επιτρέπεται η χρήση κειμένων νομοθετημάτων, χωρίς σχολιασμό ή σημειώσεις. Στους υποψήφιους δίδονται πρακτικά θέματα με περισσότερα ερωτήματα στους κλάδους: α) Αστικού Δικαίου και Πολιτικής Δικονομίας, β) Ποινικού Δικαίου και Ποινικής Δικονομίας, γ) Εμπορικού Δικαίου, δ) Δημοσίου Δικαίου, Διοικητικής Διαδικασίας και Διοικητικής Δικονομίας και ε) Κώδικα Δικηγόρων και Κώδικα Δεοντολογίας.

4. Κατά τη διενέργεια του διαγωνισμού λαμβάνεται ιδιαίτερη πρόνοια για την αντικειμενικότητα και το αδιάβλητο των εξετάσεων και των αποτελεσμάτων. Δίδεται ξεχωριστή προσοχή στην αποτελεσματική κάλυψη των στοιχείων ταυτότητας των εξεταζομένων, ώστε αυτά να μην είναι γνωστά κατά τη βαθμολόγηση.

5. Με απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδας ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα που αφορούν στην προκήρυξη του διαγωνισμού, τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη συμμετοχή σε αυτόν, τον τρόπο ελέγχου των προϋποθέσεων συμμετοχής, τη λειτουργία της Κεντρικής Επιτροπής Εξετάσεων, των Οργανωτικών Επιτροπών και των Ομάδων Βαθμολόγησης, που προβλέπονται στις παρ. 1, 2 και 4 του άρθρου 20, αντίστοιχα, την τήρηση της ευταξίας κατά την εξέταση, τη βαθμολόγηση των γραπτών δοκιμίων, τη σύνταξη των πινάκων επιτυχόντων και αποτυχόντων και καθορίζονται, εν γένει, οι αναγκαίες διαδικασίες και εγγυήσεις με σκοπό την ομαλή και αδιάβλητη διεξαγωγή του διαγωνισμού.»¹⁰.

«Άρθρο 20 – Επιτροπές Εξετάσεων

1. Για τη διεξαγωγή του διαγωνισμού κάθε περιόδου συγκροτούνται οι ακόλουθες επιτροπές: α) Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων με έδρα την Αθήνα. Η επιτροπή της παρούσας αποτελείται από έναν Αρεοπαγίτη ως Πρόεδρο, ο οποίος ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, έναν Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, ο οποίος ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, έναν Πάρεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, ο οποίος ορίζεται μαζί με τον νόμιμο αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, και τρία (3) μέλη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδας, που ορίζονται από τη Συντονιστική Επιτροπή της Ολομέλειας. Έκαστος εκ των Προέδρων μπορεί να ορίσει ως αναπληρωτή του δικηγόρο παρ' Αρείω Πάγω, με δεκαπενταετή τουλάχιστον άσκηση της δικηγορίας, μέλος του Δικηγορικού του Συλλόγου. Η Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων έχει την ευθύνη της επιλογής των θεμάτων στα εξεταζόμενα μαθήματα και της ασφαλούς μετάδοσής τους προς τα εξεταστικά κέντρα, κατά τρόπο που εξασφαλίζει το αδιάβλητο του διαγωνισμού. β) Οργανωτικές Επιτροπές σε κάθε έδρα Εφετείων πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων, οι οποίες είναι τριμελείς και αποτελούνται από μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των Δικηγορικών Συλλόγων, που υπάγονται στο οικείο Εφετείο. Οι Οργανωτικές Επιτροπές ελέγχουν τα δικαιολογητικά έγγραφα του υποψήφιου, αποκλείουν από τον διαγωνισμό τον υποψήφιο που δεν πληροί τις προϋποθέσεις, ορίζουν επαρκή αριθμό επιτηρητών, οι οποίοι μπορεί να είναι δικηγόροι ή υπάλληλοι του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή των οικείων Δικηγορικών Συλλόγων, και έχουν γενικά την ευθύνη διεξαγωγής του διαγωνισμού στο οικείο Εφετείο. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου της έδρας του Εφετείου ορίζονται οι Οργανωτικές Επιτροπές της παρούσας, με τους αναπληρωτές τους. γ) Οργανωτικές Επιτροπές

⁹ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

¹⁰ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένα εξεταστικά κέντρα, τα οποία μπορεί να ορίζονται με απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής σε αριθμό μικρότερο από αυτόν των υφιστάμενων Εφετείων, σύμφωνα με την περ. β', ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν από τον αριθμό των υποψηφίων. δ) Ομάδες Βαθμολόγησης στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη, ανάλογα με τον αριθμό των υποψηφίων, οι οποίες αποτελούνται από έναν εφέτη Πολιτικών Δικαστηρίων ή έναν εφέτη Διοικητικών δικαστηρίων ή έναν Αντεισαγγελέα εφετών, για τη βαθμολόγηση των πρακτικών θεμάτων στους αντίστοιχους κλάδους δικαίου, και δύο (2) δικηγόρους παρ' Αρείω Πάγω, με δεκαπενταετή τουλάχιστον άσκηση της δικηγορίας, που ορίζονται με απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής. Με απόφαση του Προϊσταμένου του Τριμελούς Συμβουλίου Διεύθυνσης του οικείου Δικαστηρίου ή του Διευθύνοντος την οικεία Εισαγγελία αντίστοιχα ορίζονται οι ομάδες βαθμολόγησης της παρούσας. Οι βαθμολογητές δεν πρέπει να έχουν την ιδιότητα αιρετού εκπροσώπου δικηγορικού συλλόγου. Οι Ομάδες Βαθμολόγησης έχουν την ευθύνη της βαθμολόγησης των γραπτών δοκιμών των υποψηφίων και ο αριθμός τους καθορίζεται με την προκήρυξη του διαγωνισμού. Με όμοια απόφαση καθορίζεται ο τόπος βαθμολόγησης των γραπτών των υποψηφίων εκάστου Εφετείου και μπορεί να ορίζονται Ομάδες Βαθμολόγησης και σε άλλες πόλεις, όπου εδρεύει Εφετείο πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης καθορίζεται η αποζημίωση των μελών της Κεντρικής Επιτροπής Εξετάσεων, των Οργανωτικών Επιτροπών των Εφετείων και των Ομάδων Βαθμολόγησης.»¹¹.

Άρθρο 21 – Διαδικασία και μέθοδοι βαθμολόγησης

1. Τα γραπτά των υποψηφίων όλης της χώρας βαθμολογούνται με κλίμακα από μηδέν (0) έως δέκα (10) από τρεις (3) βαθμολογητές χωριστά.
2. Επιτυχών θεωρείται ο υποψήφιος, ο οποίος έλαβε μέσο όρο βαθμολογίας σε όλα τα μαθήματα τουλάχιστον έξι (6). Δεν θεωρείται επιτυχών, όποιος έλαβε βαθμό τρία ή μικρότερο σε οποιοδήποτε μάθημα ή τέσσερα σε περισσότερα από ένα μαθήματα.
3. Βαθμός του υποψηφίου για κάθε μάθημα είναι ο μέσος όρος των έξι (6) βαθμών των βαθμολογητών, εφόσον η απόκλιση από τη μεγαλύτερη μέχρι τη μικρότερη βαθμολογία δεν είναι μεγαλύτερη των τριών (3) μονάδων. Αν η απόκλιση είναι μεγαλύτερη, το γραπτό αναβαθμολογείται από τα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής των Εξετάσεων και ο βαθμός του υποψηφίου στο μάθημα είναι ο μέσος όρος των βαθμών των αρχικών βαθμολογητών και των αναβαθμολογητών, αφού αφαιρεθούν ο μικρότερος και ο μεγαλύτερος βαθμός.
4. Οι υποψήφιοι έχουν δικαίωμα να λάβουν γνώση των γραπτών τους μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων.

Άρθρο 22 – Έκδοση των αποτελεσμάτων

1. Μετά την ολοκλήρωση της βαθμολόγησης καταρτίζονται ανά έδρα Εφετείου εξέτασης πίνακες επιτυχόντων και αποτυχόντων, με απόλυτη βαθμολογική σειρά.
2. Ο πίνακας επιτυχόντων δημοσιεύεται στις έδρες των Εφετείων της χώρας με ευθύνη των Οργανωτικών Επιτροπών και αναρτάται στις ιστοσελίδες των οικείων δικηγορικών συλλόγων.
3. Αντίγραφα των πινάκων αποτελεσμάτων κοινοποιούνται από την Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων στο αρμόδιο τμήμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης και από τις Οργανωτικές Επιτροπές στους οικείους δικηγορικούς συλλόγους.
4. Όποιος αποτύχει στον διαγωνισμό υποχρεούται μέσα σε δύο (2) μήνες από την έκδοση των αποτελεσμάτων να δηλώσει τη συνέχιση της άσκησης του, ώστε να έχει το δικαίωμα να μετάσχει στον προσεχή διαγωνισμό. Διαφορετικά διαγράφεται από το Μητρώο Ασκουμένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' – ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ, ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΠΑΥΣΗ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

«Άρθρο 23 – Διορισμός δικηγόρων

1. Όποιος επιτυγχάνει στις πανελλήνιες εξετάσεις μπορεί να ζητήσει τον διορισμό του ως δικηγόρος στον Δικηγορικό Σύλλογο του Πρωτοδικείου, που εκείνος επιθυμεί, με αίτησή του προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Δεν επιτρέπεται να εγγραφεί σε περισσότερους από έναν Δικηγορικούς Συλλόγους. Ο δικηγόρος υποχρεούται να έχει έδρα και γραφείο στην περιφέρεια του Πρωτοδικείου που είναι διορισμένος.
2. Στην αίτηση διορισμού επισυνάπτονται τα ακόλουθα έγγραφα: α) Πιστοποιητικό γέννησης από την αρμόδια δημοτική αρχή. Στην περίπτωση που ο αιτών είναι πολίτης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης πιστοποιητικό της αντίστοιχης δημόσιας αρχής. Στην περίπτωση που ο αιτών είναι Έλληνας το γένος και δεν έχει την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη, οφείλει να προσκομίσει σχετική άδεια του Υπουργού Δικαιοσύνης. β) Πτυχίο Νομικού Τμήματος Νομικής Σχολής Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος στην Ελλάδα ή πτυχίο Νομικού Τμήματος Νομικής Σχολής από αναγνωρισμένη πανεπιστημιακή σχολή κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλου συμβαλλόμενου κράτους της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό

¹¹ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 8 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

Οικονομικό Χώρο. Πολίτες τρίτης χώρας, οι οποίοι είναι απόφοιτοι των Τμημάτων των Νομικών Σχολών της ημεδαπής, υποβάλλουν υποχρεωτικά αντίγραφο προπτυχιακού τίτλου σπουδών με ελάχιστο βαθμό (μέσο όρο) πτυχίου επτά κόμμα πέντε (7,5), καθώς και αντίγραφο μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών τμήματος Νομικής Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος στην Ελλάδα. γ) Αντίγραφο Ποινικού Μητρώου, από το οποίο βεβαιώνεται ότι δεν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 6 του Κώδικα. δ) Διπλότυπο του αρμόδιου Ταμείου Κοινωνικής Ασφάλισης. ε) Υπεύθυνη δήλωση της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 και της παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 2690/1999 ότι δεν εμπίπτει στις περιπτώσεις των άρθρων 6 και 7 του Κώδικα.

3. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης εκδίδει τη σχετική απόφαση διορισμού, που δημοσιεύεται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

4. Η ευθύνη κοινοποίησης της πράξης αυτής, όπου απαιτείται, ανήκει στον ενδιαφερόμενο.»¹².

Άρθρο 24 – Ορκοδοσία – Δήλωση

1. Ο ενδιαφερόμενος δικηγόρος ορκίζεται σε δημόσια συνεδρίαση ενώπιον της τριμελούς σύνθεσης του Εφετείου, εφόσον ο Δικηγορικός Σύλλογος όπου έχει εγγραφεί εδρεύει στην περιφέρεια Εφετείου, άλλως στην τριμελή σύνθεση του Πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου ανήκει ο Δικηγορικός Σύλλογος. «Σε κάθε περίπτωση, κατά τις περιόδους Χριστουγέννων, Πάσχα και Αυγούστου, που δεν συνεδριάζει τριμελής σύνθεση του Εφετείου, ο ενδιαφερόμενος δικηγόρος ορκίζεται ενώπιον του Αυτόφωρου Τριμελούς Πλημμελειοδικείου στην περιφέρεια του οποίου ανήκει ο Δικηγορικός Σύλλογος.»¹³.

2. Πριν ορκισθεί ο ενδιαφερόμενος δικηγόρος ερωτάται εάν προτιμά να δώσει πολιτικό ή θρησκευτικό όρκο.

3. Ο τύπος του χριστιανικού όρκου έχει ως εξής: «Ορκίζομαι ενώπιον του Θεού να είμαι πιστός στην πατρίδα και το δημοκρατικό πολίτευμα, να υπακούω στο Σύνταγμα και στους νόμους που συμφωνούν με αυτό, να ακολουθώ τις παραδόσεις του δικηγορικού λειτουργήματος, να εκπληρώνω τα καθήκοντά μου έναντι των εντολών μου ευσυνειδητά, να υπερασπίζομαι τα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των πολιτών και κατοίκων της χώρας και να αντιστέκομαι με κάθε μέσο εναντίον οποιουδήποτε επιχειρεί να καταλύσει το Σύνταγμα με τη βία.»

4. Αν ο δικηγόρος πιστεύει σε θρησκεία ή δόγμα που ορίζει άλλο τύπο όρκου, δίνει τον όρκο σύμφωνα με αυτόν τον τύπο, στον οποίο όμως περιέχεται το υπόλοιπο, εκτός του θρησκευτικού στοιχείου, μέρος του όρκου της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου.

5. Αν ο δικηγόρος προτιμά να δώσει πολιτικό όρκο, αντικαθίσταται από τον τύπο της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου το θρησκευτικό στοιχείο και τίθενται οι λέξεις «Δηλώνω επικαλούμενος την τιμή και τη συνείδησή μου».

6. Σε περίπτωση που απουσιάζει στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα πάνω από τρεις (3) μήνες, δύναται να δώσει τον όρκο ενώπιον ελληνικής προξενικής αρχής.

Άρθρο 25 – «Μετάθεση – Παραίτηση Δικηγόρου»¹⁴

«Ο δικηγόρος δύναται, με αίτησή του προς το σύλλογο όπου είναι εγγεγραμμένος, να ζητήσει τη μετάθεσή του σε άλλον. Η απόφαση του διοικητικού συμβουλίου κοινοποιείται στο σύλλογο στον οποίο ζητά να μετατεθεί ο αιτών καθώς και στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ο οποίος εκδίδει διαπιστωτική απόφαση που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η μετάθεση θεωρείται ότι έχει συντελεσθεί από το χρόνο της δημοσίευσης της απόφασης του Υπουργού Δικαιοσύνης»¹⁵.

2. Η απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, με την οποία εγκρίνει τη μετάθεση, έχει διαπιστωτικό χαρακτήρα.

3. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, μετά από πρόταση της Συντονιστικής Επιτροπής της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων, καθορίζεται ενιαίο παράβολο μετάθεσης υπέρ του οικείου δικηγορικού συλλόγου.

«4. Ο δικηγόρος δικαιούται να παραιτηθεί από το λειτούργημά του. Η αίτηση παραίτησης υποβάλλεται στο διοικητικό συμβούλιο του οικείου δικηγορικού συλλόγου, το οποίο διαγράφει υποχρεωτικά από το μητρώο τον παραιτούμενο δικηγόρο αυθημερόν, προκαλώντας ταυτόχρονα και τη σχετική απόφαση αποδοχής της παραίτησης από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Σε δικηγόρους που αποχωρούν από το λειτούργημα δύναται, με απόφαση του οικείου συλλόγου, να απονέμεται τιμής ένεκεν ο τίτλος του επίτιμου δικηγόρου. Η απονομή του τίτλου μνημονεύεται στην υπουργική απόφαση αποδοχής της παραίτησης.

6. Σε περίπτωση διαγραφής δικηγόρου από το μητρώο λόγω θανάτου, δεν προκαλείται έκδοση υπουργικής απόφασης»¹⁶.

¹² Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 παρ. 3 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

¹³ Όπως προστέθηκε με το άρθρο 200 του Ν. 4964/2022 (Α' 150).

¹⁴ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 4 στοιχ. α' του Ν. 4205/2013 (Α' 242).

¹⁵ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 4 στοιχ. β' του Ν. 4205/2013 (Α' 242).

¹⁶ Όπως προστέθηκαν με το άρθρο 7 παρ. 4 στοιχ. γ' του Ν. 4205/2013 (Α' 242).

Άρθρο 26 – Τήρηση βιβλίου διοριζομένων δικηγόρων – Μητρώου – Ατομικού φακέλου

1. Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης τηρείται αρχείο δικηγόρων σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, κατά τη σειρά διορισμού τους.
2. Στο αρχείο αυτό τηρούνται: α) η Υπουργική Απόφαση διορισμού, β) οι προαγωγές και μεταθέσεις των δικηγόρων, γ) η αποβολή, παύση ή λύση της δικηγορικής ιδιότητας.
3. Κάθε δικηγορικός σύλλογος τηρεί για τα μέλη του Μητρώο μελών στο οποίο σημειώνονται: α) η Υπουργική Απόφαση διορισμού, β) η πράξη ορκοδοσίας του δικηγόρου, γ) οι προαγωγές και μεταθέσεις των δικηγόρων, δ) οι πράξεις αναστολής, προσωρινής ή οριστικής απώλειας δικηγορικής ιδιότητας.
4. Κάθε σύλλογος τηρεί αρχείο για κάθε μέλος, στο οποίο περιέχονται έγγραφα που το αφορούν και συνδέονται με την άσκηση του λειτουργήματός του.
5. Για τις δικηγορικές εταιρίες περιέχονται σε χωριστό αρχείο οι πράξεις σύστασης, τροποποίησης και λύσης τους.

Άρθρο 27 – Επαναδιορισμός Δικηγόρου

1. Δικηγόρος, που παραιτήθηκε από το δικηγορικό λειτουργήμα, δύναται να επαναδιορισθεί, εφόσον δεν έχουν παρέλθει πέντε (5) χρόνια από την παραίτησή του ή και μετά την πάροδο της πενταετίας υπό την προϋπόθεση ότι ασκούσε καθήκοντα συναφή με τη νομική επιστήμη και πρακτική. Δεν επιτρέπεται επαναδιορισμός δικηγόρου που απώλεσε τη δικηγορική ιδιότητα, λόγω καταδίκης του από ποινικό δικαστήριο για τα αδικήματα του άρθρου 6 του Κώδικα ή στον οποίο έχει επιβληθεί ποινή οριστικής παύσης από το ανώτατο πειθαρχικό. Οι εξερχόμενοι από την υπηρεσία δικαστικοί και εισαγγελικοί λειτουργοί, εκτός από εκείνους που απολύονται εξαιτίας πειθαρχικού παραπτώματος ή λόγω πνευματικής ανικανότητας, μπορούν να διορίζονται δικηγόροι, εντός ευλόγου χρόνου από την αποχώρησή τους από την υπηρεσία, εφόσον δεν συντρέχει κώλυμα από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 του παρόντος. Σε περίπτωση ανάληψης, εντός του χρόνου αυτού, δημοσίων καθηκόντων τα οποία συνεπάγονται την αναστολή άσκησης του δικηγορικού λειτουργήματος, ο εύλογος χρόνος τρέχει από τον χρόνο λήξης της άσκησης τους. Οι ανωτέρω δικαστικοί και εισαγγελικοί λειτουργοί διορίζονται ως δικηγόροι παρά πρωτοδικαίς, παρ' εφέταις ή παρ' Αρείω Πάγω, με βάση τα έτη που υπηρετήσαν, σε οποιαδήποτε βαθμίδα, και ανάλογα με τα προσόντα που απαιτούνται για την προαγωγή του δικηγόρου.
2. Δημόσιοι διοικητικοί υπάλληλοι, στρατιωτικοί υπάλληλοι, υπάλληλοι των σωμάτων ασφαλείας, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι είχαν αποκτήσει προηγουμένως την ιδιότητα του δικηγόρου, μπορούν να ζητήσουν να διοριστούν εκ νέου ως δικηγόροι μέσα σε πέντε (5) έτη από την παραίτησή τους. Ο εκ νέου διορισμός και μετά από την πάροδο της πενταετίας είναι δυνατός, εφόσον ο ενδιαφερόμενος αποδείξει ότι ασκούσε καθήκοντα συναφή με τη νομική επιστήμη και πρακτική, όπως προκύπτει από τον οργανισμό της υπηρεσίας ή του νομικού προσώπου, ή το καθηκοντολόγιο ή το πιστοποιητικό υπηρεσιακών μεταβολών. Στην περίπτωση επαναδιορισμού μετά την πάροδο πενταετίας από την παραίτηση, απαγορεύεται για μία πενταετία η άσκηση δικηγορίας στην Εφετειακή Περιφέρεια όπου είχε την έδρα της η υπηρεσία, όπου υπηρετούσε ο επαναδιορισθείς την τελευταία πενταετία.
3. Συμβολαιογράφος που επαναδιορίζεται ως δικηγόρος μέσα σε οκτώ (8) έτη από την παραίτησή του, απαγορεύεται για μία πενταετία να ασκεί δικηγορία στην Εφετειακή Περιφέρεια, όπου είχε την έδρα της η υπηρεσία, όπου υπηρετούσε ο επαναδιορισθείς την τελευταία πενταετία.
4. Οι Ολυμπιονίκες και οι Παραολυμπιονίκες που είχαν την ιδιότητα του δικηγόρου κατά τον διορισμό τους, σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 34 του ν. 2725/1999 (Α' 121), μπορούν, μέσα σε πέντε (5) έτη από την αποχώρησή τους από την υπηρεσία στην οποία υπηρετούσαν, να επαναδιορισθούν ως δικηγόροι, εφόσον δεν έχουν απολυθεί εξαιτίας πειθαρχικού παραπτώματος ή λόγω πνευματικής ανικανότητας και δεν συντρέχει στο πρόσωπό τους κώλυμα από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6.»¹⁷.

Άρθρο 28 – Αρμοδιότητες δικηγόρου και προαγωγή του

1. Δικηγόρος διορισμένος στο Πρωτοδικείο δικαιούται να παρίσταται και να ενεργεί τις σχετικές διαδικαστικές πράξεις ενώπιον όλων των Πρωτοδικείων, πολιτικών και διοικητικών, καθώς και όλων των Ειρηνοδικείων της χώρας. Κατ' εξαίρεση δικηγόρος, που είναι διορισμένος στο Πρωτοδικείο, δικαιούται να συμπαρίσταται στο Εφετείο, με δικηγόρο που έχει την ικανότητα παράστασης σε αυτό, για τη συζήτηση έφεσης, κατά απόφασης Πρωτοδικείου, όπου είχε παρασταθεί. Επίσης, δικηγόρος που είναι διορισμένος στο Πρωτοδικείο, εφόσον έχει συμπληρώσει δεκαετή δικηγορική υπηρεσία, δικαιούται να παρίσταται στο Εφετείο για τη συζήτηση έφεσης κατά απόφασης Πρωτοδικείου στην οποία είχε παρασταθεί.
2. Ο δικηγόρος που είναι διορισμένος στο Πρωτοδικείο έχει το δικαίωμα να παρίσταται σε οποιαδήποτε προανακριτική ή ανακριτική αρχή, καθώς και σε οποιοδήποτε ποινικό δικαστήριο πρώτου ή δευτέρου βαθμού ή και ενώπιον του Αρείου Πάγου. Στην περίπτωση παράστασης ενώπιον του Αρείου Πάγου

¹⁷ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 9 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

απαιτείται να συμπαρίσταται με δικηγόρο που έχει το δικαίωμα παράστασης στα Ανώτατα Δικαστήρια της χώρας.

3. Δικηγόρος, που έχει διορισθεί στο Πρωτοδικείο, μπορεί να ζητήσει με αίτησή του στο Δικηγορικό Σύλλογο στον οποίο ανήκει, την προαγωγή του σε δικηγόρο με δικαίωμα παράστασης στο Εφετείο για τις αστικές, ποινικές και διοικητικές υποθέσεις, εφόσον αποδεικνύει, είτε με την προσκόμιση ικανού αριθμού αποφάσεων, στις οποίες έχει παραστεί είτε με οποιονδήποτε άλλο πρόσφορο τρόπο, ότι έχει συμπληρώσει ευδόκιμη τετραετή άσκηση του λειτουργήματός του. «Δικηγόρος που είναι διορισμένος σε κατώτερο Δικαστήριο δύναται να συντάσσει, υπογράψει και καταθέτει ένδικα βοηθήματα και ένδικα μέσα που απευθύνονται ενώπιον ανωτέρων Δικαστηρίων»¹⁸.

4. Ο δικηγόρος μετά την προαγωγή του στο εφετείο και την πάροδο τεσσάρων (4) ετών ευδόκιμης άσκησης δικηγορίας σε αυτό, μπορεί να ζητήσει την προαγωγή του, ώστε να αποκτήσει δικαίωμα παράστασης σε οποιοδήποτε ανώτατο δικαστήριο της χώρας.

5. Ο δικηγόρος που είναι διορισμένος στο Εφετείο δικαιούται να παρίσταται και να ενεργεί τις σχετικές διαδικαστικές και δικονομικές πράξεις σε όλα τα Πρωτοδικεία και Εφετεία της χώρας, πολιτικά και διοικητικά, καθώς και σε όλα τα Ειρηνοδικεία.

6. Ο δικηγόρος που είναι διορισμένος στο Εφετείο δικαιούται, εφόσον έχει συμπληρώσει δεκαετή δικηγορική υπηρεσία με έξι χρόνια σε Εφετείο, να συμπαρίσταται στο Συμβούλιο της Επικρατείας και στον Άρειο Πάγο, με δικηγόρο που έχει την ικανότητα παράστασης στα Ανώτατα Δικαστήρια της χώρας, σε αναίρεση κατά απόφασης η οποία εκδόθηκε σε υπόθεση που χειρίσθηκε σε πρώτο ή δεύτερο βαθμό.

7. Ο δικηγόρος που είναι διορισμένος στον Άρειο Πάγο δικαιούται να παρίσταται και να ενεργεί τις σχετικές διαδικαστικές πράξεις στο Συμβούλιο της Επικρατείας, στον Άρειο Πάγο, στο Ελεγκτικό Συνέδριο και στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, καθώς επίσης και σε όλα τα Πρωτοδικεία και Εφετεία, πολιτικά και διοικητικά και σε όλα τα Ειρηνοδικεία της χώρας.

8. Για τις παραπάνω προαγωγές ή μη αποφασίζει το Διοικητικό Συμβούλιο του οικείου Συλλόγου, κατά τα παραπάνω αναφερόμενα, αφού οριστεί ένα μέλος του ως Εισηγητής. Η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου γνωστοποιείται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Άρθρο 29 – Ταυτότητα δικηγόρου

1. Κάθε δικηγορικός σύλλογος, μία φορά το χρόνο, εφοδιάζει τον δικηγόρο, που είναι μέλος του, με ειδική ταυτότητα, που φέρει και την φωτογραφία του, καθώς και την υπογραφή και τη σφραγίδα του Προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου. Στην ταυτότητα, αναγράφονται το όνομα, επώνυμο και πατρώνυμο του δικηγόρου και ο αριθμός μητρώου του.

2. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ορίζονται οι τεχνικές προδιαγραφές διασφάλισης της γνησιότητας της ταυτότητας.

3. Όλες οι δικαστικές και άλλες αρχές οφείλουν να δέχονται και να διευκολύνουν κάθε δικηγόρο κατά την άσκηση του λειτουργήματός του, με την επίδειξη της δικηγορικής του ταυτότητας.

Άρθρο 30 – Υποβολή ετήσιων δηλώσεων

1. Μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου κάθε ημερολογιακού έτους ο δικηγόρος οφείλει να υποβάλει στο Δικηγορικό Σύλλογο που είναι μέλος, δήλωση σε ενιαίο τύπο δηλώσεων, στην οποία αναφέρει: α) τα πλήρη στοιχεία του, β) το Α.Μ.Κ.Α., Α.Φ.Μ., Δ.Ο.Υ., γ) τη διεύθυνση κατοικίας και επαγγελματικής του δραστηριότητας, δ) την ηλεκτρονική του διεύθυνση αλληλογραφίας και να δηλώνει αν: α) ασκεί το λειτουργήμα του δικηγόρου ή αν τελεί σε ολική ή μερική αναστολή, β) διαμένει και παρέχει τις υπηρεσίες του εκτός Ελλάδας, γ) είναι μέλος άλλου δικηγορικού συλλόγου εντός ή εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δ) συμμετέχει σε δικηγορική Εταιρεία, ε) ασκεί το λειτουργήμα του δικηγόρου μόνος ή σε συνεργασία με άλλο δικηγόρο και αμείβεται με πάγια αντιμισθία, στ) έχει έμμισθη εντολή ή σχέση εργασίας από φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ζ) λαμβάνει σύνταξη από ασφαλιστικό φορέα, η) διατηρεί ιστοσελίδα.

2. Με τη δήλωσή του αυτή ο δικηγόρος οφείλει επίσης να βεβαιώνει ότι δεν είναι διαχειριστής Ε.Π.Ε. ή διευθύνων σύμβουλος Α.Ε., ούτε εκπρόσωπος άλλης Εταιρείας εμπορικής ή πιστωτικής μορφής, ούτε έχει κώλυμα ή ασυμβίβαστο από αυτά που προβλέπονται στον Κώδικα.

3. Η συμπλήρωση της ετήσιας δήλωσης ως προς τα παραπάνω στοιχεία, καταστάσεις ή ιδιότητες του δικηγόρου δεν είναι υποχρεωτική, παρά μόνο στη περίπτωση που έχει προκύψει αλλαγή αυτών από την προηγούμενη υποβληθείσα δήλωση.

4. Μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου κάθε ημερολογιακού έτους ο δικηγόρος οφείλει να καταβάλει και την ετήσια εισφορά υπέρ του δικηγορικού συλλόγου.

5. Ο ενιαίος τύπος της ετήσιας δήλωσης καθορίζεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του οικείου Συλλόγου και δύναται να περιλαμβάνει και άλλα επιπρόσθετα στοιχεία με την προϋπόθεση τήρησης της νομοθεσίας περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Με απόφαση της Ολομέλειας των

¹⁸ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 6 του Ν. 4205/2013 (Α' 242).

Δικηγορικών Συλλόγων δύναται να προβλεφθεί ενιαίος τύπος δήλωσης για όλους τους Δικηγορικούς Συλλόγους της χώρας.

6. Αν ο δικηγόρος δεν υποβάλλει την ετήσια δήλωση, καθώς και την ετήσια εισφορά του, μέχρι την 30ή Ιουνίου του τρέχοντος δικαστικού έτους, ειδοποιείται από το σύλλογο εγγράφως και εάν δεν εκπληρώσει την υποχρέωσή του αυτή εντός δύο μηνών διαγράφεται από το μητρώο του οικείου δικηγορικού συλλόγου, «με απόφαση της Επιτροπής Μητρώου»¹⁹. Σε περίπτωση υποβολής αίτησης επανεγγραφής το Διοικητικό Συμβούλιο εκτιμά με αιτιολογημένη απόφασή του τους επικαλούμενους, από τον ενδιαφερόμενο, λόγους.

7. Η αξίωση του οικείου δικηγορικού συλλόγου για την καταβολή της ετήσιας εισφοράς μπορεί να συμψηφισθεί με την αξίωση του δικηγόρου να λάβει το μέρος από τους διανεμητικούς λογαριασμούς που τηρεί και διαχειρίζεται κάθε δικηγορικός σύλλογος.

«Άρθρο 31 – Αναστολή άσκησης του δικηγορικού λειτουργήματος

1. Η άσκηση του λειτουργήματος του δικηγόρου αναστέλλεται:

α) Σε εκείνους που διορίζονται, υπουργοί, αναπληρωτές υπουργοί, υφυπουργοί, γραμματείς του υπουργικού συμβουλίου, γενικοί ή ειδικοί γραμματείς της Βουλής και των υπουργείων, καθώς και στους συμβούλους αυτών, πλην των ειδικών συνεργατών. Ειδικά, όταν πρόκειται για την περίπτωση των ειδικών συμβούλων, με απόφαση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του αρμόδιου κατά περίπτωση υπουργού, μπορεί να εισαχθούν εξαιρέσεις από την αναστολή άσκησης του δικηγορικού λειτουργήματος.

β) Στον Πρόεδρο της Βουλής, στους γενικούς γραμματείς της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στους αιρετούς περιφερειάρχες και στους γενικούς γραμματείς των δήμων.

γ) Στους κατέχοντες έμμισθες θέσεις σε διεθνείς οργανισμούς ή υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

δ) Στους διοικούντες με εκτελεστική αρμοδιότητα τα νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός ορίζεται από τον νόμο, ανεξάρτητα από την ιδιότητα ή τον αντίστοιχο χαρακτηρισμό της θέσης τους.

ε) Στους προέδρους ανεξάρτητων αρχών.

στ) Σε κάθε άλλη περίπτωση, που προβλέπεται από ειδική διάταξη τυπικού νόμου ή του κανονισμού της Βουλής.

2. Η έναρξη και η λήξη της αναστολής του λειτουργήματος του δικηγόρου συμπίπτει με το χρονικό σημείο έναρξης και λήξης των πιο πάνω ιδιοτήτων.»²⁰.

Άρθρο 32 – Μερική αναστολή άσκησης του δικηγορικού λειτουργήματος

1. Οι καθηγητές και οι αναπληρωτές καθηγητές των σχολών των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τελούν σε μερική αναστολή του δικηγορικού λειτουργήματος. Στους ανωτέρω επιτρέπεται η παροχή γνωμοδοτήσεων και η παράσταση ενώπιον του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, του Συμβουλίου Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, των ανακριτικών αρχών για υποθέσεις κακουργηματικού χαρακτήρα, των Εφετείων, του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου και Μικτού Ορκωτού Εφετείου, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις παράστασης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα.

2. Δικηγόροι που έχουν εκλεγεί Βουλευτές ή Ευρωβουλευτές κατά τη διάρκεια της θητείας τους δεν επιτρέπεται να αναλαμβάνουν άμεσα οι ίδιοι ή έμμεσα με συνεργάτη τους και να παρίστανται είτε στην προδικασία είτε στην κυρία διαδικασία για υποθέσεις: α) ναρκωτικών και β) αδικημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής.

3. Ο χρόνος της μερικής ή ολικής αναστολής της άσκησης της δικηγορίας θεωρείται για την προαγωγή των δικηγόρων και τα ασφαλιστικά τους δικαιώματα ή υποχρεώσεις ως χρόνος πραγματικής άσκησης δικηγορίας.

Άρθρο 33 – Παύση δικηγόρων

Ο δικηγόρος παύει να ασκεί τα καθήκοντά του μετά την αμετάκλητη καταδίκη του σε οριστική ή προσωρινή παύση για όσο χρόνο η τελευταία διαρκεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' – ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

Άρθρο 34 – Υποχρέωση σεβασμού και τιμής στο λειτούργημα του δικηγόρου

1. Ο δικηγόρος κατά την άσκηση των καθηκόντων του δικαιούται να απολαμβάνει του σεβασμού και της τιμής που οφείλεται στο λειτούργημά του από τους δικαστικούς λειτουργούς και από κάθε άλλο πρόσωπο που ενεργεί στο πλαίσιο της Δημόσιας Διοίκησης.

2. Η είσοδος στα Υπουργεία και στα δημόσια καταστήματα επιτρέπεται ελεύθερα στους δικηγόρους με επίδειξη της επαγγελματικής τους ταυτότητας, κάθε εργάσιμη ημέρα και ώρα χωρίς κανένα χρονικό ή άλλο περιορισμό.

¹⁹ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο εικοστό έκτο παρ. 1 του Ν. 4411/2016 (Α' 142).

²⁰ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 67 του Ν. 4795/2021 (Α' 62).

Άρθρο 35 – Θεμελιώδεις υποχρεώσεις του δικηγόρου

1. Ο δικηγόρος απευθύνεται προς τους δικαστές, τους εισαγγελείς, τους δικαστικούς γραμματείς, και στους υπαλλήλους της Δημόσιας Διοίκησης και κάθε άλλης Δημόσιας Αρχής, με υπευθυνότητα και σεβασμό.
2. Ο δικηγόρος τηρεί τους κανόνες ευπρέπειας, προς τους συναδέλφους του και αποφεύγει υβριστικές, προσβλητικές ή υπαινικτικές εκφράσεις προσωπικά εναντίον αυτών που υπερασπίζονται ή εκπροσωπούν αντιδίκους.
3. Ο δικηγόρος οφείλει να ενημερώνει τον εντολέα του για όλους τους θεσμούς και τις δυνατότητες εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών, και γενικά να συμβάλει στην επίλυση αυτών με οποιονδήποτε τρόπο προς όφελος του εντολέα του.

Άρθρο 36 – Περιγραφή του έργου του δικηγόρου

1. Αποκλειστικό έργο του δικηγόρου είναι η αντιπροσώπευση και η υπεράσπιση του εντολέα του σε κάθε δικαστήριο ή αρχή της Ελληνικής Δημοκρατίας ή οποιασδήποτε άλλης χώρας, στα δικαστήρια, τις υπηρεσίες και τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα διεθνή δικαστήρια, στα πειθαρχικά και υπηρεσιακά συμβούλια, η κατάθεση σημάτων και διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, η παροχή νομικών συμβουλών προς οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, καθώς και η σύνταξη γνωμοδοτήσεων προς οποιοδήποτε νομικό ή φυσικό πρόσωπο και αρχή. Στο έργο του δικηγόρου περιλαμβάνεται η διαμεσολάβηση για την αναζήτηση συμβιβαστικής λύσης, στο πλαίσιο νόμου ή κοινά αποδεκτής διαδικασίας, για την επίτευξη δε της λύσης αυτής, ο δικηγόρος επικοινωνεί και με τον οφειλέτη του εντολέα ή τον δικηγόρο αυτού στο μέτρο των εκάστοτε αναγκών και πάντα σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας Δικηγορικού Επαγγέλματος. Η παράσταση ενώπιον των δικαστηρίων με ή δια δικηγόρου είναι υποχρεωτική για όλες τις υποθέσεις και σε όλες τις διαδικασίες, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από τον νόμο.
2. Ομοίως, στο έργο του δικηγόρου περιλαμβάνονται:
  - α) Η έρευνα των βιβλίων των υποθηκοφυλακείων και κτηματολογικών γραφείων, καθώς και η σύνταξη των σχετικών εγγράφων ελέγχου τίτλων. Η αίτηση και η λήψη των πιστοποιητικών και αντιγράφων δεν απαιτούν παράσταση ή διαμεσολάβηση δικηγόρου.
  - β) Η έκδοση βεβαιώσεων που αφορούν στη μεταγραφή, την ιδιοκτησία, τα βάρη και τις διεκδικήσεις επί ακινήτων, για το χρονικό διάστημα που αυτά υπάγονται ή υπάγονταν στην τοπική αρμοδιότητα υποθηκοφυλακείων ή Κτηματολογικών Γραφείων αρμοδιότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, οι αρμοδιότητες των οποίων έχουν περιέλθει σε Κτηματολογικά Γραφεία και Υποκαταστήματα του Ν.Π.Δ.Δ. «Ελληνικό Κτηματολόγιο». Οι βεβαιώσεις της παρούσας επέχουν, ως προς όλες τις έννομες συνέπειες, θέση πιστοποιητικού μεταγραφής, ιδιοκτησίας, βαρών ή διεκδικήσεων, αντίστοιχα, ισόκυρου προς εκείνο που εκδίδεται από το αρμόδιο Κτηματολογικό Γραφείο ή Υποκατάστημα. Οι ισχύουσες διατάξεις για τη δυνατότητα έκδοσης πιστοποιητικών από τα υποθηκοφυλακεία και τα Κτηματολογικά Γραφεία δεν θίγονται.
  - γ) Η έκδοση επικυρωμένων αντιγράφων κάθε είδους εγγράφων. Τα αντίγραφα αυτά έχουν πλήρη ισχύ ενώπιον οποιασδήποτε δικαστικής ή άλλης αρχής, καθώς και έναντι ιδιωτών, φυσικών ή νομικών προσώπων.
  - δ) Η μετάφραση εγγράφων που έχουν συνταχθεί σε ξένη γλώσσα, καθώς και η μετάφραση ελληνικών εγγράφων σε οποιαδήποτε ξένη γλώσσα. Η μετάφραση έχει πλήρη ισχύ έναντι οποιασδήποτε δικαστικής ή άλλης αρχής, εφόσον συνοδεύεται από επικυρωμένο αντίγραφο του εγγράφου που μεταφράστηκε και ο δικηγόρος βεβαιώνει ότι έχει επαρκή γνώση της γλώσσας από και προς την οποία μετάφρασε.
  - ε) Η βεβαίωση της γνησιότητας της υπογραφής του εντολέα του, όπως προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 42 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, καθώς και σε κάθε άλλη ειδική διάταξη.
  - στ) Ο έλεγχος νομιμότητας κάθε αίτησης και των συνυποβαλλόμενων δικαιολογητικών για την καταχώριση στα κτηματολογικά φύλλα πράξεων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 16 του ν. 2664/1998 (Α' 275), και η νομική υποστήριξη συναλλασσομένων κατά τις συναλλαγές με όλα τα υποθηκοφυλακεία (άμισθα, έμισθα, εμμισθοποιημένα) και τα κτηματολογικά γραφεία που υπάγονται στην αρμοδιότητα του φορέα «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ» ή στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δικαιοσύνης μέχρι τη συγκρότηση των νομικών τμημάτων που προβλέπονται για τα Κτηματολογικά Γραφεία. Οι υπηρεσίες παρέχονται στον φορέα «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ» και, μέσω αυτού, και στα υποθηκοφυλακεία ή κτηματολογικά γραφεία αρμοδιότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης στο πλαίσιο προγραμματικής σύμβασης του φορέα «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ» και του οικείου δικηγορικού συλλόγου, στην οποία καθορίζονται, μεταξύ άλλων, ο τρόπος ανάθεσης και εκτέλεσης των εργασιών και ο τρόπος επιλογής των δικηγόρων και καθορισμού της αμοιβής τους από τον φορέα «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ». Μεταξύ του φορέα «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ» και του Υπουργείου Δικαιοσύνης υπογράφεται προγραμματική σύμβαση που καθορίζει τις λεπτομέρειες και τους όρους της μεταξύ τους συνεργασίας. Προγραμματικές συμβάσεις που έχουν υπογραφεί μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος μεταξύ του φορέα «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ» και των οικείων δικηγορικών συλλόγων συνεχίζουν να ισχύουν και το πεδίο εφαρμογής τους επεκτείνεται σε όλες τις

υπηρεσίες και για όλα τα υποθηκοφυλακεία και κτηματολογικά γραφεία που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο.»²¹.

Άρθρο 37 – Αποδοχή εντολής – Τήρηση επιμέλειας και ευπρέπειας

1. Ο δικηγόρος έχει υποχρέωση να αναλαμβάνει κάθε υπόθεση, εκτός εάν αυτή είναι προδήλως αβάσιμη, δεν είναι δεκτική υπεράσπισης, έρχεται σε σύγκρουση με τα συμφέροντα άλλων εντολέων του ή αντιβαίνει στις αρχές του.
2. Ο δικηγόρος οφείλει να αναλαμβάνει την υπεράσπιση οποιουδήποτε κατηγορουμένου, εφόσον αυτό ζητηθεί από τις δικαστικές αρχές, με την επιφύλαξη της παραγράφου 1.
3. Ο δικηγόρος οφείλει: α) να εκτελεί τα καθήκοντά του με ευσυνειδησία και επιμέλεια, β) να επιχειρεί το συμβιβασμό υποθέσεων που είναι δεκτικές συμβιβασμού, γ) να μην παρελκύει τις δίκες.

Άρθρο 38 – Απόρρητο και εχεμύθεια

Ο δικηγόρος οφείλει να τηρεί αυστηρά εχεμύθεια για όσα του εμπιστεύεται ο εντολέας του κατά την ανάθεση και εκτέλεση της εντολής ή πληροφορείται κατά τη διάρκεια του χειρισμού της.

Άρθρο 39 – Δικονομικό πλαίσιο άσκησης της δικηγορίας

1. Απαγόρευση έρευνας και κατάσχεσης. Απαγορεύεται η διεξαγωγή έρευνας για την αναζήτηση εγγράφων ή άλλων στοιχείων ή των ηλεκτρονικών μέσων αποθήκευσης αυτών, καθώς και η κατάσχεση αυτών, για όσο χρόνο βρίσκονται στην κατοχή του δικηγόρου για υπόθεση που αυτός χειρίζεται.
2. Ειδική Δωσιδικία. Οι κατηγορούμενοι για πλημμέλημα δικηγόροι δικάζονται από το, κατά τόπο αρμόδιο, Τριμελές Εφετείο σε πρώτο βαθμό και από το Πενταμελές Εφετείο σε δεύτερο βαθμό.
3. Αυτόφωρη διαδικασία. Δεν ακολουθείται η αυτόφωρη διαδικασία στα πλημμελήματα που φέρεται να έχει διαπράξει δικηγόρος. Δικηγόρος, που συλλαμβάνεται οποιαδήποτε ημέρα και ώρα δεν κρατείται, αλλά οδηγείται αμέσως ενώπιον του αρμοδίου Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών.
4. Απαγόρευση σύλληψης δικηγόρου κατά τη διάρκεια λήψης απολογίας εντολέα του ενώπιον ανακριτή και κατά τη διάρκεια δίκης: α) Δεν επιτρέπεται η σύλληψη δικηγόρου, για οποιαδήποτε αιτία, όταν χειρίζεται υπόθεση στο ακροατήριο και μέχρι την ολοκλήρωση της ακροαματικής διαδικασίας, καθώς και κατά τη διάρκεια λήψης απολογίας εντολέα του ενώπιον ανακριτή. β) Στην περίπτωση, που δικηγόρος κατηγορείται για εξύβριση και δυσφήμιση του δικαστηρίου, ενώπιον του οποίου εκτελεί τα καθήκοντά του, ακολουθείται η διαδικασία της παραγράφου 2 του άρθρου 117 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Αν η πράξη εκδικαστεί αμέσως, η απόφαση που εκδίδεται σε βάρος του δικηγόρου, εκτελείται μόνον όταν αυτός εκπληρώσει όλα τα καθήκοντά του στη δίκη κατά τη διάρκεια της οποίας κατηγορήθηκε κατά το προηγούμενο εδάφιο.
5. Άρνηση μαρτυρίας: α) Όταν ο δικηγόρος καλείται με απόφαση δικαστηρίου ή διάταξη εισαγγελέα ή κλήση ανακριτή ή προανακριτικού υπαλλήλου να καταθέσει ως μάρτυρας είτε κατά την προδικασία είτε κατά την κυρία διαδικασία οφείλει να αρνηθεί να καταθέσει για όσα του έχει εμπιστευθεί ο εντολέας του, ανεξάρτητα αν στο μεταξύ έχει λυθεί η εντολή. β) Σε εξαιρετικές περιπτώσεις εναπόκειται στο δικηγόρο η απόφαση να καταθέσει και σε ποιο μέτρο για πράγματα που του εμπιστεύθηκε ο εντολέας του σταθμίζοντας την υποχρέωσή του ως θεμελιώδη υποχρέωση του δικηγορικού λειτουργήματός του.

Άρθρο 40 – Επαγγελματική προβολή

1. Επιτρέπεται η προβολή και δημοσιοποίηση των τομέων της επαγγελματικής δραστηριότητας δικηγόρου ή Δικηγορικής Εταιρείας, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, με τρόπο που προσιδιάζει στο δικηγορικό λειτουργήμα και συνάδει με το κύρος του και την αξιοπρέπεια του δικηγορικού λειτουργήματος.
2. Επιτρέπεται η δημοσίευση επαγγελματικών καταχωρήσεων σε έντυπα ή ηλεκτρονικά μέσα, με στοιχεία επικοινωνίας και αναφορά είτε σε τίτλους σπουδών που αφορούν στην επιστημονική ειδίκευση δικηγόρου είτε στον τομέα δραστηριότητάς του τηρώντας τον Κώδικα Δεοντολογίας του Δικηγορικού Λειτουργήματος.
3. Οποιαδήποτε προβολή ή δημοσιοποίηση δικηγόρου ή Δικηγορικής Εταιρείας δεν πρέπει: α) να είναι αθέμιτη, β) να είναι αναληθής ή παραπλανητική, γ) να περιέχει αναφορά σε αριθμό υποθέσεων ή ποσοστά επιτυχίας του δικηγόρου σε δικαστηριακές ή άλλες υποθέσεις, δ) να περιλαμβάνει αναφορές ή συγκρίσεις με άλλους δικηγόρους ή δικηγορικές εταιρίες σε σχέση με την ποιότητα των υπηρεσιών ή την αμοιβή σε ωριαία βάση ή οποιαδήποτε άλλη μέθοδο χρέωσης, ε) να περιέχει ονόματα πελατών, εκτός αν υπάρχει η συναίνεσή τους και εφόσον πρόκειται για εκδόσεις που αφορούν δικηγόρους, στ) να προκαλεί απαξιωτικές εντυπώσεις και σχόλια στην κοινή γνώμη για το δικηγορικό λειτουργήμα.
4. Δεν επιτρέπεται σε δικηγόρο είτε ατομικά είτε ως μέλος Δικηγορικής Εταιρείας να δίνει συνεντεύξεις στον Τύπο, έντυπο και ηλεκτρονικό, δημοσιεύοντας στοιχεία ή πληροφορίες σε σχέση με εκκρεμούσα, ενώπιον της Δικαιοσύνης, υπόθεση την οποία χειρίζεται ο ίδιος.

²¹ Όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 10 και 56 του Ν. 4745/2020 (Α' 214), 23 του Ν. 4912/2022 (Α' 59) και 24 του Ν. 5142/2024 (Α' 158).

5. Κάθε δικηγόρος ή Δικηγορική Εταιρεία, που διατηρεί ή δημιουργεί επαγγελματική ιστοσελίδα, οφείλει να το γνωστοποιεί στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο με την υποβολή της ετήσιας δήλωσης.

6. Η παράβαση των διατάξεων του παρόντος άρθρου συνιστά και πειθαρχικό παράπτωμα που τιμωρείται με πρόστιμο από 1.000 έως 10.000 ευρώ για κάθε παράβαση, καταβάλλεται στο Ταμείο του οικείου Συλλόγου και εισπράττεται κατά τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων. Σε περίπτωση υποτροπής δικηγόρου επιβάλλεται η ποινή της προσωρινής παύσης από δύο ως έξι μήνες και πρόστιμο μέχρι το διπλάσιο του ανώτατου ορίου. Σε περίπτωση παραβίασης ή υποτροπής δικηγορικής Εταιρείας η πιο πάνω ποινή επιβάλλεται στον νόμιμο εκπρόσωπο ή στους νομίμους εκπροσώπους αυτής που ευθύνονται αλληλεγγύως και σε ολόκληρο.

7. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τα πιο πάνω πρόστιμα μπορούν να αναπροσαρμόζονται.

Άρθρο 41 – Τήρηση των αρχών δεοντολογίας

Ο δικηγόρος τηρεί:

α) Τον ελληνικό Κώδικα Δεοντολογίας Δικηγορικού Λειτουργήματος, όπως αυτός καταρτίζεται και εγκρίνεται από την Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος. Μέχρι την κατάρτιση και έγκρισή του, ισχύει σε όλη την Επικράτεια ο Κώδικας Δεοντολογίας Δικηγορικού Λειτουργήματος, όπως εγκρίθηκε με την από 4.1.1980 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και δημοσιεύτηκε στον Κώδικα Νομικού Βήματος στον τόμο του 1986»²².

β) Τον «Καταστατικό χάρτη θεμελιωδών αρχών του ευρωπαϊκού νομικού επαγγέλματος και Κώδικα Δεοντολογίας για τους ευρωπαίους δικηγόρους» του Συμβουλίου των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο βαθμό που οι διατάξεις δεν αντιβαίνουν στον Κώδικα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' – ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Α' – ΕΜΜΙΣΘΗ ΕΝΤΟΛΗ

«Άρθρο 42 – Έμμισθος δικηγόρος

1. Έμμισθος δικηγόρος είναι αυτός που προσφέρει αποκλειστικά νομικές υπηρεσίες, ως νομικός σύμβουλος ή ως δικηγόρος, σε συγκεκριμένο εντολέα, σταθερά και μόνιμα, αμειβόμενος αποκλειστικά με πάγια περιοδική αμοιβή. Ο ίδιος δικηγόρος μπορεί επίσης να αναλαμβάνει υποθέσεις από οποιονδήποτε άλλον, αμειβόμενος είτε ανά υπόθεση είτε με άλλον τρόπο.

2. Ο έμμισθος δικηγόρος ασκεί ελεύθερα τα επιστημονικά του καθήκοντα, όπως επιβάλλουν ο νόμος και η συνειδησή του, σύμφωνα με το άρθρο 5, χωρίς να υπάγεται στο διευθυντικό δικαίωμα και στην υπαλληλική ιεραρχία του εντολέα.

3. Η έμμισθη εντολή δεν δημιουργεί υποχρέωση του δικηγόρου να εκπροσωπεί δικαστικά ή εξώδικα, ως φυσικά πρόσωπα, τα μέλη της διοίκησης και τους υπαλλήλους του εντολέα, καθώς δεν συνδέεται μαζί τους με σύμβαση έμμισθης εντολής. Ο έμμισθος δικηγόρος δεν υποχρεούται να παρέχει νομικές υπηρεσίες σε τρίτα πρόσωπα, φυσικά ή νομικά, πέραν του εντολέα, ακόμα και αν ανήκουν στον ίδιο όμιλο εταιρειών, εκτός αν τέτοια υποχρέωση προβλέπεται ρητά στη σύμβαση έμμισθης εντολής.»²³.

Άρθρο 43 – Πρόσληψη εμμίθου δικηγόρου

1. Η πρόσληψη δικηγόρων με έμμισθη εντολή στον ιδιωτικό τομέα γίνεται με έγγραφη σύμβαση, που καταρτίζεται μεταξύ αυτού και του εντολέα.

2. Η πρόσληψη δικηγόρων στους φορείς του δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά με νόμο, γίνεται με επιλογή ύστερα από προκήρυξη, με βάση όσα παρακάτω ορίζονται, εκτός αν πρόκειται για πρόσληψη του προϊσταμένου νομικής ή δικαστικής υπηρεσίας ή νομικού συμβούλου στους φορείς αυτούς, ο οποίος προσλαμβάνεται με απόφαση του αρμοδίου οργάνου του φορέα. Ειδικότερα για τους εμμίθους δικηγόρους:

α) Η προκήρυξη πρέπει να περιέχει το αντικείμενο της απασχόλησης του δικηγόρου, τις τυχόν ειδικές ανάγκες του νομικού προσώπου, την έδρα και τους όρους αμοιβής και υπηρεσιακής εξέλιξης του δικηγόρου και απευθύνεται προς τα μέλη των δικηγορικών συλλόγων. Η προκήρυξη καθορίζει προθεσμία για την υποβολή των υποψηφιοτήτων, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 30 ούτε μεγαλύτερη από 60 ημέρες από την τελευταία δημοσίευσή της.

«β) Η επιλογή γίνεται από πενταμελή επιτροπή που συνέρχεται στην έδρα του δικηγορικού συλλόγου και αποτελείται από: αα) Μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους με βαθμό τουλάχιστον Δικαστικού Πληρεξουσίου Α' Τάξεως ή τον νόμιμο αναπληρωτή του, που ορίζεται από τον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ββ) τρεις δικηγόρους, από τους οποίους ο ένας με 15ετή τουλάχιστον ευδόκιμη δικηγορική υπηρεσία, που ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο του οικείου δικηγορικού συλλόγου για κάθε

²² Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 7 του Ν. 4205/2013 (Α' 242).

²³ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 188 του Ν. 4820/2021 (Α' 130).

συγκεκριμένη προκήρυξη, γγ) έναν εκπρόσωπο του ενδιαφερόμενου νομικού προσώπου. Καθήκοντα Προέδρου της Επιτροπής ασκεί το μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ή ο νόμιμος αναπληρωτής του και καθήκοντα γραμματέα υπάλληλος του νομικού προσώπου.

γ) Η προκήρυξη για την πρόσληψη δικηγόρου κοινοποιείται με επιμέλεια του ενδιαφερόμενου νομικού προσώπου στον Πρόεδρο της Επιτροπής και στον Πρόεδρο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου. Το ενδιαφερόμενο νομικό πρόσωπο επιμελείται την τοιχοκόλληση της προκήρυξης στο κατάστημα του πρωτοδικείου και στα γραφεία των Δικηγορικών Συλλόγων αντίστοιχα. Επίσης, η προκήρυξη δημοσιεύεται με πρόσκληση για την υποβολή υποψηφιοτήτων σε μία τουλάχιστον εφημερίδα, που εκδίδεται στην έδρα του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, κατά προτίμηση ημερήσια. Μαζί με τις κοινοποιήσεις γνωστοποιείται και ο εκπρόσωπος του νομικού προσώπου που θα μετέχει στην επιτροπή επιλογής. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής, συγκαλεί την επιτροπή μέσα σε πέντε ημέρες από την κοινοποίηση της προκήρυξης. Η επιτροπή με απόφασή της ορίζει τον τόπο και το χρόνο και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη διαδικασία της επιλογής και μπορεί κατά την κρίση της, να ορίσει συμπληρωματικές δημοσιεύσεις για τη γνωστοποίηση της προκήρυξης με δαπάνη του ενδιαφερόμενου νομικού προσώπου»²⁴.

δ) Οι υποψήφιοι υποβάλλουν στον ενδιαφερόμενο φορέα, μέσα στην προθεσμία που ορίζει η προκήρυξη, αίτηση συνοδευόμενη από: α) πιστοποιητικό ποινικού μητρώου, β) πιστοποιητικό του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου από το οποίο να προκύπτει ότι ο υποψήφιος δεν έχει τιμωρηθεί πειθαρχικά και ότι δεν κατέχει άλλη έμμισθη θέση, γ) υπεύθυνη δήλωση ότι δεν είναι έμμισθος κατά την έννοια του άρθρου 42 του Κώδικα και δ) βιογραφικό σημείωμα με τα στοιχεία της επιστημονικής και επαγγελματικής του δράσης.

ε) Δικηγόροι που κατέχουν άλλη έμμισθη θέση κατά την έννοια των σχετικών διατάξεων του Κώδικα, μπορούν να εμφανιστούν ως υποψήφιοι, αν συνυποβάλλουν, μαζί με την αίτηση και τα σχετικά δικαιολογητικά της προηγούμενης παραγράφου, υπεύθυνη δήλωση, ότι εφόσον προσληφθούν στη νέα θέση που προκηρύσσεται, θα παραιτηθούν από την άλλη έμμισθη θέση. Στην περίπτωση αυτή δεν μπορούν να αναλάβουν υπηρεσία, αν δεν προσκομίσουν βεβαίωση του εντολέα, στον οποίο παρέχουν τις υπηρεσίες τους, ότι παραιτήθηκαν από την έμμισθη θέση τους ή έπαψαν να αναλαμβάνουν υποθέσεις ή να λαμβάνουν περιοδική αμοιβή.

στ) Με την αίτησή τους οι υποψήφιοι υποβάλλουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την απόδειξη των τυπικών και ουσιαστικών προσόντων τους.

ζ) Η επιτροπή εξετάζει τις αιτήσεις και τα δικαιολογητικά των υποψηφίων και τους καλεί σε ατομική συνέντευξη. Μέσα σε ένα μήνα το πολύ από την τελευταία ατομική συνέντευξη εκδίδει αιτιολογημένη απόφαση με τη σειρά αξιολόγησης των υποψηφίων.

η) Για την επιλογή και πρόσληψη λαμβάνονται υπόψη η προσωπικότητα του υποψηφίου, η επιστημονική του κατάρτιση, η εξειδίκευσή του στο αντικείμενο της απασχόλησης, η επαγγελματική του πείρα, επάρκεια, η γνώση ξένων γλωσσών και συνεκτιμάται η οικογενειακή του κατάσταση και η πρόβλεψη της εξέλιξής του. Κρίσιμος χρόνος για τον έλεγχο της συνδρομής των πιο πάνω τυπικών προσόντων είναι ο χρόνος λήξης της προθεσμίας για την υποβολή των αιτήσεων. Στην προκήρυξη προβλέπεται συντελεστής βαρύτητας στα κριτήρια, ανάλογα με τις ανάγκες του φορέα.

θ) Η απόφαση της επιτροπής είναι υποχρεωτική και ισχύει μόνο για την κατάληψη θέσης που προκηρύχθηκε. Ο φορέας του Δημοσίου, που προκήρυξε τη θέση, οφείλει μέσα σε ένα μήνα από τη δημοσίευση της απόφασης να προσλάβει στις κενές θέσεις τους επιτυχόντες και να γνωστοποιήσει στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο την ανάληψη υπηρεσίας ή την έναρξη της συνεργασίας με αμοιβή για κάθε υπόθεση μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε ημερών. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου δεν θίγουν τις διατάξεις του Κώδικα, που ρυθμίζουν τις μεταθέσεις των δικηγόρων.

ι) Προσλήψεις στο δημόσιο τομέα κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος είναι άκυρες και συνεπάγονται την ποινική δίωξη των μελών του οργάνου, που ενέργησε την πρόσληψη, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 259 Π.Κ., και την πειθαρχική δίωξη των εμπλεκόμενων δικηγόρων.

Άρθρο 44 – Αποδοχές έμμισθου δικηγόρου

1. Ο δικηγόρος για τις παρεχόμενες με έμμισθη εντολή υπηρεσίες του αμείβεται με πάγιες μηνιαίες αποδοχές που καθορίζονται με ελεύθερη συμφωνία με τον εντολέα του και οι οποίες δεν μπορούν να είναι κατώτερες των εκάστοτε ισχυουσών κατώτατων νόμιμων αποδοχών υπαλλήλου του ιδιωτικού τομέα ανάλογων επιστημονικών προσόντων.

2. Οι αποδοχές των δικηγόρων που παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο Δημόσιο, στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) πρώτου και δεύτερου βαθμού και στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, στα οποία συμπεριλαμβάνεται και ο Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων, καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

²⁴ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 60 παρ. 7 του Ν. 4370/2016 (Α' 37).

Άρθρο 45 – Περιορισμοί στους έμμισθους δικηγόρους

1. Η σύμβαση του έμμισθου δικηγόρου που συμπληρώνει το 67ο έτος της ηλικίας του και θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα για πλήρη σύνταξη από το Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (Ε.Τ.Α.Α.) λύεται και δεν επιτρέπεται να προσληφθεί ως έμμισθος στο Δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα. Το 67ο έτος θεωρείται ότι συμπληρώνεται την 31η Δεκεμβρίου του αντίστοιχου έτους. Στην περίπτωση αυτή ο δικηγόρος λαμβάνει την αποζημίωση του άρθρου 46 παράγραφος 3 του Κώδικα.

2. Δικηγόροι που προσφέρουν τις νομικές ή δικηγορικές υπηρεσίες τους με πάγια περιοδική αμοιβή σε υπηρεσίες, οργανισμούς, επιχειρήσεις και κάθε είδους νομικά πρόσωπα και υπάγονται ή θα υπαχθούν για τις υπηρεσίες τους αυτές στην ασφάλιση του ασφαλιστικού οργανισμού που καλύπτει το προσωπικό του εντολέα τους είτε βάσει του Κανονισμού ή Οργανισμού του ασφαλιστικού φορέα είτε από τις κείμενες διατάξεις, αποχωρούν υποχρεωτικά και η σύμβασή τους λύεται αυτοδικαίως, αφότου θεμελιώσουν από τις παραπάνω υπηρεσίες τους δικαίωμα για πλήρη σύνταξη κατά τη νομοθεσία που διέπει τον Οργανισμό αυτό. Στις περιπτώσεις αυτές οι αποχωρούντες δικαιούνται να λάβουν κατ' επιλογήν τους, είτε την προβλεπόμενη, εξαιτίας της αποχώρησής τους, εφάπαξ πλήρη παροχή από τον ασφαλιστικό οργανισμό είτε την αποζημίωση που προβλέπεται στο άρθρο 46 του Κώδικα.

3. Οι δικηγόροι που προσλαμβάνονται με έμμισθη εντολή έχουν την υποχρέωση εντός το αργότερο τριών μηνών από την υπογραφή της σύμβασης και ανεξάρτητα από το κύρος ή μη της σχετικής σύμβασης πρόσληψης, να αναγγείλουν στους οικείους Δικηγορικούς Συλλόγους του τόπου όπου παρέχονται οι δικηγορικές ή νομικές υπηρεσίες την πρόσληψή τους.

4. Ο δικηγόρος που συνταξιοδοτείται από το δημόσιο ή άλλον οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούται μέσα σε προθεσμία ενός μηνός από τη συνταξιοδότησή του, να υποβάλει στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο δήλωση, στην οποία θα ανακοινώσει τη συνταξιοδότησή του, τον φορέα από τον οποίο συνταξιοδοτείται, τη χρονολογία έναρξης καταβολής της σύνταξης και το ποσό αυτής.

Άρθρο 46 – Διάρκεια και λήξη έμμισθης εντολής – αποζημίωση

1. Οι διατάξεις για τη χορήγηση ετήσιας άδειας και επιδόματος αδείας που ισχύουν για τους υπαλλήλους στον ιδιωτικό τομέα, ισχύουν και για τους έμμισθους δικηγόρους. Σε περίπτωση ύπαρξης Κανονισμού εργασίας για τους εργαζόμενους στον εντολέα, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κανονισμού, εφόσον είναι ευνοϊκότερες. Εφαρμόζονται επίσης στους έμμισθους δικηγόρους όλες οι κείμενες διατάξεις για χορήγηση αδείας μετ' αποδοχών λόγω ασθένειας, αναρρωτικής άδειας και προστασίας της κύησης και της λοχείας.

2. Η σύμβαση μεταξύ έμμισθου δικηγόρου και εντολέα είναι πάντοτε αορίστου χρόνου και λύεται μόνο: α) με το θάνατο, β) τη λύση, κατάργηση ή διάλυση με οποιονδήποτε τρόπο του νομικού προσώπου που απασχολεί τον δικηγόρο, γ) την πτώχευση του εντολέα και δ) με καταγγελία της σύμβασης από τον εντολέα ή εντολοδόχο δικηγόρο. Αν στο προσωπικό που απασχολείται στον εντολέα ισχύει κανονισμός εργασίας που προβλέπει μονιμότητα στην υπηρεσία, η καταγγελία της σύμβασης από τον εντολέα γίνεται μόνο για σπουδαίο λόγο. Η καταγγελία με ποινή ακυρότητας είναι έγγραφη και σε αυτή αναφέρεται ο λόγος της απόλυσης, επιδίδεται δε με δικαστικό επιμελητή.

3. α) Αν η έμμισθη εντολή του δικηγόρου λυθεί για οποιονδήποτε λόγο που αναφέρεται στην πρώτη παράγραφο, πλην της οικειοθελούς αποχώρησης, ο έμμισθος δικηγόρος δικαιούται να εισπράξει από τον εντολέα του αποζημίωση. Η αποζημίωση προβλέπεται αναλόγως με το χρόνο διάρκειας της έμμισθης εντολής και ισούται:

α) με δύο μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει ένα έτος υπηρεσίας στον εντολέα, β) με τρεις μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει τετραετή υπηρεσία, γ) με τέσσερις μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει εξαετή υπηρεσία, δ) με πέντε μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει οκταετή υπηρεσία, ε) με έξι μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει δεκαετή υπηρεσία, στ) με επτά μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει ενδεκαετή υπηρεσία, ζ) με οκτώ μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει δωδεκαετή υπηρεσία, η) με εννέα μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει δεκατρία έτη υπηρεσίας, θ) με δέκα μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει δεκατέσσερα έτη υπηρεσίας, ι) με ένδεκα μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει δεκαπέντε έτη υπηρεσίας και ια) με δώδεκα μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει δεκαέξι έτη υπηρεσίας. Για τον υπολογισμό του ύψους της μηνιαίας παροχής λαμβάνεται υπόψη το ποσό που καταβάλλεται σταθερά και μόνιμα.

β) Γι' αυτούς που απασχολούνται και έχουν συμπληρώσει στον ίδιο εντολέα προϋπηρεσία πάνω από δεκαεπτά έτη, κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του ν. 4093/2012 (Α' 222), όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 4111/2013 (Α' 18), καταβάλλεται αποζημίωση απόλυσης επιπλέον της προβλεπόμενης στο προηγούμενο εδάφιο οποτεδήποτε και αν απολυθούν κατά την εξής αναλογία: α) για 17 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 1 μηνός αποζημίωση, β) για 18 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 2 μηνών αποζημίωση, γ) για 19 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 3 μηνών αποζημίωση, δ) για 20 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 4 μηνών αποζημίωση, ε) για 21 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 5 μηνών αποζημίωση, στ) για 22 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 6 μηνών αποζημίωση, ζ) για 23 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 7 μηνών αποζημίωση, η) για 24 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 8 μηνών αποζημίωση, θ) για 25 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 9 μηνών αποζημίωση, ι) για 26 έτη προϋπηρεσίας

συμπληρωμένα 10 μηνών αποζημίωση, ια) για 27 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 11 μηνών αποζημίωση, ιβ) για 28 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 12 μηνών αποζημίωση. Ο υπολογισμός της ως άνω αποζημίωσης γίνεται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην περίπτωση 3 της υποπαραγράφου ΙΑ.12 του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, όπως ισχύει, σε συνδυασμό με το άρθρο 39 του ν. 4111/2013.

4. Μέχρι την πλήρη εξόφληση της πιο πάνω αποζημίωσης, ο έμμισθος δικηγόρος δικαιούται να λαμβάνει τις μηνιαίες αποδοχές που ελάμβανε κατά την ημέρα της επίδοσης του εγγράφου της καταγγελίας.

«5. Κάθε μονομερής βλαπτική μεταβολή των όρων της έμμισθης εντολής, και ιδίως η παρότρυνση από τον εντολέα προς τον Δικηγόρο να δράσει αντίθετα με την καλή πίστη, τον ισχύοντα Κώδικα Δεοντολογίας ή τη συνείδησή του, θεωρείται ως καταγγελία της έμμισθης εντολής εκ μέρους του εντολέα»²⁵.

6. Σε περίπτωση θανάτου, την αποζημίωση, δικαιούνται να την λάβουν ο/η σύζυγος και τα ανήλικα τέκνα του/της.

7. Καταγγελία συμβάσεων έμμισθων δικηγόρων για όσο χρόνο αυτοί είναι μέλη διοικητικών συμβουλίων Δικηγορικών Συλλόγων δεν επιτρέπεται. Η καταγγελία αυτή είναι άκυρη, εκτός εάν: α) συντρέχουν άλλοι λόγοι που συνεπάγονται την απώλεια της άδειας άσκησης δικηγορικού λειτουργήματος ή β) επιτραπεί από το δευτεροβάθμιο πειθαρχικό συμβούλιο, από την επίδοση του εγγράφου της καταγγελίας.

ΤΜΗΜΑ Β' – ΑΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Άρθρο 47 – Παροχή υπηρεσιών από δικηγόρους συνταξιούχους άλλων κλάδων

1. Δικηγόροι οι οποίοι ως άμεσα ασφαλισμένοι λαμβάνουν από το Δημόσιο ή οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό σύνταξη, κύρια ή επικουρική, βοήθημα ταμείου αρωγής ή μέρος μετοχικού ταμείου, που το άθροισμα τους υπερβαίνει την καταβαλλόμενη, κατά μήνα κατά τη δημοσίευση του Κώδικα, σύνταξη δικηγόρου με σαράντα συντάξιμα χρόνια από το Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολουμένων (Ε.Τ.Α.Α.) και τον κλάδο Επικουρικής Ασφάλισης, οφείλουν με δήλωσή τους προς το Δικηγορικό Σύλλογο που ανήκουν, μέσα σε έξι μήνες από την έναρξη της ισχύος του Κώδικα και εφεξής, μετά την έναρξη ισχύος του, μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από την έναρξη καταβολής της σύνταξης ή βοηθήματος, μερίσματος ή άλλης παροχής, να επιλέξουν την άσκηση της δικηγορίας ή την απόληψη των παροχών αυτών.

2. Η διάταξη της προηγούμενης παραγράφου δεν εφαρμόζεται:

α) Στους δικηγόρους που λαμβάνουν σύνταξη αναπηρίας ή θύματος πολέμου, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι τυφλοί, παραπληγικοί, τετραπληγικοί που αναφέρονται στο ν. 612/1977.

β) Στους συνταξιούχους που είναι αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης ή πολεμιστές της γραμμής των πρόσω του πολέμου 1940–1941 και σε εκείνους που λαμβάνουν ή επαύξησαν σύνταξη λόγω αποκατάστασής τους σε θέσεις του δημόσιου τομέα, από τις οποίες είχαν απολυθεί ή εξαναγκασθεί σε παραίτηση κατά την, από 21.4.1967 έως 24.7.1974, περίοδο της δικτατορίας.

γ) Στους δικηγόρους που λαμβάνουν σύνταξη ή άλλη παροχή για υπηρεσίες που πρόσφεραν ή καθήκοντα που άσκησαν και δεν ήταν, κατά το χρόνο παροχής ή άσκησής τους, ασυμβίβαστα με το λειτουργήμα του δικηγόρου, ανεξάρτητα αν οι υπηρεσίες αυτές παρασχέθηκαν ή τα καθήκοντα ασκήθηκαν πριν ή μετά το διορισμό τους ως δικηγόρων. Στην εξαίρεση του εδαφίου αυτού δεν περιλαμβάνονται οι δικηγόροι των οποίων το ασυμβίβαστο έχει αρθεί με τα άρθρα 5 και 7 του ν.δ. 410/1974, όπως αυτά αντικαταστάθηκαν με τα άρθρα 1 και 2 του ν.δ. 484/1974.

δ) Στους πολύτεκνους.

ε) Στις χήρες με ένα τουλάχιστον ανήλικο παιδί και μέχρι την ενηλικίωσή του.

3. Η δήλωση επιλογής της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου κοινοποιείται με δικαστικό επιμελητή στο Δικηγορικό Σύλλογο, στον οποίο ο δικηγόρος είναι μέλος. Αν ο υπόχρεος επιλέξει τη σύνταξη, θεωρείται ότι παραιτήθηκε από το δικηγορικό λειτουργήμα από την επομένη της κοινοποίησης της δήλωσης αυτής στο Δικηγορικό Σύλλογο.

4. Αν δεν κοινοποιηθεί εμπρόθεσμα δήλωση επιλογής, ο υπόχρεος σε δήλωση επιλογής διαγράφεται υποχρεωτικά από τα μητρώα του Δικηγορικού Συλλόγου, στον οποίο ανήκει, ύστερα από απόφαση του διοικητικού του συμβουλίου. Τα αποτελέσματα της διαγραφής επέρχονται από την κοινοποίηση της απόφασης στον ενδιαφερόμενο.

5. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας, ο δικηγόρος που με οποιονδήποτε τρόπο και για οποιονδήποτε λόγο διαγράφηκε από τα μητρώα του Δικηγορικού Συλλόγου, δικαιούται στην απόληψη της σύνταξης και των άλλων παροχών από τον οφειλέτη ασφαλιστικό φορέα. Η απόληψη αρχίζει από την ημέρα που θα υποβάλει στον οικείο ασφαλιστικό φορέα του βεβαίωση του Δικηγορικού Συλλόγου, στον οποίο ανήκει, ότι διαγράφηκε από τα μητρώα του συλλόγου.

6. Η Επιτροπή Μητρώου οφείλει μόλις διαπιστώσει την πιο πάνω υπέρβαση του αθροίσματος των παροχών από τη μηνιαία σύνταξη, να ειδοποιήσει εγγράφως χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τον πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου για την εφαρμογή του παρόντος και τη λήψη της σχετικής απόφασης περί διαγραφής.

²⁵ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο πρώτο παρ. ΙΕ υποπαρ. ΙΕ1 περ. α' του Ν. 4254/2014 (Α' 85).

7. Κάθε άλλη διάταξη ουσιαστικού ή τυπικού νόμου, απόφασης αντίθετη με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, καταργείται.

Άρθρο 48 – Παροχή υπηρεσιών προς δικηγόρους και Δικηγορικές Εταιρείες

1. Δικηγόροι μπορούν να απασχολούνται από άλλους δικηγόρους ή από Δικηγορικές Εταιρείες για ορισμένη ή ορισμένες υποθέσεις ή αποκλειστικά. Η σχετική συμφωνία δεν θίγει την επιστημονική ανεξαρτησία τους κατά την άσκηση του λειτουργήματός τους ακόμη και όταν ενεργούν συντονισμένα με άλλους δικηγόρους ή στην περίπτωση συνεργασίας με Δικηγορική Εταιρεία με τους εταίρους και λοιπούς συνεργάτες της εταιρείας.

2. Όταν η συνεργασία του δικηγόρου με άλλον δικηγόρο ή με Δικηγορική Εταιρεία είναι αποκλειστική, η σχετική συμφωνία είναι έγγραφη και πρέπει να κατατεθεί μέσα σε τρεις μήνες από την υπογραφή της στο Δικηγορικό Σύλλογο του δικηγόρου που απασχολείται ή στο Δικηγορικό Σύλλογο της έδρας της εταιρείας. Διαφορετικά η ρύθμιση της σχέσης δεν υπάγεται στο παρόν άρθρο.

3. Η έγγραφη συμφωνία πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον: α) τη διάρκεια της συνεργασίας, β) τη συμφωνούμενη αμοιβή, γ) τον τρόπο καταβολής της αμοιβής, δ) τον τρόπο λύσης της συνεργασίας και την οφειλόμενη αποζημίωση.

4. Η εντολή χειρισμού υπόθεσης στο πλαίσιο της ρύθμισης της παραγράφου 1 λογίζεται ότι έχει δοθεί στον εντολέα δικηγόρο ή στην εντολέα Δικηγορική Εταιρεία.

ΤΜΗΜΑ Γ' – ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

Άρθρο 49 – Ίδρυση Δικηγορικής Εταιρείας – Έδρα – Υποκαταστήματα – Νομική προσωπικότητα – Εταιρική επωνυμία

1. Αστική Επαγγελματική Δικηγορική εταιρεία (στο εξής η «Δικηγορική Εταιρεία» ή η «Εταιρεία») επιτρέπεται να συσταθεί μόνο μεταξύ εν ενεργεία δικηγόρων (στο εξής οι «Εταίροι») με αποκλειστικό σκοπό την παροχή δικηγορικών υπηρεσιών (οπουδήποτε, εντός ή εκτός Ελλάδος) και τη διανομή αποκλειστικά μεταξύ των Εταίρων (κατά τη μέθοδο, που θα συμφωνούν κατά την αδέσμευτη κρίση τους) των συνολικών κερδών, που θα προκύπτουν από τη δραστηριότητα της εταιρείας.

2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 5 του άρθρου 52 του Κώδικα, Εταίρος Δικηγορικής Εταιρείας απαγορεύεται να συμμετέχει σε άλλη Δικηγορική Εταιρεία ή να ασκεί ατομική δικηγορία και γενικά να ενεργεί για δικό του λογαριασμό ή για λογαριασμό άλλου πράξεις αντίθετες με τα συμφέροντα της εταιρείας.

3. Η έδρα της εταιρείας ορίζεται με το Καταστατικό στην περιφέρεια του Δικηγορικού Συλλόγου, στον οποίο είναι εγγεγραμμένος ένας από τους Εταίρους και καταχωρείται σε ειδικό βιβλίο (Μητρώο εταιρειών), που τηρείται για το σκοπό αυτόν από το Δικηγορικό Σύλλογο της έδρας της εταιρείας.

4. Η Δικηγορική Εταιρεία δύναται να ιδρύει υποκαταστήματα στην Ελλάδα σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα και στο εξωτερικό σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της νομοθεσίας της Ε.Ε. και της νομοθεσίας του εκάστοτε κράτους υποδοχής. Προϋπόθεση για τη σύννομη λειτουργία του υποκαταστήματος είναι ο διορισμός υπεύθυνου εκπροσώπου για το υποκατάστημα της Εταιρείας, ο οποίος δύναται να είναι είτε Εταίρος της Εταιρείας είτε συνεργάτης της δικηγόρος που συνδέεται με την Εταιρεία με σταθερή σχέση. Η απόφαση της Δικηγορικής Εταιρείας για ίδρυση υποκαταστήματος γνωστοποιείται εντός δέκα (10) ημερών στο Δικηγορικό Σύλλογο της έδρας της Εταιρείας και του Υποκαταστήματος και καταχωρείται στα βιβλία εταιρειών αυτών των Δικηγορικών Συλλόγων.

5. Η Δικηγορική Εταιρεία δύναται να απασχολεί δικηγόρους μη Εταίρους και με σχέση αποκλειστικής παροχής υπηρεσιών κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 48 του Κώδικα. Ασκούμενοι δικηγόροι μπορούν να ασκούνται σε Δικηγορικές Εταιρείες και να κάνουν παραστάσεις στα δικαστήρια με οποιονδήποτε από τους Εταίρους ή τους συνεργάτες της Δικηγορικής Εταιρείας. Κάθε Εταιρεία μπορεί να έχει τόσους ασκούμενους δικηγόρους όσους ατομικά έχουν δικαίωμα οι Εταίροι της, σύμφωνα με τον Κώδικα.

6. Η Δικηγορική Εταιρεία αποκτά νομική προσωπικότητα από την εγγραφή της στο Μητρώο Εταιρειών του Δικηγορικού Συλλόγου της έδρας της ή από την πάροδο άπρακτης της προθεσμίας που προβλέπεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 50.

7. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο καταστατικό, σε περίπτωση θανάτου, δικαστικής συμπαράστασης, παραίτησης ή παύσης από το λειτουργήμα κάποιου από τους Εταίρους, εάν οι Εταίροι που απομένουν είναι τουλάχιστον δύο (2), η Εταιρεία συνεχίζεται μεταξύ τους.

8. Η εταιρική επωνυμία, στην οποία περιέχεται ο τίτλος «ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», περιλαμβάνει υποχρεωτικά κατά το στάδιο της ίδρυσής της τα ονοματεπώνυμα ή μόνο τα επώνυμα ενός ή περισσοτέρων Εταίρων. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο Καταστατικό, η επωνυμία της εταιρείας διατηρείται και μετά την αποχώρηση ή το θάνατο εκείνου του Εταίρου, το όνομα του οποίου περιλαμβάνεται στην επωνυμία. Σε περίπτωση που ο Εταίρος, το όνομα του οποίου περιλαμβάνεται στην εταιρική επωνυμία, τελεί σε αναστολή από τη δικηγορία, θα πρέπει καθ' όλη τη διάρκεια της αναστολής, κάτω από την εταιρική επωνυμία να αναγράφεται ευκρινώς το όνομα του υπό αναστολή Εταίρου με τη σημείωση ότι τελεί σε αναστολή.

Άρθρο 50 – Καταστατικό Δικηγορικής Εταιρείας και διαδικασία έγκρισής του

1. Για τη σύσταση της Δικηγορικής Εταιρείας απαιτείται έγγραφο (Καταστατικό), το οποίο υπογράφεται από όλους τους ιδρυτές Εταίρους. Το Καταστατικό περιλαμβάνει τουλάχιστον: α) το σκοπό, την επωνυμία και την έδρα της Εταιρείας, β) τα ονόματα και τις διευθύνσεις των Εταίρων, γ) τους όρους της εισόδου, της αποχώρησης και της αποβολής των Εταίρων, δ) τον αριθμό των μεριδίων εκάστου εταίρου και τη μέθοδο διανομής των καθαρών κερδών, ε) τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εταίρων, στ) τον τρόπο διοίκησης της Εταιρείας, ζ) τον τρόπο εκπροσώπησης της Εταιρείας δικαστικώς και εξωδίκως, η) την απαιτούμενη απαρτία και πλειοψηφία για τη λήψη αποφάσεων από τους Εταίρους, θ) τους λόγους λύσης της Εταιρείας και την εκκαθάρισή της μετά τη λύση.
2. Το Καταστατικό της Εταιρείας, καθώς και οι τροποποιήσεις αυτού υποβάλλονται για έγκριση στο Δικηγορικό Σύλλογο της έδρας της Εταιρείας. Αν το Καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, για την τροποποίησή του απαιτείται απόφαση των Εταίρων που εκπροσωπούν τα 3/4 των εταιρικών μεριδίων.
3. Η έγκριση του Καταστατικού και κάθε τροποποίησή του γίνεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου της έδρας της Εταιρείας, το οποίο ελέγχει αν οι διατάξεις του Καταστατικού συνάδουν με τις διατάξεις του νόμου.
4. Αν παρέλθει άπρακτο διάστημα ενός (1) μηνός από την υποβολή του, προς έγκριση, Καταστατικού ή της τροποποίησής του, θεωρείται ότι η έγκριση έχει παρασχεθεί.
5. Η απόφαση που δεν εγκρίνει το Καταστατικό της Εταιρείας ή τις τροποποιήσεις του πρέπει να είναι επαρκώς αιτιολογημένη.
6. Η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου, με την οποία εγκρίνεται ή τροποποιείται το Καταστατικό ή λύεται η Εταιρεία εγγράφεται στα βιβλία εταιρειών του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου και δημοσιεύεται στο περιοδικό που εκδίδει ο οικείος Δικηγορικός Σύλλογος και σε περίπτωση που δεν εκδίδει τέτοιο, στο Νομικό Βήμα.
7. Στο Δικηγορικό Σύλλογο της έδρας της Εταιρείας και στους Δικηγορικούς Συλλόγους, που υπάγονται τυχόν υποκαταστήματα της Εταιρείας, τηρείται φάκελος, τον οποίο η Εταιρεία υποχρεούται να ενημερώνει μέσα σε 15 ημέρες από κάθε μεταβολή που αφορά στην εκπροσώπηση, διοίκηση ή διαχείρισή της, τη μεταβολή των μεριδίων, την είσοδο ή αποχώρηση Εταίρων, καθώς και κάθε στοιχείο που αφορά στην ταυτότητα ή στην επωνυμία της Εταιρείας.
8. Οι Εταιρείες υποχρεούνται να τηρούν βιβλίο πρακτικών των αποφάσεων της Συνέλευσης των εταίρων και των πράξεων των διαχειριστών, καθώς και τα φορολογικά βιβλία και στοιχεία που προβλέπονται από το νόμο.

Άρθρο 51 – Είσοδος, έξοδος και αποβολή εταίρου

1. Η είσοδος νέων Εταίρων επιτρέπεται πάντοτε με απόφαση των Εταίρων με την απαρτία και πλειοψηφία που προβλέπεται στο Καταστατικό.
2. Η αποχώρηση Εταίρου επιτρέπεται εφόσον προηγηθεί έγγραφη, προ εξαμήνου, γνωστοποίησή του στην Εταιρεία. Το Καταστατικό μπορεί να ορίζει διαφορετική προθεσμία.
3. Η αποβολή Εταίρου επιτρέπεται, μόνο για σπουδαίο λόγο, με απόφαση των Εταίρων και με την απαρτία και πλειοψηφία που προβλέπεται στο Καταστατικό. Σπουδαίος λόγος θεωρείται ιδίως η βαριά παράβαση καθηκόντων, η αδυναμία ή η πρόδηλη ανεπάρκεια για την εκτέλεσή τους, καθώς και κάθε βαρύ πειθαρχικό παράπτωμα όπως αυτό προβλέπεται στο νόμο και στους Κώδικες Δεοντολογίας και μπορεί να πλήξει το κύρος και τη φήμη της Εταιρείας.
4. Η είσοδος, η αποχώρηση, καθώς και η αποβολή εταίρου συνιστούν τροποποιήσεις του Καταστατικού και συνεπάγονται υποχρεωτικά την ανακατανομή των εταιρικών μεριδίων και των ποσοστών συμμετοχής στα κέρδη και στις ζημίες των Εταίρων κατόπιν απόφασης της Γενικής Συνέλευσης που συγκαλείται για το σκοπό αυτόν.

Άρθρο 52 – Εισφορές – Εταιρική Περιουσία – Εταιρικές Μεριδες

1. Οι Εταίροι εισφέρουν υποχρεωτικά στην Εταιρεία την εργασία τους. Συμπληρωματικά επιτρέπεται αποκλειστικά και μόνο για την εξυπηρέτηση των αναγκών της Εταιρείας η εισφορά σε χρήμα ή σε κινητά πράγματα και η χρήση κινητών και ακινήτων πραγμάτων. Επιτρέπεται επίσης η κτήση κυριότητας ακινήτου από την Εταιρεία για την επαγγελματική της εγκατάσταση και μόνον. Η αποτίμηση των εισφορών, καθώς και οι τυχόν απολείψεις και επιστροφές οποιωνδήποτε ποσών στους Εταίρους, λόγω αποχώρησης ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο, αποφασίζονται από τους Εταίρους της Δικηγορικής Εταιρείας.
2. Οι εισφορές των Εταίρων και κάθε τι άλλο, που αποκτάται με οποιονδήποτε τρόπο στο όνομα ή για λογαριασμό της Εταιρείας, ανήκει στην Εταιρεία.
3. Τα μερίδια κάθε Εταίρου ορίζονται ελεύθερα από τη Γενική Συνέλευση σε εκατοστιαία ποσοστά και δεν συνδέονται με την εισφορά του Εταίρου.
4. Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης που λαμβάνεται σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο Καταστατικό με την απαιτούμενη απαρτία και πλειοψηφία, τα μερίδια ανακατανέμονται είτε με την είσοδο ή αποχώρηση Εταίρου είτε με την αποβολή αυτού για σπουδαίο λόγο, είτε για οποιονδήποτε άλλο λόγο. Αν δεν ορίζεται

σχετικά στο Καταστατικό, απαιτείται απόφαση των Εταίρων που εκπροσωπούν τα 3/4 των μεριδίων. Η μεταβολή των μεριδίων για οποιονδήποτε λόγο συνιστά τροποποίηση του Καταστατικού.

5. Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Εταίρων μπορεί να προβλεφθεί ότι αμοιβές από συμμετοχή σε Διοικητικά Συμβούλια ή από έμμισθη εντολή μπορούν να εισπραχθούν από τον Εταίρο απευθείας εφόσον η είσπραξη αυτή δεν γίνεται από την Εταιρεία αλλά ατομικά από τον Εταίρο.

Άρθρο 53 – Διοίκηση, Διαχείριση και εκπροσώπηση της Εταιρείας

1. Ανώτατο όργανο της εταιρείας είναι η Γενική Συνέλευση των Εταίρων.

2. Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης λαμβάνονται με την απαρτία και πλειοψηφία που προβλέπεται για κάθε θέμα στο Καταστατικό της Εταιρείας. Για την ύπαρξη απαρτίας απαιτείται η παρουσία τουλάχιστον δύο (2) Εταίρων. Για τη λήψη της απόφασης απαιτείται πλειοψηφία τουλάχιστον πάνω από το μισό του συνόλου των μεριδίων.

3. Οι Εταίροι καλούνται εγγράφως από τον διαχειριστή της Εταιρείας ή από το 1/3 του αριθμού των Εταίρων με πρόσκληση στην οποία αναγράφονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, τρεις (3) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από την ημέρα της συνεδρίασης. Διαφορετικά η απόφαση είναι άκυρη. Στην προθεσμία αυτή δεν υπολογίζονται η ημέρα της κοινοποίησης και της συνεδρίασης. Στην περίπτωση που δεν τηρηθούν οι πιο πάνω προϋποθέσεις και προθεσμία και παρίστανται όλοι οι Εταίροι, χωρίς να προβάλλεται αντίρρηση είτε για τη σύγκληση και συζήτηση είτε για τη λήψη απόφασης, η Γενική Συνέλευση συνεδριάζει και λαμβάνει έγκυρα απόφαση επί των θεμάτων που συζητήθηκαν.

4. Η Εταιρεία διοικείται από έναν ή περισσότερους διαχειριστές. Διαχειριστής ή διαχειριστές πρέπει να είναι Εταίρος ή Εταίροι. Οι διαχειριστές ορίζονται από το Καταστατικό ή εκλέγονται, ή επιλέγονται, ανακαλούνται ή παύονται από τη Γενική Συνέλευση των Εταίρων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο Καταστατικό. «Οι ιδιότητες του διαχειριστή και του εταίρου δεν θίγονται από την επιβολή σε αυτούς της πειθαρχικής ποινής της προσωρινής παύσης με απόφαση πειθαρχικού συμβουλίου ή δικαστική.»²⁶

5. Οι διαχειριστές διοικούν, διαχειρίζονται και εκπροσωπούν την Εταιρεία δικαστικά και εξώδικα από κοινού ή μεμονωμένα, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο Καταστατικό και στην απόφαση εκλογής ή επιλογής τους.

6. Οι διαχειριστές δεν δικαιούνται ιδιαίτερη αμοιβή για τη διοίκηση, διαχείριση και εκπροσώπηση της Εταιρείας, εκτός αν στο Καταστατικό και στην απόφαση εκλογής ή επιλογής τους ορίζεται διαφορετικά.

7. Δικαιοπραξίες ή ενέργειες που επιχείρησε ο διαχειριστής, στο πλαίσιο των νομίμων, καταστατικών και συμβατικών αρμοδιοτήτων του, δεσμεύουν την Εταιρεία.

8. Ο διαχειριστής ευθύνεται απέναντι στην Εταιρεία και τους άλλους Εταίρους για κάθε ζημία που προκάλεσε με τις ενέργειες ή παραλείψεις του σε αυτούς από δική του υπαιτιότητα. Περισσότεροι του ενός διαχειριστές ευθύνονται αλληλέγγυα και σε ολόκληρο.

9. Ο διαχειριστής έχει υποχρέωση στο τέλος εκάστου διαχειριστικού έτους και το αργότερο εντός τριμήνου να λογοδοτήσει γραπτά στους λοιπούς Εταίρους.

10. Η Εταιρεία οφείλει να αποκαταστήσει κάθε ζημία που ο διαχειριστής της ανυπαίτια υπέστη, κατά την άσκηση της διοίκησης και τη διαχείριση της Εταιρείας.

11. Ο διαχειριστής μπορεί να ανακληθεί οποτεδήποτε με απόφαση των Εταίρων που λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία των μεριδίων. Εάν ο διαχειριστής έχει διοριστεί απευθείας από το Καταστατικό και για ορισμένο χρόνο, η αντικατάστασή του ή ο διορισμός και άλλου ή άλλων διαχειριστών επιτρέπεται μόνο για σπουδαίο λόγο. Σπουδαίος λόγος θεωρείται ιδίως η βαριά παράβαση ή η αδυναμία ή η ανεπάρκεια στο πλαίσιο εκτέλεσης των καθηκόντων του. Η ανάκληση για σπουδαίο λόγο απαιτεί πλειοψηφία τουλάχιστον των 4/5 του συνολικού αριθμού των μεριδίων.

«Άρθρο 54 – Δικαιώματα - Διανομή εσόδων – Ευθύνη των Εταίρων – Διαφορές μεταξύ των Εταίρων – Σχέσεις με εντολείς

1. Κάθε Εταίρος έχει δικαίωμα να πληροφορείται αυτοπροσώπως για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων, να εξετάζει τα βιβλία και τα έγγραφα σχετικά με τη διαχείριση. Αντίθετη συμφωνία είναι άκυρη.

2. Η ετήσια διανομή καθαρών εσόδων γίνεται μέσα σε τρεις (3) μήνες από το κλείσιμο της διαχειριστικής περιόδου, όπως ορίζεται στο Καταστατικό.

3. Οι Εταίροι μετέχουν στα κέρδη και τις ζημίες της Εταιρείας με βάση τα ποσοστά των μεριδίων τους. Το Καταστατικό δύναται να προβλέπει διαφορετική μέθοδο διανομής των κερδών, καθώς και την καταβολή εκτάκτων αμοιβών για τους Εταίρους, που θα επιδεικνύουν ιδιαίτερη δραστηριότητα, ζήλο, απόδοση και συνεργασία. Κατά τα ποσά αυτά μειώνονται ανάλογα τα έσοδα των λοιπών Εταίρων. Με απόφαση του αρμοδίου, σύμφωνα με το Καταστατικό, οργάνου της Δικηγορικής Εταιρείας, είναι δυνατή η διανομή προσωρινών καθαρών κερδών στους εταίρους. Το ποσό που διανέμεται δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των κερδών, που προκύπτει με βάση την ετήσια διανομή καθαρών εσόδων της παρ. 2.

²⁶ Όπως προστέθηκε με το άρθρο 131 του Ν. 4938/2022 (Α' 109).

4. Ο Εταίρος που δεν είναι διαχειριστής, ευθύνεται έναντι των λοιπών Εταίρων και της Εταιρείας μόνο για την επιμέλεια που επιδεικνύει στις δικές του υποθέσεις, όπως αυτή οριοθετείται, ερμηνεύεται και εφαρμόζεται, σύμφωνα με το άρθρο 746 του Αστικού Κώδικα.

«5. Για τις πάσης φύσεως υποχρεώσεις της εταιρείας ευθύνεται μόνο η εταιρεία με την περιουσία της. Τα άρθρα 759, 783 Α.Κ. και η παρ. 1 του άρθρου 270 του ν. 4072/2012 (Α' 86) δεν έχουν εφαρμογή στις σχέσεις της εταιρείας και των εταίρων της με εντολές της ή τρίτους. Ειδικά: α) έναντι του Δημοσίου και των φορέων κοινωνικής ασφάλισης εφαρμόζονται, για χρέη που δημιουργούνται μετά τη θέση σε ισχύ της παρούσας, κατ' αναλογία οι προβλέψεις προσωπικής, αλληλέγγυας και εις ολόκληρον ευθύνης των προσώπων του άρθρου 50 του ν. 4174/2013 (Α' 170) και του άρθρου 31 του ν. 4321/2015 (Α' 32), τα οποία διατηρούν δικαίωμα αναγωγής κατά των λοιπών μελών της εταιρείας κατά την αναλογία συμμετοχής τους στην εταιρεία, σύμφωνα με την παρ. 3, β) έναντι των εντολέων της, η εταιρεία ευθύνεται, κατά τις διατάξεις για την ευθύνη των δικηγόρων (άρθρα 160 του παρόντος και 73 του ΕισΝΚΠολΔ (π.δ. 503/1985, Α' 182), για πράξεις ή παραλείψεις των εταίρων ή συνεργατών δικηγόρων, εφόσον αυτές έγιναν κατά τον χειρισμό υπόθεσης εντολέα της εταιρείας και διατηρεί δικαίωμα αναγωγής κατά του υπαιτίου εταίρου, κατά το ποσό που η εταιρεία θα ικανοποιήσει τον τρίτο. Αν η εταιρεία έχει ασφαλιστεί για την αστική ευθύνη έναντι τρίτων, δικαίωμα αναγωγής κατά του υπαιτίου εταίρου έχει η εταιρεία μόνο για το ποσό που δεν καλύφθηκε από την ασφαλιστική εταιρεία και την ασφαλιστική αποζημίωση.»²⁷.

6. Η Εταιρεία έχει δικαίωμα αναγωγής κατά του υπαιτίου Εταίρου κατά το ποσό που η Εταιρεία θα ικανοποιήσει τον τρίτο. Στην περίπτωση που η Εταιρεία έχει ασφαλιστεί για την αστική ευθύνη έναντι τρίτων, δικαίωμα αναγωγής κατά του υπαιτίου εταίρου έχει η Εταιρεία μόνο για το ποσό που δεν καλύφθηκε από την ασφαλιστική Εταιρεία και την ασφαλιστική αποζημίωση.

7. Κάθε διαφορά που προκύπτει από την ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων του νόμου ή του Καταστατικού της Εταιρείας είτε μεταξύ των Εταίρων είτε μεταξύ αυτών και της Εταιρείας, επιλύεται από τη διαιτησία του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου μετά από προσφυγή εκείνου ή εκείνων που έχουν έννομο συμφέρον, μέσα σε αποσβεστική προθεσμία τριών (3) μηνών από τη γέννηση της διαφοράς. Οι διαιτητές ορίζονται για τρία (3) χρόνια από το Διοικητικό Συμβούλιο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου. Συνεχίζουν πάντως την άσκηση των καθηκόντων τους για όσες υποθέσεις έχουν αναλάβει κατά τη διάρκεια της θητείας τους.»²⁸.

Άρθρο 55 – Σχέσεις Εταιρείας προς τρίτους

1. Οι έγγραφες εντολές των εντολέων-πελατών λογίζεται ότι παρέχονται προς την Εταιρεία ακόμα και αν αυτές απευθύνονται προς Εταίρο ή συνεργάτη της Εταιρείας. «Αν ο δικαστικός πληρεξούσιος παρίσταται ως Εταίρος ή συνεργάτης δικηγορικής Εταιρείας, στα στοιχεία της περ. 3 του άρθρου 305 ΚΠολΔ, της περ. γ' του άρθρου 140 ΚΠΔ και της περ. α' του άρθρου 190 ΚΔΔ, περιλαμβάνονται μαζί με τα στοιχεία του δικαστικού πληρεξούσιου η επωνυμία και η διεύθυνση της δικηγορικής Εταιρείας. Ομοίως, σε οποιαδήποτε διοικητική, δικαστική ή άλλη διαδικασία κατά την οποία ο δικηγόρος εμφανίζεται ως Εταίρος ή συνεργάτης δικηγορικής Εταιρείας στις σχετικές αποφάσεις, πράξεις ή πρακτικά αναγράφονται και τα στοιχεία της δικηγορικής Εταιρείας.»²⁹.

2. Η Εταιρεία δεν επιτρέπεται να δέχεται εντολές υπεράσπισης ή εκπροσώπησης από φυσικά ή νομικά πρόσωπα με αντικρουόμενα, μεταξύ τους, συμφέροντα.

3. Οι αμοιβές για δικαστικές ή εξώδικες υπηρεσίες που παρέχονται από τους δικηγόρους της Εταιρείας και η μέθοδος υπολογισμού τους συμφωνούνται από τον διαχειριστή της Εταιρείας ή από πρόσωπα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από αυτόν.

Άρθρο 56 – Διάρκεια – Λύση και εκκαθάριση

1. Η Εταιρεία μπορεί να έχει αόριστη διάρκεια ή η διάρκειά της να είναι ορισμένου χρόνου. Σε κάθε περίπτωση δεν επιτρέπεται η αρχική διάρκεια να ορισθεί βραχύτερη των πέντε (5) ετών. Το Καταστατικό μπορεί να προβλέπει τον τρόπο μεταβολής της διάρκειας της Εταιρείας από ορισμένη σε αόριστη και από αόριστη σε ορισμένη, καθώς και την παράταση ή τη σύντμηση της διάρκειας της Εταιρείας.

2. Εφόσον δεν παραταθεί η διάρκεια της Εταιρείας ή αποφασισθεί η πρόωρη λύση της, σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού, η Εταιρεία λύεται και τίθεται υπό εκκαθάριση. Η λύση και εκκαθάριση διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 779 έως και 783 του Αστικού Κώδικα, των διατάξεων του Καταστατικού και τη σχετική απόφαση των Εταίρων, με την οποία και ορίζεται ένας ή περισσότεροι εκκαθαριστές. Η Εταιρεία εξακολουθεί να έχει νομική προσωπικότητα μέχρι την περάτωση της εκκαθάρισης και για τις ανάγκες αυτής.

3. Εκκρεμείς υποθέσεις εντολέων-πελατών παραδίδονται στους εκκαθαριστές, οι οποίοι αποφασίζουν για την ανάθεση του περαιτέρω χειρισμού τους.

²⁷ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 187 του Ν. 4820/2021 (Α' 130).

²⁸ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 11 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

²⁹ Όπως προστέθηκε με το άρθρο 132 του Ν. 4938/2022 (Α' 109).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' – ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

Άρθρο 57 – Δικαίωμα σε αμοιβή – Ανάλογη προκαταβολή

1. Ο δικηγόρος δικαιούται να λάβει αμοιβή από τον εντολέα του για κάθε εργασία του, δικαστική ή εξώδικη, καθώς και για κάθε δαπάνη δικαστηριακή ή άλλη που κατέβαλε για την εκτέλεση της εντολής που του ανατέθηκε.
2. Δικαιούται επίσης να εισπράξει από τον εντολέα του προκαταβολή έναντι της αμοιβής ή των δαπανών του, κατά την έναρξη ή την πρόοδο της εργασίας. Η εργασία του δικηγόρου προς τον εντολέα του ολοκληρώνεται μόνο με την πραγματική είσπραξη της αμοιβής του.

Άρθρο 58 – Αμοιβή δικηγόρου

1. Η αμοιβή του δικηγόρου ορίζεται ελεύθερα με έγγραφη συμφωνία με τον εντολέα του ή τον αντιπρόσωπό του.
2. Η συμφωνία αυτή περιλαμβάνει είτε όλη τη διεξαγωγή της δίκης είτε μέρος ή ειδικότερες πράξεις αυτής ή κάθε άλλης φύσης νομικές εργασίες, δικαστικές ή εξώδικες.
3. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει έγγραφη συμφωνία, η αμοιβή του δικηγόρου καθορίζεται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα επόμενα άρθρα του Κώδικα, με βάση την αξία του αντικειμένου της δίκης και, σε περίπτωση που το αντικείμενο της δίκης δεν αποτιμάται σε χρήμα και δεν ορίζονται στις διατάξεις του Κώδικα, με βάση τις αμοιβές που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του Κώδικα, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα αυτού.
4. Με βάση τις αμοιβές που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του Κώδικα:
  - α) Διενεργείται από τα δικαστήρια η επιδίκαση δικαστικών εξόδων, καθώς και η εκκαθάριση πινάκων δικηγορικών αμοιβών, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 84 του Κώδικα, εφόσον δεν υπάρχει έγγραφη συμφωνία για την αμοιβή κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου και η αμοιβή του δικηγόρου δεν υπολογίζεται επί της αξίας του αντικειμένου της δίκης κατά το άρθρο 63 του Κώδικα, οπότε στις περιπτώσεις αυτές ισχύουν όσα ορίζονται ειδικότερα στις σχετικές διατάξεις.
  - β) Προσδιορίζεται η αμοιβή του δικηγόρου κατά την παροχή νομικής βοήθειας σύμφωνα με το ν. 3226/2004 (Α' 24) ή κάθε άλλο σχετικό νόμο ή κατά το διορισμό δικηγόρου σύμφωνα με το άρθρο 200 του Κ.Πολ.Δ. σε περίπτωση παροχής ευεργετήματος πενίας ή κατά το διορισμό δικηγόρου για συνδικίες πτωχεύσεων κ.λπ. ή κατά τον αυτεπάγγελο διορισμό δικηγόρου σε ποινικές υποθέσεις.
  - γ) Υπολογίζονται οι εισφορές-κρατήσεις τις οποίες υποχρεούνται να προκαταβάλουν οι δικηγόροι στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο για την παράστασή τους ενώπιον των δικαστηρίων ή δικαστικών συμβουλίων, κάθε είδους αρχών (ανακριτικών, εισαγγελικών, διοικητικών κ.λπ.), σύμφωνα με όσα ορίζονται ειδικότερα στο άρθρο 61 παράγραφος 1 του Κώδικα.
5. Οι αμοιβές μπορούν να αυξηθούν και αυτεπάγγελα από το δικαστήριο, ανάλογα με την επιστημονική εργασία, την αξία και το είδος της υπόθεσης, του χρόνου που απαιτήθηκε, τις εκτός έδρας μεταβάσεις, τη σπουδαιότητα της διαφοράς, των ειδικότερων περιστάσεων και κάθε είδους δικαστικών ή εξωδίκων ενεργειών. Αντίθετα, σε περίπτωση που το αίτημα της αγωγής κριθεί ως υπέρογκο, αλλά δεν μπορούσε να έχει αξιολογηθεί από τον δικηγόρο ελλείψει πραγματικών στοιχείων, ο δικαστής ή το δικαστήριο και αυτεπάγγελα μπορεί να προσδιορίσει την νόμιμη αμοιβή με βάση το ποσό που έπρεπε να ζητηθεί με την αγωγή, είτε κατά την εκτίμησή του είτε λόγω περιορισμού του αιτήματος της αγωγής κατά συμμόρφωση του δικηγόρου προς έγγραφη εντολή του εντολέα του ή του αντιπροσώπου του.

Άρθρο 59 – Χρονοχρέωση – Αμοιβή ανάλογη με το χρόνο απασχόλησης

1. Για κάθε δικαστική ή εξώδικη ενέργεια ο δικηγόρος δύναται να συμφωνεί με τον εντολέα του και να λαμβάνει αμοιβή προσδιοριζόμενη ανάλογα με την ωριαία απασχόλησή του, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο Παράρτημα Ι του Κώδικα. Αντίστοιχα προσδιοριζόμενη ωριαία αμοιβή δικαιούται ο δικηγόρος να λαμβάνει και για κάθε συνάντηση ή τηλεφωνική επικοινωνία με τον εντολέα του ή με τρίτο πρόσωπο, καθώς και για κάθε άλλη ενέργεια που σχετίζεται με την εκτέλεση της εντολής που του ανατέθηκε.
2. Ο δικηγόρος είναι υποχρεωμένος να γνωστοποιεί με κάθε πρόσφορο τρόπο στον πελάτη του την ωριαία αμοιβή του.
3. Σε περίπτωση έλλειψης έγγραφης συμφωνίας, η αμοιβή του δικηγόρου, για δικαστικές ή εξώδικες εργασίες, πράξεις ή απασχολήσεις, δύναται να προσδιορίζεται με βάση την ωριαία απασχόληση του δικηγόρου, όπως αυτή αναφέρεται στο Παράρτημα Ι του Κώδικα.

Άρθρο 60 – Εργολαβικό δίκης

1. Επιτρέπεται η κατάρτιση έγγραφης συμφωνίας, η οποία εξαρτά την αμοιβή ή το είδος αυτής από την έκβαση της δίκης ή του αποτελέσματος της εργασίας ή από οποιαδήποτε άλλη αίρεση, όπως επίσης και συμφωνία, με την οποία εκχωρείται ή μεταβιβάζεται μέρος του αντικειμένου της δίκης ή της εργασίας, ως αμοιβή (εργολαβικό δίκης). Αυτή η συμφωνία δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20% του αντικειμένου της δίκης. Σε περίπτωση που συμπράττουν πέραν του ενός δικηγόροι, το ως άνω ποσοστό δεν μπορεί να υπερβαίνει το 30%. Σε συμφωνία, που εξαρτά την αμοιβή από το αποτέλεσμα της δίκης, η αμοιβή εισπράττεται είτε από

το ίδιο το προϊόν της δίκης είτε από την υπόλοιπη περιουσία του εντολέα. Ο πληρεξούσιος δικηγόρος έχει προνόμιο μόνο στο προϊόν της δίκης. Δεν επιτρέπεται, με ποινή ακυρότητας, κάθε εκχώρηση του προϊόντος της δίκης ή οποιαδήποτε άλλη μεταβίβασή του εν ζωή ή με αιτία το θάνατο ή με κατάσχεση, μέχρι το ποσό ή την αξία που δικαιούται ο δικηγόρος.

2. Η συμφωνία βάσει της οποίας εξαρτάται η αμοιβή του δικηγόρου από την έκβαση της δίκης και η οποία αναφέρεται σε υποθέσεις από ζημίες αυτοκινήτων, απαλλοτριώσεις ή σε μισθούς, ημερομίσθια, πρόσθετες αμοιβές για υπερωρίες, εργασία νυκτερινή ή σε Κυριακές ή εορτές, δώρα, αντίτιμο για άδεια ή επίδομα αδείας, αποζημίωση για καταγγελία της σύμβασης εργασίας και γενικά σε απαιτήσεις που ανάγονται σε εργασιακή σύμβαση υπαλλήλων, εργατών ή υπηρετών ή σε αποδοχές γενικά μονίμων δημοσίων υπαλλήλων ή υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. σε όποια δικαιοδοσία κι αν υπάγονται καταρτίζεται εγγράφως και γνωστοποιείται στο Δικηγορικό Σύλλογο, του οποίου είναι μέλος ο δικηγόρος, οποτεδήποτε και σε κάθε περίπτωση πριν από την άσκηση ή ικανοποίηση της οποιασδήποτε αξίωσης του δικηγόρου κατά του εντολέα. Η γνωστοποίηση γίνεται με προσκόμιση δύο πρωτοτύπων, συντάσσεται δε πράξη κάτω από το ένα πρωτότυπο, το οποίο παραλαμβάνει ο δικηγόρος. Το άλλο πρωτότυπο παραμένει στα αρχεία του Συλλόγου και καταχωρείται αμέσως σε ειδικό βιβλίο.

3. Η αναγγελία της εκχώρησης του τμήματος της απαίτησης για την κάλυψη της αμοιβής του δικηγόρου γίνεται με κοινοποίηση του σχετικού συμφωνητικού στον οφειλέτη, οποτεδήποτε πριν από την πληρωμή της απαίτησης. Όταν οφειλέτης είναι το Ελληνικό Δημόσιο, η αναγγελία γίνεται με υποβολή του εκχωρητικού εγγράφου στον οικείο Υπουργό και στην αρμόδια για την εκκαθάριση της δαπάνης Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου, χωρίς να τηρούνται οι διατυπώσεις του άρθρου 95 του ν. 2362/1995 (Α' 247), ως ισχύει. Για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και ασφαλιστικούς οργανισμούς το πιο πάνω έγγραφο γνωστοποιείται στον νόμιμο εκπρόσωπό τους και στην αρμόδια για την πληρωμή της δαπάνης υπηρεσία του νομικού προσώπου. Σε κάθε περίπτωση, η γνωστοποίηση του εκχωρητικού εγγράφου γίνεται και στην αρμόδια για τη φορολόγηση του δικηγόρου Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία. Η παρακράτηση και απόδοση της αμοιβής του δικηγόρου γίνεται από το αρμόδιο για πληρωμή της απαίτησης όργανο του Δημοσίου ή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου.

4. Η παραπάνω συμφωνία, που εξαρτά την αμοιβή από την έκβαση της δίκης, ισχύει μόνο όταν ο δικηγόρος ανέλαβε την υποχρέωση να διεξάγει τη δίκη μέχρι τελεσιδικίας, χωρίς να λάβει κάποια αμοιβή σε περίπτωση αποτυχίας, ο ίδιος ή ο συμπληρεξούσιος ή υποκατάστατός του. Τυχόν συμφωνία των μερών για την καταβολή εξόδων δεν ανατρέπει την ισχύ του εργολαβικού δίκης.

5. Σε περίπτωση αμφιβολίας, για το αν η υπόθεση έχει θετική έκβαση σύμφωνα με τα παραπάνω, αποφαίνεται, μετά από αίτηση του εντολέα ή του δικηγόρου, το Συμβούλιο του Συλλόγου στον οποίο ανήκει ο δικηγόρος.

«Άρθρο 61 – Προκαταβολή εισφορών-κρατήσεων

1. Ο δικηγόρος για την άσκηση κάθε είδους ένδικων βοηθημάτων ή μέσων και για την παράσταση του ενώπιον των δικαστηρίων και των δικαστικών συμβουλίων, ενώπιον δικαστών με την ιδιότητά τους ως ανακριτών ή εισηγητών ή εντεταλμένων δικαστών και γενικά για την παροχή υπηρεσιών, που σχετίζονται με την έναρξη και τη διεξαγωγή της δίκης, το στάδιο της απόπειρας συμβιβαστικής επίλυσης της διαφοράς ή της εξωδικαστικής διαμεσολάβησης ή δικαστικής μεσολάβησης ή της διαδικασίας εκούσιας δικαιοδοσίας, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι διαδικασίες παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας ή έκδοσης δικαστικής διαταγής, υποχρεούται να προκαταβάλει στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο εισφορές, αποκλειστικά και μόνο στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο Παράρτημα ΙΙΙ, οι οποίες προορίζονται για: α) την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών των υπηρεσιών του Συλλόγου, β) την απόδοση ως πόρου, στον τομέα Επικουρικής Ασφάλισης Δικηγόρων (ΤΕΑΔ) του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (ΕΤΑΑ), γ) την απόδοση ως πόρου στον αντίστοιχο για κάθε Δικηγορικό Σύλλογο Τομέα Προνοίας - Υγείας του ΕΤΑΑ ή Ταμείο Αλληλοβοήθειας ή Λογαριασμούς Ενίσχυσης και Αλληλοβοήθειας Δικηγόρων (ΛΕΑΔ) και δ) την απόδοση ως πόρου στον Ειδικό Διανεμητικό Λογαριασμό νέων δικηγόρων του άρθρου 33 του ν. 2915/2001 (Α' 109), όπου ισχύει.

2. Οι εισφορές αυτές είναι πάγια ποσά για κάθε διαδικαστική πράξη ή παράσταση δικηγόρου, όπως καθορίζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ. Τα ποσά αυτά αναπροσαρμόζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Δικαιοσύνης και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, μετά από γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος. Η απόφαση αυτή μπορεί να εκδίδεται και χωρίς τη γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος, αν παρέλθει άπρακτη προθεσμία δύο (2) μηνών από τότε που θα ζητηθεί αυτή με έγγραφο του Υπουργού Δικαιοσύνης. Τα ποσά αυτά μπορούν να αναπροσαρμόζονται ιδίως σε περίπτωση αύξησης των αμοιβών του Παραρτήματος Ι ή όταν έχει προηγηθεί σχετική αναλογιστική μελέτη για τη βιωσιμότητα των φορέων υπέρ των οποίων γίνονται οι εισφορές. Με την ίδια διαδικασία μπορούν να προβλέπονται νέες εισφορές υπέρ ταμείων ή λογαριασμών αλληλοβοήθειας και ενίσχυσης δικηγόρων, καθώς και το ύψος των αντίστοιχων ποσών ανά δικαστική ή εξώδικη ενέργεια. Πλέον των πάγιων ποσών των εισφορών, τα γραμμάτια προκαταβολής εισφορών και ενσήμων, τα οποία εκδίδονται από τους Δικηγορικούς Συλλόγους που συμμετέχουν στο Πληροφοριακό

Σύστημα «Αλληλεπιδραστικές Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες Προδικασίας – Online Εξυπηρέτηση Δικηγόρων, Δικαστών και Πολιτών» (portal.olomeleia.gr), επιβαρύνονται με πάγιο ποσό ύψους 0,40 ευρώ ανά γραμμάτιο για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών του πληροφοριακού αυτού συστήματος, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων συντήρησής του. Το ποσό αυτό, που αποτελεί το ανώτατο ύψος επιβάρυνσης, μπορεί να μειώνεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, μετά από γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος. Με την ίδια απόφαση μπορεί να καθορίζονται κατηγορίες διαφορών και διαδικασιών, για τις οποίες το ανωτέρω ποσό μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με το προβλεπόμενο ύψος της αξίας του γραμματίου προκαταβολής, καθώς και να καθορίζεται και κάθε άλλη λεπτομέρεια σχετική με τη διαχείριση, τη διάθεση και την αξιοποίηση του πόρου αυτού.

3. Από την υποχρέωση της προκαταβολής, που ορίζεται και υπολογίζεται σύμφωνα με την παρ. 1, απαλλάσσονται οι δικηγόροι όταν παρέχουν υπηρεσίες στους εαυτούς τους, καθώς και όταν εκπροσωπούν: α) διαδίκους που αναγνωρίζονται ότι δικαιούνται του ευεργετήματος πενίας, σύμφωνα με τα άρθρα 194 έως 204 του Κ.Πολ.Δ., ή δικαιούχους νομικής βοήθειας, σύμφωνα με τον ν. 3226/2004 (Α' 24), β) διαδίκους που εμπίπτουν στην παρ. 2 του άρθρου 82 και στην περ. θ' της παρ. 1 του άρθρου 95 του Κώδικα, γ) το Δημόσιο, δ) τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, με σύμβαση πάγιας αντιμισθίας. Η συνδρομή των περ. β', γ' και δ' αποδεικνύεται με υπεύθυνη δήλωση του πληρεξούσιου δικηγόρου. Σε κάθε άλλη περίπτωση που ο δικηγόρος συνδέεται με τον εντολέα του με σύμβαση πάγιας αντιμισθίας, η οποία έχει γνωστοποιηθεί στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο, η υποχρέωση προκαταβολής της παρ. 1 βαρύνει τον διάδικο, για την καταβολή όμως του ποσού ευθύνεται εις ολόκληρον και ο δικηγόρος.

4. α) Ο δικηγόρος για την κατάθεση κάθε είδους ενδίκων βοηθημάτων ή μέσων, καθώς και για την παράστασή του κατά τη συζήτησή τους ενώπιον των δικαστηρίων και δικαστών οφείλει, στο πλαίσιο της υποχρέωσης προκαταβολής της παρ. 1, να καταθέτει το σχετικό γραμμάτιο καταβολής, αλλιώς η αντίστοιχη διαδικαστική πράξη είναι απαράδεκτη. Στην τακτική διαδικασία, κατά τη διάταξη του άρθρου 237 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ο δικηγόρος οφείλει να καταθέτει ενιαίο γραμμάτιο για τις προτάσεις και την παράσταση. Η υποχρέωση προκαταβολής της παράστασης κατά τη συζήτηση κάθε είδους ενδίκων βοηθημάτων ή μέσων θεωρείται τυπική παράλειψη η οποία μπορεί να καλυφθεί μετά τη συζήτηση και πριν από την έκδοση της απόφασης, ύστερα από σχετική ειδοποίηση του πληρεξούσιου δικηγόρου από το δικαστήριο. β) Για την παράσταση ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων κάθε βαθμού, των ανακριτών ή ανακριτικών υπαλλήλων ή δικαστικών συμβουλίων, ο δικηγόρος οφείλει να καταθέτει το σχετικό γραμμάτιο καταβολής, αλλιώς η παράστασή του δεν γίνεται δεκτή. Στην περίπτωση της παρούσας, ο δικηγόρος καταθέτει ένα γραμμάτιο ανεξαρτήτως του αριθμού των εντολέων που εκπροσωπεί. Ειδικώς, επί ποινικών ενδίκων βοηθημάτων και μέσων, η παράλειψη προσκόμισης γραμματίου, επισύρει μόνον τις κυρώσεις της παρ. 5. γ) Στην περίπτωση παράστασης δικηγόρου κατά τη διαδικασία λήψης ενόρκων βεβαιώσεων, ο δικηγόρος εκδίδει ένα γραμμάτιο, ανεξαρτήτως του αριθμού των ενόρκων βεβαιώσεων που λαμβάνονται στο πλαίσιο του ιδίου ενδίκου βοηθήματος ή μέσου. δ) Δεν υπάρχει υποχρέωση της προκαταβολής της παρ. 1 σε περίπτωση: δα) παραίτησης από το δικόγραφο, και δβ) αναβολής ή ματαίωσης της συζήτησης. Καταβληθείσα προκαταβολή αναζητείται από τον δικηγόρο που κατέβαλε, άλλως ισχύει για τη νέα συζήτηση. 5. Δικηγόρος που παραβιάζει την υποχρέωση προκαταβολής της παρ. 1 του άρθρου αυτού, υποχρεούται να καταβάλει το ποσό που όφειλε να προκαταβάλει και τιμωρείται με πρόστιμο ύψους χιλίων (1.000) έως είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ, σε περίπτωση δε υποτροπής και με την πειθαρχική ποινή της προσωρινής παύσης από το δικηγορικό λειτουργήμα από δεκαπέντε (15) ημέρες μέχρι έξι (6) μήνες. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ύστερα από πρόταση της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος, τα παραπάνω όρια του ύψους του προστίμου μπορούν να αναπροσαρμόζονται. Το ποσό προστίμου και κάθε ποσό που έπρεπε να έχει προκαταβληθεί καταβάλλονται στο ταμείο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου και εισπράττονται κατά τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων.

6. Οι προϊστάμενοι των γραμματειών όλων των δικαστηρίων υποχρεούνται, επί ποινή πειθαρχικού ελέγχου, να αποστέλλουν στο τέλος κάθε μήνα στους οικείους Δικηγορικούς Συλλόγους ονομαστικές καταστάσεις των δικηγόρων που παρέστησαν, χωρίς να προσκομίσουν το προβλεπόμενο από τις διατάξεις του παρόντος γραμμάτιο προκαταβολής, μνημονεύοντας ταυτόχρονα τα στοιχεία του διαδίκου για τον οποίο παρέστησαν, τη δικονομική του θέση, την ημερομηνία δικασίμου, το δικαστήριο και το είδος της διαδικασίας.»³⁰

«7. Όπου στα Παραρτήματα γίνεται αναφορά σε αμοιβές που αφορούν υποθέσεις ενώπιον ειρηνοδικείου, μετά την έναρξη ισχύος του ν. 5108/2024 (Α' 65), ο δικηγόρος υποχρεούται να εκδίδει και να προσκομίζει γραμμάτιο προείσπραξης της αντίστοιχης διαδικασίας του δικαστηρίου που καθίσταται αρμόδιο από την 16.9.2024 σύμφωνα με τον ν. 5108/2024 και τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182). Στις υποθέσεις που προηγούμενου εδαφίου που είναι αποτιμητές σε χρήμα εκδίδεται το σχετικό γραμμάτιο του πρωτοδικείου με βάση το χαμηλότερο ποσό αναφοράς. Σε περίπτωση υπόθεσης για την οποία δεν υφίσταται αντίστοιχο γραμμάτιο πρωτοδικείου με βάση τα Παραρτήματα, ισχύουν τα κατωτέρω:

α) Όσον αφορά στις πράξεις του ν. 5095/2024 (Α' 40):

³⁰ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

αα) για τις υποθέσεις κληρονομητηρίων και σωματείων εκδίδεται το αντίστοιχο γραμμάτιο της εκουσίας δικαιοδοσίας μονομελούς πρωτοδικείου, αβ) για τις υποθέσεις εγγραφής και εξάλειψης προσημειώσεων εκδίδεται το αντίστοιχο γραμμάτιο των ασφαλιστικών μέτρων του μονομελούς πρωτοδικείου.

β) Για τις εφέσεις κατά αποφάσεων ειρηνοδικείου, εκδίδεται γραμμάτιο ισόποσο με το γραμμάτιο της έφεσης ενώπιον μονομελούς εφετείου.

γ) Για τις λοιπές διαδικασίες, στις οποίες δεν προβλέπεται αντίστοιχο γραμμάτιο πρωτοδικείου, εκδίδεται γραμμάτιο ισόποσο με το γραμμάτιο της εκουσίας δικαιοδοσίας μονομελούς πρωτοδικείου. Ειδικά για αγωγές που ασκούνται κατά τη διαδικασία των άρθρων 466 έως 471, μετά τις 16.9.2024, προσκομίζεται γραμμάτιο προείσπραξης ίσο με το ήμισυ ($\frac{1}{2}$) του γραμματίου του προηγούμενου εδαφίου.»³¹.

«8. Γραμμάτια που έχουν κατατεθεί στις εν λόγω διαφορές, μετά τη 16η.9.2024, είτε αφορούν κατάθεση είτε παράσταση είτε προτάσεις, θεωρούνται νόμιμα, εφόσον αναφέρονται σε διαδικασίες είτε ενώπιον πρωτοδικείου είτε ενώπιον των καταργηθέντων ειρηνοδικείων.»³².

«Άρθρο 61Α - Προσκόμιση γραμματίου προείσπραξης σε πράξεις εκδοθείσες από δικηγόρο ή συμβολαιογράφο

Στις διαδικασίες του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182), για τις οποίες εκδίδεται πράξη ορισθέντος δικηγόρου ή συμβολαιογράφου, ο δικηγόρος του αιτούντος και ο δικηγόρος του καθ' ου εκδίδουν και προσκομίζουν γραμμάτιο προείσπραξης ως εξής:

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ	ΑΜΟΙΒΕΣ
Αίτηση ενώπιον δικηγόρου για την έκδοση διαταγής πληρωμής με αιτούμενο ποσό μέχρι 50.000,00€	268,00€
Αίτηση ενώπιον δικηγόρου για την έκδοση διαταγής πληρωμής με αιτούμενο ποσό από 50.001,00€ μέχρι 150.000,00€	406,00€
Αίτηση ενώπιον δικηγόρου για την έκδοση διαταγής πληρωμής με αιτούμενο ποσό από 150.001,00€ και πάνω	663,00€
Αίτηση και υποβολή φακέλου για την συναινετική εγγραφή ή εξάλειψη προσημείωσης υποθήκης ενώπιον Δικηγόρου	241,00€
Παράσταση για δήλωση συναίνεσης για την συναινετική εγγραφή ή εξάλειψη προσημείωσης υποθήκης ενώπιον Δικηγόρου	134,00€
Αίτηση ενώπιον δικηγόρου για έκδοση κληρονομητηρίου	300,00€
Υποβολή εγγράφων για αποποίηση κληρονομίας	102,00€
Υποβολή δήλωσης αποδοχής κληρονομίας	321,00€
Δημοσίευση διαθήκης ενώπιον συμβολαιογράφου	102,00€
Αίτηση για κήρυξη διαθήκης ως κυρίας	321,00€» ³³ .

Άρθρο 62 – Διανεμητικοί λογαριασμοί

1. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης μετά από σύμφωνη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, που σχηματίζεται με πλειοψηφία των 2/3 των μελών του και επικυρώνεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Συλλόγου, συστήνονται ειδικοί διανεμητικοί λογαριασμοί. Στους Δικηγορικούς Συλλόγους Αθήνας και Θεσσαλονίκης, απαιτείται μόνο ο σχηματισμός ειδικής πλειοψηφίας των 3/5 του όλου αριθμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

2. Οι πόροι των λογαριασμών προέρχονται από την υποχρεωτική καταβολή εισφορών των δικηγόρων για τις δικαστικές και εξώδικες ενέργειές τους (ενδεικτικά για παραστάσεις στα δικαστήρια, συμβόλαια, απαλλοτριώσεις, συνδικίες κ.λπ.). «Με την ίδια ως άνω απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ρυθμίζονται τα ποσά των εισφορών ανά διαδικαστική πράξη ή ενέργεια, ο τρόπος συγκέντρωσης των καταβαλλόμενων ποσών από το Δικηγορικό Σύλλογο, τα κριτήρια συμμετοχής

³¹ Όπως προστέθηκε με το άρθρο 117 παρ. 1 του Ν. 5134/2024 (Α' 146) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 91 παρ. 1 του Ν. 5151/2024 (Α' 173).

³² Όπως προστέθηκε με το άρθρο 91 παρ. 2 του Ν. 5151/2024 (Α' 173). Σύμφωνα με τις παρ. 3 και 4 του άρθρου αυτού:

«3. Η τυπική συζήτηση ενώπιον πρωτοδικείου των υποθέσεων τακτικής διαδικασίας του ν. 4335/2015 (Α' 87) (νέα τακτική διαδικασία), οι οποίες έχουν εισαχθεί σε ειρηνοδικείο και των οποίων ο φάκελος δικογραφίας έχει κλείσει πριν από τη 16η.9.2024, θεωρείται παραδεκτή και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το γραμμάτιο προείσπραξης δικηγορικής αμοιβής έχει εκδοθεί πριν από τη 16η.9.2024 και αναφέρεται σε συζήτηση ενώπιον ειρηνοδικείου.

4. Γραμμάτια προείσπραξης που έχουν εκδοθεί πριν από τη 16η.9.2024 και αναφέρονται σε διαδικαστική πράξη ενώπιον ειρηνοδικείου ισχύουν και για τη διεξαγωγή και κάθε μετ' αναβολής διεξαγωγή της διαδικαστικής πράξης ενώπιον του αρμόδιου πρωτοδικείου.»

³³ Όπως προστέθηκε με το άρθρο 164 παρ. 1 του Ν. 5221/2025 (Α' 133).

των δικηγόρων στους διανεμητικούς λογαριασμούς και η διανομή τους στα μέλη του Δικηγορικού Συλλόγου, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για τη λειτουργία του λογαριασμού»³⁴.

3. Από την υποχρέωση καταβολής των πιο πάνω εισφορών προς το Δικηγορικό Σύλλογο, απαλλάσσονται οι δικηγόροι οι οποίοι εκπροσωπούν συμβαλλόμενους που εμπίπτουν στις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 82 και της περίπτωσης θ' της παραγράφου 1 του άρθρου 95 του Κώδικα.

4. Οι πιο πάνω αποφάσεις του Υπουργού Δικαιοσύνης δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 63 – Καθορισμός αμοιβής με βάση την αξία του αντικειμένου της δίκης

1. Η αμοιβή, σε περίπτωση μη ύπαρξης έγγραφης συμφωνίας, καθορίζεται με βάση την αξία του αντικειμένου της δίκης ως εξής:

i. Η αμοιβή για τη σύνταξη κύριας αγωγής ορίζεται με βάση την αξία του αντικειμένου της αγωγής όπως παρακάτω: α) 2% όταν η αξία του αντικειμένου της αγωγής ανέρχεται μέχρι το ποσό των 200.000 ευρώ. β) 1,5% όταν η αξία του αντικειμένου της αγωγής ανέρχεται από το ποσό των 200.001 ευρώ μέχρι 750.000 ευρώ. γ) 1% όταν η αξία του αντικειμένου της αγωγής ανέρχεται από το ποσό των 750.001 ευρώ μέχρι 1.500.000 ευρώ. δ) 0,5% όταν η αξία του αντικειμένου της αγωγής ανέρχεται από το ποσό των 1.500.001 ευρώ μέχρι 3.000.000 ευρώ. ε) 0,3% όταν η αξία του αντικειμένου της αγωγής ανέρχεται από το ποσό των 3.000.001 ευρώ μέχρι 6.000.000 ευρώ. στ) 0,2% όταν η αξία του αντικειμένου της αγωγής ανέρχεται από το ποσό των 6.000.001 ευρώ μέχρι 12.000.000 ευρώ. ζ) 0,1% όταν η αξία του αντικειμένου της αγωγής ανέρχεται από το ποσό των 12.000.001 ευρώ μέχρι 25.000.000 ευρώ»³⁵. η) 0,05% όταν η αξία του αντικειμένου της αγωγής ανέρχεται πέραν από το ποσό των 25.000.001 ευρώ.

Στις αγωγές από συναλλαγματικές, επιταγές, γραμμάτια σε διαταγή και λοιπούς πιστωτικούς τίτλους, που συζητούνται κατά την προβλεπόμενη στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων, το πιο πάνω ποσοστό μειώνεται στο μισό.

ii. Εάν το αίτημα της αγωγής δεν συνίσταται σε ορισμένη χρηματική απαίτηση, όπως αναγνωριστικές, νομής, κυριότητας, δουλειών, διανομής, ακυρότητας, διάλυσης εταιρείας η αμοιβή καθορίζεται σύμφωνα με τα παραπάνω με βάση την πραγματική αξία του αντικειμένου της αγωγής.

iii. Εάν το αίτημα της αγωγής είναι η επιδίκαση περιοδικών παροχών ή προσόδων απροσδιορίστου χρόνου, η αμοιβή καθορίζεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού, με βάση το δεκαπλάσιο της ετήσιας παροχής ή προσόδου.

2. Εάν το αντικείμενο της δίκης δεν αποτιμάται σε χρήμα η αμοιβή υπολογίζεται με βάση το Παράρτημα Ι του Κώδικα. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, μετά από γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος, οι αμοιβές που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του Κώδικα, επανακαθορίζονται ανά τριετία. Το προεδρικό διάταγμα μπορεί να εκδίδεται και χωρίς την προβλεπόμενη στο προηγούμενο εδάφιο γνώμη, αν παρέλθει άπρακτη προθεσμία δύο μηνών από τότε που αυτή θα ζητηθεί με έγγραφο του Υπουργού Δικαιοσύνης.

«3»³⁶. Ο δικηγόρος διατηρεί το αποκλειστικό δικαίωμα να ζητήσει από τον εντολέα του μικρότερη αμοιβή από την οριζόμενη στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, η δε παραίτησή του αυτή θα μπορεί να προταθεί από τον εντολέα του εφόσον έχει συμφωνηθεί εγγράφως.

Άρθρο 64 – Αμοιβή στη σώρευση αγωγών

1. Εάν περισσότερες αγωγές ενωθούν στο ίδιο δικόγραφο, οφείλεται ιδιαίτερη αμοιβή για κάθε αγωγή που σωρεύεται με βάση την αξία του αντικειμένου της.

2. Η διάταξη της παραγράφου 1 εφαρμόζεται και στην περίπτωση κατά την οποία το δικόγραφο της αίτησης στρέφεται κατά περισσότερων ιδιοκτητών απαλλοτριωμένων ακινήτων.

Άρθρο 65 – Αμοιβή για ανταγωγή, παρέμβαση, ανακοπή

Με την αγωγή εξομοιώνεται η ανταγωγή και η κύρια παρέμβαση, είτε ασκούνται με χωριστό δικόγραφο είτε με τις προτάσεις, καθώς και οι ανακοπές πλην αυτών του άρθρου 66 του Κώδικα.

Άρθρο 66 – Αμοιβή για ανακοίνωση δίκης και για ανακοπή

Για τη σύνταξη ανακοίνωσης δίκης με προσεπίκληση σε παρέμβαση, ανακοπής κατά επιταγής, τριτανακοπής, ανακοπής κατά δήλωσης σε κατάσχεση, ανακοπής κατά συντηρητικού μέτρου, παρατηρήσεων ενώπιον του συμβολαιογράφου ως προς τη σύνταξη του πίνακα, ανακοπής κατά πίνακα κατάταξης, η αμοιβή ορίζεται στο μισό της αμοιβής όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 65 του Κώδικα.

³⁴ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 9 του Ν. 4205/2013 (Α' 242).

³⁵ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 10 στοιχ. β' του Ν. 4205/2013 (Α' 242).

³⁶ Όπως αναριθμήθηκε με το άρθρο 7 παρ. 10 στοιχ. α' του Ν. 4205/2013 (Α' 242).

Άρθρο 67 – Αμοιβή για παρεμπιπτούσα αγωγή που αφορά σε τόκους κ.λπ.

Για τη σύνταξη παρεμπιπτούσων αγωγών, που αφορούν σε ανατοκισμό τόκων, σε πρόσθετη αποζημίωση ή σε καρπούς και τόκους συμπληρωματικούς ή μεταγενεστέρους, η αμοιβή ορίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 63 του Κώδικα.

Άρθρο 68 – Αμοιβή για τη σύνταξη προτάσεων κατά την πρώτη συζήτηση

1. Για τη σύνταξη προτάσεων κατά την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης, η αμοιβή του δικηγόρου του εναγόμενου είναι ίση με την αμοιβή της παραγράφου 1 του άρθρου 63 του Κώδικα και του δικηγόρου του εναγόντος ορίζεται στο μισό της αμοιβής αυτής.
2. Για τη σύνταξη προτάσεων σε κάθε επόμενη συζήτηση της υπόθεσης ενώπιον των ιδίων δικαστηρίων, η αμοιβή των δικηγόρων όλων των διαδίκων είναι ίση με την αμοιβή του δικηγόρου του εναγόντος που ορίζεται στην προηγούμενη παράγραφο.
3. Για τη σύνταξη προτάσεων σε παρεμπιπτούσες αγωγές, όταν αυτές συνεκδικάζονται με την κύρια αγωγή, ο δικηγόρος δεν έχει δικαίωμα αμοιβής.

Άρθρο 69 – Αμοιβή για τη σύνταξη προτάσεων ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου

1. Για τη σύνταξη προτάσεων στην πρώτη συζήτηση ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, η αμοιβή των δικηγόρων όλων των διαδίκων είναι διπλάσια από την αμοιβή που ορίζεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 68 του Κώδικα. Για καθεμία από τις επόμενες συζητήσεις η αμοιβή των δικηγόρων και των δύο διαδίκων είναι διπλάσια από την αμοιβή που ορίζεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 68 του Κώδικα.
2. Ως πρώτη συζήτηση ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου θεωρείται η πρώτη συζήτηση για καθεμία έφεση που ασκήθηκε στην ίδια υπόθεση.
3. Για τη σύνταξη προτάσεων ενώπιον του εφετείου που δικάζει ως δικαστήριο πρώτου βαθμού, η αμοιβή καθορίζεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 68 του Κώδικα με βάση το αντικείμενο της διαφοράς.

Άρθρο 70 – Αμοιβή για τη σύνταξη αίτησης ασφαλιστικών μέτρων νομής, για αγωγή λογοδοσίας και αίτηση διαιτησίας

1. Για τη σύνταξη αίτησης ασφαλιστικών μέτρων η αμοιβή καθορίζεται, σύμφωνα με το άρθρο 63 του Κώδικα: (α) με βάση το δεκαπλάσιο της ετήσιας προσόδου, εφόσον πρόκειται για προσοδοφόρα κτήματα, (β) με βάση την αξία της νομής ή και οιονεί νομής, που αποτελεί το αντικείμενο της αίτησης εφόσον πρόκειται για μη προσοδοφόρα κτήματα ή για αξία δικαιωμάτων που δεν μπορεί να προσδιοριστεί.
2. Η αξία της νομής ορίζεται με βάση την αξία του κτήματος, όπως προσδιορίζεται στην αίτηση και επικουρικά με βάση την αντικειμενική του αξία. Εάν η οιονεί δουλεία είναι αντικείμενο της αίτησης, η αξία της δουλείας ορίζεται με την υπερτίμηση, την οποία αυτή προσδίδει στο δεσπόζον κτήμα, εκτός εάν το ποσόν, κατά το οποίο μειώνεται η αξία του δουλεύοντος κτήματος, είναι μεγαλύτερο, οπότε ορίζεται κατά το μεγαλύτερο ποσό.
3. Για τη σύνταξη κυρίας ή παρεμπιπτούσας αγωγής λογοδοσίας, η αμοιβή προσδιορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 63 του Κώδικα με βάση το εικαζόμενο έλλειμμα.
4. Για τη σύνταξη πρόσκλησης για υποβολή της διαφοράς σε διαιτησία ή αίτησης περί διαιτησίας, η αμοιβή προσδιορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 63 του Κώδικα με βάση το ποσό του αντικειμένου της διαφοράς.
5. Με τον ίδιο τρόπο προσδιορίζεται η αμοιβή για τη σύνταξη αίτησης ή προσφυγής για ερμηνεία συμβάσεων ή λύση διαφορών μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και των αναδόχων δημοσίων έργων ή παραχωρησιούχων.
6. Για τη σύνταξη υπομνημάτων ή προτάσεων, την παράσταση και γενικά για τη διεξαγωγή της διαδικασίας, τις ενέργειες του δικηγόρου ενώπιον διαιτητικού οργάνου εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις που αφορούν τη διαδικασία ενώπιον των δικαστηρίων.

Άρθρο 71 – Αμοιβή για συμβιβασμό κατά τη διάρκεια δίκης ή μέσω εξωδικαστικής ή δικαστικής επίλυσης της διαφοράς (εξωδικαστική διαμεσολάβηση – δικαστική μεσολάβηση)

Η αμοιβή που συμφωνήθηκε γραπτά και η αμοιβή που ορίζεται από τις πιο πάνω διατάξεις σε περίπτωση έλλειψης γραπτής συμφωνίας οφείλεται και εάν η υπόθεση επιλυθεί συμβιβαστικά (δικαστικά ή εξωδικαστικά με οποιονδήποτε τρόπο). Η διάταξη αυτή δεν ισχύει σε περίπτωση που ο δικηγόρος απασχολείται με έμμισθη εντολή ή του καταβάλλεται πάγια περιοδική αμοιβή, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί γραπτά το αντίθετο.

Άρθρο 72 – Αμοιβή για σύνταξη επιταγής προς εκτέλεση

1. Για τη σύνταξη επιταγής προς εκτέλεση τίτλων εκτελεστών η αμοιβή του δικηγόρου ορίζεται στο σύνολο της δικαστικής δαπάνης, όπως αυτή επιδικάστηκε από το δικαστήριο.
2. Από περισσότερους συνοφειλέτες ή συγκατόχους πράγματος που επιτάσσονται με χωριστή επιταγή ή με την ίδια, που κοινοποιείται στον καθέναν από αυτούς, οφείλεται μία αμοιβή.

Άρθρο 73 – Αμοιβή για έλεγχο τίτλων

1. Για τον έλεγχο τίτλων ιδιοκτησίας ακινήτου και στη σύνταξη της σχετικής έκθεσης του αγοραστή ή του πωλητή, καθώς και για έρευνα στα βιβλία μεταγραφών, υποθηκών ή κατασχέσεων, η αμοιβή του δικηγόρου καθορίζεται ελεύθερα με έγγραφη συμφωνία.
2. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει έγγραφη συμφωνία, η αμοιβή ορίζεται ως εξής: α) αν αφορά στον έλεγχο τίτλων ιδιοκτησίας και βαρών και στη σύνταξη της σχετικής έκθεσης για την υπογραφή συμβολαίου, ορίζεται στο μισό (1/2) αυτής που υπολογίζεται επί της αξίας του αντικειμένου της δικαιοπραξίας, κατά τα οριζόμενα στο επόμενο άρθρο του παρόντος και β) αν αφορά στην έρευνα στα βιβλία μεταγραφών, υποθηκών ή κατασχέσεων, για τη διακρίβωση ακινήτων ιδιοκτησίας τρίτου και των βαρών αυτής, για κάθε άλλο λόγο, ορίζεται σε ωριαία βάση, ανάλογα με το χρόνο παροχής εργασίας, όπως καθορίζεται στο Παράρτημα Ι του Κώδικα.

«Άρθρο 74 – Αμοιβή στις δικαιοπραξίες

1. Για τη σύνταξη ιδιωτικών εγγράφων ή σχεδίων δημοσίων εγγράφων για κάθε είδους δικαιοπραξίες (συμβόλαια) η αμοιβή του δικηγόρου καθορίζεται ελεύθερα με έγγραφη συμφωνία.
2. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει έγγραφη συμφωνία, η αμοιβή του δικηγόρου θα υπολογίζεται ποσοστιαίως και ανάλογα με την αξία του αντικειμένου της δικαιοπραξίας, όπως τα ποσοστά και οι αξίες αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙ του Κώδικα, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του. Τα ποσοστά και οι αξίες του Παραρτήματος ΙΙ, με βάση τα οποία υπολογίζεται η αμοιβή του δικηγόρου σε περίπτωση που δεν υπάρχει έγγραφη συμφωνία, αναπροσαρμόζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης μετά από γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος. Η πιο πάνω απόφαση μπορεί να εκδίδεται και χωρίς τη γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος, αν παρέλθει άπρακτη προθεσμία δύο (2) μηνών από τότε που αυτή θα ζητηθεί με έγγραφο του Υπουργού Δικαιοσύνης.
3. Για δικαιοπραξία το αντικείμενο της οποίας δεν συνίσταται σε ορισμένη χρηματική ποσότητα, η αξία προσδιορίζεται βάσει της πραγματικής αξίας του αντικειμένου της. Για δικαιοπραξία με περισσότερα αντικείμενα λαμβάνεται υπόψη η αξία των περισσότερων αντικειμένων.
4. Στην περίπτωση παράστασης δικηγόρου σε συμβόλαιο, γίνεται ειδική μνεία στο συμβόλαιο. Ο οικείος δικηγορικός σύλλογος εκδίδει τριπλότυπη απόδειξη για κάθε παράσταση δικηγόρου σε συμβόλαιο ενώπιον συμβολαιογράφου, ένα από τα αντίτυπα της οποίας προσαρτάται από τον συμβολαιογράφο στο συμβόλαιο.»³⁷.

Άρθρο 75 – Αμοιβή εργασιών με περισσότερους εντολείς

1. Εάν οι αναφερόμενες στα προηγούμενα άρθρα πράξεις και εργασίες έγιναν κατόπιν εντολής περισσότερων του ενός εντολέων, σε περίπτωση μη ύπαρξης γραπτής συμφωνίας, η αμοιβή του δικηγόρου αυξάνεται κατά 5% για καθέναν των πέραν του ενός από αυτούς. Σε καμία περίπτωση η αμοιβή αυτή δεν μπορεί να υπερβεί το διπλάσιο.
2. Σε περίπτωση περισσότερων εντολέων καθένας απ' αυτούς είναι σε ολόκληρο υπόχρεος για την πληρωμή όλης της συμφωνημένης αμοιβής ή σε περίπτωση έλλειψης γραπτής συμφωνίας, της αμοιβής που προβλέπεται στις πιο πάνω διατάξεις.

Άρθρο 76 – Αμοιβή δικηγόρων από κοινό εντολέα

Για εργασίες που ανατίθενται σε περισσότερους δικηγόρους, καθένας από αυτούς δικαιούται να λάβει από τον κοινό εντολέα ολόκληρη την αμοιβή κατά τις διατάξεις του Κώδικα.

Άρθρο 77 – Αμοιβή σε περίπτωση ανάκλησης εντολής

Σε περίπτωση που υπάρχει γραπτή συμφωνία για αμοιβή και ανακληθεί η εντολή προς τον δικηγόρο, εάν η ανάκληση είναι αδικαιολόγητη, ο εντολέας υποχρεούται σε άμεση εκτέλεση όλων των υποχρεώσεων του που απορρέουν από τη συμφωνία. Εάν η ανάκληση είναι δικαιολογημένη, ο εντολέας υποχρεούται στην καταβολή των δαπανών και της αμοιβής του δικηγόρου για τις μέχρι την ανάκληση εργασίες του, με βάση τις διατάξεις του Κώδικα.

Άρθρο 78 – Αμοιβή σε περίπτωση μη εκτέλεσης εντολής

Σε περίπτωση που υπάρχει συμφωνία για αμοιβή και ο δικηγόρος δεν εκτελέσει την εντολή που του ανατέθηκε, εάν η μη εκτέλεση είναι αδικαιολόγητη, δικαιούται μόνο την είσπραξη των δαπανών που πραγματοποιήσει, όχι όμως και την αμοιβή που συμφωνήθηκε γραπτά ή την αμοιβή όπως ορίζεται από τις πιο πάνω διατάξεις. Εάν η μη εκτέλεση είναι δικαιολογημένη, δικαιούται να εισπράξει τις δαπάνες που πραγματοποιήσει και την ανάλογη αμοιβή προς τις υπηρεσίες που έχει προσφέρει.

³⁷ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 13 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

Άρθρο 79 – Αμοιβή για εντολή που δεν περατώθηκε εξαιτίας ανωτέρας βίας

Σε περίπτωση που υπάρχει συμφωνία για αμοιβή και δεν κατέστη εφικτή η περάτωση της ανατεθείσας εντολής στον δικηγόρο, λόγω θανάτου του ή για άλλον λόγο ανωτέρας βίας, δικαιούνται οι κληρονόμοι του στην πρώτη περίπτωση και ο ίδιος στη δεύτερη να εισπράξουν τις δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί, καθώς και την ανάλογη αμοιβή για τις υπηρεσίες που έχουν προσφερθεί, με βάση τη γραπτή ή προφορική συμφωνία.

Άρθρο 80 – Αμοιβή για σύνταξη εγγράφου από δικηγόρο

Η υπογραφή εγγράφου από δικηγόρο παρέχει σε αυτόν το δικαίωμα είσπραξης πλήρους αμοιβής για τη σύνταξη του εγγράφου σύμφωνα με τον Κώδικα.

Άρθρο 81 - Αμοιβή δικηγόρου για αυτοπρόσωπη υπεράσπιση προσωπικών του υποθέσεων

Ο δικηγόρος για την υπεράσπιση των προσωπικών του υποθέσεων, που διεξάγονται από τον ίδιο, δικαιούται να ζητήσει από τον αντίδικό του, πλήρη αμοιβή.

Άρθρο 82 – Παροχή υπηρεσιών δωρεάν ή με μειωμένη αμοιβή

1. Δεν επιτρέπεται στον δικηγόρο να παρέχει τις υπηρεσίες του χωρίς οικονομικό αντάλλαγμα.
2. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται η παροχή υπηρεσιών, χωρίς τον περιορισμό της παραγράφου 1, στο σύζυγο ή σε συγγενή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι του τρίτου βαθμού, καθώς και σε δικηγόρο, ασκούμενο δικηγόρο, δικηγόρο σε αναστολή άσκησης των καθηκόντων του ή συνταξιούχο δικηγόρο, εφόσον πρόκειται για προσωπική τους υπόθεση. Τα πρόσωπα αυτά προκαταβάλλουν τα δικαστικά έξοδα.
3. Η παράβαση των πιο πάνω διατάξεων του παρόντος άρθρου τιμωρείται πειθαρχικά, εάν κριθεί ότι αντίκειται στην αξιοπρέπεια του δικηγόρου.

Άρθρο 83 – Δεσμευτικότητα εκκαθάρισης εξόδων και δικηγορικής αμοιβής

Η εκκαθάριση από τα δικαστήρια των εξόδων και της δικηγορικής αμοιβής, υπέρ του διάδικου που νίκησε, δεν είναι υποχρεωτική για τον δικηγόρο έναντι του εντολέα του και δεν επηρεάζει τη μεταξύ τους γραπτή συμφωνία ή την αμοιβή που ορίζεται στις πιο πάνω διατάξεις σε περίπτωση έλλειψης αυτής.

Άρθρο 84 – Δικαστική εκκαθάριση εξόδων και δικηγορικής αμοιβής

1. Τα δικαστήρια κατά την επιδίκαση δικαστικών εξόδων, καθώς και κατά την εκκαθάριση πινάκων δικηγορικών αμοιβών, που διενεργείται στην περίπτωση έλλειψης γραπτής συμφωνίας για την αμοιβή του δικηγόρου ή του αντιπροσώπου του, εφαρμόζουν τις διατάξεις για τις αμοιβές του Κώδικα, εκτός εάν ειδικές διατάξεις προβλέπουν διαφορετικά. Λαμβάνουν υπόψη τον πίνακα των εξόδων που πραγματοποιήθηκαν και των αμοιβών που πρέπει να καταβληθούν και παρατίθεται υποχρεωτικά από τους διαδίκους κάτω από τις προτάσεις τους. Ο δικηγόρος, σε γνώση του οποίου περιήλθε αυτή η παράβαση, υποβάλλει αίτηση στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο στον οποίο είναι εγγεγραμμένος. Η σχετική γνωμοδότηση του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου διαβιβάζεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
2. Στις αποφάσεις που εκδίδονται κατά τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων για αιτήσεις κάθε φύσης, επιδικάζονται πάντοτε έξοδα και αμοιβή του δικηγόρου του διαδίκου που νίκησε. Στις αποφάσεις που εκδίδονται για αιτήσεις χορήγησης αναστολής ή αναβολής εκτέλεσης ή πλειστηριασμού με καθορισμό δόσεων, οι πρώτες δόσεις πρέπει υποχρεωτικά να ορίζονται για την εξόφληση των δικαστικών εξόδων, δικηγορικών αμοιβών και εξόδων εκτέλεσης. «Στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου, τα έξοδα και η αμοιβή του δικηγόρου του καθ' ου η αίτηση, επιδικάζονται πάντοτε σε βάρος του αιτούντος»³⁸.

Άρθρο 85 – Δικαίωμα επίσχεσης εγγράφων

1. Ο δικηγόρος έχει το δικαίωμα επίσχεσης των εγγράφων του εντολέα του, που βρίσκονται στα χέρια του, μέχρι την πλήρη εξόφληση των δαπανών και της αμοιβής του.
2. Ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου έχει το δικαίωμα να άρει με πράξη του την επίσχεση και να υποχρεώσει τον δικηγόρο να παραδώσει αμέσως τα έγγραφα που βρίσκονται στα χέρια του, ύστερα από αίτηση του εντολέα του και εφόσον συντρέχει σπουδαίος λόγος. Με την ίδια πράξη μπορεί να εξαρτήσει την άρση της επίσχεσης από την καταβολή χρηματικής εγγύησης από αυτόν που υπέβαλε την αίτηση στο Ταμείο του Συλλόγου υπέρ του δικηγόρου.
3. Οι γραμματείς των δικαστηρίων υποχρεούνται να παραδίδουν τα σχετικά της δικογραφίας, καθώς και απόγραφο της απόφασης, μόνο στον δικηγόρο που παραστάθηκε κατά τη συζήτηση της υπόθεσης ή στους καθολικούς ή ειδικούς διαδόχους του.
4. Σε περίπτωση που ο δικηγόρος ή οι κληρονόμοι του αρνούνται να παραδώσουν τα παραπάνω έγγραφα, ο εντολέας ή οι καθολικοί ή ειδικοί διάδοχοί του μπορούν να προσφύγουν με αίτησή τους στον Πρόεδρο του

---

³⁸ Όπως προστέθηκε με το άρθρο 14 παρ. 3 του Ν. 4236/2014 (Α' 33).

Δικηγορικού Συλλόγου. Ο τελευταίος μπορεί με απόφασή του να υποχρεώσει τον δικηγόρο να τα παραδώσει, εφόσον έχουν ολοσχερώς εξοφληθεί τα έξοδα και δικαιώματα που ορίζονται στον Κώδικα. Σε περίπτωση που οι κληρονόμοι του δικηγόρου αρνούνται να παραδώσουν τα παραπάνω έγγραφα, ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου εκδίδει σχετική διαπιστωτική πράξη περί της αρνήσεως.

Άρθρο 86 – Δικαστική προστασία αμοιβών δικηγόρων

Οι διαφορές ανάμεσα στον δικηγόρο ή καθολικούς ή ειδικούς διαδόχους του και εντολέα του ή καθολικούς ή ειδικούς διαδόχους του, σχετικά με τις δαπάνες και την αμοιβή του δικηγόρου, καθώς και οι απαιτήσεις από πάγια περιοδική αμοιβή και αποζημίωση, υπάγονται στην ειδική διαδικασία των διαφορών από αμοιβές για την παροχή εργασίας και εκδικάζονται από το δικαστήριο της έδρας του δικηγόρου, ανεξάρτητα από το αντικείμενο και την ύπαρξη ή μη γραπτής συμφωνίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' – ΟΙ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

ΤΜΗΜΑ Α' – ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Άρθρο 87 – Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι

Οι δικηγόροι που είναι διορισμένοι στην Περιφέρεια κάθε Πρωτοδικείου και ασκούν νόμιμα το λειτούργημά τους σε οποιοδήποτε Δικαστήριο αποτελούν το Δικηγορικό Σύλλογο, στον οποίο είναι υποχρεωτικά μέλη.

Άρθρο 88 – Έδρα δικηγορικού Συλλόγου

Κάθε Δικηγορικός Σύλλογος εδρεύει στην έδρα του οικείου Πρωτοδικείου και λαμβάνει από αυτήν την επωνυμία του.

Άρθρο 89 – Διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια

«1. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, σωματειακής μορφής. Δεν ανήκουν στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα κατά την έννοια της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 και του άρθρου 1 του ν. 2190/1994, ούτε εμπίπτουν στους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014. Για κάθε θέμα που αφορά στη διοικητική και οικονομική λειτουργία τους, ιδίως στη διαχείριση και αξιοποίηση της περιουσίας τους, στην εποπτεία και στον έλεγχο των οικονομικών και διαχειριστικών τους πράξεων, στην κατάρτιση συμβάσεων και στην ανάληψη υποχρεώσεων, στην πρόσληψη προσωπικού με έγγραφες συμβάσεις και στο καθεστώς του προσωπικού τους, καθώς και σε κάθε ζήτημα που διέπει τις σχετικές έννομες σχέσεις, εφαρμόζονται αποκλειστικά οι διατάξεις του παρόντος Κώδικα, καθώς και του οργανισμού και του κανονισμού της παραγράφου 1 του άρθρου 96»³⁹.

2. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι δεν χρηματοδοτούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Έχουν δική τους περιουσία, οικονομική, διοικητική και διαχειριστική αυτονομία και αυτοτέλεια και διοικούνται από αιρετά Διοικητικά Συμβούλια.

3. Η διαχείριση και η αξιοποίηση της περιουσίας τους, η εποπτεία και ο έλεγχος των οικονομικών και διαχειριστικών πράξεων των Συλλόγων ανήκει αποκλειστικά στα Διοικητικά Συμβούλια και στις Γενικές Συνελεύσεις αυτών.

4. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι μπορούν να ιδρύουν νομικά πρόσωπα με εταιρική ή μη μορφή για τη διαχείριση και αξιοποίηση της περιουσίας τους.

Άρθρο 90 – Σκοποί και αρμοδιότητες Δικηγορικών Συλλόγων

Στους Δικηγορικούς Συλλόγους ανήκει: α) Η υπεράσπιση των αρχών και κανόνων του κράτους δικαίου σε μια δημοκρατική πολιτεία. β) Η διασφάλιση της λειτουργίας μίας ανεξάρτητης δικαιοσύνης, η οποία απονέμεται πάντοτε στο όνομα του ελληνικού λαού. γ) Η φροντίδα και μέριμνα για τη συνδρομή των προϋποθέσεων για την αξιοπρεπή άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος. δ) Η μέριμνα για το σεβασμό και την τιμή που οφείλει να απολαμβάνει ο δικηγόρος από τη δικαστική και κάθε άλλη αρχή και εξουσία κατά την άσκηση του λειτουργήματός του. ε) Η διατύπωση γνώμων και προτάσεων που αφορούν στη βελτίωση της νομοθεσίας, την ερμηνεία και την εφαρμογή της. Στο πλαίσιο αυτό οι Δικηγορικοί Σύλλογοι αναγνωρίζονται ως σύμβουλοι της πολιτείας και συμμετέχουν υποχρεωτικά στις σχετικές νομοπαρασκευαστικές επιτροπές. στ) Η διατύπωση κρίσεων και προτάσεων για τη βελτίωση της λειτουργίας και της απονομής της δικαιοσύνης. ζ) Η άσκηση παρεμβάσεων ενώπιον δικαστηρίων και κάθε αρχής (στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι ανεξάρτητες αρχές) για κάθε ζήτημα εθνικού, κοινωνικού, πολιτισμικού, οικονομικού ενδιαφέροντος και περιεχομένου που ενδιαφέρει τα μέλη του συλλόγου ή το δικηγορικό σώμα γενικότερα, καθώς και για κάθε ζήτημα εθνικού, κοινωνικού, πολιτισμικού ή οικονομικού ενδιαφέροντος. Για την υλοποίηση και επίτευξη αυτού του σκοπού οι Δικηγορικοί Σύλλογοι μπορούν να υποβάλλουν αγωγή, κυρία ή πρόσθετη παρέμβαση, αναφορά, μήνυση, δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής, αίτηση ακύρωσης, ουσιαστική προσφυγή και γενικά οποιοδήποτε ένδικο βοήθημα και μέσο οποιασδήποτε φύσης

³⁹ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 29 παρ. 2 του Ν. 4596/2019 (Α' 32).

κατηγορίας ενώπιον κάθε δικαστηρίου ποινικού, πολιτικού, διοικητικού ουσίας ή ακυρωτικού ή Ελεγκτικού οποιουδήποτε βαθμού δικαιοδοσίας στην Ελλάδα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και σε οποιοδήποτε διεθνές δικαστήριο. Επίσης για τα πιο πάνω ζητήματα μπορούν να παρεμβαίνουν, με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο, σε κάθε αρμόδια αρχή στην Ελλάδα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και σε οποιανδήποτε άλλη υπηρεσία ή αρχή του διεθνούς δικαίου. η) Η συνεργασία με άλλους επιστημονικούς και επαγγελματικούς φορείς σε θέματα κοινού ή ευρύτερου ενδιαφέροντος.

Άρθρο 91 – Όργανα των Δικηγορικών Συλλόγων

Όργανα των Δικηγορικών Συλλόγων είναι: α) η Γενική Συνέλευση των μελών, β) ο Πρόεδρος, γ) το Διοικητικό Συμβούλιο, δ) οι Επιτροπές Μητρώου και ε) τα Πειθαρχικά Συμβούλια.

«Άρθρο 92 – Αρμοδιότητες Γενικής Συνέλευσης

1. Στις αρμοδιότητες της Γενικής Συνέλευσης υπάγονται: α) Η εκλογή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και ο έλεγχος των πεπραγμένων του. β) Η ψήφιση του ετήσιου προϋπολογισμού εσόδων και εξόδων, ο έλεγχος της διαχείρισης των οικονομικών και της περιουσίας του Συλλόγου, καθώς και η έγκριση του απολογισμού και της ετήσιας εισφοράς των δικηγόρων, όπως αυτή έχει καθορισθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο. γ) Η καθιέρωση ειδικών εισφορών και ο καθορισμός του σκοπού για τον οποίο θα διατεθούν. Για τη λήψη αυτής της απόφασης, απαιτείται απαρτία του ενός τρίτου τουλάχιστον του όλου αριθμού των μελών του Συλλόγου και απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. δ) Η κατάρτιση κανονισμού λειτουργίας της. 2. Ειδικά για τους Δικηγορικούς Συλλόγους Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πειραιά, οι αρμοδιότητες των περ. β' και γ' της παρ. 1 ανατίθενται στο Διοικητικό Συμβούλιο, εφόσον το τελευταίο αποφασίσει σχετικά, με πλειοψηφία τριών πέμπτων του όλου αριθμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.»⁴⁰.

Άρθρο 93 – Αρμοδιότητες Προέδρου και εκπροσώπηση Δικηγορικού Συλλόγου

1. Ο Πρόεδρος συγκαλεί και διευθύνει τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και εκπροσωπεί το σύλλογο ενώπιον κάθε δικαστικής ή άλλης αρχής και κάθε τρίτου νομικού ή φυσικού προσώπου. 2. Σε περίπτωση κωλύματος του Προέδρου, αυτόν αναπληρώνει ο Αντιπρόεδρος. Σε περίπτωση κωλύματος του τελευταίου εφόσον δεν υπάρχει Β' Αντιπρόεδρος, τον αναπληρώνει το μέλος με τη μεγαλύτερη δικηγορική θητεία, εκτός εάν φέρει την ιδιότητα του Ταμία, οπότε στην περίπτωση αυτή αναπληρώνεται από το αμέσως επόμενο σε σειρά μέλος. 3. Ο Πρόεδρος ασκεί τα δικαιώματα και τα καθήκοντα που ορίζει ο παρών Κώδικας, επιμελείται της εκτέλεσης των αποφάσεων των οργάνων του Συλλόγου και διοικεί τις υπηρεσίες αυτού. 4. Ο Πρόεδρος του δικηγορικού συλλόγου επικυρώνει το γνήσιο της υπογραφής του δικηγόρου, μέλους του οικείου δικηγορικού συλλόγου, εφόσον αυτό προβλέπεται από οποιαδήποτε γενική ή ειδική διάταξη.

Άρθρο 94 – Σύγκληση Διοικητικού Συμβουλίου

1. Ο Πρόεδρος συγκαλεί το Διοικητικό Συμβούλιο και καταρτίζει την ημερήσια διάταξη. 2. Μετά από αίτημα του 1/5 των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ο Πρόεδρος οφείλει να το συγκαλέσει μέσα σε προθεσμία πέντε ημερών. 3. Το Διοικητικό Συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίστανται περισσότερα από τα μισά μέλη του, στα οποία περιλαμβάνεται και ο Πρόεδρος.

Άρθρο 95 – Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου

1. Στο Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου ανήκει: α) Η προαγωγή και προώθηση των σκοπών του Δικηγορικού Συλλόγου και γενικότερα του δικηγορικού σώματος. β) Ο έλεγχος της δεοντολογικής άσκησης του δικηγορικού λειτουργήματος. γ) Η διαπίστωση της ευδόκιμης άσκησης του λειτουργήματος για την προαγωγή των μελών του σε ανώτερα και ανώτατα δικαστήρια. δ) Η διευθέτηση των διενέξεων μεταξύ των μελών του κατά την άσκηση του λειτουργήματος ή μεταξύ αυτών και των εντολέων τους. ε) Η διαχείριση των οικονομικών και της περιουσίας του Συλλόγου και η σχετική ετήσια λογοδοσία. στ) Η παροχή εξουσιοδότησης στον Πρόεδρο ή άλλα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου για τη διαπραγμάτευση, κατάρτιση και υπογραφή οποιωνδήποτε συμβάσεων. ζ) Ο προσδιορισμός της ετήσιας εισφοράς, καθώς και κάθε άλλης εισφοράς των μελών του. η) Η ίδρυση των διανεμητικών λογαριασμών του άρθρου 62 του Κώδικα και η άσκηση εποπτείας σε αυτούς. θ) Η ανάθεση σε δικηγόρο της παροχής δωρεάν νομικών υπηρεσιών για την προώθηση των σκοπών του Συλλόγου, καθώς και σε όσους στερούνται οικονομικής δυνατότητας να υπερασπισθούν τον εαυτό τους ενώπιον Δικαστηρίων ή οποιασδήποτε Αρχής. ι) Η απονομή του τίτλου του επιτίμου σε δικηγόρους που άσκησαν ευδόκιμα το λειτουργήμα τους. ια) Η δημοσίευση κατά έτος πλην άλλων και στην επίσημη ιστοσελίδα του συλλόγου του προϋπολογισμού και απολογισμού αυτού, καθώς και πίνακα στατιστικών στοιχείων για τις πειθαρχικές υποθέσεις και την εξέλιξη αυτών, καθώς και τις επ' αυτών αποφάσεις. ιβ) Η ταυτοποίηση του δικηγόρου και η υποστήριξη της διαδικασίας ηλεκτρονικής κατάθεσης

⁴⁰ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

δικογράφων σε κάθε δικαστήριο. ιγ) Η πρόσληψη προσωπικού για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών του Συλλόγου.

2. Οι αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι διαχειριστικές και οικονομικές, υπόκεινται στον έλεγχο νομιμότητας και σκοπιμότητας της Γενικής Συνέλευσης.

3. Το Διοικητικό Συμβούλιο στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, συγκροτεί από τα μέλη του συλλόγου επιτροπές ή ομάδες εργασίας για τη μελέτη θεμάτων που αφορούν στην προώθηση των σκοπών του.

4. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να συγκροτεί τριμελείς επιτροπές από μέλη του με θητεία άνω των 15 ετών για την επίλυση διενέξεων μεταξύ των μελών του κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

5. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να προσλαμβάνει μέλη του ή μη, με αμοιβή, ως υπαλλήλους του Συλλόγου, καθώς επίσης, και τον Διευθυντή των υπηρεσιών του. Ο διορισμός αυτός δεν συνιστά ασυμβίβαστο, κώλυμα ή λόγο αναστολής.

6. Για τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου τηρείται βιβλίο, όπου καταγράφονται περιληπτικά πρακτικά των συζητήσεων, αφού θεωρηθούν, εγκριθούν και υπογραφούν από τον Πρόεδρο και τον Γενικό Γραμματέα. Στο βιβλίο επίσης, καταχωρίζονται οι αποφάσεις και οι γνώμες της μειοψηφίας. Τα πρακτικά συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου επιτρέπεται να τηρούνται και ηλεκτρονικά.

Άρθρο 96 – Κανονισμός οργάνωσης και λειτουργίας των Δικηγορικών Συλλόγων

«1. Το Διοικητικό Συμβούλιο κάθε Συλλόγου καταρτίζει οργανισμό για την οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών του, καθώς και κανονισμό για τη λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου και άλλων συλλογικών οργάνων. Μεριμνά για τον εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης του και τη λειτουργία τράπεζας νομικών πληροφοριών. Ο Οργανισμός για την οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών του Συλλόγου εγκρίνεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων»⁴¹.

2. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αναθέτει σε μέλη του την ευθύνη λειτουργίας των υπηρεσιών του.

3. Τα Διοικητικά Συμβούλια κατά τον προσδιορισμό των ετήσιων εισφορών των δικηγόρων λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη εμπλουτισμού των σχετικών βιβλιοθηκών με το σύνολο των νομικών περιοδικών, συγγραμμάτων και βιβλίων που εκδίδονται στην Ελλάδα, καθώς και των πιο βασικών νομικών περιοδικών ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Επίσης, λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη αντιμετώπισης των δαπανών για την έκδοση και κυκλοφορία του νομικού περιοδικού κάθε Συλλόγου και ηλεκτρονικής αρχειοθέτησης νομοθεσίας και νομολογίας γενικού ή περιφερειακού ή ειδικού περιεχομένου. Για την έγκυρη λήψη απόφασης για το αμέσως προηγούμενο εδάφιο απαιτείται απλή πλειοψηφία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

4. Οι δικηγόροι που συγγράφουν βιβλία ή εκδίδουν ανάτυπα ή συμμετέχουν στη συγγραφή ή έκδοση συλλογικών έργων οφείλουν να αποστέλλουν δωρεάν δύο τουλάχιστον αντίτυπα στους οικείους Δικηγορικούς Συλλόγους.

Άρθρο 97 – Αριθμός μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και θητεία

1. Το Διοικητικό Συμβούλιο κάθε συλλόγου αποτελείται από τον Πρόεδρο και: α) δύο (2) μέλη, όταν ο σύλλογος έχει λιγότερα από είκοσι πέντε (25) μέλη, β) τέσσερα (4) μέλη, όταν έχει από είκοσι πέντε (25) μέχρι εκατό (100) μέλη, γ) οκτώ (8) μέλη, όταν έχει από εκατόν ένα (101) μέχρι τριακόσια (300) μέλη, δ) δέκα (10) μέλη, όταν έχει από τριακόσια ένα (301) μέχρι πεντακόσια (500) μέλη, ε) δεκατέσσερα (14) μέλη, όταν έχει πεντακόσια ένα (501) μέχρι χίλια (1000) μέλη, στ) δεκαοκτώ (18) μέλη, όταν έχει από χίλια ένα (1001) μέχρι τέσσερις χιλιάδες (4000) μέλη και ζ) είκοσι τέσσερα (24) μέλη όταν έχει από τέσσερις χιλιάδες ένα (4001) και πάνω μέλη.

2. Όταν ο Σύλλογος εδρεύει σε πόλη που είναι και έδρα εφετείου, τότε το Διοικητικό Συμβούλιό του αποτελείται από τον Πρόεδρό του και τουλάχιστον τέσσερα (4) μέλη.

3. Ο αριθμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου καθορίζεται σύμφωνα με τον αριθμό των μελών που έχουν εγγραφεί στο Σύλλογο μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου του έτους των αρχαιρεσιών.

4. Η θητεία του Προέδρου και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι τετραετής.

5. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου μπορεί να εκλεγεί για δύο (2) συνεχόμενες θητείες και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου για τρεις (3). «Ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει για Συλλόγους, που την 30ή Σεπτεμβρίου του έτους των εκλογών έχουν μέχρι και τετρακόσια (400) μέλη»⁴².

«ΤΜΗΜΑ Β' – ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Άρθρο 98 – Σύγκληση Γενικής Συνέλευσης

1. Η Γενική Συνέλευση των μελών του Δικηγορικού Συλλόγου συγκαλείται σε τακτική μεν συνεδρίαση όποτε προβλέπεται στον Κώδικα, σε έκτακτη δε: α) όταν το κρίνει αναγκαίο το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου ή β) όταν το ζητήσουν γραπτώς το 1/10 των μελών του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών ή το 1/5 των μελών των λοιπών Δικηγορικών Συλλόγων. Στην τελευταία περίπτωση με την ίδια γραπτή αίτηση πρέπει να

⁴¹ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 29 παρ. 3 του Ν. 4596/2019 (Α' 32).

⁴² Όπως προστέθηκε με το άρθρο 365 του Ν. 4700/2020 (Α' 127).

ορίζονται απαραίτητως τα θέματα, για τα οποία ζητείται η σύγκληση της έκτακτης Γενικής Συνέλευσης, καθώς και εισηγητής και αναπληρωτής του. Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου είναι υποχρεωμένο σε προθεσμία εντός μηνός από την υποβολή της σχετικής αίτησης να συγκαλέσει τη συνέλευση για συζήτηση των θεμάτων που προτάθηκαν και αυτών που ενδεχομένως το ίδιο θα προτείνει.

2. Τα μέλη του Συλλόγου καλούνται να συμμετάσχουν στη Γενική Συνέλευση με γενική πρόσκληση, που δημοσιεύεται σε 2 τουλάχιστον τοπικές εφημερίδες, προκειμένου περί των Δικηγορικών Συλλόγων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πειραιά, ενώ για τους λοιπούς Δικηγορικούς Συλλόγους η πρόσκληση τοιχοκολλάται στα γραφεία του Συλλόγου, καθώς και σε προβεβλημένες θέσεις των δικαστηρίων πέντε (5) ημέρες πριν από τη σύγκληση. Σε περίπτωση που δεν εκδίδονται τοπικές εφημερίδες η σύγκληση είναι έγκυρη, εφόσον η πρόσκληση γνωστοποιηθεί στα μέλη τους. Στην πρόσκληση, η οποία υπογράφεται από τον Πρόεδρο και τον Γραμματέα του Συλλόγου, πρέπει να αναγράφονται ο χρόνος, ο τόπος και τα θέματα της ημερησίας διάταξης, καθώς και αν πρόκειται για πρώτη ή επαναληπτική συνέλευση.

3. Τουλάχιστον 24 ώρες πριν από τη σύγκληση της συνέλευσης, ο Πρόεδρος του Συλλόγου καλεί το Διοικητικό Συμβούλιο σε συνεδρίαση, προκειμένου να συζητηθούν τα θέματα της ημερησίας διάταξης και να διαμορφωθεί η εισήγηση του Συμβουλίου προς τη συνέλευση.

4. Τα θέματα της ημερησίας διάταξης της Γενικής Συνέλευσης ορίζονται: α) Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου. β) Με την αίτηση των μελών, αν αυτά ζητήσουν τη σύγκληση έκτακτης γενικής συνέλευσης.

5. Σε δικηγορικό σύλλογο, στην περιφέρεια του οποίου ανήκουν περισσότερα του ενός νησιά, η Γενική Συνέλευση πραγματοποιείται στην έδρα του ή όπου οριστεί από το Διοικητικό του Συμβούλιο. Τα μέλη του Συλλόγου, που εδρεύουν σε διαφορετικό τόπο από τον τόπο διεξαγωγής της Συνέλευσης, έχουν δικαίωμα συμμετοχής σ' αυτήν από την έδρα τους και μέσω τηλεδιάσκεψης. Τα ως άνω ισχύουν και για τις Γενικές Συνελεύσεις των Λογαριασμών Ενίσχυσης και Αλληλοβοήθειας Δικηγόρων (ΛΕΑΔ).»⁴³.

«Άρθρο 99 – Απαρτία Γενικής Συνέλευσης

1. Οι δικηγόροι που προσέρχονται στον χώρο της συνέλευσης υπογράφουν σε ειδικούς καταλόγους, οι οποίοι τηρούνται από υπαλλήλους του Συλλόγου για τη διαπίστωση της απαρτίας. Σε κάθε δικηγόρο, που εγγράφεται στους καταλόγους, παραδίδεται ένα λευκό χαρτί με τη σφραγίδα του Συλλόγου, στο οποίο αναγράφεται ο αριθμός του μητρώου του. Η συμμετοχή των μελών στη Γενική Συνέλευση μέσω τηλεδιάσκεψης, σημειώνεται στον κατάλογο μελών από τον τηρούντα τα πρακτικά Γενικό Γραμματέα του Συλλόγου.

2. Για την ύπαρξη απαρτίας απαιτείται η παρουσία, για τον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών δύο χιλιάδων (2.000) μελών, για τον Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης χιλίων τετρακοσίων (1.400) μελών και για καθέναν από τους λοιπούς Δικηγορικούς Συλλόγους το ένα τέταρτο (1/4) των εγγεγραμμένων στο μητρώο μελών του. Η διαπίστωση της ύπαρξης ή μη απαρτίας γίνεται από τον Πρόεδρο, όταν συμπληρωθεί μισή ώρα από εκείνη που είχε οριστεί για την έναρξη της συνέλευσης. Στην απαρτία της Γενικής Συνέλευσης συνυπολογίζονται και οι μετέχοντες μέσω τηλεδιάσκεψης.

3. Εάν δεν διαπιστωθεί η ύπαρξη απαρτίας, καλείται νέα επαναληπτική συνέλευση εντός οκτώ (8) ημερών, η σύγκληση της οποίας γίνεται όπως και στην πρώτη, αλλά με σύντμηση των προθεσμιών δημοσίευσης στο ήμισυ. Σε κάθε περίπτωση, στην πρόσκληση για τη νέα Γενική Συνέλευση πρέπει να αναγράφονται τα στοιχεία της πρώτης πρόσκλησης, με την προσθήκη ότι πρόκειται για επαναληπτική.

4. Για την ύπαρξη απαρτίας στην επαναληπτική συνέλευση αρκεί η παρουσία, αυτοπρόσωπη ή μέσω τηλεδιάσκεψης, του ημίσεος των μελών που αναφέρονται στην παρ. 2. Εάν διαπιστωθεί και πάλι η μη ύπαρξη της απαιτούμενης απαρτίας, δεν συγκαλείται τρίτη κατά σειρά συνέλευση και η τρέχουσα ματαιώνεται. Για τα θέματα της ημερησίας διάταξης της συνέλευσης που ματαιώνεται αποφασίζει το Διοικητικό Συμβούλιο.

5. Η έλλειψη απαρτίας διαπιστώνεται με ευθύνη του Προέδρου ή με την υποβολή σχετικής αιτήσεως από μέλος της συνέλευσης και ελέγχεται ανά πάσα στιγμή. Ένσταση έλλειψης απαρτίας μπορεί να προβληθεί, εφόσον υποβληθεί από το 1/10 τουλάχιστον των μελών, τα οποία κάθε φορά απαιτούνται για το σχηματισμό της απαρτίας, μόνο όταν πρόκειται να ληφθεί απόφαση.

6. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί με απόφαση του να καλέσει να παρασταθούν στη συνέλευση και άλλα πρόσωπα, τα οποία κάθονται σε διακριτή θέση στο χώρο διεξαγωγής της. Τα πρόσωπα αυτά έχουν δικαίωμα χαιρετισμού, εφόσον αυτό επιτρέψει ο Πρόεδρος της Συνέλευσης.»⁴⁴.

«Άρθρο 100 – Διεξαγωγή Γενικής Συνέλευσης

1. Πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης είναι ο Πρόεδρος του Συλλόγου, ο οποίος αναπληρώνεται από τους νόμιμους αναπληρωτές του. Στους συλλόγους άνω των 1.000 μελών καθήκοντα Προέδρου ασκεί ο Αντιπρόεδρος, όπου δε υπάρχουν περισσότεροι του ενός αντιπρόεδροι ο πρώτος, σε περίπτωση δε κωλύματος ο Β' Αντιπρόεδρος ελλείπει δε αυτού ο Γενικός Γραμματέας. Ο Πρόεδρος κηρύσσει την έναρξη

⁴³ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 15 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

⁴⁴ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 16 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

και τη λήξη της Συνέλευσης, τηρεί την τάξη, δίνει τον λόγο σε όσα μέλη επιθυμούν να ομιλήσουν, συνιστά στους ομιλητές να αναφέρονται στα θέματα της ημερήσιας διάταξης και να διατηρούν το ήρεμο κλίμα της Συνέλευσης. Ο Πρόεδρος αναπληρώνεται από τους κατά νόμο αναπληρωτές του. Όταν αυτός που προεδρεύει της Συνέλευσης συμμετέχει ως εισηγητής για τα θέματα της ημερήσιας διάταξης αναπληρώνεται στην άσκηση των αρμοδιοτήτων του, όπως ανωτέρω ορίζεται. Ο Πρόεδρος της Συνέλευσης βοηθείται στο έργο του από άλλα μέλη του Συμβουλίου.

2. Ο κατάλογος των ομιλητών συντάσσεται με ευθύνη και επιμέλεια του Προέδρου της συνέλευσης. Το μέλος που επιθυμεί να συμμετάσχει στη συζήτηση αναγράφει το όνομά του σε χαρτί και το παραδίδει σε εντεταλμένο υπάλληλο του Συλλόγου, και ο τελευταίος στον Πρόεδρο της συνέλευσης, ο οποίος το τοποθετεί σε κληρωτίδα. Στην περίπτωση μέλους που μετέχει μέσω τηλεδιάσκεψης και επιθυμεί να λάβει τον λόγο, το όνομά του καταχωρίζεται στον κατάλογο ομιλητών από τον Πρόεδρο της συνέλευσης. Ο κατάλογος των ομιλητών της συνέλευσης καταρτίζεται κατά τη σειρά κλήρωσής τους. Θέματα, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη, δεν επιτρέπεται να συζητηθούν στη συνέλευση.

3. Ο Πρόεδρος του Συλλόγου εισηγείται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, ενημερώνει τα μέλη και διατυπώνει προτάσεις.

4. Κάθε μέλος του Συλλόγου δικαιούται να ομιλεί για τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Ο Πρόεδρος της συνέλευσης ενημερώνει τον ομιλητή για το πέρας του χρόνου της ομιλίας του και τον καλεί να ολοκληρώσει τις σκέψεις του. Αν αυτός συνεχίζει, ο Πρόεδρος του αφαιρεί τον λόγο.

5. Τα μέλη της συνέλευσης δεν μπορούν να λάβουν το λόγο, αν δεν ζητήσουν την άδεια από τον Πρόεδρο και είναι υποχρεωμένα να συμπεριφέρονται με τρόπο που συνάδει στην αξιοπρέπεια του δικηγορικού λειτουργήματος.

6. Αν στη διάρκεια της συνέλευσης μέλη επιδείξουν ιδιαιτέρως ανάρμοστη συμπεριφορά, είτε με φραστικές διατυπώσεις είτε με άλλες πράξεις ή ενέργειές τους, καλούνται από τον Πρόεδρο της συνέλευσης να δώσουν τις αναγκαίες εξηγήσεις και να ανακαλέσουν. Εάν αρνηθούν, ανακαλούνται από τον Πρόεδρο στην τάξη.

7. Εάν κατά τη συζήτηση προκληθούν εντάσεις και επεισόδια, που παρεμποδίζουν την ήρεμη διεξαγωγή της συζήτησης και βλάπτουν το κύρος του Δικηγορικού Συλλόγου, ο Πρόεδρος δικαιούται να διακόψει τη συνέλευση για λίγη ώρα. Αν η κατάσταση παραμένει έκρυθμη και μετά τη διακοπή, ο Πρόεδρος διακόπτει τη συνέλευση για άλλη ημέρα εντός τριών (3) ημερών από τη διακοπή. Στην περίπτωση αυτήν ανακοινώνεται ο χρόνος και ο τόπος συνέχισης των εργασιών της συνέλευσης, η σει- ρά δε των ομιλητών δεν αλλάζει.

8. Ζήτημα επί προσωπικού θεωρείται η υβριστική ή ονειδιστική γενικά εκδήλωση εναντίον μέλους της συνέλευσης, που προσβάλλει την προσωπικότητά του ή η απόδοση σε ομιλητή όλως διαφορετικής γνώμης από εκείνη που εξέφρασε. Όποιος επικαλείται προσωπικό ζήτημα σε βάρος του, ζητεί από τον Πρόεδρο την άδεια να ομιλήσει. Ο Πρόεδρος έχει την ευχέρεια να μην δώσει τον λόγο, αν κρίνει ότι δεν υπάρχει προσωπικό ζήτημα. Σε περίπτωση που το μέλος επιμένει, ο Πρόεδρος του δίνει τον λόγο μόνο για να αναπτύξει σε ένα (1) λεπτό της ώρας σε τι συνίσταται το προσωπικό ζήτημα. Η ανάπτυξη του προσωπικού ζητήματος και η παροχή διευκρινίσεων ή εξηγήσεων από εκείνον που το προκάλεσε δεν μπορεί να υπερβεί τα πέντε (5) λεπτά της ώρας. Στη συνέχεια, ο Πρόεδρος αποφαινεται εάν συντρέχει ή όχι περίπτωση προσωπικού ζητήματος. Σε περίπτωση που κρίνει ότι υπάρχει, καλεί εκείνον που το προκάλεσε να ανακαλέσει ή να ανασκευάσει.

9. Αν πριν από τη λήξη του προκαθορισμένου χρόνου της Γενικής Συνέλευσης δεν έχει εξαντληθεί ο κατάλογος των ομιλητών, ο Πρόεδρος δικαιούται είτε να μειώσει τον χρόνο ομιλίας είτε ανάλογα με τις συνθήκες να επιλέξει την κλήρωση μεταξύ όσων απομένουν να ομιλήσουν.»⁴⁵.

Άρθρο 101 – Ψηφοφορία στη Γενική Συνέλευση

1. Όταν τελειώσει η συζήτηση στα θέματα της ημερήσιας διάταξης, ο Πρόεδρος θέτει σε ψηφοφορία, κατά σειρά τις προτάσεις που έχουν διατυπωθεί από τους ομιλητές. Στη διάρκεια της ψηφοφορίας δεν επιτρέπεται παρέμβαση, εκτός αν αφορά διαδικαστικό ζήτημα, το οποίο εξαντλείται σε χρόνο όχι μεγαλύτερο από πέντε (5) λεπτά. Η ψηφοφορία είναι φανερή και διεξάγεται: i) με ανάταση του χεριού ή ii) με ονομαστική κλήση, αν: α) το ζητήσουν τουλάχιστον το 1/3 των μελών της Γενικής Συνέλευσης ή β) το κρίνει αναγκαίο ο Πρόεδρος και ειδικότερα στην περίπτωση που για οποιονδήποτε λόγο υπάρχει αδυναμία να διαπιστωθεί με ακρίβεια το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας.

2. Σε περίπτωση διαφωνίας ως προς το αποτέλεσμα, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται για μια ακόμη φορά. Αν υπάρξει και πάλι διαφωνία ή έντονη αμφισβήτηση του αποτελέσματος με αίτηση του 1/20 των παρισταμένων, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται με ονομαστική κλήση. Για θέματα εμπιστοσύνης προς τον Πρόεδρο του Συλλόγου, το Διοικητικό Συμβούλιο, τα μέλη αυτού, για έγκριση λογοδοσίας και αποχής, η Γενική Συνέλευση αποφασίζει με μυστική ψηφοφορία. Η μυστική ψηφοφορία διεξάγεται με ψηφοδέλτια και μάλιστα ένα ψηφοδέλτιο για κάθε θέμα.

3. Η ψηφοφορία μπορεί να γίνει και με ηλεκτρονικά μέσα, μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου.

⁴⁵ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 17 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

«Άρθρο 102 – Αποφάσεις

1. Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του Συλλόγου λαμβάνονται με πλειοψηφία των μελών που μετέχουν στη συνέλευση αυτοπρόσωπα ή μέσω τηλεδιάσκεψης. Σε περίπτωση ισοψηφίας η πρόταση θεωρείται ότι απορρίφθηκε. Εάν για οποιονδήποτε λόγο δεν επαρκεί ο χρόνος για τη λήψη απόφασης, η συζήτηση συνεχίζεται άλλη ημέρα που ορίζεται από τον Πρόεδρο, μέσα σε τρεις (3) ημέρες από την επόμενη εκείνης που διακόπηκε η συνέλευση. Τα πρακτικά της Γενικής Συνέλευσης τηρούνται χωρίς να απαιτείται η επικύρωσή τους και μπορεί να καταγράφονται με ηλεκτρονικά μέσα.
2. Η παράβαση της παρ. 1 συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα.»⁴⁶.

ΤΜΗΜΑ Γ' – ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ

Άρθρο 103 – Εκλογικό δικαίωμα

1. Εκλογικό δικαίωμα ασκούν οι δικηγόροι που έχουν εγγραφεί στο μητρώο του συλλόγου τους, μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου του έτους διεξαγωγής των εκλογών. Σε περίπτωση ματαίωσης ή ακύρωσης των εκλογών ή κένωσης ή μη κάλυψης για οποιονδήποτε λόγο της θέσης του Προέδρου, ασκούν το δικαίωμα όσοι έχουν εγγραφεί στο μητρώο του οικείου Συλλόγου τουλάχιστον 10 ημέρες πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής των εκλογών.
2. Δικηγόροι που τελούν σε προσωρινή παύση κατά το χρόνο διεξαγωγής των αρχαιρεσιών δεν έχουν δικαίωμα εκλογής.
3. Το Διοικητικό Συμβούλιο του συλλόγου καταρτίζει, μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου του τελευταίου έτους της θητείας του, κατάλογο των δικηγόρων που έχουν δικαίωμα να εκλέγουν. Ο κατάλογος αυτός αναρτάται στον πίνακα ανακοινώσεων και στην ιστοσελίδα του Συλλόγου για δέκα ημέρες. Ο κατάλογος μπορεί να διορθωθεί με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου ύστερα από έγγραφη αίτηση ενός εκλογέα μέσα σε προθεσμία 5 ημερών από την τελευταία ημέρα ανάρτησης του καταλόγου. Ο κατάλογος ισχύει για κάθε επαναληπτική εκλογή που τυχόν διεξαχθεί μέσα στους επόμενους 18 μήνες από την έναρξη της θητείας του Διοικητικού Συμβουλίου.
4. Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική και αποτελεί θεμελιώδες καθήκον του δικηγόρου.

Άρθρο 104 – Εκλογιμότητα

1. Δικαίωμα να εκλεγούν ως Πρόεδρος ή μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν όλα τα μέλη του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου: α) που είναι ταμειακά εντάξει, β) των οποίων δεν έχει ανασταλεί ή διακοπεί η άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος.
2. Ειδικά για την εκλογή του Προέδρου απαιτείται να έχει συμπληρώσει αυτός δεκαετή τουλάχιστον δικηγορική θητεία.
3. Εάν σε Δικηγορικό Σύλλογο υπάρχει απροθυμία υποβολής υποψηφιοτήτων με αποτέλεσμα να ματαιωθούν οι αρχαιρεσίες για δύο συνεχείς φορές, η διοίκηση αυτού ασκείται από το Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου της έδρας του οικείου εφετείου.

Άρθρο 105 – Περιορισμοί στην υποβολή υποψηφιότητας

Δεν έχουν δικαίωμα να υποβάλουν υποψηφιότητα για να εκλεγούν ως Πρόεδροι ή μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου: α) οι βουλευτές και ευρωβουλευτές, β) αυτοί που τελούν σε αναστολή του δικηγορικού λειτουργήματος, γ) όσοι έχουν τιμωρηθεί πειθαρχικά με προσωρινή παύση μέχρι ένα μήνα, πριν παρέλθει τριετία από την τελεσιδικία της απόφασης. Αν η ποινή της παύσης είναι μεγαλύτερη τότε η απαγόρευση ισχύει για μια πενταετία από την τελεσιδικία της απόφασης.

Άρθρο 106 – Έναρξη και λήξη θητείας Προέδρου και Διοικητικού Συμβουλίου

Η θητεία του Προέδρου και του Διοικητικού Συμβουλίου αρχίζει την 1η Ιανουαρίου του επομένου από αυτό της διενέργειας των αρχαιρεσιών έτους, ανεξάρτητα από την υποβολή ή όχι ένστασης κατά του κύρους τους και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του τέταρτου έτους.

«Άρθρο 107 – Ημερομηνία και τόπος διεξαγωγής εκλογών

1. Οι εκλογές για την ανάδειξη του Προέδρου και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου διεξάγονται την τελευταία Κυριακή ή και Δευτέρα, στην περίπτωση της επόμενης παραγράφου, του Νοεμβρίου του έτους των εκλογών στην έδρα του Δικηγορικού Συλλόγου, εκτός αν άλλως αποφασίσει το Διοικητικό Συμβούλιο αυτού.
2. Σε Δικηγορικούς Συλλόγους, που έχουν περισσότερα από δύο χιλιάδες (2.000) μέλη, η ψηφοφορία παρατείνεται και την επόμενη εργάσιμη ημέρα. Στην περίπτωση αυτήν με ευθύνη του Προέδρου του Συλλόγου διασφαλίζεται η φύλαξη των ψηφοδόχων και του λοιπού εκλογικού υλικού.
3. α) Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου δικηγορικού συλλόγου, στην περιφέρεια του οποίου ανήκουν περισσότερα του ενός νησιά, μπορεί να ορίζονται περισσότεροι τόποι ψηφοφορίας, και σε νησιά εκτός του νησιού όπου βρίσκεται η έδρα του. Αν ληφθεί η απόφαση της παρούσας ορίζονται τόσες εφορευτικές

---

⁴⁶ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 18 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

επιτροπές, όσες οι τόποι ψηφοφορίας, όπου μπορούν να ψηφίζουν τα μέλη του Δικηγορικού Συλλόγου που εδρεύουν στα νησιά αυτά. β) Η ψηφοφορία στα νησιά που ορίζονται με την απόφαση της περ. α' διεξάγεται την προηγούμενη της καθορισμένης ημέρας εκλογών. Αμέσως μετά από το πέρας της ψηφοφορίας, ο Πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ενημερώνει, με κάθε πρόσφορο τρόπο, τον σύλλογο για τον αριθμό και τα ονόματα όσων ψήφισαν, ώστε να υπάρξει σχετική σημείωση στον εκλογικό κατάλογο, προς αποφυγή διπλοψηφίας. Με ευθύνη του, το εκλογικό υλικό και οι σφραγισμένοι φάκελοι ψηφοφορίας μεταφέρονται το ταχύτερο δυνατό στην έδρα του συλλόγου, ώστε να ανοιχθούν μετά από το τέλος της ψηφοφορίας εκεί και να προσμετρηθούν στο εκλογικό αποτέλεσμα.»⁴⁷.

Άρθρο 108 – Χρόνος ψηφοφορίας

1. Η ψηφοφορία διεξάγεται από τις 7 το πρωί μέχρι τις 7 το απόγευμα, εκτός αν βεβαιωθεί ότι ψήφισαν όλοι οι εγγεγραμμένοι στον κατάλογο των εκλογέων, οπότε η ψηφοφορία περατώνεται με την άσκηση του δικαιώματος και του τελευταίου εκλογέα.
2. Η εφορευτική επιτροπή μπορεί με απόφασή της να παρατείνει την ψηφοφορία και μετά τις 7 το απόγευμα για δύο ακόμη ώρες κατ' ανώτατο όριο, αν διαπιστώσει προσέλευση εκλογέων που επιθυμούν να ψηφίσουν.

Άρθρο 109 – Υποβολή υποψηφιοτήτων – Μεμονωμένοι υποψήφιοι και συνδυασμοί

1. Για να ανακηρυχθεί δικηγόρος ως υποψήφιος πρόεδρος ή σύμβουλος πρέπει: (α) να μην συντρέχει περίπτωση αποκλεισμού του με βάση το άρθρο 104 του Κώδικα, (β) να υποβάλλει και να πρωτοκολλήσει σχετική αίτηση στον Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου μέχρι την 31η Οκτωβρίου του τελευταίου έτους της θητείας του Διοικητικού Συμβουλίου.
2. Στους Δικηγορικούς Συλλόγους τα μέλη των οποίων, στις 30 Σεπτεμβρίου του έτους των εκλογών, υπερβαίνουν τα χίλια (1000), ο υποψήφιος πρόεδρος υποβάλλει υποψηφιότητα ως επικεφαλής συνδυασμού. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων κάθε συνδυασμού πρέπει να ανέρχεται τουλάχιστον στο ένα δεύτερο του αριθμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και σε περίπτωση κλάσματος, αυτό αφαιρείται. Υποψήφιος σύμβουλος μπορεί να μετέχει μόνο σε ένα συνδυασμό. Η συμμετοχή γίνεται με έγγραφη δήλωση και υπογράφεται από τον υποψήφιο πρόεδρο και τους υποψηφίους συμβούλους αυτού κατ' αλφαβητική σειρά. Η δήλωση κατατίθεται στο Δικηγορικό Σύλλογο σύμφωνα με τη διάταξη της προηγούμενης παραγράφου. Επιτρέπεται η μεμονωμένη υποβολή υποψηφιοτήτων για τη θέση προέδρου και κατάρτιση συνδυασμού υποψηφίων Συμβούλων χωρίς υποψήφιο Πρόεδρο.

Άρθρο 110 – Ενιαίο ψηφοδέλτιο υποψηφίων

1. Σε όσους Δικηγορικούς Συλλόγους την 30ή Σεπτεμβρίου του έτους των εκλογών τα μέλη τους δεν υπερβαίνουν τα χίλια (1000), καταρτίζεται ενιαίο ψηφοδέλτιο υποψηφίων συμβούλων. Το Διοικητικό Συμβούλιο αποφασίζει εάν θα καταρτισθεί ενιαίο ψηφοδέλτιο υποψηφίων προέδρων ή ψηφοδέλτιο χωριστό για κάθε υποψήφιο πρόεδρο.
2. Σε συλλόγους με μέλη πάνω από χίλια (1000) μπορεί να καταρτισθεί ενιαίο ψηφοδέλτιο, μετά από απόφαση της γενικής συνέλευσής τους, που διεξάγεται τουλάχιστον έξι (6) μήνες πριν την ημερομηνία των εκλογών και η οποία πρέπει να έχει απαρτία πλέον του 50% των μελών και η απόφαση λαμβάνεται με πλειοψηφία πλέον του 60% των παρόντων μελών.
3. Η απόφαση της παραγράφου 2 μπορεί να ληφθεί και με τη διαδικασία του δημοψηφίσματος, σύμφωνα με το άρθρο 138 του Κώδικα μέσα στην ίδια πιο πάνω προθεσμία.

Άρθρο 111 – Προϋποθέσεις έγκυρης δήλωσης υποψηφίων

Η αίτηση των υποψηφίων, καθώς και η δήλωση της κατάρτισης του συνδυασμού είναι απαραίδεκτες, αν δεν συνοδεύονται με την απόδειξη καταβολής του τέλους διεξαγωγής αρχαιρεσιών. Το ποσό του τέλους ορίζεται πριν από κάθε εκλογή από το Διοικητικό Συμβούλιο για την κάλυψη των εξόδων των αρχαιρεσιών.

Άρθρο 112 – Ανακήρυξη υποψηφίων προέδρων και συμβούλων

1. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου την 1η Νοεμβρίου του έτους διεξαγωγής των εκλογών ανακηρύσσει, με έγγραφη ανακοίνωσή του που αναρτάται στους πίνακες ανακοινώσεων του συλλόγου και στην ιστοσελίδα του, τους υποψηφίους προέδρους και συμβούλους. Με την ίδια ανακοίνωση αιτιολογείται η τυχόν μη ανακήρυξη υποψηφίου ή συνδυασμού.
2. Σε περίπτωση κατά την οποία συνδυασμός δεν ανακηρυχθεί επειδή ένας ή περισσότεροι υποψήφιοι σύμβουλοι δεν συγκεντρώνουν τις νόμιμες προϋποθέσεις πρέπει να υποβληθεί νέα πλήρης δήλωση εντός προθεσμίας τριών (3) ημερών από την πιο πάνω απόφαση του Προέδρου. Στην περίπτωση αυτή ο Πρόεδρος του Συλλόγου είναι υποχρεωμένος εντός τριών (3) ημερών από την κατάθεση της νέας δήλωσης να εκδώσει σχετική νεώτερη απόφαση για την ανακήρυξη ή μη του συνδυασμού.

⁴⁷ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

Άρθρο 113 – Κατάλογος υποψηφίων και δημοσιεύσεις

Ο Σύλλογος με δαπάνες και μέριμνά του εκτυπώνει: α) Στην περίπτωση του άρθρου 109 του Κώδικα ψηφοδέλτια των υποψηφίων Προέδρων και συνδυασμών με αλφαβητική σειρά των ονομάτων των υποψηφίων συμβούλων. β) Στην περίπτωση του άρθρου 110 του Κώδικα ψηφοδέλτια υποψηφίων Προέδρων και συμβούλων με αλφαβητική σειρά των ονομάτων τους.

Με βάση τα ψηφοδέλτια αυτά ο Σύλλογος καταρτίζει καταλόγους οι οποίοι αναρτώνται στους πίνακες ανακοινώσεων του συλλόγου στην ιστοσελίδα του και στο κατάστημα του Πρωτοδικείου οκτώ (8) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη διεξαγωγή των αρχαιρεσιών.

Άρθρο 114 – Εφορευτική Επιτροπή των εκλογών – Ψηφοφορία

1. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου, εφόσον δεν είναι ο ίδιος υποψήφιος πρόεδρος, αλλιώς το Διοικητικό Συμβούλιο διορίζει ως ψηφοδέκτες για κάθε ψηφοδόχο δύο από τα μέλη του Συλλόγου που έχουν δικαίωμα ψήφου με ισάριθμα αναπληρωματικά, τα οποία πρέπει να παρίστανται σε όλη τη διάρκεια της εκλογής. Απαγορεύεται η παραμονή στην αίθουσα της ψηφοφορίας και κατά τη διενέργειά της, άλλου προσώπου πλην του προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου των συμβούλων, των ψηφολεκτών ή των αναπληρωτών τους και κάθε υποψηφίου ή αντιπροσώπου του ή αντιπροσώπου του συνδυασμού. Οι συνδυασμοί δικαιούνται να διορίσουν δύο αντιπροσώπους με τους αναπληρωτές τους και όπου δεν ισχύει το σύστημα των συνδυασμών, οι υποψήφιοι δικαιούνται να διορίσουν έναν αντιπρόσωπο με έναν αναπληρωτή. Οι αντιπρόσωποι και οι αναπληρωτές τους διορίζονται μεταξύ των μελών του Συλλόγου που έχουν δικαίωμα ψήφου. Ο διορισμός του αντιπροσώπου γίνεται με έγγραφη δήλωση του επικεφαλής του συνδυασμού ή του υποψηφίου συμβούλου, που υποβάλλεται στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου δύο ημέρες πριν από την εκλογή.

2. Δεν επιτρέπεται δραστηριότητα προεκλογικού χαρακτήρα κατά την ημέρα της εκλογής ούτε η άσκηση κάθε μορφής πίεσης που εκδηλώνεται καθ' οιονδήποτε τρόπο κατά την ώρα της ψηφοφορίας σε βάρος των ψηφοφόρων υπέρ οποιουδήποτε υποψηφίου. Η παράβαση της διάταξης αυτής συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα.

3. Η εκλογή διενεργείται ενώπιον Εφορευτικής Επιτροπής, η οποία αποτελείται από τον Πρόεδρο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου ή το νόμιμο αναπληρωτή του, εφόσον δεν είναι υποψήφιος, και από τους ψηφοδέκτες, ή σε περίπτωση κωλύματος από τους νόμιμους αναπληρωτές τους, και αποφασίζει κατά πλειοψηφία για κάθε ζήτημα που ανακύπτει κατά την ψηφοφορία. Σε περίπτωση που ο Πρόεδρος του Συλλόγου είναι υποψήφιος, Πρόεδρος της Εφορευτικής Επιτροπής ορίζεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου μέλος του συλλόγου με δεκαπενταετή τουλάχιστον υπηρεσία. Η Εφορευτική Επιτροπή τηρεί το πρωτόκολλο ψηφοφορίας στο οποίο αναγράφονται τα ονοματεπώνυμα των ψηφοφόρων και ο αριθμός του μητρώου τους και μετά το τέλος της ψηφοφορίας συντάσσει το πρακτικό διαλογής των ψήφων, εξάγει τα αποτελέσματα της εκλογής και ανακηρύσσει τους επιτυχόντες. Εάν κατά τη διαλογή απουσιάζουν ορισμένοι ψηφοδέκτες ή οι αναπληρωτές τους, ο Πρόεδρος του συλλόγου μπορεί με απόφασή του να διορίσει και κατά την ίδια ημέρα της εκλογής δικηγόρους οι οποίοι έχουν δικαίωμα ψήφου ως μέλη της Εφορευτικής Επιτροπής σε αντικατάσταση των απόντων δικηγόρων.

4. Σε Δικηγορικούς Συλλόγους, στους οποίους υπάρχουν περισσότεροι από χίλιοι εγγεγραμμένοι στο μητρώο δικηγόροι η εκλογή μπορεί να ενεργείται σε τμήματα ύστερα από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου σύμφωνα με όσα ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο. Ο Πρόεδρος του Συλλόγου μαζί με τους προέδρους των εφορευτικών επιτροπών αποτελούν την Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή, η οποία εκδίδει τα τελικά αποτελέσματα και ανακηρύσσει τους επιτυχόντες.

Άρθρο 115 – Η διενέργεια της ψηφοφορίας και οι σταυροί προτιμήσεως

1. Την ημέρα της ψηφοφορίας ο εκλογέας προσέρχεται στο εκλογικό τμήμα και μετά τη διαπίστωση των στοιχείων της ταυτότητάς του, παραλαμβάνει από την εφορευτική επιτροπή δύο φακέλους σφραγισμένους με τη σφραγίδα του Συλλόγου και σειρά ψηφοδελτίων των υποψηφίων Προέδρων και συμβούλων και αποσύρεται σε ιδιαίτερο χώρο, ώστε να εξασφαλίζεται το απόρρητο της ψηφοφορίας. Ο εκλογέας ψηφίζει τους υποψηφίους προέδρους και συμβούλους της προτίμησής του με σταυρό που σημειώνει δίπλα στο ονοματεπώνυμό τους. Εάν υπάρχει ξεχωριστό ψηφοδέλτιο για κάθε υποψήφιο πρόεδρο, δεν απαιτείται σταυροδότηση. Ο εκλογέας δικαιούται να σταυροδοτήσει υποψηφίους συμβούλους της προτίμησής του μέχρι τον προβλεπόμενο αριθμό των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει στους Δικηγορικούς Συλλόγους που τα μέλη τους δεν υπερβαίνουν τα χίλια.

2. Σε περίπτωση που οι εκλογές διενεργούνται σύμφωνα με το άρθρο 110 του Κώδικα, ο εκλογέας δικαιούται να σταυροδοτήσει υποψηφίους συμβούλους της προτίμησής του μέχρι το ήμισυ του προβλεπόμενου αριθμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει στους Δικηγορικούς Συλλόγους που τα μέλη τους δεν υπερβαίνουν τα χίλια.

3. Τα ψηφοδέλτια τοποθετούνται στους φακέλους που ρίπτονται ιδιόχειρα στις ψηφοδόχους από το μέλος που ψηφίζει.

4. Στο σύστημα εκλογής με συνδυασμούς, ψηφοδέλτια που δεν φέρουν σταυρό προτίμησης για τους υποψηφίους συμβούλους είναι έγκυρα και υπολογίζονται υπέρ του συνδυασμού.

Άρθρο 116 – Άκυρα ψηφοδέλτια

Άκυρα είναι τα ψηφοδέλτια που δεν πληρούν τους όρους του άρθρου 113 του Κώδικα, καθώς και τα ψηφοδέλτια που έχουν ενδείξεις, οι οποίες παραβιάζουν εμφανώς τη μυστικότητα της ψηφοφορίας.

Άρθρο 117 – Εκλογή Προέδρου και μελών Διοικητικού Συμβουλίου

1. Για την εκλογή του Προέδρου απαιτείται να λάβει αυτός το 50% συν ένα των έγκυρων ψηφοδελτίων. Άλλως, την επόμενη Κυριακή ή και Δευτέρα στην περίπτωση του άρθρου 107 παράγραφος 2 του Κώδικα, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται και συμμετέχουν οι δύο πρώτοι υποψήφιοι πρόεδροι που συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων, οπότε εκλέγεται ως πρόεδρος ο υποψήφιος που έλαβε τις περισσότερες ψήφους. Οι σύμβουλοι εκλέγονται από την ψηφοφορία της πρώτης Κυριακής ή και Δευτέρας στην περίπτωση του άρθρου 107 παράγραφος 2 του Κώδικα, και κατά τη σειρά των ψήφων που έλαβαν μέχρι τη συμπλήρωση του προβλεπόμενου αριθμού μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

2. Στην περίπτωση του άρθρου 109 και 110 του Κώδικα, Πρόεδρος εκλέγεται εκείνος που μεταξύ των υποψηφίων προέδρων έλαβε το 50% συν ένα των εγκύρων ψηφοδελτίων. Διαφορετικά η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή ή και Δευτέρα στην περίπτωση του άρθρου 107 παράγραφος 2. Σε αυτήν συμμετέχουν οι δύο πρώτοι υποψήφιοι πρόεδροι που συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων, οπότε εκλέγεται ως πρόεδρος ο υποψήφιος που θα λάβει τις περισσότερες ψήφους.

3. Ο μη εκλεγείς στην επαναληπτική εκλογή υποψήφιος Πρόεδρος καταλαμβάνει τη θέση συμβούλου.

Άρθρο 118 – Σύστημα αναλογικής και συνδυασμοί

1. Στους Δικηγορικούς Συλλόγους, στους οποίους οι αρχαιρεσίες διεξάγονται με το σύστημα των συνδυασμών, η εκλογή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου γίνεται με το σύστημα της απλής αναλογικής. Οι θέσεις των συμβούλων κατανέμονται μεταξύ των συνδυασμών ανάλογα με την εκλογική τους δύναμη. Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων διαιρείται με τον αριθμό των θέσεων του Διοικητικού Συμβουλίου. Το πηλίκο αυτής της διαίρεσης, και σε περίπτωση κλάσματος ο πλησιέστερος προς το κλάσμα μεγαλύτερος ακέραιος αριθμός, αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Αν το κλάσμα ισούται με το μισό της μονάδας, ως εκλογικό μέτρο θεωρείται ο μεγαλύτερος ακέραιος αριθμός. Κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες θέσεις στο Διοικητικό Συμβούλιο, όσες φορές χωρεί το εκλογικό μέτρο στον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε. Συνδυασμός, που περιλαμβάνει υποψηφίους λιγότερους από τις θέσεις που του ανήκουν, καταλαμβάνει τόσες μόνο θέσεις όσοι είναι και οι υποψήφιοί του. Οι θέσεις που μένουν αδιάθετες από την πρώτη κατανομή σύμφωνα με τα παραπάνω, κατανέμονται στη συνέχεια στους συνδυασμούς εκείνους που έχουν τα μεγαλύτερα κατά σειρά υπόλοιπα ψήφων και οι οποίοι έχουν εκλέξει σύμβουλο από την πρώτη κατανομή. Σύμβουλοι από κάθε συνδυασμό εκλέγονται αυτοί που έλαβαν τις περισσότερες κατά σειρά ψήφους στο ψηφοδέλτιο αυτού, σύμφωνα με τον αριθμό των θέσεων που κατέλαβε ο συνδυασμός. Σε περίπτωση ίσου αριθμού ψήφων γίνεται κλήρωση.

2. Ο επικεφαλής του συνδυασμού εκλέγεται σύμβουλος, εάν ο ίδιος, ως υποψήφιος πρόεδρος, έχει λάβει ποσοστό ψήφων άνω του 6% των έγκυρων ψηφοδελτίων.

Άρθρο 119 – Κλήρωση σε περίπτωση ισοψηφίας

Σε περίπτωση ισοψηφίας μεταξύ των υποψηφίων προέδρων ή υποψηφίων συμβούλων γίνεται κλήρωση από την Εφορευτική Επιτροπή.

Άρθρο 120 – Το αποτέλεσμα της εκλογής

Το αποτέλεσμα της εκλογής κοινοποιείται από τον πρόεδρο της εφορευτικής επιτροπής προς τον πρόεδρο και τους συμβούλους που εκλέχθηκαν και γνωστοποιείται στον Υπουργό Δικαιοσύνης, ο οποίος δημοσιεύει τα ονόματα που εκλέχθηκαν σε Εφημερίδα της Κυβερνήσεως αφού παρέλθει η προθεσμία για την άσκηση ενστάσεων κατά του κύρους των εκλογών ή όταν απορριφθούν τυχόν ενστάσεις που έχουν υποβληθεί.

Άρθρο 121 – Ενστάσεις κατά του κύρους των εκλογών

1. Κάθε μέλος του Συλλόγου έχει το δικαίωμα να υποβάλει ένσταση κατά του κύρους των εκλογών, εφόσον έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του προς το Σύλλογο μέχρι την ημέρα της υποβολής της ένστασής του.

2. Η ένσταση ασκείται εντός δέκα ημερών από τη διενέργεια των εκλογών ενώπιον του Τριμελούς Διοικητικού Εφετείου, στην περιοχή του οποίου υπάγεται ο Δικηγορικός Σύλλογος. Η ένσταση ασκείται με κατάθεση δικογράφου στη γραμματεία του αρμόδιου εφετείου και εκδικάζεται την ημέρα που ορίζει ο πρόεδρος με πράξη του. Μεταξύ κατάθεσης της ένστασης και συζήτησής της πρέπει να μεσολαβούν δεκαπέντε (15) ημέρες. Αντίγραφο της ένστασης με την πράξη ορισμού δικασίμου και κλήση προς συζήτηση επιδίδεται με φροντίδα του ενισταμένου στον Πρόεδρο του Συλλόγου τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ημέρες πριν από τη δικάσιμο.

3. Στη συζήτηση της ένστασης παρίσταται ο ενιστάμενος και εκ μέρους του Συλλόγου, ο πρόεδρος ή αντιπρόεδρος ή μέλος του διοικητικού συμβουλίου, εξουσιοδοτούμενο εγγράφως από τον Πρόεδρο.

Υπομνήματα κατατίθενται δύο (2) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από τη συζήτηση, χωρίς να είναι υποχρεωτικά.

4. Το Διοικητικό Εφετείο εκδικάζει την ένσταση λαμβάνοντας υπόψη τα προσκομιζόμενα στοιχεία χωρίς να απαιτείται η έκδοση προδικαστικής απόφασης. Μάρτυρες μπορεί να εξετασθούν κατά τη συζήτηση της ένστασης.

5. Η υποβολή ένστασης κατά το κύρος των αρχαιρεσιών δεν αναστέλλουν το αποτέλεσμα αυτών.

Άρθρο 122 – Μη αποδοχή της εκλογής από τον πρόεδρο ή θάνατος ή παραίτησή του

Μέσα σε οκτώ (8) ημέρες από την κοινοποίηση που προβλέπεται στο άρθρο 120 του Κώδικα, πρόεδρος, που δεν αποδέχεται την εκλογή του, πρέπει να το δηλώσει εγγράφως στον πρόεδρο του οικείου Συλλόγου ή τον αναπληρωτή του. Στην περίπτωση αυτή, όσο και στην περίπτωση που κενωθεί η θέση του προέδρου τα τρία (3) πρώτα έτη της θητείας του, διενεργούνται εκλογές με ανάλογη εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων. Σε περίπτωση που κενωθεί η θέση του προέδρου κατά το τελευταίο έτος της θητείας του τη θέση του αναλαμβάνει ο αντιπρόεδρος ή εάν δεν υπάρχει αντιπρόεδρος, ο αρχαιότερος ως προς τη δικηγορική υπηρεσία σύμβουλος και τη θέση αυτού καταλαμβάνει ο πρώτος αναπληρωματικός σύμβουλος.

Άρθρο 123 – Μη αποδοχή της εκλογής του από σύμβουλο, θάνατός του ή παραίτησή του

Αν σύμβουλος δεν αποδέχεται την εκλογή του, ή σε περίπτωση που κενωθεί θέση συμβούλου από οποιαδήποτε αιτία, αυτήν καταλαμβάνει ο πρώτος αναπληρωματικός σύμβουλος, όπως έχουν καταταγεί σύμφωνα με τα άρθρα 117 και 118 του Κώδικα.

Άρθρο 124 – Μη διενέργεια εκλογών ή ακύρωσή τους

1. Αν δεν διεξαχθούν οι εκλογές για οποιονδήποτε λόγο ή ακυρωθούν ή κενωθεί η θέση του προέδρου, ο κατάλογος των εκλογών του άρθρου 103 του Κώδικα συντάσσεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη ματαίωση των εκλογών ή την ακύρωσή τους ή την κένωση της θέσης του προέδρου. Η προθεσμία για την υποβολή υποψηφιοτήτων ορίζεται εικοσαήμερη από την επέλευση των γεγονότων αυτών, οι δε αρχαιρεσίες ενεργούνται την πρώτη Κυριακή ή και Δευτέρα στην περίπτωση του άρθρου 107 παράγραφος 2 μετά την παρέλευση δεκαπέντε ημερών από την ανακήρυξη των υποψηφίων. Οι διατάξεις των άρθρων 103 έως 127 του Κώδικα εφαρμόζονται ανάλογα.

2. Η θητεία του Προέδρου και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου που εκλέγονται σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, ανεξάρτητα από το χρόνο διενέργειας των εκλογών, δεν παρατείνεται αλλά λήγει την ίδια ημέρα που θα έληγε η θητεία του Προέδρου και του συμβουλίου, ως εάν είχαν εκλεγεί στις πρώτες αρχαιρεσίες του τετάρτου έτους που θα έληγε η θητεία.

Άρθρο 125 – Αποβολή της ιδιότητας του προέδρου ή του συμβούλου – Έκπτωση από το αξίωμα

1. Αποβάλλει την ιδιότητα του προέδρου αυτοδίκαια εκείνος που: α) για οποιονδήποτε λόγο αποβάλλει την ιδιότητα του δικηγόρου, ή β) τιμωρήθηκε τελεσίδικα με πειθαρχική ποινή της προσωρινής παύσης.

2. Στις περιπτώσεις της αυτοδίκαιης απώλειας της ιδιότητας του προέδρου ή του συμβούλου γνωστοποιείται, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση από το Διοικητικό Συμβούλιο του συλλόγου, στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και ενεργούνται όσα ορίζονται στο άρθρο 122 του Κώδικα.

3. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου δύναται να κηρυχθεί έκπτωτος από το αξίωμα του προέδρου ή του συμβούλου εκείνος που: α) αποδέχθηκε θέση ή αξίωμα που συνεπάγεται, σύμφωνα με το άρθρο 31 του Κώδικα, ολική αναστολή του λειτουργήματος του δικηγόρου και β) αδικαιολόγητα απουσιάζει από οκτώ (8) συνεχείς ή δεκαέξι (16) μη συνεχείς συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου.

4. Αν με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου ο πρόεδρος ή ο σύμβουλος που αποδέχθηκε θέση ή αξίωμα που συνεπάγεται ολική αναστολή του λειτουργήματος, κριθεί ότι θα πρέπει να διατηρήσει τη θέση ή το αξίωμα, τότε αυτός τελεί σε αναστολή της άσκησης του αξιώματος, ως πρόεδρος ή σύμβουλος.

Άρθρο 126 – Παραίτηση από το αξίωμα

Ο πρόεδρος ή ο σύμβουλος δικαιούνται να παραιτηθούν από το αξίωμα. Η παραίτηση υποβάλλεται εγγράφως στο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου. Η απόφαση της αποδοχής της παραίτησης διαβιβάζεται στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Άρθρο 127 – Η άμισθη παροχή υπηρεσιών του Διοικητικού Συμβουλίου και η συγκρότησή του σε σώμα – Καθορισμός Αρμοδιοτήτων

1. Οι υπηρεσίες του προέδρου και των συμβούλων είναι άμισθες.

2. Ο πρόεδρος που εκλέχθηκε, ή αν αυτός κωλύεται ή αμελεί, ο αρχαιότερος στη δικηγορική υπηρεσία σύμβουλος καλεί εντός οκτώ (8) ημερών από την ανάληψη των καθηκόντων του το συμβούλιο για να εκλέξει αντιπρόεδρο, γενικό γραμματέα και ταμία.

3. Αν υπάρξει απαρτία, το συμβούλιο εκλέγει με μυστική ψηφοφορία και με απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου: α) τον αντιπρόεδρο, β) τον γενικό γραμματέα και γ) τον ταμία. Σε περίπτωση μη επίτευξης της παραπάνω απόλυτης πλειοψηφίας η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται εντός τριημέρου και το Διοικητικό Συμβούλιο αποφασίζει με πλειοψηφία των παρόντων μελών. Αν το συμβούλιο αποτελείται από δεκαπέντε μέλη με τον Πρόεδρο ή και περισσότερα, εκλέγονται δύο αντιπρόεδροι, ενώ αν αποτελείται από ολιγότερα μέλη εκλέγεται ένας αντιπρόεδρος.
4. Ο αντιπρόεδρος, ο γενικός γραμματέας και ο ταμίας εκλέγονται για ολόκληρη την τετραετία.

ΤΜΗΜΑ Δ' – ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΜΗΤΡΩΟΥ

Άρθρο 128 – Σύσταση και οργάνωση επιτροπών

1. Σε κάθε Δικηγορικό Σύλλογο συνιστώνται από μία πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια Επιτροπή Μητρώου. Στους Δικηγορικούς Συλλόγους Αθηνών και Θεσσαλονίκης μπορούν να συσταθούν περισσότερες Επιτροπές Μητρώου σε κάθε βαθμό. Τα μέλη των επιτροπών ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων ανά διετία και το αργότερο μέχρι τη 15^η Φεβρουαρίου, με διετή θητεία, η οποία αρχίζει την 1^η Μαρτίου και λήγει την τελευταία ημέρα του Φεβρουαρίου του δεύτερου έτους.
2. Οι Επιτροπές Μητρώου αποτελούνται από πέντε (5) τακτικά και πέντε (5) αναπληρωματικά μέλη δικηγόρους, που δεν είναι μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων με δεκαετή τουλάχιστον θητεία και δεκαπενταετή, αν πρόκειται για τις Επιτροπές Μητρώου δεύτερου βαθμού και στις οποίες προεδρεύει ο αρχαιότερος κατά το διορισμό δικηγόρος. Όσοι Δικηγορικοί Σύλλογοι έχουν αριθμό μελών μικρότερο των τριακοσίων (300) οι πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες επιτροπές μητρώου είναι τριμελείς και οι δικηγόροι των πρωτοβάθμιων επιτροπών πρέπει να έχουν πενταετή τουλάχιστον θητεία και των δευτεροβάθμιων τουλάχιστον δεκαετή θητεία.
3. Χρέη γραμματέα ασκεί ο νεώτερος δικηγόρος. «Στους συλλόγους που υπηρετούν Δικηγόροι, χρέη γραμματέα μπορεί να ασκεί και Δικηγόρος, κατ' άρθρο 95 παράγραφος 1 περίπτωση ιγ', που ορίζεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του»⁴⁸.

«Άρθρο 129 – Έργο Επιτροπών Μητρώου

1. Οι Επιτροπές ελέγχουν τα Μητρώα και τις δηλώσεις που υποβάλλονται ετησίως και αποφαίνονται για τη μη υποβολή, το αναληθές περιεχόμενο ή για το εκπρόθεσμο αυτών. Οι Επιτροπές αποφαίνονται και διαγράφουν από τα Μητρώα του οικείου συλλόγου τους δικηγόρους, που εμπίπτουν στους ορισμούς του προηγούμενου εδαφίου, από την αρχή του χρόνου της μη υποβολής ή της ανειλικρινούς υποβολής της δήλωσης, καθώς και όσους δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, από τη χρονική στιγμή που επήλθε το γεγονός που προκαλεί τη διαγραφή, ανεξάρτητα από την ημέρα έκδοσης της απόφασής της.
2. Οι Επιτροπές βρίσκονται σε απαρτία και συνεδριάζουν, εφόσον παρίστανται πέντε (5) τουλάχιστον μέλη και οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων.
3. Στις Επιτροπές διαβιβάζονται όλοι οι φάκελοι των εγγεγραμμένων στο Μητρώο του συλλόγου μαζί με τις υποβληθείσες δηλώσεις μέχρι τη 10η Μαρτίου κάθε έτους και σε περίπτωση που η δήλωση κριθεί ειλικρινής, ενημερώνεται ο ατομικός φάκελος και σημειώνεται η χρονολογία λήψης της απόφασης και οι υπογραφές του προέδρου και του γραμματέα. Για την περίπτωση διαγραφής δικηγόρου λόγω εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης, η Επιτροπή οφείλει να καλέσει αυτόν πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίαση με κλήση που υπογράφεται από τον Πρόεδρο. Η απόφαση για τη διαγραφή συντάσσεται εγγράφως, υπογράφεται από τον πρόεδρο και τον γραμματέα, πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένη και να καταγράφεται η γνώμη της τυχόν μειοψηφίας. Η απόφαση διαγραφής καταχωρίζεται σε ιδιαίτερο βιβλίο που τηρείται στο Σύλλογο και κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο με επιμέλεια του Συλλόγου, τα δε σχετικά αποδεικτικά τηρούνται στο φάκελο.
4. Κατά της απόφασης της πρωτοβάθμιας Επιτροπής επιτρέπεται η άσκηση έφεσης εντός μηνός από την κοινοποίηση της απόφασης με κατάθεση στη Γραμματεία του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου. Η έφεση καταχωρίζεται σε ιδιαίτερο βιβλίο και διαβιβάζεται με το σχετικό φάκελο στη δευτεροβάθμια Επιτροπή, η απόφαση της οποίας συντάσσεται εγγράφως και πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένη. Η δευτεροβάθμια Επιτροπή με κλήση που υπογράφεται από τον Πρόεδρο υποχρεούται να καλέσει τον εκκαλούντα και επιδίδεται στον εκκαλούντα πέντε (5) ημέρες πριν από τη συνεδρίασή της.
5. Οι Επιτροπές Μητρώου, πρώτου και δεύτερου βαθμού, δύνανται για κάθε υπόθεση να διορίζουν από τα μέλη τους εισηγητές, ασκούν δε όλες τις κατά τα άρθρα εξουσίες του Πειθαρχικού Συμβουλίου. Οι ψηφοφορίες, αν ζητηθεί από κάποιο μέλος, διεξάγονται μυστικά και η απόφαση πρέπει να εκδίδεται εντός ευλόγου χρόνου.
6. Για τη διαδικασία ενώπιον των Επιτροπών τα έξοδα κλήσεων και οι σχετικές δαπάνες κοινοποιήσεων αποφάσεων επιβάλλονται στον ενδιαφερόμενο. Οι δε αποφάσεις και οι κλήσεις κοινοποιούνται με βάση τις αντίστοιχες διατάξεις της Ποινικής Δικονομίας. Αιτήσεις εξάρσεως μελών των Επιτροπών υποβάλλονται στο

⁴⁸ Όπως προστέθηκε με το άρθρο εικοστό έκτο παρ. 2 του Ν. 4411/2016 (Α' 142) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 47 παρ. 2 του Ν. 4596/2019 (Α' 32).

Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου. Επίσης, το Διοικητικό Συμβούλιο δικαιούται να αντικαθιστά το μέλος των Επιτροπών που απουσιάζει αδικαιολόγητα για τρεις (3) συνεχείς συνεδριάσεις και μπορεί να διατάξει και την πειθαρχική του δίωξη.

7. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου κάθε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή, καθώς και κάθε νομικό πρόσωπο υποχρεούνται να παρέχουν στους Δικηγορικούς Συλλόγους οποιαδήποτε πληροφορία ή βεβαίωση σχετική με την υπηρεσιακή κατάσταση των δικηγόρων ή ασκουμένων που υπηρετούν σε αυτούς.

8. Οι τελεσίδικες αποφάσεις των Επιτροπών Μητρώου με αίτηση του Δικηγορικού Συλλόγου υπογεγραμμένη από τον Πρόεδρό του, αποστέλλονται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, εντός ενός (1) μηνός. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με απόφασή του, εντός δεκαπέντε (15) ημερών βεβαιώνει την αποβολή της ιδιότητας του δικηγόρου. Η απόφαση του Υπουργού που βεβαιώνει την αποβολή της ιδιότητας η οποία είχε επέλθει από τη στιγμή που συνέβη το γεγονός που προκάλεσε την αποβολή της ιδιότητας, δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το κύρος των διαδικαστικών πράξεων που έχουν διενεργηθεί μέχρι την έκδοση της πιο πάνω απόφασης, δεν θίγεται. Από την κοινοποίηση της απόφασης της Επιτροπής ο διαγραφείς δεν δικαιούται να φέρει την ιδιότητα του δικηγόρου, καθώς και να ασκεί το λειτούργημα, εφαρμοζομένης της παρ. 1 του άρθρου 9 του Κώδικα»⁴⁹.

ΤΜΗΜΑ Ε' – ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ

Άρθρο 130 – Διαμεσολάβηση

1. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι της χώρας υποστηρίζουν ενεργά και διαρκώς το θεσμό της διαμεσολάβησης. Προς το σκοπό αυτό, προβαίνουν σε κάθε ενδεδειγμένη και σκόπιμη ενέργεια για την προβολή και διάδοση του θεσμού της διαμεσολάβησης ως εναλλακτικής μορφής επίλυσης διαφορών, τόσο προς τους δικηγόρους, όσο και προς το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

2. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι οργανώνουν και λειτουργούν ειδικά πιστοποιημένα κέντρα εκπαίδευσης διαμεσολαβητών. Εκτός από τα ως άνω κέντρα οι Δικηγορικοί Σύλλογοι μπορούν να ιδρύουν υπηρεσίες ή κέντρα διαμεσολάβησης στα οποία εκτός των άλλων είναι δυνατή η διενέργεια διαμεσολαβήσεων, καθώς και η διεξαγωγή παντός τύπου εκδηλώσεων προβολής και προώθησης της διαμεσολάβησης.

Άρθρο 131 – Μόνιμη διαιτησία στους δικηγορικούς συλλόγους

1. Στους Δικηγορικούς Συλλόγους της χώρας μπορούν, μετά τη γνωμοδότηση του Διοικητικού Συμβουλίου κάθε συλλόγου, να οργανώνονται μόνιμες διαιτησίες. Ομοίως, μόνιμη διαιτησία μπορεί να οργανωθεί σε επίπεδο εφετείου, μετά τη γνωμοδότηση των διοικητικών συμβουλίων των οικείων δικηγορικών συλλόγων.

2. Με προεδρικά διατάγματα, τα οποία εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, καθορίζονται οι λεπτομέρειες οργάνωσης της διαιτησίας σε κάθε δικηγορικό σύλλογο.

3. Με τα προεδρικά διατάγματα της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να προβλέπεται και παρέκκλιση από τις ισχύουσες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, με τις ακόλουθες προσαρμογές, όπως: α) Στις περιπτώσεις των άρθρων 878, 880 παρ. 2 και 884 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αποφαινεται, αντί του ειρηνοδικείου, ο πρόεδρος ή το Διοικητικό Συμβούλιο του οικείου δικηγορικού συλλόγου ή επιτροπή αποτελούμενη από συμβούλους αυτού. β) Η υποχρέωση επιλογής των διαιτητών και του επιδιαιτητή από κατάλογο διαιτητών που συντάσσεται κατά ορισμένα χρονικά διαστήματα από τον οικείο δικηγορικό σύλλογο και περιλαμβάνει μόνο δικηγόρους μέλη του ίδιου συλλόγου. γ) Η διαιτητική διαδικασία, τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 886 παρ. 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, καθώς και ο τρόπος προσδιορισμού της δαπάνης της διαιτησίας και της αμοιβής των διαιτητών. δ) Το εφαρμοστέο από τον επιδιαιτητή και τους διαιτητές ουσιαστικό δίκαιο. ε) Τα στοιχεία που πρέπει να περιέχει η διαιτητική απόφαση, τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 892 παρ. 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Άρθρο 132 – Αντικείμενο και διαδικασία διαιτησίας στους δικηγορικούς συλλόγους

1. Στη διαιτησία κάθε δικηγορικού συλλόγου μπορούν να υπαχθούν όλες οι διαφορές ιδιωτικού δικαίου, οι οποίες μπορούν να υπαχθούν σε διαιτησία, σύμφωνα με τις ισχύουσες γενικές διατάξεις.

2. Στις διαιτησίες των Δικηγορικών Συλλόγων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 867 έως 900 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, με την επιφύλαξη των διαταγμάτων που θα εκδοθούν.

ΤΜΗΜΑ ΣΤ' – ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΤΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Άρθρο 133 – Η Ολομέλεια ως συντονιστικό όργανο

1. Συντονιστικό όργανο των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας αποτελεί η «Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος».

2. Η Ολομέλεια είναι το ανώτατο αντιπροσωπευτικό όργανο των δικηγόρων της χώρας.

⁴⁹ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο εικοστό έκτο παρ. 3 του Ν. 4411/2016 (Α' 142).

3. Η ανεξαρτησία και η αυτοτέλεια των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας, όπως το άρθρο 89 του Κώδικα ορίζει, δεν θίγονται από τη λειτουργία, τις προτάσεις και αποφάσεις της Ολομέλειας των Προέδρων. Οι αποφάσεις της Ολομέλειας συνιστούν κατευθυντήριες γραμμές στη λήψη αποφάσεων από τα όργανα των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας και αξιοποιούνται για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους και την πραγμάτωση των σκοπών τους.

4. Αυτοδικαίως, με την εκλογή τους τα μέλη της Ολομέλειας αποτελούν οι Πρόεδροι των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας. Ο Πρόεδρος του Συλλόγου σε περίπτωση κωλύματός του δύναται να ορίσει μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου για να τον αναπληρώσει.

5. Η Ολομέλεια εδρεύει στην Αθήνα, όπου διατηρεί γραφεία και διοικητικό – υποστηρικτικό προσωπικό. Όσον αφορά στο προσωπικό της Ολομέλειας εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του άρθρου 95 παρ. 5 του Κώδικα.

6. Η Ολομέλεια διευθύνεται από τριμελές Προεδρείο, το οποίο αποτελείται από τους Προέδρους των Δικηγορικών Συλλόγων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πειραιά. Πρόεδρος αυτής είναι ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, ο οποίος και την εκπροσωπεί.

«7. Πόροι της Ολομέλειας είναι: α) η ετήσια συνδρομή κάθε δικηγορικού συλλόγου, η οποία και καθορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας, β) ποσά που καταβάλλονται στο πλαίσιο προγραμματικών συμβάσεων της Ολομέλειας με φορείς του δημοσίου τομέα, κατά την έννοια της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), γ) κάθε άλλος πόρος που προβλέπεται από ειδική διάταξη.

Με κανονισμό, ο οποίος καταρτίζεται από επταμελή επιτροπή και εγκρίνεται από την Ολομέλεια με πλειοψηφία των μελών της, ρυθμίζονται θέματα λειτουργίας αυτής.»⁵⁰.

Άρθρο 134 – Έργο της Ολομέλειας

1. Έργο της Ολομέλειας αποτελεί ο συντονισμός της δραστηριότητας των Δικηγορικών Συλλόγων και η εκπροσώπηση του δικηγορικού σώματος συνολικά. Στο έργο της Ολομέλειας εμπίπτουν ιδίως: α) Η μελέτη των προβλημάτων που αφορούν την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος και η προώθηση λύσεων. β) Η μέριμνα για ζητήματα που αφορούν την οργάνωση και λειτουργία του δικαστικού συστήματος. γ) Η μελέτη και επεξεργασία θεμάτων σχετικών με τη νομοθεσία και τη νομολογία. δ) Η εκπροσώπηση του δικηγορικού σώματος ενώπιον των αρχών, των διεθνών οργανισμών και των οργάνων των ευρωπαϊκών κοινοτήτων. ε) Η δημιουργία και λειτουργία από την Ολομέλεια ή σε συνεργασία με άλλους κρατικούς ή μη φορείς, τράπεζας νομικών πληροφοριών. στ) Η συνεργασία και ο συντονισμός με τους επιστημονικούς Συλλόγους της χώρας, της αλλοδαπής και ιδίως της Ευρωπαϊκής Ένωσης. ζ) Η οργάνωση συνεδρίων των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας. η) Η παρέμβαση σε ζητήματα εθνικού ή ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος. θ) Όσα άλλα της ανατίθενται με τον Κώδικα.

2. Η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων είναι νομικός αρωγός ή σύμβουλος της Ελληνικής Πολιτείας.

Άρθρο 135 – Συνεδριάσεις της Ολομέλειας

1. Η Ολομέλεια συνεδριάζει μία (1) φορά τουλάχιστον κάθε τέσσερις (4) μήνες, μετά από έγγραφη πρόσκληση του Προέδρου ή και μετά από αίτηση δέκα (10) τουλάχιστον μελών αυτής προς τον Πρόεδρο. Αυτός οφείλει εντός μηνός από την υποβολή της αίτησης να συγκαλέσει αυτήν. Στην πρόσκληση του Προέδρου ή την αίτηση των μελών πρέπει να αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης.

2. Αν ο Πρόεδρος δεν συγκαλέσει εντός μηνός την Ολομέλεια, αυτή συγκαλείται αυτοδικαίως το επόμενο Σάββατο μετά την παρέλευση πέντε (5) εργασίμων ημερών από την πάροδο της πιο πάνω πενήντης προθεσμίας στα γραφεία του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

Το Προεδρείο για τη συγκεκριμένη και μόνο συνεδρίαση, εκλέγεται από την Ολομέλεια, η οποία ολοκληρώνει τις εργασίες της σε μία συνεδρίαση. Ρητά, απαγορεύεται η διακοπή των εργασιών της συγκεκριμένης Ολομέλειας για επόμενη συνεδρίαση.

3. Η Ολομέλεια βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντα τουλάχιστον τα 3/5 των μελών της, αποφασίζει δε με ονομαστική ψηφοφορία και απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων.

Άρθρο 136 – Οργάνωση Πανελλήνιου Συνεδρίου Δικηγορικών Συλλόγων

1. Η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος οργανώνει τουλάχιστον κάθε τετραετία πανελλήνιο συνέδριο, το οποίο σκοπό έχει τη λήψη αποφάσεων σε θέματα που αναφέρονται στη δικαιοσύνη, στη δικηγορία, στη νομοθεσία και νομολογία, καθώς και σε θέματα γενικότερου εθνικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος. Συνεδριοί είναι οι Πρόεδροι και τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των Δικηγορικών Συλλόγων, δικαίωμα όμως παρέμβασης έχουν και εκπρόσωποι παρατάξεων που συμμετείχαν στις τελευταίες αρχαιρεσίες των κατά τόπους δικηγορικών συλλόγων.

2. Με απόφαση της Ολομέλειας ορίζεται επταμελής οργανωτική επιτροπή, η οποία καταρτίζει τον κανονισμό του συνεδρίου, ορίζει το χρόνο και τόπο διοργάνωσης αυτού, την ημερήσια διάταξη, τους εισηγητές και τα

⁵⁰ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 57 του Ν. 4963/2022 (Α' 149).

μέλη των επιτροπών επεξεργασίας των θεμάτων, τον τρόπο παρέμβασης των εκπροσώπων παρατάξεων που συμμετείχαν στις τελευταίες αρχαιρεσίες των κατά τόπους δικηγορικών συλλόγων και κάθε άλλη λεπτομέρεια για τη διεξαγωγή του συνεδρίου. Εισηγητές και μέλη των επιτροπών μπορούν να ορισθούν και μη μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των Δικηγορικών Συλλόγων. Ο κανονισμός αυτός εγκρίνεται από την Ολομέλεια και η εφαρμογή του ανατίθεται στην πιο πάνω επιταμελή επιτροπή.

Άρθρο 137 – Συντονιστική Επιτροπή

1. Η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων συγκροτεί, στην πρώτη συνεδρίασή της, Συντονιστική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από τους Προέδρους των Δικηγορικών Συλλόγων Αθήνας, Θεσσαλονίκης και Πειραιά και από δέκα Προέδρους Δικηγορικών Συλλόγων της περιφέρειας, οι οποίοι εκλέγονται με μυστική ψηφοφορία.
2. Η Συντονιστική Επιτροπή εδρεύει στην Αθήνα, εξυπηρετείται από το διοικητικό προσωπικό της Ολομέλειας και έχει Πρόεδρο τον Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου Αθήνας, ο οποίος συγκαλεί τις συνεδριάσεις αυτής, τουλάχιστον μία (1) φορά το μήνα. Οι Πρόεδροι των Δικηγορικών Συλλόγων Θεσσαλονίκης και Πειραιά αποτελούν τα άλλα δύο μέλη του Προεδρείου της.
3. Η Συντονιστική Επιτροπή συγκαλείται επίσης, με αίτηση επτά τουλάχιστον μελών της. Αν ο Πρόεδρος δεν συγκαλέσει τη Συντονιστική Επιτροπή εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών από την κατάθεση της αίτησης, συγκαλείται αυτοδικαίως το επόμενο Σάββατο μετά την παρέλευση πέντε (5) εργασίμων ημερών από την πάροδο της πιο πάνω δεύτερης πενθήμερης προθεσμίας στα γραφεία του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και το Προεδρείο, αυτή εκλέγεται από τη Συντονιστική Επιτροπή, η οποία ολοκληρώνει τις εργασίες της σε μία συνεδρίαση.
4. Η Συντονιστική Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίστανται στις συνεδριάσεις της τουλάχιστον επτά από τα μέλη της και αποφασίζει με πλειοψηφία των 3/5 των παρόντων μελών.
5. Έργο της Συντονιστικής Επιτροπής είναι πέραν των όσων προβλέπονται στον Κώδικα και η αντιμετώπιση επειγόντων ζητημάτων και αυτών που αναθέτει σε αυτήν η Ολομέλεια.
6. Οι διατάξεις για τη λειτουργία της Ολομέλειας των Προέδρων ισχύουν αναλογικά και για τη Συντονιστική Επιτροπή αυτής.

Άρθρο 138 – Δημοψηφίσματα

1. Για θέματα ιδιαίτερης και κρίσιμης σημασίας για το δικηγορικό λειτούργημα ή τη λειτουργία της δικαιοσύνης, με απόφαση των 2/3 των μελών της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων δύναται να προκηρυχθεί η διεξαγωγή πανελλαδικού δημοψηφίσματος δικηγόρων με μυστική ψηφοφορία.
2. Η Συντονιστική Επιτροπή της Ολομέλειας καλεί όλα τα μέλη των Δικηγορικών Συλλόγων να συμμετάσχουν στην ψηφοφορία με γενική πρόσκληση, που δημοσιεύεται σε δύο (2) τουλάχιστον εφημερίδες πανελλήνιας κυκλοφορίας και αναρτάται σε προβεβλημένα σημεία των δικαστηρίων, οκτώ (8) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη ψηφοφορία ή και στην ιστοσελίδα της Ολομέλειας και των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας. Στην πρόσκληση πρέπει να αναγράφονται ο χρόνος και ο τόπος της ψηφοφορίας, καθώς και τα θέματα για τα οποία θα διεξαχθεί αυτή. Η Συντονιστική Επιτροπή και οι Πρόεδροι των Δικηγορικών Συλλόγων έχουν την ευθύνη για την οργάνωση και τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας.
3. Με απόφαση των 2/3 των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου κάθε Δικηγορικού Συλλόγου, δύναται να προκηρυχθεί η διεξαγωγή δημοψηφίσματος δικηγόρων μελών του Συλλόγου αυτού (για τοπικά θέματα), με μυστική ψηφοφορία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η' – ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΤΜΗΜΑ Α' – ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ – ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ

Άρθρο 139 – Γενικές αρχές

1. Η πειθαρχική δίκη είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από κάθε άλλη.
2. Οι πειθαρχικές ποινές επιβάλλονται από τα Πειθαρχικά Συμβούλια.
3. Η ποινική διαδικασία δεν αναστέλλει την πειθαρχική. Ο πειθαρχικός δικαστής δύναται να διατάξει την αναστολή της πειθαρχικής διαδικασίας, έως ότου περατωθεί η ποινική. Σε περίπτωση αθώωσης στην ποινική δίκη, η πειθαρχική διαδικασία επαναλαμβάνεται αν έχει τιμωρηθεί ο διωχθείς. Πάντως, οι διαπιστώσεις που εμπεριέχονται σε αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου ή αμετάκλητο βούλευμα, για την ύπαρξη ή μη ορισμένων γεγονότων, γίνονται δεκτές και στην πειθαρχική δίκη.
4. Κανένας δεν διώκεται για δεύτερη φορά για το ίδιο πειθαρχικό παράπτωμα, για το οποίο και επιβάλλεται μόνο μία πειθαρχική ποινή. Νέα πειθαρχική δίωξη για το ίδιο παράπτωμα είναι απαράδεκτη. Διαφορετική νομική υπαγωγή των ίδιων περιστατικών δεν καθιστά την πειθαρχική αγωγή νέα.
5. Περισσότερες πράξεις που αποτελούν εξακολούθηση του ίδιου παραπτώματος θεωρούνται ως ενιαίο σύνολο, η βαρύτητα του οποίου λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό και την επιμέτρηση της ποινής.

6. Η χάρη, η αποκατάσταση, καθώς και η με οποιονδήποτε άλλο τρόπο άρση του ποινικώς κολάσιμου της πράξης ή η ολική ή μερική άρση των συνεπειών της ποινικής καταδίκης, δεν αίρουν το πειθαρχικώς κολάσιμο της πράξης.

7. Αν από την τέλεση του πειθαρχικού παραπτώματος έως την έκδοση αμετάκλητης απόφασης ίσχυσαν περισσότεροι νόμοι, διατάξεις κωδίκων δεοντολογίας και εσωτερικοί κανονισμοί του οικείου δικηγορικού συλλόγου, αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και των Γενικών Συνελεύσεων του Συλλόγου και αποφάσεις της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Χώρας, εφαρμόζονται εκείνες οι διατάξεις που είναι ευμενέστερες, για τον διωκόμενο.

8. Παραίτηση ή μετάθεση του δικηγόρου πριν από την έναρξη ή κατά τη διάρκεια της πειθαρχικής διαδικασίας για την επιβολή της ποινής της οριστικής παύσης δεν παρακωλύει την εξέλιξη της ούτε την καταργεί.

Άρθρο 140 – Πειθαρχικά παραπτώματα

«1. Το πειθαρχικό παράπτωμα έχει αυστηρώς προσωποπαγή χαρακτήρα και συντελείται με υπαίτια πράξη ή παράλειψη του δικηγόρου, που μπορεί να του καταλογιστεί εφόσον αυτή:⁵¹ α) αντίκειται προς τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από το Σύνταγμα και τους νόμους που συνδέονται άρρηκτα με την άσκηση του λειτουργήματός του και την απονομή της Δικαιοσύνης, β) αντίκειται προς τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τις διατάξεις εσωτερικού και διεθνούς δικαίου που αφορούν την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γ) αντίκειται προς τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τις διατάξεις κωδίκων δεοντολογίας, εσωτερικών κανονισμών του οικείου δικηγορικού συλλόγου, αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και των Γενικών Συνελεύσεων αυτού, δ) είναι ασυμβίβαστη προς την ιδιότητά του ως υπερασπιστή και εκπροσώπου των ηθικών και υλικών συμφερόντων του εντολέα του, ε) θίγει το κύρος του δικηγορικού λειτουργήματος.

2. Πειθαρχικά παραπτώματα του δικηγόρου αποτελούν: α) Πράξεις που μαρτυρούν έλλειψη αφοσίωσης προς την Πατρίδα και το Δημοκρατικό Πολίτευμα της Χώρας. β) Η χρησιμοποίηση της ιδιότητας του δικηγόρου για την επιδίωξη παράνομων ιδιοτελών σκοπών. Η απαίτηση για τη λήψη νόμιμης αμοιβής δεν συνιστά τέτοιο σκοπό. γ) Η εν γένει αναξιοπρεπή ή απρεπή συμπεριφορά του. δ) Η παραβίαση του δικηγορικού απορρήτου.

3. Κάθε κακούργημα που τελείται από δικηγόρο είναι και αυτοτελές πειθαρχικό παράπτωμα. Επίσης, κάθε πλημμέλημα που η διάπραξή του και η σχετική καταδίκη είναι ασυμβίβαστες με το δικηγορικό λειτούργημα είναι και αυτοτελές πειθαρχικό παράπτωμα.

4. Δεν αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα για το δικηγόρο η άρνησή του να εφαρμόσει διατάξεις που τίθενται κατά κατάλυση του Συντάγματος ή είναι αντίθετες σε αυτό.

«Άρθρο 141 – Παραγραφή

1. Τα πειθαρχικά παραπτώματα παραγράφονται τρία (3) έτη μετά από την ημέρα που διαπράχθηκαν.

2. Πειθαρχικό παράπτωμα που συνιστά και ποινικό αδίκημα δεν παραγράφεται πριν από την παραγραφή του τελευταίου. Όσο διαρκεί η ποινική διαδικασία και μέχρι την περάτωσή της αναστέλλεται η παραγραφή του πειθαρχικού παραπτώματος.

3. Η παραγραφή του πειθαρχικού παραπτώματος αναστέλλεται με την άσκηση της πειθαρχικής δίωξης, για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τα τρία (3) έτη.

4. Η παραγραφή πειθαρχικού παραπτώματος διακόπτεται με την τέλεση άλλου πειθαρχικού παραπτώματος που αποσκοπεί στη συγκάλυψη του πρώτου ή στη ματαίωση έγερσης πειθαρχικής δίωξης γι' αυτό.»⁵².

«ΤΜΗΜΑ Β' – ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΕΣ ΠΟΙΝΕΣ

Άρθρο 142 – Πειθαρχικές ποινές

«1. Οι πειθαρχικές ποινές είναι: α) η σύσταση, β) η επίπληξη, γ) το πρόστιμο από πεντακόσια (500) μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ, δ) η προσωρινή παύση από το δικηγορικό λειτούργημα έως δώδεκα (12) μήνες και ε) η οριστική παύση από το δικηγορικό λειτούργημα. Οι ποινές της επίπληξης και του προστίμου μπορούν να επιβληθούν και σωρευτικά.»⁵³.

2. Η ποινή της οριστικής παύσης επιβάλλεται μόνο σε ιδιαίτερα βαριές περιπτώσεις πειθαρχικών παραπτωμάτων, όταν οι συνθήκες κάτω από τις οποίες διαπράχθηκαν και ο βαθμός υπαιτιότητας του διωκόμενου μαρτυρούν ότι αυτός δεν έχει συναίσθηση των βασικών υποχρεώσεών του ως δικηγόρου ή θίγουν σοβαρά το κύρος του δικηγορικού λειτουργήματος. Τέτοιες προϋποθέσεις συντρέχουν: α) αν ο

⁵¹ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 57 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

⁵² Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 20 του Ν. 4745/2020 (Α' 214). Σύμφωνα με το άρθρο 94 του ίδιου νόμου, τα άρθρα 20, 21, 23, 24 και 25 αυτού [νέα άρθρα 141, 142, 152, 154 και 157 του Κώδικα Δικηγόρων] εφαρμόζονται και σε εκκρεμείς, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, υποθέσεις ενώπιον των πειθαρχικών συμβουλίων και του Συμβουλίου της Επικρατείας, εξαιρουμένων όσων πειθαρχικών παραπτωμάτων αποτελούν συγχρόνως και ποινικά αδικήματα.

⁵³ Όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 21 και 58 παρ. 1 και 2 του Ν. 4745/2020 (Α' 214) και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 133 του Ν. 4938/2022 (Α' 109).

διωκόμενος καταδικάστηκε αμετάκλητα για κακούργημα, β) αν καταδικάστηκε αμετάκλητα για οποιοδήποτε πλημμέλημα, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 6 του Κώδικα, ~~«γ) αν έχει τιμωρηθεί ήδη με ποινή προσωρινής παύσης τουλάχιστον έξι (6) μηνών την τελευταία τριετία για άλλη, χρονικά προγενέστερη, πράξη»~~.

3. Τα μέτρα της επίπληξης και του προστίμου μπορούν να επιβληθούν και σωρευτικά»⁵⁴.

4. Η παρ. 2 του άρθρου 7 δεν εφαρμόζεται κατά την επιβολή της ποινής της οριστικής παύσης.»⁵⁵.

Άρθρο 143 – Συνέπειες παύσης – Απαγόρευση εκπροσώπησης

1. Ο δικηγόρος, στον οποίο έχει επιβληθεί παύση από το δικηγορικό λειτούργημα, οριστική ή προσωρινή, για όσο χρόνο αυτή διαρκεί, δεν επιτρέπεται να ενεργεί ως πληρεξούσιος ή συνήγορος ή νομικός σύμβουλος αυτοπροσώπως ή μέσω αλληλογραφίας, ενώπιον δικαστηρίων, υπηρεσιών, διαιτητικού δικαστηρίου ή άλλων προσώπων ή να διορίζει πληρεξουσίου ή μεταπληρεξουσίου.

2. Το κύρος των νομικών πράξεων του δικηγόρου δεν θίγεται από την επιβληθείσα παύση, εκτός αν εκείνος που εκπροσωπείται τελούσε σε γνώση αυτής.

3. Τα δικαστήρια οφείλουν να αποπέμπουν τον δικηγόρο που παρίσταται ενώπιόν τους παρά την παύση που του έχει επιβληθεί.

Άρθρο 144 – Επιμέτρηση ποινής

1. Κατά τον προσδιορισμό του είδους της ποινής και κατά την επιμέτρησή της το πειθαρχικό συμβούλιο λαμβάνει υπόψη: α) τη βαρύτητα του πειθαρχικού παραπτώματος και ιδίως τη βλάβη που προκάλεσε το αδίκημα, τη φύση, το είδος και το αντικείμενο του αδικήματος, τις περιστάσεις υπό τις οποίες διαπράχθηκε αυτό, την ένταση του δόλου ή το βαθμό αμέλειας του διωκόμενου, β) την προσωπικότητα του δικηγόρου, την πείρα του, τις ατομικές, κοινωνικές περιστάσεις και την προηγούμενη πορεία του, καθώς και τη διαγωγή του μετά την πράξη, τη μετάνοια που επέδειξε και την προθυμία να επανορθώσει τις συνέπειες αυτής.

2. Όταν συρρέουν περισσότερα πειθαρχικά αδικήματα και οι πειθαρχικές ποινές για καθένα από αυτά είναι του ίδιου είδους, επιβάλλεται μετά την επιμέτρησή τους συνολική ποινή, η οποία αποτελείται από την πιο βαριά από τις συντρέχουσες ποινές και προσαυξάνεται. Εάν οι πειθαρχικές ποινές είναι του αυτού είδους, ή αν οι ποινές είναι ίσης διάρκειας η συνολική ποινή αποτελείται από μία από αυτές, που προσαυξάνεται μέχρι το ανώτερο όριο της. Η επαύξηση της προσωρινής παύσης δεν μπορεί να είναι ανώτερη των έξι (6) μηνών. Η επαύξηση της πιο βαριάς ποινής για κάθε μια από τις συντρέχουσες ποινές γίνεται κατά την αιτιολογημένη κρίση του πειθαρχικού συμβουλίου.

~~«3. Σε περίπτωση που ο δικηγόρος έχει τιμωρηθεί με προσωρινή παύση τουλάχιστον έξι (6) μηνών και τιμωρηθεί μέσα σε πέντε (5) χρόνια από την τέλεση της πράξης για άλλο πειθαρχικό παράπτωμα που επισύρει ποινή προσωρινής παύσης, μπορεί να διαγραφεί οριστικά από το μητρώο του συλλόγου, με αίτηση του Προέδρου αυτού προς το αρμόδιο πειθαρχικό συμβούλιο»~~⁵⁶.

4. Όταν πρόκειται για παράπτωμα που οφείλεται σε ελαφρά αμέλεια, το πειθαρχικό συμβούλιο μπορεί να μην επιβάλει ποινή, εκτιμώντας τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έχει τελεστεί, καθώς και την προσωπικότητα του διωκόμενου δικηγόρου.

Άρθρο 145 – Δημοσιότητα

«1. Σε περίπτωση που επιβληθεί σε δικηγόρο με τελεσίδικη απόφαση Πειθαρχικού Συμβουλίου η ποινή της οριστικής παύσης, αυτός διαγράφεται από το μητρώο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου και καταθέτει στην γραμματεία αυτού τη δικηγορική του ταυτότητα.»⁵⁷.

«2. Σε περίπτωση ~~προσωρινής~~ ή οριστικής παύσης δικηγόρου που ανήκει σε δικηγορική Εταιρεία, αφαιρείται το όνομά του από την επωνυμία της Εταιρείας.»⁵⁸.

ΤΜΗΜΑ Γ' – ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Άρθρο 146 – Πειθαρχικά Συμβούλια

1. Πειθαρχικά συμβούλια είναι: (α) τα πειθαρχικά συμβούλια στην έδρα κάθε πολιτικού εφετείου που δικάζουν πειθαρχικά αδικήματα σε πρώτο βαθμό και (β) το ανώτατο πειθαρχικό συμβούλιο για τους δικηγόρους, με έδρα τον Άρειο Πάγο που δικάζει τα πειθαρχικά αδικήματα των δικηγόρων σε δεύτερο και τελευταίο βαθμό.

⁵⁴ Η περ. γ' της παρ. 2 και η παρ. 3 του άρθρου 142 του Κώδικα Δικηγόρων καταργήθηκαν με το άρθρο 58 παρ. 3 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

⁵⁵ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 21 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

⁵⁶ Καταργήθηκε με το άρθρο 59 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

⁵⁷ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 60 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

⁵⁸ Όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 134 του Ν. 4938/2022 (Α' 109).

2. Τα πειθαρχικά συμβούλια με απόφασή τους μπορούν να συνεδριάζουν και στην έδρα του Δικηγορικού Συλλόγου των πειθαρχικά εγκαλουμένων, εφόσον κρίνουν ότι με τον τρόπο αυτόν διευκολύνονται τα διάδικα μέρη.

Άρθρο 147 – Πρωτοβάθμια Πειθαρχικά Συμβούλια

1. Τα Πρωτοβάθμια Πειθαρχικά Συμβούλια είναι πενταμελή και συγκροτούνται ως εξής: α) Εντός του μηνός Μαρτίου, μετά από τη διεξαγωγή των αρχαιρεσιών των Δικηγορικών Συλλόγων, η συντονιστική επιτροπή των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων, μετά από πρόταση ενός ή περισσότερων συλλόγων, αποφασίζει τον αριθμό των Πειθαρχικών Συμβουλίων στην έδρα κάθε πολιτικού εφετείου και τον αναγκαίο αριθμό μελών, τακτικών και αναπληρωματικών, για τη συγκρότησή τους. Στις περιπτώσεις που το πολιτικό εφετείο εδρεύει σε νησιωτική περιφέρεια, στην οποία υπάγονται περισσότεροι του ενός δικηγορικοί σύλλογοι, η σύνταξη του καταλόγου μπορεί να γίνει με τον διπλάσιο του αναγκαίου αριθμού των μελών για το Πειθαρχικό Συμβούλιο. Με πρόταση των διοικητικών συμβουλίων των Δικηγορικών Συλλόγων της έδρας κάθε πολιτικού εφετείου και κατά την αναλογία των μελών κάθε συλλόγου, συντάσσεται κατάλογος με τριπλάσιο του αναγκαίου αριθμού μελών για το πειθαρχικό συμβούλιο στην έδρα κάθε πολιτικού εφετείου για την επόμενη θητεία. Η συντονιστική επιτροπή, μετά από πρόταση ενός ή περισσότερων Δικηγορικών Συλλόγων, μπορεί να προβλέψει περισσότερα του ενός Πειθαρχικά Συμβούλια στην έδρα συγκεκριμένων πολιτικών εφετείων. β) Εντός του μηνός Μαρτίου γίνεται δημόσια κλήρωση των μελών του Πειθαρχικού Συμβουλίου στην έδρα κάθε πολιτικού εφετείου με απόφαση του Προέδρου Εφετών, παρουσία αυτού και των προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της περιφέρειας του πολιτικού εφετείου. Στους Δικηγορικούς Συλλόγους νησιωτικής περιφέρειας η δημόσια κλήρωση των μελών μπορεί να γίνει παρουσία του οικείου Προέδρου Εφετών, του Προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου της έδρας του Εφετείου και των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων, οι οποίοι υπάγονται στο πολιτικό Εφετείο και μπορούν να συμμετέχουν σ' αυτήν, η των νόμιμων αναπληρωτών τους. γ) Οι δικηγόροι συμμετέχουν στην κλήρωση μετά από έγγραφη δήλωσή τους για τη διαδικασία αυτή. Η διενέργεια της κλήρωσης χωρίς την προηγούμενη υποβολή έγγραφης δήλωσης δικηγόρου για τη συμμετοχή του σε αυτήν, δεν επιφέρει καμία ακυρότητα και οι κληρωθέντες δικηγόροι μπορούν να αποδέχονται τη θέση ή να παραιτούνται με σχετική δήλωσή τους στο οικείο Διοικητικό Συμβούλιο. δ) Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη εκλέγονται κατά Πειθαρχικό Τμήμα και κατατάσσονται κατά σειρά κλήρωσης. Συμπληρωματική κλήρωση για την πλήρωση κενών θέσεων ενός ή περισσότερων Πειθαρχικών Συμβουλίων δεν αποκλείεται να διενεργηθεί, οποτεδήποτε αυτό κρίνεται αναγκαίο από τον Πρόεδρο κάθε Δικηγορικού Συλλόγου. ε) Το Διοικητικό Συμβούλιο διορίζει το σαράντα τοις εκατό (40%) των τακτικών και αναπληρωματικών μελών του Πειθαρχικού Συμβουλίου και το υπόλοιπο εξήντα τοις εκατό (60%) των τακτικών και αναπληρωματικών μελών εκλέγεται με την πιο πάνω διαδικασία. στ) Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί με απόφασή του να διορίζει τακτικά και αναπληρωματικά μέλη, εφόσον έχει εξαντληθεί ο κατάλογος που καταρτίζεται σύμφωνα με την παρ. 1.

2. Υποψήφια μέλη των Πειθαρχικών Συμβουλίων μπορούν να είναι: α) Δικηγόρος, που έχει συμπληρώσει τουλάχιστον δεκαπενταετή δικηγορία. β) Επίτιμος δικηγόρος, που έχει διακριθεί εξαιρετικά κατά τη διάρκεια της ενεργούς δικηγορίας τόσο για τις επιστημονικές του ικανότητες όσο και για την επαγγελματική του συμπεριφορά.

3. Δεν μπορούν να είναι μέλη των Πειθαρχικών Συμβουλίων όποιος τελεί σε αναστολή, όποιος είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου και όποιος έχει καταδικασθεί αμετάκλητα σε οποιαδήποτε πειθαρχική ποινή, πλην της σύστασης και της επίπληξης.

4. Καθήκοντα Προέδρου κάθε Πειθαρχικού Συμβουλίου ασκεί το μέλος με τα περισσότερα χρόνια δικηγορίας.

5. Η Συντονιστική Επιτροπή των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων συντάσσει Κανονισμό Λειτουργίας των Πειθαρχικών Συμβουλίων, ο οποίος εγκρίνεται από την Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων και δημοσιεύεται στο Νομικό Βήμα. Στον Κανονισμό λειτουργίας μπορεί να προβλεφθεί η δημιουργία περισσότερων πειθαρχικών τμημάτων στην έδρα κάθε πολιτικού Εφετείου.

6. Δικηγόροι που διορίσθηκαν μέλη Πειθαρχικού Συμβουλίου απέχουν υποχρεωτικά των καθηκόντων τους για όσο χρόνο υπάρχει εκκρεμής σε βάρος τους πειθαρχική δίωξη.»⁵⁹

Άρθρο 148 – Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο

1. Οι αποφάσεις των πειθαρχικών συμβουλίων, με εξαίρεση εκείνες που επιβάλλουν τη σύσταση ή την επίπληξη, υπόκεινται στο ένδικο μέσο της έφεσης που εκδικάζεται από το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο.

2. Το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο, που εδρεύει στην Αθήνα και στο δικαστήριο του Αρείου Πάγου είναι πενταμελές και αποτελείται από τον Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, έναν αρεοπαγίτη και τρεις δικηγόρους. Τα αναπληρωματικά μέλη είναι συνολικά εννέα (9), δηλαδή ένας αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου, δύο (2) αρεοπαγίτες και έξι (6) δικηγόροι.

⁵⁹ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 22 του Ν. 4745/2020 (Α' 214). Σύμφωνα με το άρθρο 95 του ίδιου νόμου, η περ. γ' του άρθρου 22 [νέου άρθρου 147 του Κώδικα Δικηγόρων] καταλαμβάνει και τις κληρώσεις μελών πειθαρχικών συμβουλίων που έχουν μέχρι σήμερα διενεργηθεί.

«3. Ο αντιπρόεδρος και οι τρεις (3) αρεοπαγίτες ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μέσα στο μήνα Δεκέμβριο κάθε διετίας. Η θητεία τους είναι διετής και αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου»⁶⁰.

4. «Οι δικηγόροι που είναι τακτικά και αναπληρωματικά μέλη επιλέγονται ύστερα από κλήρωση που διενεργείται το μήνα Δεκέμβριο κάθε διετίας από τη Συντονιστική Επιτροπή των Προέδρων Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος από κατάλογο πενταπλάσιου του αριθμού προς κλήρωση, ο οποίος συντάσσεται με απόφασή της»⁶¹. Η απόφασή τους αυτή επικυρώνεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Υποψήφια μέλη του Ανωτάτου Πειθαρχικού Συμβουλίου δύνανται να είναι δικηγόροι που έχουν συμπληρώσει εικοσαετή τουλάχιστον δικηγορία, έχουν προαχθεί στον Άρειο Πάγο και δεν έχουν τα κωλύματα της παραγράφου 3 του άρθρου 147 του Κώδικα.

6. Γραμματέας του συμβουλίου είναι ο γραμματέας του Αρείου Πάγου ή ο νόμιμος αναπληρωτής του. Το σχετικό πρακτικό διαβιβάζεται χωρίς καθυστέρηση στον Υπουργό Δικαιοσύνης για την έκδοση της σχετικής απόφασης.

7. Το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο συνεδριάζει πάντοτε σε ολομέλεια των μελών του και οι αποφάσεις του λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία. Τον πρόεδρο του Ανωτάτου Πειθαρχικού Συμβουλίου, όταν κωλύεται, τον αναπληρώνει ως αναπληρωματικό μέλος ο διορισμένος αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου και σε περίπτωση κωλύματος και αυτού ο αρχαιότερος αρεοπαγίτης, από τους τρεις που εκλέγονται και τον τελευταίο ο αρχαιότερος αναπληρωματικός αρεοπαγίτης, τα δε λοιπά τακτικά μέλη του συμβουλίου αναπληρώνονται, σε περίπτωση κωλύματος, από τα αναπληρωματικά μέλη κατά σειρά αρχαιότητάς τους.

8. Στην περίπτωση μεγάλου αριθμού υποθέσεων ο πρόεδρος του ανωτάτου πειθαρχικού συμβουλίου δύναται να αναθέτει υποθέσεις και στα αναπληρωματικά μέλη αυτού.

Άρθρο 149 – Συγκρότηση πειθαρχικών συμβουλίων

1. Η θητεία των τακτικών και αναπληρωματικών μελών των πρωτοβάθμιων πειθαρχικών συμβουλίων είναι τετραετής.

2. Ο πρόεδρος και τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των Δικηγορικών Συλλόγων δεν υπάγονται στη δικαιοδοσία των πειθαρχικών συμβουλίων, των πολιτικών Εφετείων που ανήκει ο σύλλογός τους αλλά σε άλλο όμορο Εφετείο. Ο καθορισμός του όμορου πολιτικού εφετείου γίνεται με απόφαση της συντονιστικής επιτροπής των προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων που δημοσιεύεται στον Κώδικα Νομικού Βήματος.

3. Πράξεις που διενεργήθηκαν έγκυρα κατά τη διάρκεια θητείας των πειθαρχικών συμβουλίων παραμένουν ισχυρές και μετά τη λήξη της θητείας τους. Αποφάσεις που έχουν συζητηθεί ενώπιον των πειθαρχικών συμβουλίων πριν από τη λήξη της θητείας τους μπορούν να εκδοθούν και να δημοσιευθούν μέσα σε ένα τετράμηνο από τη λήξη της θητείας. Σε κάθε άλλη περίπτωση επαναλαμβάνεται η συζήτηση της πειθαρχικής υπόθεσης ενώπιον των νέων πειθαρχικών συμβουλίων.

4. Σε κάθε πειθαρχικό συμβούλιο λειτουργεί γραμματεία αποτελούμενη από υπαλλήλους ή και δικηγόρους των αντίστοιχων Δικηγορικών Συλλόγων κατ' άρθρο 95 παράγραφος 1 περίπτωση ιγ' του Κώδικα, που ενεργούν κάθε αναγκαία πράξη για τη διεκπεραίωση των πειθαρχικών υποθέσεων, σύμφωνα με τις υποδείξεις του πειθαρχικού συμβουλίου και του εισηγητή⁶². Οποιαδήποτε παράλειψη στον ορισμό γραμματέως δεν επηρεάζει τη νόμιμη συγκρότηση του οργάνου.

«5. Στις περιπτώσεις όπου υφίστανται περισσότερα από τέσσερα (4) πειθαρχικά τμήματα στο Πειθαρχικό Συμβούλιο, ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου που έχει τα περισσότερα μέλη μεταξύ των Δικηγορικών Συλλόγων της Περιφέρειας του οικείου πολιτικού Εφετείου, ορίζει ένα (1) μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ως Συντονιστή Πειθαρχικών Τμημάτων. Ο Συντονιστής Πειθαρχικών Τμημάτων αναλαμβάνει το έργο της εποπτείας της γραμματείας του Πειθαρχικού Συμβουλίου και του συντονισμού των πειθαρχικών τμημάτων του Πειθαρχικού Συμβουλίου.»⁶³.

Άρθρο 150 – Εξαίρεση μελών πειθαρχικού συμβουλίου

1. Οι διατάξεις για την εξαίρεση των δικαστών του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρα 52 επ.) ισχύουν και για την εξαίρεση των μελών των πειθαρχικών συμβουλίων.

2. Η αίτηση για την εξαίρεση επιδίδεται στον πρόεδρο του πειθαρχικού συμβουλίου, ο οποίος την εισάγει στο πειθαρχικό συμβούλιο για να αποφανθεί. Η απόφαση που εκδίδεται είναι αμετάκλητη. Κάθε εγκαλούμενος έχει δικαίωμα υποβολής αίτησης εξαίρεσης μόνο μία φορά σε κάθε βαθμό δικαιοδοσίας.

3. Αν η αίτηση εξαίρεσης γίνει δεκτή και δεν απομένει επαρκής αριθμός μελών για συγκρότηση του πειθαρχικού συμβουλίου η υπόθεση με την ίδια απόφαση παραπέμπεται σε άλλο πειθαρχικό συμβούλιο

⁶⁰ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 παρ. 6 του Ν. 4267/2014 (Α' 137).

⁶¹ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 παρ. 7 του Ν. 4267/2014 (Α' 137).

⁶² Όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 47 παρ. 1 του Ν. 4596/2019 (Α' 32).

⁶³ Όπως προστέθηκε με το άρθρο 135 του Ν. 4938/2022 (Α' 109).

στην έδρα του ίδιου πολιτικού εφετείου, στην περίπτωση που λειτουργούν περισσότερα από ένα τμήματα ή στο πειθαρχικό συμβούλιο όμορου εφετείου.

4. Η αίτηση εξαίρεσης είναι απαράδεκτη όταν αυτή αφορά στην εξαίρεση όλων των μελών του πειθαρχικού συμβουλίου.

Άρθρο 151 – Τοπική αρμοδιότητα των πειθαρχικών συμβουλίων

1. Αρμόδιο για την εκδίκαση των πειθαρχικών παραπτώματων είναι το πειθαρχικό συμβούλιο στην έδρα του πολιτικού εφετείου στην περιφέρεια του οποίου φέρεται ότι τελέστηκε το πειθαρχικό παράπτωμα.

2. Σε περίπτωση τέλεσης του πειθαρχικού παραπτώματος σε περιφέρειες περισσότερων πολιτικών εφετείων, αρμόδιο είναι το πειθαρχικό συμβούλιο, το οποίο έχει επιληφθεί της υπόθεσης το πρώτον.

«ΤΜΗΜΑ Δ' – ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Άρθρο 152 – Προκαταρκτική πειθαρχική εξέταση

«1. Προκαταρκτική εξέταση είναι η άτυπη συλλογή και καταγραφή στοιχείων για να διαπιστωθεί η τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος και οι συνθήκες τέλεσής του.

2. Ο Πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου ή ο αρχαιότερος από τους προέδρους των πειθαρχικών τμημάτων στις περιφέρειες όπου λειτουργούν περισσότερα πειθαρχικά τμήματα, ευθύς ως λάβει αναφορά με την οποία καταγγέλλονται πειθαρχικώς επιλήψιμες πράξεις δικηγόρου ή λάβει με οποιονδήποτε τρόπο γνώση από ανακοίνωση δικαστικής ή εν γένει δημόσιας αρχής ή ακόμα και αυτεπάγγελα, χωρίς την υποβολή αναφοράς, ευθύς μόλις λάβει με οποιονδήποτε τρόπο ίδια γνώση για τέλεση τέτοιων πράξεων, παραγγέλλει τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, την οποία αναθέτει σε μέλος του πειθαρχικού συμβουλίου. Αναφορά για την οποία δεν έχει κατατεθεί το νόμιμο παράβολο, καθώς και αναφορά η οποία δεν στηρίζεται στον νόμο ή είναι προδήλως αβάσιμη κατ' ουσία ή ανεπίδεκτη οποιασδήποτε εκτίμησης, αρχειοθετείται με απόφαση του Προέδρου του Πειθαρχικού Συμβουλίου ή του αρχαιότερου από τους προέδρους των πειθαρχικών τμημάτων στις περιφέρειες όπου λειτουργούν περισσότερα πειθαρχικά τμήματα. Κατά της απόφασης αυτής δεν χωρεί προσφυγή. Το ύψος του παραβόλου που απαιτείται για το παραδεκτό της αναφοράς, καθορίζεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου της έδρας του πειθαρχικού συμβουλίου. Ανώνυμες αναφορές και καταγγελίες δεν λαμβάνονται υπόψη και αρχειοθετούνται αμέσως.

3. Η προκαταρκτική εξέταση περατώνεται εντός δύο (2) μηνών από την ημερομηνία ανάθεσής της, αφού προηγουμένως κληθεί να δώσει εξηγήσεις, γραπτές ή προφορικές, ο κατονομαζόμενος δικηγόρος. Το μέλος του Πειθαρχικού Συμβουλίου που διενεργεί την προκαταρκτική εξέταση, μπορεί να εξετάζει μάρτυρες και να αναζητά κάθε άλλο πρόσφορο νόμιμο αποδεικτικό μέσο.»⁶⁴.

6. Δεν διενεργείται προκαταρκτική εξέταση για πράξεις, για τις οποίες έχει ήδη ασκηθεί ποινική δίωξη για κακούργημα ή πλημμέλημα.

«7.α) Ο αρμόδιος εισαγγελέας, σε περίπτωση άσκησης ποινικής δίωξης σε βάρος δικηγόρου για αυτεπάγγελα διωκόμενο έγκλημα, οφείλει να ανακοινώνει την ποινική δίωξη στον οικείο δικηγορικό σύλλογο. Η ανακοίνωση περιλαμβάνει τις ποινικές διατάξεις για τις οποίες ασκήθηκε η ποινική δίωξη και σε περίληψη τα πραγματικά περιστατικά που συνθέτουν την πράξη και συνοδεύεται υποχρεωτικά από αντίγραφα της οικείας ποινικής δικογραφίας. β) Οι γραμματείς των δικαστηρίων ή των δικαστικών συμβουλίων έχουν υποχρέωση να διαβιβάζουν στον οικείο δικηγορικό σύλλογο τα παραπεμπτικά ή απαλλακτικά βουλεύματα κάθε βαθμού δικαιοδοσίας, καθώς και τις πρωτόδικες, τελεσίδικες και αμετάκλητες καταδικαστικές ή απαλλακτικές αποφάσεις που αφορούν σε δικηγόρο, μαζί με αντίγραφα της ποινικής δικογραφίας που αφορούν τις σε βάρος του δικηγόρου κατηγορίες.»⁶⁵.

Άρθρο 153 – Άσκηση πειθαρχικής δίωξης

«1. Η πειθαρχική δίωξη ασκείται ενώπιον του αρμόδιου Πειθαρχικού Συμβουλίου αποκλειστικά από τον Πρόεδρο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, εφόσον από την αιτιολογημένη έκθεση της προκαταρκτικής εξέτασης προκύπτουν σοβαρές υπόνοιες ή σαφείς ενδείξεις για διάπραξη πειθαρχικού παραπτώματος από συγκεκριμένο δικηγόρο. Δεν δίδεται πειθαρχικά δικηγόρος εκ μόνης της ιδιότητάς του ως διαχειριστή ή Εταίρου δικηγορικής Εταιρείας για πράξεις ή παραλείψεις αυτής, ως νομικού προσώπου. Στο έγγραφο της πειθαρχικής δίωξης πρέπει να προσδιορίζονται επακριβώς ο τόπος, ο χρόνος και τα πραγματικά περιστατικά που συνιστούν το πειθαρχικό παράπτωμα και ο διωκόμενος δικηγόρος.»⁶⁶.

2. Το έγγραφο της πειθαρχικής δίωξης μαζί με το πόρισμα της προκαταρκτικής εξέτασης και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου αποστέλλονται αμέσως στον Πρόεδρο του πειθαρχικού συμβουλίου. Σε περίπτωση ύπαρξης περισσότερων τμημάτων στο πειθαρχικό συμβούλιο της έδρας του πολιτικού εφετείου, ο σχετικός

⁶⁴ Οι παρ. 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 152 αντικαταστάθηκαν από παρ. 1 ως 3 με το άρθρο 61 του Ν. 4745/2020 (Α' 214). Οι παρ. 2 και 3 τροποποιήθηκαν εκ των υστέρων με το άρθρο 136 του Ν. 4938/2022 (Α' 109).

⁶⁵ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 23 του Ν. 4745/2020 (Α' 214) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 136 του Ν. 4938/2022 (Α' 109).

⁶⁶ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 62 του Ν. 4745/2020 (Α' 214) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 137 του Ν. 4938/2022 (Α' 109).

φάκελος διαβιβάζεται στον Πρόεδρο του τμήματος που έχει τα περισσότερα χρόνια ενεργούς δικηγορίας. Ο τελευταίος διενεργεί κλήρωση ενώπιον των Προέδρων όλων των τμημάτων της ίδιας εφετειακής περιφέρειας για το ποιο τμήμα θα χρεωθεί την υπόθεση μεταξύ όλων των τμημάτων που έχουν συγκροτηθεί στην έδρα του πολιτικού εφετείου.

Άρθρο 154 – Διαδικασία ενώπιον των Πειθαρχικών Συμβουλίων

1. Ο Πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου ή του τμήματος του Πειθαρχικού Συμβουλίου που έχει τελικά χρεωθεί την υπόθεση ορίζει εισηγητή της υπόθεσης, στον οποίο ανατίθεται η διεξαγωγή πειθαρχικής ανάκρισης, η οποία είναι μυστική.
2. Ο εισηγητής έχει όλες τις αρμοδιότητες και εξουσίες κάθε γενικού προανακριτικού υπαλλήλου. Εξετάζει τους μάρτυρες, συλλέγει το λοιπό αποδεικτικό υλικό, συντάσσει το κατηγορητήριο και καλεί τον πειθαρχικά διωκόμενο να λάβει γνώση του κατηγορητηρίου και της δικογραφίας και να απολογηθεί προφορικά ή γραπτά μέσα σε εύλογο χρόνο. Σε περίπτωση που ο διωκόμενος υποβάλει γραπτό απολογητικό υπόμνημα ο εισηγητής δύναται να διατυπώσει οποιανδήποτε κατά την κρίση του διευκρινιστική ή άλλη ερώτηση.
3. Σε περίπτωση έκδοσης από τον εισηγητή εντάλματος βιαιάς προσαγωγής κατά των μαρτύρων που απειθούν, το ένταλμα διαβιβάζεται απευθείας στον αρμόδιο εισαγγελέα και κατά μαρτύρων στρατιωτικών στον αρμόδιο Υπουργό, οι οποίοι είναι υποχρεωμένοι να το εκτελέσουν. Ο εισηγητής έχει το δικαίωμα να ενεργήσει εκτός έδρας της περιφέρειας του Εφετείου πράξεις, ανακοινώνοντας υποχρεωτικά στον Πρόεδρο του Πειθαρχικού Συμβουλίου, του οποίου είναι μέλος, την προγραμματισμένη προς διενέργεια πράξη είκοσι τέσσερις (24) τουλάχιστον ώρες πριν από τη διεξαγωγή της.
4. Αν ο εισηγητής μετά τη συγκέντρωση του αποδεικτικού υλικού κρίνει ότι δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις που να στηρίζουν πειθαρχική κατηγορία, παραδίδει το φάκελο στον πρόεδρο του Πειθαρχικού Συμβουλίου με την πρόταση να μην γίνει κατηγορία και να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο. Ο Πρόεδρος εισάγει την υπόθεση στο Πειθαρχικό Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει, αν θα γίνει ή όχι η κατηγορία ή αν πρέπει να γίνει συμπληρωματική ανάκριση από τον εισηγητή. Αν το Πειθαρχικό Συμβούλιο δεχθεί ότι πρέπει να γίνει κατηγορία, συντάσσεται από τον εισηγητή κατηγορητήριο και εφαρμόζονται όσα ορίζονται στις προηγούμενες παραγράφους.
5. Μετά από την ολοκλήρωση του έργου του εισηγητή, ο πλήρης φάκελος, συμπεριλαμβανομένης της έκθεσης της πειθαρχικής ανάκρισης, διαβιβάζεται στον Πρόεδρο του αρμόδιου Πειθαρχικού Συμβουλίου για τον ορισμό της δικασίμου, μαζί με τον κατάλογο των μαρτύρων που πρέπει να κληθούν και το αποδεικτικό επίδοσης της πράξης της παρούσας στον πειθαρχικά διωκόμενο δικηγόρο.
6. Ο εισηγητής της υπόθεσης μπορεί να συμμετάσχει στη συνεδρίαση του Συμβουλίου.
7. Κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας μπορούν να παραστούν ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου που άσκησε την πειθαρχική δίωξη ή το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου που τον αναπληρώνει ή τον αντικαθιστά. Ο πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου που άσκησε την ποινική δίωξη ή ο αντικαταστάτης του έχει το δικαίωμα να ζητήσει και να λάβει τον λόγο από τον πρόεδρο του Πειθαρχικού Συμβουλίου για να αναπτύξει την υπόθεση για την οποία άσκησε πειθαρχική δίωξη. Η μη παράσταση του Προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου ή του αναπληρωτή του δεν αποτελεί λόγο αναβολής, ούτε καθιστά άκυρη τη σύνθεση του Πειθαρχικού Συμβουλίου. Κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας δεν παρίσταται όποιος υπέβαλε αναφορά κατά δικηγόρου.
8. Ο διωκόμενος δικηγόρος μπορεί να παραστεί αυτοπροσώπως ή και με δικηγόρο. Ασκει το δικαίωμα υπεράσπισής του, καλώντας και με δική του ευθύνη, χωρίς υποχρεωτική προδικασία, μάρτυρες για να καταθέσουν υπέρ του ή για την υπόθεσή του.
9. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο μέσα σε έξι (6) το αργότερο μήνες από την άσκηση της πειθαρχικής δίωξης, οφείλει να εκδώσει οριστική απόφαση. Ο χρόνος αυτός παρατείνεται αναλόγως, εάν έχει διαταχθεί η αναστολή της πειθαρχικής δίωξης. Το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση που έγινε δεκτή αίτηση εξάρεσης και εξαιτίας της ανέφικτης συγκρότησης του Πειθαρχικού Συμβουλίου με νέα σύνθεση, παραπέμπεται η υπόθεση σε άλλο Πειθαρχικό Συμβούλιο.
10. Αν το πειθαρχικό παράπτωμα συνιστά και αξιόποινη πράξη, η αθωωτική ή καταδικαστική απόφαση, καθώς και το απαλλακτικό βούλευμα δεν εμποδίζουν το Πειθαρχικό Συμβούλιο να εκδικάσει την υπόθεση στην ουσία της και να εκδώσει απόφαση, λαμβάνοντας υπόψη του τη σχετική ποινική δικογραφία, την οποία οφείλει να αποστείλει σε αντίγραφο ο αρμόδιος εισαγγελέας, ύστερα από σχετική αίτηση του εισηγητή της υπόθεσης.»⁶⁷.

Άρθρο 155 – Πειθαρχικά παραπτώματα ενώπιον δικαστηρίων

Πειθαρχικά παραπτώματα που διαπράττονται ενώπιον δικαστηρίου σε δημόσια συνεδρίαση ή ενώπιον εντεταλμένου δικαστή, ανακριτή ή εισηγητή βεβαιώνονται με έκθεση αυτού, η οποία διαβιβάζεται στον Πρόεδρο του οικείου δικηγορικού συλλόγου. Σε κάθε περίπτωση οι δικαστικές αρχές έχουν υποχρέωση να

⁶⁷ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 24 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

ανακοινώνουν στον οικείο δικηγορικό σύλλογο κάθε πειθαρχικό παράπτωμα δικηγόρου το οποίο λαμβάνουν γνώση.

Άρθρο 156 – Έκδοση της πειθαρχικής απόφασης

1. Αμέσως μετά την ολοκλήρωση της αποδεικτικής διαδικασίας και της απολογίας του πειθαρχικά διωκόμενου ακολουθεί η διάσκεψη των μελών του πειθαρχικού συμβουλίου για τη λήψη οριστικής απόφασης.
2. Η απόφαση συντάσσεται εγγράφως εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την εκδίκαση και πρέπει να είναι ειδικώς και επαρκώς αιτιολογημένη. Εγγράφως συντάσσονται, επίσης μέσα στην ίδια προθεσμία, και τα πρακτικά του πειθαρχικού συμβουλίου, τα οποία υπογράφονται από τον πρόεδρο και τον γραμματέα και καταχωρούνται όπως και η απόφαση σε ειδικό βιβλίο με αύξοντα αριθμό.
3. Αν ο εγκαλούμενος δικηγόρος δεν έχει δηλώσει το τελευταίο έτος στο δικηγορικό του σύλλογο την ακριβή διεύθυνση του γραφείου του ή της κατοικίας του ή είναι άγνωστης διαμονής, τότε οι κοινοποιήσεις της πειθαρχικής διαδικασίας γίνονται στον γενικό γραμματέα του δικηγορικού συλλόγου που θεωρείται νόμιμος αντίκλητός του.

«Άρθρο 157 – Έφεση

1. Ο δικηγόρος στον οποίο επιβλήθηκε οποιαδήποτε ποινή, ~~πλην της σύστασης ή της επίπληξης,~~ έχει δικαίωμα να ασκήσει έφεση σε προθεσμία ενός (1) μηνός από την επίδοση της απόφασης. Η έφεση ασκείται με κατάθεσή της στη γραμματεία του Πειθαρχικού Συμβουλίου, που εξέδωσε την απόφαση που προσβάλλεται. Για την άσκηση της έφεσης συντάσσεται έκθεση. Η προθεσμία για την άσκηση της έφεσης και η άσκησή της δεν έχουν ανασταλτική δύναμη, εκτός εάν στην απόφαση ορίζεται διαφορετικά.
2. Μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κατάθεση της έφεσης, με επιμέλεια και ευθύνη του προέδρου του πρωτοβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου που εξέδωσε την απόφαση, ο φάκελος παραδίδεται στον Πρόεδρο του Ανωτάτου Πειθαρχικού Συμβουλίου.
3. Ο πρόεδρος του Ανωτάτου Πειθαρχικού Συμβουλίου ορίζει ημέρα για την εκδίκαση της έφεσης και καλεί με κλήση που επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή, στον εκκαλούντα δικηγόρο δέκα (10) ημέρες πριν από την ημέρα της συζήτησης. Ο εγκαλούμενος μπορεί αυτοπροσώπα ή με πληρεξούσιο δικηγόρο να αναπτύξει έγγραφα ή προφορικά τις απόψεις του.
4. Το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο μπορεί να διατάξει τη συμπλήρωση της ανάκρισης, οφείλει όμως να εκδώσει την απόφασή του σε προθεσμία το πολύ δύο (2) μηνών από την ημέρα της κατάθεσης της έφεσης.
5. Με την επιφύλαξη του άρθρου 158, η απόφαση του Ανωτάτου Πειθαρχικού Συμβουλίου είναι οριστική. Η απόφαση διαβιβάζεται μαζί με τη δικογραφία αμελλητί στον Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου, ο οποίος κοινοποιεί αντίγραφο της απόφασης στον δικηγόρο που τιμωρήθηκε. Η απόφαση του Ανωτάτου Πειθαρχικού Συμβουλίου υπόκειται σε αίτηση ακύρωσης και σε αίτηση αναστολής ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.»⁶⁸.

Άρθρο 158 – Έλεγχος των πειθαρχικών συμβουλίων

1. Στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου διαβιβάζονται από τον γραμματέα του πρωτοβάθμιου πειθαρχικού συμβουλίου οι αποφάσεις αυτού, οι οποίες καταχωρίζονται σε ειδικό βιβλίο που τηρείται από τη γραμματεία του Εισαγγελέα.
2. Ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου δικαιούται να ασκεί προσφυγή ενώπιον του Ανωτάτου Πειθαρχικού Συμβουλίου κατά οποιασδήποτε απόφασης του πρωτοβαθμίου πειθαρχικού συμβουλίου εντός τριών (3) μηνών από την καταχώρησή της στο βιβλίο της εισαγγελίας. Η προσφυγή ασκείται είτε για εσφαλμένη ή πλημμελή εφαρμογή του νόμου είτε για λόγους ουσιαστικής εκτίμησης των πραγματικών περιστατικών.

Άρθρο 159 – Εκτέλεση πειθαρχικών αποφάσεων

1. Οι τελεσίδικες αποφάσεις των πειθαρχικών συμβουλίων εκτελούνται με επιμέλεια του προέδρου του δικηγορικού συλλόγου, του οποίου μέλος αποτελεί ο τιμωρημένος δικηγόρος, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στον Κώδικα.
2. Η σύσταση, η επίπληξη και το πρόστιμο γνωστοποιούνται εγγράφως στον τιμωρηθέντα από τον πρόεδρο του συλλόγου. Ο Σύλλογος παρακρατεί ή συμψηφίζει τα πρόστιμα με τα ποσά των διανεμητικών λογαριασμών και των μερισμάτων που δικαιούται ο τιμωρηθείς ή εισπράττονται με τη διαδικασία είσπραξης των δημοσίων εσόδων και κατατίθενται στο ταμείο του συλλόγου. Αν δεν καταβληθεί το πρόστιμο είναι απαράδεκτη η υποβολή της ετήσιας δήλωσης. Οι αποφάσεις, με τις οποίες επιβάλλονται ποινές οριστικής παύσης ή προσωρινής τουλάχιστον ενός μηνός, δημοσιεύονται στο νομικό τύπο με δαπάνη του δικηγόρου που τιμωρήθηκε η οποία εισπράττεται, όπως και τα πρόστιμα, και τοιχοκολλούνται επιπλέον στα γραφεία του

⁶⁸ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 25 του Ν. 4745/2020 (Α' 214) και όπως η παρ. 1 τροποποιήθηκε εκ των υστέρων με το άρθρο 138 του Ν. 4938/2022 (Α' 109).

συλλόγου. Οι αποφάσεις που επιβάλλουν οριστική ή προσωρινή παύση γνωστοποιούνται στους εισαγγελείς και στους γραμματείς όλων των δικαστηρίων όπου υπηρετεί ο τιμωρημένος.

3. Ο δικηγόρος που τιμωρήθηκε οφείλει μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη γνωστοποίηση της τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης και εφόσον του επιβλήθηκε ποινή οριστικής ή προσωρινής παύσης να προσέλθει στα γραφεία του συλλόγου, στον οποίο ανήκει και να παραδώσει το δελτίο της δικηγορικής του ταυτότητας. Από την επόμενη ημέρα της παράδοσης του δελτίου αρχίζει η έκταση της ποινής. Αν δεν έχει εφοδιασθεί με δελτίο ταυτότητας, τότε καταθέτει σχετική υπεύθυνη δήλωση και από την επόμενη ημέρα της κατάθεσης της δήλωσης αυτής, αρχίζει η έκταση της ποινής. Αν δεν κατατεθεί το δελτίο της ταυτότητάς του ή η υπεύθυνη δήλωση, η έκταση της ποινής αρχίζει με την παρέλευση της κατά τα άνω πενήντα ημερών προθεσμίας γνωστοποίησης της τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης οπότε συντρέχει και περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 175 παρ. 2 του Ποινικού Κώδικα. Αν ο δικηγόρος τιμωρηθεί με την ποινή της οριστικής παύσης, αποβάλλει αυτοδίκαια την ιδιότητα του δικηγόρου.

4. Αν η απόφαση για την οριστική παύση εξαφανισθεί από νεότερη δικαστική απόφαση, ο ενδιαφερόμενος έχει δικαίωμα να επαναδιορισθεί μετά από σύμφωνη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του δικηγορικού συλλόγου που ήταν μέλος του πριν την καταδίκη του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ' – ΑΓΩΓΗ ΚΑΚΟΔΙΚΙΑΣ

Άρθρο 160 – Υποχρέωση αποζημίωσης από δικηγόρο

1. Ο δικηγόρος, ο οποίος με πράξη, ενέργεια ή παράλειψη του προκάλεσε ζημία στον εντολέα του παράνομα, από δόλο ή βαριά αμέλεια, έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει.

«1Α. Ο δικηγόρος που εκδίδει πράξεις σύμφωνα με τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182) ευθύνεται κατά την άσκηση των καθηκόντων του σύμφωνα με την παρ. 1.»⁶⁹.

2. Οι διατάξεις του δευτέρου και τρίτου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του ν. 3094/2003 (Α' 10) εφαρμόζονται και για τους δικηγόρους που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στα νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα και κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 161 – Παραγραφή

1. Οι αξιώσεις του προηγούμενου άρθρου παραγράφονται μετά τρία (3) έτη από την πράξη, ενέργεια ή παράλειψη που επικαλείται ο ενάγων.

2. Η παραγραφή των αξιώσεων του προηγούμενου άρθρου αναστέλλεται ή διακόπτεται για όσο χρόνο προβλέπεται στα άρθρα 255 επ. και 260 του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 162 – Αρμόδιο δικαστήριο

Η αγωγή κακοδικίας κατά δικηγόρου υπάγεται στο κατά τόπο αρμόδιο πολυμελές πρωτοδικείο που δικάζει κατά την τακτική διαδικασία. Σε κάθε περίπτωση, τα ελληνικά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία για υποθέσεις αγωγών κακοδικίας κατά δικηγόρων που εδρεύουν στην Ελλάδα, εφαρμοστέο δε είναι το ελληνικό δίκαιο.

Άρθρο 163 – Περιεχόμενο αγωγής

1. Το δικόγραφο της αγωγής:

α) συντάσσεται σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στα άρθρα 118 και 216 εδάφιο 1 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας,

β) περιέχει όλους τους λόγους, στους οποίους ο ενάγων στηρίζει την αγωγή κακοδικίας και

γ) αναγράφει με ακρίβεια όλα τα αποδεικτικά μέσα που επικαλείται για να αποδείξει τους λόγους.

2. Στην αγωγή επισυνάπτονται:

α) τα αποδεικτικά έγγραφα που ο ενάγων επικαλείται για να υποστηρίξει τους λόγους της αγωγής, σε πρωτότυπα ή επικυρωμένα αντίγραφα,

β) ειδικό πληρεξούσιο στον δικηγόρο που υπογράφει την αγωγή, η έλλειψη του οποίου την καθιστά απαράδεκτη.

Άρθρο 164 – Συνέπειες απόρριψης

Αν η αγωγή κακοδικίας απορριφθεί για οποιονδήποτε λόγο δεν επιτρέπεται να ασκηθεί νέα αγωγή για την ίδια υπόθεση, για τους ίδιους ή άλλους λόγους, και ο ενάγων καταδικάζεται να πληρώσει τα έξοδα ενώ μπορεί να καταδικαστεί και σε χρηματική ποινή κατά το άρθρο 205 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

⁶⁹ Όπως προστέθηκε με το άρθρο 63 παρ. 2 του Ν. 5221/2025 (Α' 133).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι' – ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 165 – Μεταβατικές διατάξεις

1. Οι διατάξεις για τις εξετάσεις των υποψηφίων δικηγόρων εφαρμόζονται στους υποψηφίους δικηγόρους που εγγράφονται στα σχετικά βιβλία ασκουμένων από 1.1.2014⁷⁰.
2. Οι διατάξεις του Κώδικα ως προς τους πτυχιούχους ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της αλλοδαπής είναι ειδικές έναντι κάθε άλλης διάταξης.
3. Για τους δικηγόρους οι οποίοι παρέχουν τις υπηρεσίες τους με σύμβαση έμμισθης εντολής κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, η διάταξη του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 45 του Κώδικα ισχύει από 1.1.2015.
4. Οι υπουργικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 1 του άρθρου 96Α και της παρ. 7 του άρθρου 161 του ν.δ. 3026/1954 (Α' 235), όπως ίσχυαν πριν από την αντικατάστασή τους με τις παραγράφους 9 και 10 του άρθρου 5 του ν. 3919/2011 (Α' 32), διατηρούνται σε ισχύ μέχρι την έκδοση των αντίστοιχων υπουργικών αποφάσεων, δυνάμει του άρθρου 62 του Κώδικα. Σε κάθε περίπτωση οι Δικηγορικοί Σύλλογοι οφείλουν σε προθεσμία δύο (2) ετών από τη δημοσίευση της υπουργικής απόφασης του άρθρου 62 του Κώδικα να ολοκληρώσουν τις διαδικασίες που έχουν αρχίσει, ως προς τη σύσταση νέων διανεμητικών λογαριασμών και τη συνολική διαδοχή των παλαιών, διαφορετικά οι λογαριασμοί αυτοί τίθενται σε εκκαθάριση.
5. Μέχρι τις 31.12.2013 διατηρείται σε ισχύ η διάταξη της περίπτωσης 8α της υποπαραγράφου 1 της παρ. ΙΓ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 (Α' 222).
- «6. Οι επόμενες αρχαιρεσίες στους Δικηγορικούς Συλλόγους θα διεξαχθούν, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα»⁷¹.
7. Οι διατάξεις που θέτουν ανώτατο όριο στη θητεία των Προέδρων και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου των οικείων Δικηγορικών Συλλόγων δεν εφαρμόζονται στις επόμενες αρχαιρεσίες. Η θητεία των Προέδρων και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου των οικείων Δικηγορικών Συλλόγων που θα εκλεγούν στις αρχαιρεσίες του Φεβρουαρίου 2014 θα διαρκέσει έως τις 31.12.2017. «Για τις αρχαιρεσίες αυτές, η προθεσμία των άρθρων 103 παρ. 1 και 3, 109 παρ. 1β και 2 και 110 παρ.1 λήγει την 31η Ιανουαρίου 2014, η δε ημερομηνία του άρθρου 112 παρ. 1 είναι η 1η Φεβρουαρίου 2014»⁷².
8. Οι προπαρασκευαστικές πράξεις και ιδίως η συγκρότηση και λειτουργία των πειθαρχικών συμβουλίων και οργάνων, καθώς επίσης η σύνταξη, έγκριση και δημοσίευση Κανονισμού λειτουργίας των πειθαρχικών συμβουλίων πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι τις 31.12.2013.
- «9. Η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 148 αρχίζει από 1.1.2015. Η θητεία των μελών του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου που κληρώθηκαν για το έτος 2013 παρατείνεται έως τις 31 Δεκεμβρίου 2014. Η συγκρότηση του πρώτου Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου πρέπει να έχει ολοκληρωθεί έως το Δεκέμβριο του 2014. Έως τότε εφαρμόζονται οι διατάξεις που ίσχυαν πριν την κύρωση του Κώδικα»⁷³.
- «10. Οι πειθαρχικές υποθέσεις που εκκρεμούν σε πρώτο βαθμό, από 1.1.2014 εισάγονται στα νέα πειθαρχικά συμβούλια και εκδικάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα, εφαρμοζομένης σε κάθε περίπτωση της διάταξης της παραγράφου 7 του άρθρου 139 του παρόντος Κώδικα»⁷⁴.
- «11. Η ισχύς της παραγράφου 4 του άρθρου 61 του παρόντος Κώδικα άρχεται από 1.11.2013»⁷⁵.

Άρθρο 166 – Τελικές διατάξεις

1. Οι διατάξεις του Κώδικα είναι ειδικές έναντι κάθε άλλης διάταξης.
2. Από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καταργείται ο Κώδικας περί Δικηγόρων, όπως αυτός έχει κυρωθεί με το ν.δ. 3026/1954 (Α' 235).
3. Ο νόμος αυτός, με την επιφύλαξη του άρθρου 165 του Κώδικα, ισχύει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

⁷⁰ Καταργήθηκε με το άρθρο 49 του Ν. 4356/2015 (Α' 181).

⁷¹ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 13 στοιχ. α' του Ν. 4205/2013 (Α' 242).

⁷² Όπως προστέθηκε με το άρθρο 7 παρ. 13 στοιχ. β' του Ν. 4205/2013 (Α' 242).

⁷³ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 παρ. 8 του Ν. 4267/2014 (Α' 137).

⁷⁴ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 13 στοιχ. γ' του Ν. 4205/2013 (Α' 242).

⁷⁵ Όπως προστέθηκε με το άρθρο 7 παρ. 13 στοιχ. δ' του Ν. 4205/2013 (Α' 242).

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

1. Ο Δικηγόρος, κατά τον Κώδικα Δικηγόρων είναι υποχρεωτικά μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου στην περιφέρεια του οποίου ασκεί το Δικηγορικό Λειτουργήμα. Διορίζεται με διάταγμα άμισθος δημόσιος λειτουργός και είναι «συμπράττων Λειτουργός της Δικαιοσύνης». Αποτελεί το ένα μέρος του Τρίπτυχου της Λειτουργίας και Απονομής της Δικαιοσύνης (Δικαστές - Δικηγόροι - Δικαστικοί Υπάλληλοι).
2. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι του Κράτους, σύμφωνα με το άρθρο 199 του ν.δ. 3026/1954 «Περί Κώδικος Δικηγόρων», βαρύνονται με τα παρακάτω καθήκοντα και υποχρεώσεις, η εκπλήρωση των οποίων αποτελεί νομικό και ηθικό χρέος. α) Τη μέριμνα για την εν γένει αξιοπρέπεια του Δικηγόρου και την απονομή από κάθε Αρχή του οφειλόμενου προς αυτόν σεβασμού κατά την ενάσκηση του λειτουργήματός του. β) Την υποβολή προτάσεων και γνωμών που αφορούν στη βελτίωση της Νομοθεσίας, την ερμηνεία και την εφαρμογή της. γ) Τη διατύπωση παρατηρήσεων και κρίσεων ως προς τη λειτουργία και την απονομή της Δικαιοσύνης. δ) Τη συζήτηση και λήψη αποφάσεων πάνω σε κάθε ζήτημα που ενδιαφέρει το Δικηγορικό Σώμα ή τα μέλη του Συλλόγου ή την επαγγελματική τάξη. ε) Τη συζήτηση και λήψη αποφάσεων επί παντός γενικότερου ζητήματος Εθνικού ή Κοινωνικού περιεχομένου. Οι διατάξεις αυτές προσδιορίζουν την ιδιαίτερη φύση και υπόστασή τους και τους προσδίδουν το ιδιαίτερο εκείνο κύρος και τη λειτουργηματική τους αυθεντία που παρακολουθείται με ιδιαίτερο ενδιαφέρον από το νομικό κόσμο και τον Ελληνικό Λαό.
3. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι του Κράτους είναι Οργανισμοί Επιστημονικοί και Επαγγελματικοί. Σαν επιστημονικοί Οργανισμοί που περικλείουν μέσα τους τις πρώτες επιστημονικές δυνάμεις της χώρας, έχουν αποστολή την παροχή υπηρεσιών για την εύρυθμη λειτουργία και απονομή της Δικαιοσύνης. Την προαγωγή και πρόοδο της επιστήμης του Δικαίου. Τη βελτίωση της Νομοθεσίας. Την παρακολούθηση της Νομολογίας των Δικαστηρίων. Την υπεράσπιση της Ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης. Την προστασία των Συνταγματικών Δικαιωμάτων και των ατομικών Ελευθεριών του πολίτη. Τη διασφάλιση της ελεύθερης εκφράσεως του Ελληνικού Λαού. Σαν επαγγελματικοί Σύλλογοι που περιλαμβάνουν στους κόλπους τους επαγγελματίες, που αγωνίζονται για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία, επιβίωση και προκοπή, έχουν καθήκον να υπερασπίζονται τα θέματα και τις επαγγελματικές και ηθικές διεκδικήσεις του Δικηγορικού Σώματος. Ν' αγωνίζονται για την προώθηση και τη λύση τους και να αγρυπνούν για τη προστασία της Δικηγορικής ολότητας.
4. Σαν δημόσιοι λειτουργοί, «συμπράττοντες Λειτουργοί της Δικαιοσύνης», οι Δικηγόροι έχουν επίσης χρέος ν' αγωνίζονται για την καλή λειτουργία της, την εξύψωση του κύρους και του γοήτρου της και να παρέχουν ουσιαστική βοήθεια στους Λειτουργούς της, για ν' αντεπεξέρχονται στο δύσκολο και βαρύ έργο τους.
5. Ιδιαίτερα υψηλή είναι η ευθύνη του Δικηγόρου κατά την άσκηση του Λειτουργήματός του σε περίοδο λειτουργίας Εκτάκτων Δικαστηρίων, που η υπεράσπιση των αγαθών της ελευθερίας και των δικαιωμάτων του πολίτη επιβάλλουν έντονη την παρουσία του στις Δίκες, η διεύθυνση της διαδικασίας των οποίων και οι εκδιδόμενες αποφάσεις τελούν κάτω από τη λειτουργία της στυγνής σκοπιμότητας και όχι της νομιμότητας και των αρχών του «κράτους δικαίου». Ο Δικηγόρος κάτω από συνθήκες λειτουργίας «Εκτάκτων Δικαστηρίων» οφείλει να υπερασπίζεται με σθένος και μαχητικότητα τον κατηγορούμενο, το βήμα της υπερασπίσεως που είναι η πολεμίστρα του, το Δικηγορικό λειτουργήμα που είναι ο θώρακάς του και την υψηλή ιδέα της Δικαιοσύνης που αποτελεί το ιδανικό της ανθρωπότητας. Αδιαφορώντας για τις συνέπειες. Μια δικανική μάχη με αντίπαλο Επίτροπο και Δικαστήριο σκοπιμότητας είναι προέκταση της μάχης που δίνει ο κατηγορούμενος για τα ιδανικά της Ελευθερίας και της Δημοκρατίας. Ο Δικηγόρος οφείλει να υπερασπιστεί τον κατηγορούμενο και να τον προστατέψει μπροστά στην αυθαιρεσία και τη βία.
6. Ο Πρόεδρος και τα Διοικητικά Συμβούλια των Δικηγορικών Συλλόγων είναι, σύμφωνα με το νόμο, έφοροι και φρουροί των κανόνων του Δικηγορικού Κώδικα και των φιλελεύθερων παραδόσεων του Δικηγορικού Σώματος και του Δικηγορικού Λειτουργήματος. Δέκτες των αντιδράσεων και αντιλήψεων του νομικού δημοσίου χώρου, οφείλουν να υπερασπίζονται ό,τι είναι προς το συμφέρον του Ελληνικού Λαού και της Δικαιοσύνης και ν' αγωνίζονται για την εύρυθμη λειτουργία της και την ορθή απονομή του Δικαίου. Γιατί εύρυθμη λειτουργία της Δικαιοσύνης σημαίνει και ομαλή λειτουργία της Δημοκρατίας και του «κράτους δικαίου». Χωρίς καλή λειτουργία και απονομή της Δικαιοσύνης δεν μπορεί να υπάρξει και να ευδοκιμήσει Δικηγορία και να προαχθεί το Δικηγορικό λειτουργήμα.
7. Κατά την εκπλήρωση της αποστολής του στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του πολίτη, το Δικηγορικό Σώμα της Αθήνας έχει και μάρτυρες και θύματα. Στη μνήμη τους το Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου της Πρωτεύουσας αφιερώνει το Κώδικα αυτόν, ο οποίος περιέχει τους δεοντολογικούς κανόνες που πρέπει να τηρούν τα μέλη του κατά την άσκηση του Δικηγορικού Λειτουργήματος.

Α' – ΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΜΑ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

Άρθρο 1

Ο Δικηγόρος είναι άμισθος δημόσιος λειτουργός, και ένας από τους τρεις παράγοντες του τρίπτυχου της λειτουργίας και της απονομής της Δικαιοσύνης (Δικαστικοί Λειτουργοί, Δικηγόροι, Δικαστικοί υπάλληλοι). Αποστολή και προορισμός του είναι να συμβάλλει με τη συμμετοχή του στη λειτουργία της Δικαιοσύνης και με την άσκηση του Λειτουργήματός του στην ορθή απονομή του Δικαίου.

Άρθρο 2

Προϋπόθεση για την ορθή απονομή της Δικαιοσύνης είναι η ύπαρξη και η απρόσκοπτη λειτουργία κράτους Δικαίου. Ο Δικηγόρος αγωνίζεται για την ύπαρξη, διατήρηση και κατοχύρωση όλων των προϋποθέσεων της λειτουργίας του Κράτους Δικαίου και ειδικότερα:

- α) Είναι υπέρμαχος της Ελευθερίας, της Δημοκρατίας, της Ειρήνης και της Κοινωνικής Δικαιοσύνης.
- β) Υπερασπίζεται με θάρρος και αυταπάρνηση το Σύνταγμα και τους Δημοκρατικούς θεσμούς, τα ατομικά, πολιτικά και κοινωνικά Δικαιώματα των πολιτών.
- γ) Αγωνίζεται εναντίον οποιασδήποτε μορφής τυραννίας, αυταρχικής εξουσίας, παραβιάσεως των συνταγματικών ελευθεριών και παρανομίας.
- δ) Υπερασπίζεται την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης, εναντίον οποιασδήποτε μορφής επεμβάσεως της εκτελεστικής εξουσίας και οποιουδήποτε άλλου παράγοντα, μέσα κι έξω από τη Δικαστική λειτουργία.
- ε) Είναι ο φυσικός υπερασπιστής των αδικούμενων και καταπιεζόμενων.

Άρθρο 3

- α) Ο Δικηγόρος δεν περιορίζεται μόνο στα στενά επαγγελματικά του συμφέροντα. Ενδιαφέρεται για τα γενικότερα προβλήματα της Χώρας, προσφέρει τις γνώσεις του και τις υπηρεσίες του για την πρόοδο της και ασκεί το Λειτουργήμα του, κατά τρόπο ώστε να είναι χρήσιμος και στ' άτομα και στο Κοινωνικό Σύνολο.
- β) Ενδιαφέρεται για τη βελτίωση των συνθηκών ασκήσεως του Λειτουργήματος και της λειτουργίας και της απονομής της Δικαιοσύνης και μετέχει σε όλες τις προσπάθειες και τους αγώνες που κάνει ο Δικηγορικός Σύλλογος και ολόκληρο το Δικηγορικό Σώμα, για την επίτευξη των σκοπών αυτών.

Β' – ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

Άρθρο 4

Τα δικαιώματα του Δικηγόρου ορίζονται στα άρθρα 38 έως 61 του Κώδικα Δικηγόρων και σε άλλους ειδικούς νόμους και είναι ενδεικτικά τ' ακόλουθα:

- 1) Αντιπροσωπεύει σε όλα τα Δικαστήρια και σε όλες τις Αρχές τον εντολέα του, υπερασπίζεται τη ζωή, την τιμή, την ελευθερία και την περιουσία του και παρέχει σ' αυτόν νομικές συμβουλές για τη ρύθμιση των έννομων σχέσεών του (άρθρο 39 παρ. 1 ΚΔ).
- 2) Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του έχει από το νόμο πλήρη ελευθερία και τα Δικαστήρια και οι διάφορες Αρχές του οφείλουν σεβασμό (άρθρ. 45 παρ. 1).
- 3) Γνωμοδοτεί για νομικά ζητήματα, για τα οποία ζητείται η γνώμη του (άρθρο 51 ΚΔ).
- 4) Συντάσσει τα σχέδια των συμβολαίων που προβλέπει το άρθρο 42 του ΚΔ.
- 5) Έχει ελεύθερη είσοδο στα Υπουργεία και σ' όλα τα Δημόσια καταστήματα, επιδεικνύοντας το δελτίο της δικηγορικής του ταυτότητας, όλες τις εργάσιμες ημέρες και σε ώρες που δεν επιτρέπεται η είσοδος στο κοινό, για την έρευνα ή παρακολούθηση των υποθέσεων των εντολέων του (άρθρο 45 παρ. 2 του ΚΔ).
- 6) Εκδίδει ύστερα από έλεγχο, επικυρωμένα απ' αυτόν αντίγραφα από κάθε είδους έγγραφα, που υποχρεωτικά γίνονται δεκτά από τα Δικαστήρια και τις Αρχές (άρθρο 52 ΚΔ).
- 7) Μεταφράζει έγγραφα που έχουν συνταχτεί σε ξένες γλώσσες. Οι μεταφράσεις αυτές γίνονται υποχρεωτικά δεκτές από τα Δικαστήρια και όλες τις Αρχές, πρέπει όμως να συνοδεύονται και από το πρωτότυπο (άρθρο 53 ΚΔ).
- 8) Ο Δικηγόρος έχει δικαίωμα ν' ασκεί το λειτουργήμα του στην περιφέρεια του Πρωτοδικείου όπου είναι διορισμένος. Στα Δικαστήρια άλλων περιφερειών μπορεί να κάνει έκτακτες παραστάσεις, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις των άρθρ. 54, και 55 του ΚΔ. Ποινικές όμως υποθέσεις μπορεί να υποστηρίξει στα ποινικά Δικαστήρια και άλλων περιφερειών, με την προϋπόθεση ότι τούτο δεν γίνεται συστηματικά και δεν παίρνει την μορφή επαγγελματικής εγκαταστάσεως στην περιφέρεια άλλου Δικαστηρίου ή της καταστρατηγήσεως των διατάξεων του Κώδικα Δικηγόρων για τις μεταθέσεις των Δικηγόρων (άρθρ. 56 ΚΔ). Σε κάθε όμως περίπτωση παραστάσεώς του ή ενέργειάς του σε περιφέρεια άλλων Δικηγορικών Συλλόγων, οφείλει να τηρεί τις αποφάσεις και των τοπικών Δικηγορικών Συλλόγων και γενικά να επιδεικνύει συναδελφική συμπεριφορά.
- 9) Ο Δικηγόρος για τις νομικές συμβουλές και για τις δικαστικές και εξώδικες υπηρεσίες του αμείβεται, είτε με βάση τη συμφωνία που έχει με τον εντολέα του είτε με βάση τις διατάξεις του Κώδικα Δικηγόρων και τις σχετικές αποφάσεις των Δικηγορικών Συλλόγων. Δεν επιτρέπεται όμως να παίρνει αμοιβή μικρότερη από τα κατώτατα όρια που προβλέπει ο Κώδικας Δικηγόρων ή ορίζονται με αποφάσεις των Δικηγορικών Συλλόγων. Παραίτηση του Δικηγόρου από την αμοιβή του ή περιορισμός της κάτω από τα όρια αυτά είναι άκυρη.

Επιτρέπεται η δωρεάν ή με μικρότερη από τα κατώτατα όρια αμοιβή παροχή υπηρεσιών σε άλλο Δικηγόρο, ή σε συγγενή μέχρι και τρίτου βαθμού ή σε άπορους διάδικους (άρθρ. 175 ΚΔ).

Γ' – ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

Άρθρο 5

Ο Δικηγόρος έχει την υποχρέωση ν' ασκεί το Λειτουργήμα του με οδηγό τη συνείδησή του και το νόμο, να συμπεριφέρεται με αξιοπρέπεια και σύμφωνα με τις παραδόσεις του Δικηγορικού Σώματος, τόσο κατά την άσκηση του Λειτουργήματός του, όσο και στην ιδιωτική του ζωή.

Άρθρο 6

Ο Δικηγόρος έχει υποχρέωση ν' αναλάβει κάθε υπόθεση που του αναθέτουν, αν υπάρχει τρόπος υπερασπίσεώς της. Έχει όμως το δικαίωμα ν' αρνηθεί την υπεράσπιση υποθέσεως:

- α) Αν κατά τη γνώμη του είναι παράνομη ή ολοφάνερα άδικη.
- β) Αν με τα στοιχεία που του παρέχει ο πελάτης είναι βέβαιο ότι η δίκη θα χαθεί.
- γ) Αν στρέφεται κατά συγγενικού ή πολύ φιλικού του προσώπου.
- δ) Αν σε παρόμοια υπόθεση, που χειρίστηκε πριν απ' αυτήν, είχε υποστηρίξει αντίθετες απόψεις, οι οποίες έγιναν δεκτές με αμετάκλητες αποφάσεις Δικαστηρίων ή Διοικητικών Αρχών.
- ε) Αν για την υπεράσπιση της υποθέσεως πρόκειται να έλθει σ' αντίθεση με δημοσιευμένες γνώμες, θεωρίες, ερμηνείες ή απόψεις του για το ίδιο νομικό ζήτημα.
- στ) Αν δεν έχει αρκετό χρόνο για την καλή προετοιμασία και υπεράσπιση της υποθέσεως.

Άρθρο 7

Ο Δικηγόρος πρέπει κατά την άσκηση του Λειτουργήματός του:

- α) Να συμβάλλει στην επικράτηση της αλήθειας και του Δικαίου.
- β) Να καταβάλλει προσπάθεια για συμβιβαστική επίλυση των διαφορών.
- γ) Να υπερασπίζεται τις υποθέσεις που αναλαμβάνει με ευθύτητα, ευσυνειδησία και επιμέλεια.
- δ) Να μην παραμελεί την εκτέλεση της εντολής και την κανονική και έγκαιρη διεξαγωγή της υποθέσεως που του έχει ανατεθεί και να μην παρελκύει τις δίκες.
- ε) Να τηρεί ευπρέπεια και μετριοσύνη εκφράσεων, τόσο στις προφορικές, όσο και στις γραπτές δικαστικές ή εξώδικες ενέργειες, όχι μόνον προς τον αντίδικο συνάδελφο, αλλά και προς τους αντίδικους διάδικους, τους μάρτυρες και όλους τους παράγοντες της δίκης, της διαιτησίας, του συμβιβασμού και κάθε άλλης διαδικασίας.
- στ) Να μην υποβάλλει αβάσιμες και ασύστατες ενστάσεις, ούτε να επικαλείται πράγματα που αντιβαίνουν στη συνείδησή του.
- ζ) Να μην υποβάλλει αιφνιδιαστικά ενστάσεις και άλλους ισχυρισμούς, ούτε να τους παρεμβάλλει σε παραπομπές ή προσθήκες, αλλά να προβάλλει κανονικά και έγκαιρα τους ισχυρισμούς του, για να παρέχεται ο χρόνος στον αντίδικο να τους μελετήσει και να τους αντικρούσει.
- η) Να μην προβάλλει κακόβουλα ή αιφνιδιαστικά ένσταση ελλείψεως πληρεξουσιότητας κατά συναδέλφου του. Σε περίπτωση υποβολής ενστάσεως πληρεξουσιότητας, οφείλει να ειδοποιεί έγκαιρα τον συνάδελφό του.
- θ) Ν' αποφεύγει κάθε στρεψοδικία και κακόπιστες ενέργειες και να περιφρουρεί πάντοτε το κύρος του Δικηγορικού Λειτουργήματος.

Άρθρο 8

Είναι ασυμβίβαστα με το Δικηγορικό Λειτουργήμα τα έργα του δημόσιου ή ιδιωτικού υπάλληλου ή υπάλληλου Ν.Π.Δ.Δ. (εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 62 και 63 του Κ.Δ.). Επίσης η άσκηση άλλης επιστήμης ή τέχνης ή εμπορίου, μεσιτείας και γενικά υπηρεσίας που δεν έχει σχέση με την άσκηση του Λειτουργήματος και δεν συμβιβάζεται με την ανεξαρτησία και την αξιοπρέπειά του.

Άρθρο 9

Απαγορεύεται η διαφήμιση του Δικηγόρου στις εφημερίδες ή σε άλλα μέσα μαζικής ενημερώσεως, ή με επιστολές, και κάθε είδους έντυπα. Στα επισκεπτήρια, τα επιστολόγραφα επιτρέπεται μόνον η αναγραφή του ονόματός του, της διευθύνσεώς του και του δικαστηρίου όπου ασκεί το λειτουργήμα του, καθώς και του επιστημονικού του τίτλου (αν έχει).

«Ο δικηγόρος δικαιούται να παρέχει τις ανωτέρω πληροφορίες στο κοινό, με δημιουργία ιστοσελίδας στο διαδίκτυο και καταχώρηση σε καταλόγους δικηγόρων και σε νομικά έντυπα, με την προϋπόθεση ότι η πληροφόρηση είναι ακριβής και όχι παραπλανητική και σέβεται τις θεμελιώδεις αρχές του επαγγέλματος»⁷⁶.

Ανάρτηση πινακίδας με το όνομά του και την ιδιότητά του, επιτρέπεται μόνο στην είσοδο του κτιρίου και στη θύρα του Γραφείου του.

---

⁷⁶ Προστέθηκε κατά τη Συνεδρίαση του ΔΣ του ΔΣΑ της 14^{ης}.5.2009.

Άρθρο 10

Απαγορεύεται στο Δικηγόρο:

- α) Να προσπαθεί να αποκτήσει πελάτες, μ' ενέργειες που δεν συμβιβάζονται με την αξιοπρέπεια του Λειτουργήματος.
  - β) Να επισκέπτεται σε αστυνομικά κρατητήρια και στις φυλακές πρόσωπα που δεν τον προσκάλεσαν.
  - γ) Να δημοσιεύει στις εφημερίδες ή στα περιοδικά κλπ. αγγελίες ή να γνωστοποιεί σε διάφορα πρόσωπα με επιστολές, ότι αναλαμβάνει Δικαστικές ή άλλες υποθέσεις.
  - δ) Να υπογράφει δικόγραφα, γνωμοδοτήσεις ή άλλα έγγραφα, που δεν έχουν συνταχτεί απ' αυτόν, ούτε συνεργάστηκε για τη σύνταξή τους με άλλο Δικηγόρο.
  - ε) Να κάνει παραστάσεις ή άλλες ενέργειες στα Δικαστήρια ή σε Διοικητικές Αρχές χωρίς εντολή του πελάτη του.
  - στ) Να δίνει συμβουλές ή να υπερασπίζεται διάδικο, αν έχει δώσει και στον αντίδικο του συμβουλή για την ίδια υπόθεση.
  - ζ) Να υπερασπίζεται άμεσα ή έμμεσα και τους δύο διάδικους.
  - «η) Να αναπαράγει στα Μ.Μ.Ε. τις δίκες που διεξάγονται ή εκκρεμούν ενώπιον της Δικαιοσύνης (τηλεδίκες).
- [Απόφαση Δ.Σ. Δ.Σ.Α. της 28.3.1996 και Ολομέλειας Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος της 27.4.1996.]»

Άρθρο 11

Ο Δικηγόρος έχει την υποχρέωση σε κάθε έγγραφο που υποβάλλει στα Δικαστήρια ή σε άλλες Αρχές ή κοινοποιεί σε τρίτους, να βάλει δίπλα ή κάτω από την υπογραφή του και τη σφραγίδα του, με τη διεύθυνση του γραφείου του και τον αριθμό του τηλεφώνου του.

Δ' – ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ

Άρθρο 12

Ο Δικηγόρος έχει υποχρέωση στην αρχή κάθε χρόνου να υποβάλλει στο Δικηγορικό Σύλλογο τη δήλωση που προβλέπεται από το άρθρο 28 του Κώδικα Δικηγόρων και κάθε άλλη δήλωση ή στοιχείο που αποφασίζει το Διοικητικό Συμβούλιο, καθώς και να εφοδιάζεται με νέα ταυτότητα.

Άρθρο 13

Ο Δικηγόρος έχει υποχρέωση να διατηρεί γραφείο στην περιφέρεια του Πρωτοδικείου που έχει έδρα ο Σύλλογος στον οποίο ανήκει, είτε μόνος είτε μαζί με άλλους συνάδελφους. Σε περίπτωση αλλαγής κατοικίας ή γραφείου ή αριθμού τηλεφώνου, οφείλει να δηλώνει με έγγραφό του στο Σύλλογο αμέσως την μεταβολή αυτή.

Άρθρο 14

Ο Δικηγόρος έχει την υποχρέωση να συμμορφώνεται με τις αποφάσεις που παίρνουν το Διοικητικό Συμβούλιο και οι Γενικές Συνελεύσεις, να συμπεριφέρεται με κοσμιότητα στις Συνελεύσεις και στις συγκεντρώσεις, στα Δικαστήρια και σε κάθε χώρο που ασκεί το λειτούργημά του.

Άρθρο 15

Ο Δικηγόρος έχει την υποχρέωση, όταν καλείται από το Διοικητικό Συμβούλιο, να μετέχει και να προσφέρει τις υπηρεσίες του στις Επιτροπές που μελετούν θέματα σχετικά με τα Ατομικά Δικαιώματα και τις Ελευθερίες των πολιτών, τη Νομοθεσία, τη Νομολογία και τα επαγγελματικά προβλήματα και να παρέχει με κάθε τρόπο τη συνδρομή του.

Άρθρο 16

Ο Δικηγόρος έχει την υποχρέωση ν' ανταποκρίνεται σε κάθε πρόσκληση του Διοικητικού Συμβουλίου, να προσέρχεται μέσα στις οριζόμενες προθεσμίες και όταν δεν ορίζεται προθεσμία μέσα σ' εύλογο χρόνο και να παρέχει εξηγήσεις ή στοιχεία που του ζητούνται, όπως επίσης να δίνει μαρτυρίες ή να προσφέρει υπηρεσίες προς το Σύλλογο.

Άρθρο 17

Ο Δικηγόρος πρέπει να ενδιαφέρεται για τη βελτίωση των συνθηκών ασκήσεως του Δικηγορικού Λειτουργήματος και της θέσεως των συνταξιούχων συναδέλφων. Να μετέχει στις Γενικές Συνελεύσεις, στις συγκεντρώσεις και τις κινητοποιήσεις για την επίτευξη των σκοπών αυτών.

Άρθρο 18

Ο Δικηγόρος που διορίζεται από το αρμόδιο Δικαστήριο προσωρινός ή οριστικός σύνδικος πτωχεύσεως, πραγματογνώμονας, κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομίας ή εκκαθαριστής εταιρίας ή Συνεταιρισμού, οφείλει να γνωστοποιεί στο Σύλλογο το διορισμό του, καθώς και την περάτωση των καθηκόντων του αυτών.

Άρθρο 19

Ο Δικηγόρος που καταρτίζει με τον εντολέα του συμφωνητικό αμοιβής για εργατικές υποθέσεις καθώς και για όσες υπάγονται στον ίδιο λογαριασμό της παρ. 7 του άρθρου 25 του Ν. 723/77, πρέπει να καταθέτει αντίγραφο του συμφωνητικού αυτού στο Δικηγορικό Σύλλογο, μέσα στην προθεσμία που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις του Κώδικα Δικηγόρων.

Ε' – ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΥΣ

Άρθρο 20

Ο Δικηγόρος οφείλει να συμπεριφέρεται μ' ευγένεια, συναδελφικότητα και αλληλεγγύη προς τους συναδέλφους του.

Άρθρο 21

Ο Δικηγόρος πριν ν' αναλάβει υπόθεση για την οποία ο εντολέας ή οι εντολείς του είχαν πρωτύτερα απασχολήσει άλλο Δικηγόρο πρέπει:

- α) Να καταβάλει προσπάθεια να πείσει τους εντολείς να μην ανακαλέσουν την εντολή από τον προηγούμενο Δικηγόρο, αν διαπιστώσει ότι δεν υπάρχει λόγος γι' ανάκληση της εντολής.
- β) Αν δεν το πετύχει, να βεβαιωθεί πριν αναλάβει την υπόθεση, ότι ο προηγούμενος συνάδελφός του έχει λάβει την αμοιβή και τα έξοδά του από τον εντολέα του ή τους εντολείς του.
- γ) Σε περίπτωση που ο προηγούμενος Δικηγόρος δεν έχει πληρωθεί, ν' αρνηθεί την ανάληψη της υποθέσεως, χωρίς την έγγραφη συγκατάθεσή του.

Άρθρο 22

Ο Δικηγόρος πρέπει ν' αποφεύγει να δικάζει ερήμην αντίδικο συνάδελφό του, εκτός αν έχει βεβαιωθεί ότι σκόπιμα εκείνος δεν προσέρχεται στη Δίκη.

Άρθρο 23

Αν ο αντίδικος συνάδελφος είναι άρρωστος κατά την ημέρα της συζήτησεως της υποθέσεως ή από λόγους ανώτερης βίας δεν μπορεί να προσέλθει στο Δικαστήριο, ο Δικηγόρος πρέπει ν' αναβάλει τη συζήτηση της υποθέσεως ή να συγκατατεθεί στην αναβολή της.

Αν ο αντίδικος συνάδελφος ζητεί αναβολή της συζήτησεως για εύλογη αιτία, ο Δικηγόρος έχει υποχρέωση να συναινέσει στην αναβολή: α) αν δεν πρόκειται να ζημιωθεί ο εντολέας του από την αναβολή αυτή β) αν ο αντίδικός του δεν είχε επιδιώξει συστηματικά άλλη προηγούμενη αναβολή.

Σε κάθε περίπτωση πρέπει να προκαταβληθεί από εκείνον που ζητεί την αναβολή η σχετική δαπάνη στο Γραμματέα του Δικαστηρίου.

Άρθρο 24

Δικηγόρος που έχει κληθεί ή πρόκειται οπωσδήποτε να παραστεί σε αυτοψία ή πραγματογνωμοσύνη, πρέπει να ειδοποιήσει έγκαιρα και τον αντίδικο συνάδελφό του.

Άρθρο 25

Με τον όρο της αμοιβαιότητας ο Δικηγόρος έχει υποχρέωση ν' ανακοινώσει έγκαιρα στον αντίδικο συνάδελφό του τις προτάσεις του, καθώς και όλα τα έγγραφα που πρόκειται να χρησιμοποιήσει κατά τη συζήτηση της υποθέσεως στο Δικαστήριο.

Δικηγόρος που κατά την έκδοση της αποφάσεως πήρε «τα σχετικά του» έγγραφα από το Δικαστήριο, πριν ο αντίδικος συνάδελφός του να λάβει αντίγραφά τους από τον αρμόδιο Γραμματέα, έχει υποχρέωση να εκδώσει και να χορηγήσει αντίγραφα των εγγράφων αυτών προς τον συνάδελφό του, κι εκείνος να καταβάλει τη σχετική δαπάνη.

Όταν ο Δικηγόρος υποβάλλει στο Δικαστήριο απόσπασμα από έγγραφο που κατέχει, έχει υποχρέωση να χορηγήσει στον αντίδικο συνάδελφό του αντίγραφο από ολόκληρο το έγγραφο.

Όταν ο Δικηγόρος κατά τη συζήτηση της υποθέσεως καταθέσει μαζί με τις προτάσεις του σχετικά έγγραφα, δεν έχει το δικαίωμα να τ' αποσύρει, αν τα επικαλέστηκε και ο αντίδικός του.

Άρθρο 26

Στις ποινικές υποθέσεις δεν είναι υποχρεωτική η προηγούμενη ανακοίνωση των εγγράφων από το συνήγορο του κατηγορούμενου στο συνήγορο της πολιτικής αγωγής και αντίστροφα.

Άρθρο 27

Δεν επιτρέπεται στο Δικηγόρο:

Να χρησιμοποιεί υβριστικές ή υποτιμητικές εκφράσεις για τον αντίδικο συνάδελφό του, ή να δείχνει υπεροψία απέναντί του.

Να εκφράζεται υποτιμητικά για συνάδελφο που χειρίστηκε πριν απ' αυτόν οποιαδήποτε υπόθεση, ή για συνάδελφο με τον οποίο συνεργάζεται ή συνεργάστηκε σε υπόθεση.

ΣΤ' – ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Άρθρο 28

Οι Δικηγόροι έχουν υποχρέωση να σέβονται τους Λειτουργούς της Δικαιοσύνης. Την ίδια υποχρέωση έχουν προς τους Δικηγόρους και οι Λειτουργοί της Δικαιοσύνης και οι Δικαστικοί Υπάλληλοι. Κάθε παράβαση της αρχής αυτής από οποιοδήποτε μέρος, ελέγχεται και από το Δικηγορικό Σύλλογο. Και αν μεν η παράβαση έγινε από Δικηγόρο, επιβάλλει σ' αυτόν πειθαρχικές κυρώσεις, αν όμως έγινε από Δικαστή, Εισαγγελέα ή Δικαστικό υπάλληλο, ζητεί από τους προϊστάμενους τους την επιβολή κυρώσεων. Σε περίπτωση που οι προϊστάμενοι αρνούνται ή παραλείπουν την επιβολή κυρώσεων, ο Δικηγορικός Σύλλογος ασκεί δημόσια κριτική για το παράπτωμα και για την μη επιβολή κυρώσεων.

Άρθρο 29

Οι Δικηγόροι σε όλα τα είδη των Δικών ασκούν το Λειτουργήμα τους με απόλυτη ελευθερία γνώμης, μέσα στα πλαίσια των σχετικών δικονομικών κανόνων. Ζητούν το λόγο από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου και αν εκείνος αρνηθεί αδικαιολόγητα, από το Δικαστήριο. Δεν έχουν το δικαίωμα να υποβάλλουν ερωτήσεις και αιτήσεις ή ν' αγορεύουν αν δεν τους δοθεί ο λόγος, ούτε να διακόπτουν τον Πρόεδρο ή τους Δικαστές και τον Εισαγγελέα ή τον αντίδικό τους. Σε περίπτωση που η άσκηση των δικαιωμάτων του Συνηγόρου στην ποινική δίκη και του πληρεξούσιου Δικηγόρου στην πολιτική περιορίζεται κατά οποιοδήποτε τρόπο, οφείλει να προασπίσει το κύρος του Λειτουργήματος, να διεκδικήσει τα δικαιώματα που του παρέχει ο νόμος και ν' αναφέρει την περίπτωση στο Δικηγορικό Σύλλογο.

Άρθρο 30

Τόσο κατά την προφορική διαδικασία, όσο και στις έγγραφες προτάσεις τους, τα υπομνήματα και άλλα έγγραφα, οι Δικηγόροι πρέπει ν' απευθύνονται στο Δικαστήριο και στις Αρχές μ' ευπρέπεια. Έχουν όμως το δικαίωμα και την υποχρέωση να υπερασπίζονται με σθένος και συνέπεια τις απόψεις τους, ν' αντικρούουν τις αντίθετες απόψεις του Εισαγγελέα, των Δικαστών ή των εκπροσώπων της Αρχής και ν' αγωνίζονται για την απόδειξη της αθωότητας του εντολέα τους ή την ορθότητα των απόψεων του διάδικου που υποστηρίζουν και γενικά ν' αγωνίζονται με όλα τα νόμιμα μέσα για την απόδειξη της αλήθειας και την ορθή ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου.

Άρθρο 31

Οι Δικηγόροι συμπεριφέρονται προς τους Δικαστές, Εισαγγελείς, Δικαστικούς Υπάλληλους και εκπρόσωπους Δημόσιων Αρχών με αξιοπρέπεια. Απαγορεύονται η αναξιοπρεπή συμπεριφορά και οι εκφράσεις κολακείας για την απόσπαση συμπάθειας ή ευνοϊκής αποφάσεως ή ενέργειας.

Άρθρο 32

α. Δεν επιτρέπεται στους Δικηγόρους να εξετάζονται μάρτυρες στα Δικαστήρια για υποθέσεις και για περιστατικά που περιήλθαν σε γνώση τους από την άσκηση του Λειτουργήματος είτε στα Δικαστήρια είτε σε εξώδικες εργασίες, διαπραγματεύσεις, ή προσπάθειες για συμβιβαστική επίλυση διαφορών.
β. Σ' εξαιρετικές περιπτώσεις μπορούν να εξεταστούν μάρτυρες για υπόθεση στην οποία είχαν ανάμιξη, ή γνωρίζουν από την άσκηση του Λειτουργήματός τους, αν υπάρχουν σπουδαίοι λόγοι. Τους λόγους αυτούς εκθέτει ο ενδιαφερόμενος με αίτηση του προς το Σύλλογο (Διοικητικό Συμβούλιο). Το Δ.Σ. τους εκτιμά και χορηγεί κατά την κρίση του σχετική άδεια. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις η άδεια αυτή χορηγείται από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου.
γ. Και αν πάρουν την άδεια από το Δ.Σ. ή τον Πρόεδρο, απαγορεύεται να καταθέσουν περιστατικά που τους έχει εμπιστευτεί ο εντολέας τους και να παραβιάσουν με οποιοδήποτε τρόπο το επαγγελματικό απόρρητο.
δ. Σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται να εξεταστούν μάρτυρες κατά του εντολέα τους ή του πρώην εντολέα τους, ή των κληρονόμων τους, έστω και αν έχει ανακληθεί ή περατωθεί η εντολή τους.
ε. Δεν επιτρέπεται στο Δικηγόρο να έχει στην ίδια δίκη δύο ιδιότητες, μάρτυρα και Συνηγόρου. Η απαγόρευση αυτή δεν ισχύει για το Δικηγόρο μηνυτή, που είναι και «πολιτικώς ενάγων».
στ. Όταν ο Δικηγόρος κληθεί από Δικαστήριο ή Ανακριτική Αρχή να εξεταστεί μάρτυρας και να καταθέσει περιστατικά που περιήλθαν σε γνώση του κατά την άσκηση του Δικηγορικού Λειτουργήματος, έχει το δικαίωμα ν' αρνηθεί τη μαρτυρία αν προσκρούει στο επαγγελματικό του απόρρητο. Αν η κατάθεση δεν προσκρούει στο απόρρητο, έχει το δικαίωμα να κρίνει κατά συνείδηση αν και σε ποιο μέτρο πρέπει να εξεταστεί για τα περιστατικά αυτά, με την προϋπόθεση πάντοτε ότι η αποκάλυψή τους δεν θα βλάψει τον πελάτη του και ότι θα πάρει άδεια από το Δ.Σ. ή τον Πρόεδρο.

ζ. Στις περιπτώσεις που δεσμεύεται από το επαγγελματικό απόρρητο, οφείλει να δηλώσει τούτο στο Δικαστήριο ή την Ανακριτική Αρχή, που τον εκάλεσε, χωρίς να έχει την υποχρέωση να στηρίξει με ειδική αιτιολογία την άρνησή του να καταθέσει.

η. Για περιστατικά που περιήλθαν σε γνώση του από άλλη αιτία και όχι από την άσκηση του Λειτουργήματός του, δεν δικαιούται ν' αρνηθεί τη μαρτυρία του, ούτε χρειάζεται την άδεια από το Δ.Σ. ή τον Πρόεδρο.

Ζ' – ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Άρθρο 33

Ο Δικηγόρος πρέπει να συμπεριφέρεται άψογα προς τους συνεργάτες του. Να μην υποτιμά την εργασία τους και να μη σχολιάζει αρνητικά την ικανότητα ή τη συνεισφορά τους προς τον πελάτη ή προς οποιονδήποτε τρίτο. Πρέπει να τηρεί τις συμφωνίες για την αμοιβή των συνεργατών του και να παρέχει κάθε βοήθεια προς αυτούς για την εξασφάλιση και την καταβολή της αμοιβής τους από τον πελάτη.

Άρθρο 34

Στην περίπτωση που ο Δικηγόρος απασχολεί συνάδελφό του είτε τακτικά είτε έκτακτα είτε για την διεκπεραίωση όλων των υποθέσεων του γραφείου του είτε για την διεκπεραίωση ορισμένων υποθέσεων πρέπει:

- α. Να συμπεριφέρεται προς αυτόν συναδελφικά, με ισοτιμία και όχι σαν προϊστάμενος προς υφιστάμενο.
- β. Να συνεργάζεται μαζί του με συναδελφικότητα, ευγένεια και κατανόηση, να μη θίγει τη φιλοτιμία του και τη δικηγορική και ατομική του αξιοπρέπεια και να μην τον απασχολεί σε μη δικηγορικά καθήκοντα.
- γ. Να καταβάλλει έγκαιρα τη συμφωνημένη αμοιβή.
- δ. Να προβάλλει την εργασία του συνάδελφού του και προς τον πελάτη και προς τα Δικαστήρια και προς τους τρίτους.

Η' – ΣΧΕΣΕΙΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ – ΑΣΚΟΥΜΕΝΟΥ

Άρθρο 35

Ο Δικηγόρος που δέχεται Ασκούμενο στο Γραφείο του έχει υποχρέωση:

- α. Να δηλώσει τούτο με έγγραφό του προς τον Σύλλογο.
- β. Να καθοδηγεί τον Ασκούμενο στην άσκηση της Δικηγορίας.
- γ. Να του αναθέτει τη μελέτη και το χειρισμό απλών στην αρχή και αργότερα σοβαρότερων υποθέσεων, να του παρέχει οδηγίες για το χειρισμό τους, να συζητεί μαζί του τα επιστημονικά και πρακτικά θέματα και γενικά να του παρέχει κάθε βοήθεια και συμπαράσταση.
- δ. Να τον εφοδιάζει με εξουσιοδότηση όπου χρειάζεται για την αυτοτελή παράσταση του Ασκούμενου και να κάνει μαζί με αυτόν παραστάσεις στα Δικαστήρια (σε υποθέσεις του Ασκούμενου).
- ε. Να του χορηγεί κάθε βεβαίωση που χρειάζεται για την άσκησή του ή για τη συμμετοχή του σ' εξετάσεις.
- στ. Να συμπεριφέρεται προς τον Ασκούμενο με ευγένεια και κατανόηση και να μη θίγει με οποιοδήποτε τρόπο την προσωπικότητά του.
- ζ. Να τον απασχολεί σε δικηγορικά καθήκοντα και όχι σε υπηρεσίες άσχετες με τη δικηγορία.

Θ' – ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΝΤΟΛΕΑ

Άρθρο 36

Ο Δικηγόρος όταν αναλάβει την υπεράσπιση μιας υποθέσεως, έχει υποχρέωση:

- 1) Να αντιπροσωπεύει τον εντολέα του, σε όλα τα Δικαστήρια στα οποία είναι διορισμένος και σε όλες τις Αρχές και να ενεργεί τις αναγκαίες πράξεις. Αν η υπόθεση πρόκειται να δικαστεί από το Δικαστήριο, στο οποίο δεν έχει δικαίωμα να παραστεί, οφείλει να το ανακοινώσει στον εντολέα του και ν' αρνηθεί την εντολή.
- 2) Να μη παραμελεί την εκτέλεση της εντολής που του δόθηκε και να μην την καθυστερεί για οποιονδήποτε λόγο, αλλά να την εκτελεί με ευσυνειδησία και επιμέλεια.
- 3) Να τηρεί αυστηρά την επαγγελματική εχεμύθεια:
  - α. Για όσα του εμπιστεύθηκε ο εντολέας του έστω και προφορικά, ακόμη και αν με την αποκάλυψή τους δεν πρόκειται να προκύψει ζημιά για τον εντολέα του, ή τα στοιχεία που του εμπιστεύτηκε ο εντολέας του ήρθαν στη δημοσιότητα από άλλη πηγή, ή έστω και αν ο εντολέας του τον έχει απαλλάξει από την υποχρέωση της τηρήσεως του επαγγελματικού μυστικού.
  - β. Για όσα έμαθε από τη μελέτη των εγγράφων που του εμπιστεύτηκε ο εντολέας του. Τα έγγραφα αυτά δεν επιτρέπεται να τα δώσει στη δημοσιότητα, ούτε να δώσει αντίγραφα στους αντίδικους ή τρίτους, ούτε ν' ανακοινώσει σ' αυτούς το περιεχόμενό τους, εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στα προηγούμενα άρθρα.
  - γ. Για όσα πληροφορήθηκε από την εξέταση μαρτύρων του εντολέα του.
  - δ. Για όσα πληροφορήθηκε από άλλους Δικηγόρους σχετικά με την υπόθεση του εντολέα του.

ε. Την εχεμύθεια πρέπει να την τηρεί όχι μόνο κατά τη διάρκεια, αλλά και μετά την περαίωση της υποθέσεως ή την ανάκληση της εντολής από τον πελάτη του, ακόμα και μετά τον θάνατο του πελάτη του και να την επιβάλλει και στους συνεργάτες και τους υπάλληλους του γραφείου του.

στ. Όταν ο Δικηγόρος αναλαμβάνει υπόθεση εναντίον παλαιού πελάτη του, που τον υπερασπίζεται άλλος Δικηγόρος, δεν έχει δικαίωμα ν' αποκαλύψει στον εντολέα του επαγγελματικά απόρρητα που του είχε εμπιστευθεί ο παλαιός πελάτης του, ούτε να τα χρησιμοποιήσει εναντίον του με οποιονδήποτε τρόπο στη δίκη.

4) Ο Δικηγόρος στον οποίο αναθέτουν υπόθεση εναντίον συναδέλφου του, πρέπει να τον ειδοποιεί για εξώδικη επίλυση της διαφοράς, πριν να κάνει οποιαδήποτε δικαστική ενέργεια. Δεν επιτρέπεται υποβολή μηνύσεως Δικηγόρου κατά Δικηγόρου, χωρίς προηγούμενη άδεια από τον Πρόεδρο του Δ.Σ.

Άρθρο 37

α. Ο Δικηγόρος οφείλει να καταβάλλει προσπάθειες για την καλύτερη και ταχύτερη διεκπεραίωση της υποθέσεως που του αναθέτουν, μειώνοντας στο ελάχιστο τις σχετικές παραστάσεις και τις αντίστοιχες δαπάνες των εντολών του.

β. Υπερασπίζεται την υπόθεση κατά την κρίση του, χωρίς όμως να υπερβαίνει τα όρια της εντολής που του έχει δοθεί.

γ. Πρέπει να ενημερώνει τον εντολέα του για την πορεία της υποθέσεως και για τον τρόπο υπερασπίσεως. Αν ο εντολέας του διαφωνεί, έχει το δικαίωμα να παραιτηθεί από την υπεράσπιση της υποθέσεως, έγκαιρα όμως, ώστε να ανατεθεί η συνέχισή της σε άλλο Δικηγόρο.

δ. Η συμφωνία για την αμοιβή και τις δαπάνες πρέπει να γίνεται κατά τρόπο που να την καταλαβαίνει καλά ο πελάτης και να μην έχει καμιά δικαιολογία για αμφισβητήσεις, διαμαρτυρίες, παράπονα και διαπληκτισμούς. Η αμοιβή είναι δυνατόν να συμφωνηθεί κατ' αποκοπή ή σε ποσοστό του αντικείμενου της δίκης, ή κατά παράσταση. Δεν πρέπει όμως να είναι μικρότερη από τα κατώτερα όρια που προβλέπει ο Κώδικας Δικηγόρων. Σε περίπτωση εργολαβίας δίκης, αν η δίκη χαθεί, ο Δικηγόρος δεν δικαιούται να λάβει αμοιβή. Για τα έξοδα είναι δυνατό να συμφωνηθεί ότι θα βαρύνουν τον Δικηγόρο, ή τον διάδικο ή και τους δυο.

ε. ο Δικηγόρος έχει το δικαίωμα να ζητεί προκαταβολή των εξόδων και της αμοιβής του ή μέρος των εξόδων και της αμοιβής του. Αν ο πελάτης αρνηθεί την προκαταβολή που συμφωνήθηκε, μπορεί να παραιτηθεί από την υπεράσπιση της υποθέσεως, με την προϋπόθεση ότι θα το κάνει έγκαιρα και θα επιστρέψει στον εντολέα του όλα τα έγγραφα, για ν' ανατεθεί εμπρόθεσμα η υπόθεση σε άλλο Δικηγόρο.

στ. Όταν ο Δικηγόρος παραιτηθεί δικαιολογημένα από την υπεράσπιση της υποθέσεως, έχει το δικαίωμα να ζητήσει από τον εντολέα του να του καταβάλει την αμοιβή και τα έξοδα για τις μέχρι την ημέρα της παραιτήσεώς του ενέργειές του. Αν ο εντολέας δεν καταβάλει τα ποσά αυτά, και ακόμα, αν περατωθεί η υπόθεση και ο εντολέας δεν καταβάλει την αμοιβή που συμφωνήθηκε και τα έξοδα, ο Δικηγόρος έχει το δικαίωμα της επισχέσεως των εγγράφων που έχει στα χέρια του, ώσπου να καταβληθεί η αμοιβή του και οι σχετικές δαπάνες.

ζ. Απαγορεύεται στο Δικηγόρο που θα παραιτηθεί από την υπεράσπιση μιας υποθέσεως ν' αναλάβει την υπεράσπιση του αντίδικου του αρχικού εντολέα του. Επιτρέπεται όμως ν' αναλάβει την υπεράσπιση άλλης υποθέσεως που του αναθέτει ο αντίδικος του πρώην εντολέα του, αν δεν έχει καμιά σχέση ή συνάφεια με την προηγούμενη υπόθεση.

η. Απαγορεύεται στο Δικηγόρο να έλθει με τρίτους σε συμφωνία που βλάπτει τα συμφέροντα του εντολέα του ή να ενεργήσει πράξεις που ωφελούν τον αντίδικο και βλάπτουν τον εντολέα του, ή να δώσει επιβλαβείς συμβουλές στον εντολέα του, ή να παρέχει την συνδρομή του κατά τη διάρκεια της δίκης και στους δύο διάδικους άμεσα ή έμμεσα.

θ. Ο Δικηγόρος που ανάλαβε την υπεράσπιση μιας υποθέσεως έχει την υποχρέωση να δώσει στον εντολέα του απόδειξη παραλαβής για τα έγγραφα που του εμπιστεύτηκε (αν του ζητηθεί) και να τα φυλάξει τουλάχιστον πέντε χρόνια μετά την περάτωση της υποθέσεως.

ι. Ο Δικηγόρος πρέπει ν' αποδίδει σ' εύλογο χρόνο τα χρήματα που εισπράττει για τον εντολέα του, καθώς και να δίνει λογαριασμό για τη διαχείριση χρημάτων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων που του έχει ανατεθεί.

Ι' – ΣΧΕΣΕΙΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΙΚΟΥ

Άρθρο 38

α) Ο Δικηγόρος έχει υποχρέωση ν' αποφεύγει κάθε επικοινωνία με τον αντίδικο και κάθε συζήτηση σχετική με την υπόθεση, χωρίς την έγκριση του εντολέα του. Αν ο αντίδικος έχει αναθέσει την υπόθεση σε Δικηγόρο, σε κάθε σχετική συζήτηση πρέπει να καλείται και ο Δικηγόρος του.

β) Απαγορεύεται στο Δικηγόρο, στον οποίο ανατέθηκε η υπεράσπιση μιας υποθέσεως, ν' απευθύνει τηλεφωνήματα ή επιστολές μ' εκβιαστικό ή απειλητικό περιεχόμενο στον αντίδικο του. Επιτρέπεται μόνον ν' ανακοινώσει στον αντίδικο ότι του ανατέθηκε η άσκηση των νόμιμων ενεργειών και να τον καλέσει να τακτοποιήσει, αν θέλει, εξώδικα την υπόθεση.

γ) Δικηγόρος που παρέχει, με πάγια αντιμισθία, τις νομικές του υπηρεσίες σε Νομικό Πρόσωπο Δημόσιου ή Ιδιωτικού Δικαίου, απαγορεύεται ν' αναλαμβάνει άμεσα ή έμμεσα υποθέσεις τρίτων κατά των μελών του ή υποθέσεις των μελών του κατά του Ν.Π.

δ) Απαγορεύεται στο Δικηγόρο να ζητήσει ή να δεχτεί οποιαδήποτε αμοιβή από τον αντίδικο του εντολέα του, ή ν' αναλάβει υπόθεση του, πριν να τελειώσει οριστικά η δίκη την οποία διεξάγει εναντίον του.

ε) Ο Δικηγόρος πρέπει να σέβεται τον αντίδικο του και να συμπεριφέρεται προς αυτόν με ευγένεια. Ν' αποφεύγει προσβλητικές φράσεις και γενικά οξύτητα εκφράσεων, καθώς και κάθε υποτιμητική για τον αντίδικο ενέργεια ή διατύπωση, που δεν είναι αναγκαία για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του εντολέα του.

στ) Δεν επιτρέπεται στο Δικηγόρο να ενεργεί με δόλιο τρόπο για να προκαλέσει απώλεια δικαιωμάτων του αντίδικου. Πρέπει ν' αντιδικεί με τιμιότητα και ευθύτητα, χωρίς να παραλείπει να πράξει κάθε τι που επιβάλλεται για την ορθή υπεράσπιση των δικαιωμάτων του εντολέα του.

ζ) Δεν επιτρέπεται στο Δικηγόρο να προκαλεί υπερβολικές δαπάνες σε βάρος του αντίδικου είτε με αλλεπάλληλες αγωγές, όταν αντί για πολλές είναι δυνατή η έγερση μιας αγωγής είτε με άλλες άσκοπες ενέργειες είτε με υπερβολικές επιταγές ή διόγκωση των δικαστικών δαπανών.

η) Ο Δικηγόρος δεν πρέπει να υπερβαίνει τα όρια που επιβάλλει ο ανθρωπισμός, όταν επιχειρεί διάφορες πράξεις κατά του αντίδικου του εντολέα του και μάλιστα κατά την εκτέλεση αποφάσεων. Απαγορεύεται να παρευρίσκεται κατά την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, εκτός αν είναι απαραίτητη η παρουσία του, αλλά σε τέτοια περίπτωση πρέπει να παίρνει την άδεια από το Δ.Σ. ή τον Πρόεδρο.

ΙΑ' – ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΤΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

Άρθρο 39

Ο Δικηγόρος πρέπει, όχι μόνο κατά την άσκηση του Λειτουργήματός του, αλλά και στον ιδιωτικό του βίο να έχει αξιοπρέπεια, ώστε να μην προκαλούνται σχόλια και δυσφήμιση σε βάρος του Δικηγορικού Σώματος. Να έχει συνέπεια σε όλες τις συναλλαγές του και οι δηλώσεις του προς τους αντισυμβαλλόμενους ή οποιουδήποτε τρίτους να είναι σοβαρές και αληθινές. Να μην εκμεταλλεύεται την άγνοια, ή την απειρία, τη γνωριμία, τη συγγένεια, τη φιλία ή την εμπιστοσύνη του εντολέα του, ή του αντίδικου ή οποιουδήποτε τρίτου προς αυτόν, ή το Λειτουργήματά του.

Στους τόπους της κατοικίας του και της εργασίας του, στα σωματεία και διάφορες Οργανώσεις όπου μετέχει, στους πολυσύχναστους χώρους, στα δημόσια μέσα συγκοινωνίας, σε συγκεντρώσεις του κοινού, πρέπει να επιδεικνύει συμπεριφορά υποδειγματική για τους άλλους.

ΙΒ' – ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Άρθρο 40

Η παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον Κώδικα Δικηγόρων ή άλλους νόμους και από τον Κώδικα Δεοντολογίας αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα και τιμωρείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 66 έως 79 του Κώδικα Δικηγόρων.

Άρθρο 41

Ο Κώδικας Δεοντολογίας εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο του ΔΣΑ, στη συνεδρίαση της 4.1.1980 και ισχύει από την ημέρα της δημοσίευσής του στο «Νομικό Βήμα» ή τον «Κώδικα Νομικού Βήματος».

«Συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα, όταν ο δικηγόρος ή η δικηγορική εταιρία, οχλεί προφορικά και δη τηλεφωνικά, τον οφειλέτη του εντολέα του πέραν της μίας φορές, προκειμένου να τον ενημερώσει για την οφειλή του και να διερευνήσει την δυνατότητα εξώδικης επίλυσης της υφιστάμενης διαφοράς.»⁷⁷.

⁷⁷ Προστέθηκε στο τέλος του Κώδικα Δεοντολογίας Δικηγορικού Λειτουργήματος κατά τη Συνεδρίαση του ΔΣ του ΔΣΑ της 11^{ης}.11.2014.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι⁷⁸

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΜΟΙΒΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΓΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΕ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

A.- ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	ΑΜΟΙΒΕΣ
	Ποσά σε ευρώ
1. Παραστάσεις στα Δικαστήρια	
1. Ενώπιον Πταισματοδικείου	80
2. Ενώπιον Μονομελούς Πλημ/κείου	117
3. Ενώπιον Τριμελούς Πλημ/κείου	214
4. Ενώπιον Εφετείου:	
α) επί πλημμελημάτων	491
β) επί κακουργημάτων	
1.- μονομελές	750
2.- τριμελές	983
γ) επί κακουργημάτων (αιτ. αναστολής)	491
5. Ενώπιον Πενταμελούς Εφετείου	1.410
5α. Ενώπιον Πενταμελούς Εφετείου (αιτ. αναστολής)	652
6. Ενώπιον Κακουργιοδικείου (Μ.Ο.Δ.)	1.314
Ενώπιον Κακουργιοδικείου (Μ.Ο.Ε.)	1.635
7. Ενώπιον Στρατοδικείου ή Ναυτοδικείου ή Αεροδικείου:	
α) επί πλημμελημάτων	224
β) επί κακουργημάτων	588
8. Ενώπιον Αναθεωρητικού:	
α) επί πλημμελημάτων	481
β) επί κακουργημάτων	801
9. Ενώπιον του Αρείου Πάγου:	
α) Αίτηση αναίρεσης κατ' αποφάσεως Πλημ/κείου και Εφετείου	534
β) Παράσταση για πλημμέλημα	1.015
γ) Παράσταση για κακούργημα	1.496
δ) Υπόμνημα επί αιτήσεως αναίρεσεως	406
10. Ενώπιον Συμβουλίου Πλημ/κών	235
11. Ενώπιον Συμβουλίου Εφετών	427
2. Παράσταση σε απολογία κατηγορουμένου	
α) Ενώπιον ανακριτικού υπαλλήλου	144
β) Ενώπιον ανακριτού για πλημμέλημα	224
γ) Ενώπιον ανακριτού για κακούργημα	556
3. Παράσταση σε άλλες ανακριτικές πράξεις	
α) Ενώπιον ανακριτικού υπαλλήλου	144
β) Ενώπιον ανακριτού	224
4. Υπομνήματα	
α) Κατά το στάδιο της προανάκρισης	107
β) Κατά το στάδιο της ανάκρισης	214
γ) Προς το Συμβούλιο Πλημ/κών	235
δ) Προς το Συμβούλιο Εφετών	
1) ως Συμβούλιο Α' Βαθμού	406
2) για την υποστήριξη εφέσεως κατά βουλεύματος	406
ε) Επί αιτήσεως αναθεωρήσεως	406
5. Μηνύσεις - Αιτήσεις - Ένδικα μέσα / Βοηθήματα	
α) Σύνταξη μήνυσης	139
β) Σύνταξη αίτησης προς ποινικές αρχές	85
γ) Σύνταξη αίτησης αναστολής της ποινής	214
δ) Σύνταξη αίτησης χάριτος	374
ε) Έφεση κατά βουλεύματος	417
στ) Έφεση κατ' αποφάσεως Μονομελούς Πλημ/κείου	65
ζ) Έφεση κατ' αποφάσεως Τριμελούς Πλημ/κείου	85
η) Έφεση κατ' αποφάσεως Μονομελούς Εφετείου	104
θ) Έφεση κατ' αποφάσεως Τριμελούς Εφετείου	144
ι) Έφεση κατ' αποφάσεως Μ.Ο.Δ.	164
ια) Αίτηση ακύρωσης απόφασης / διαδικασίας Πλημ/κείου	171
ιβ) Αίτηση ακύρωσης απόφασης / διαδικασίας Εφετείου	171
ιγ) Αιτήσεις συγχώνευσης και μετατροπής ποινών	85

⁷⁸ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 14 του Ν. 4205/2013 (Α' 242) και τροποποιήθηκε με τα άρθρα 366 του Ν. 4700/2020 (Α' 127), 26 παρ. 1 του Ν. 4745/2020 (Α' 214), 16 του Ν. 5095/2024 (Α' 40) και 164 παρ. 2 του Ν. 5221/2025 (Α' 133).

ιδ) Προσφυγή κατά απορριπτικής διατάξεως εγκλήσεως	85
Β.- ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	
ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟ (αξία αντικειμένου έως 20.000 €)	
α) Εργατικά - Μισθωτικές - Αυτοκινητικές - Πίνακες Αμοιβών - Διαδικασία πιστωτικών τίτλων - Ανακοπές κάθε είδους	
α) Αγωγή	85
β) Παράσταση	64
γ) Προτάσεις	85
β) Αίτηση για έκδοση διαταγής απόδοσης μισθίου/ καταβολής μισθωμάτων	107
γ) Αίτηση για έκδοση διαταγής πληρωμής	
1. έως 12.000 €	64
2. από 12.001 € ως 20.000 €	139
δ) Ασφαλιστικά μέτρα (νομής)	
1. Αίτηση	96
2. Παράσταση	96
3. Αυτοψία	96
4. Σημείωμα	96
5. Παράσταση - Σημείωμα σε Προσωρινή Διαταγή	59
ε) Ασφαλιστικά μέτρα συναινετικής εγγραφής ή άρσης προσημείωσης υποθήκης	
1. Αίτηση	107
2. Παράσταση	134
3. Σημείωμα	102
στ) Ασφαλιστικά μέτρα γενικά:	
α) Αίτηση	80
β) Παράσταση	59
γ) Σημείωμα	69
δ) Παράσταση - Σημείωμα σε Προσωρινή Διαταγή	59
ζ) Μικροδιαφορές (αξία μέχρι 5.000 €)	
1. Αγωγή	32
2. Παράσταση	16
3. Προτάσεις	16
η) Λοιπές Αιτήσεις - Παραστάσεις	
1. Αίτηση για σύγκληση Συγγενικού Συμβουλίου	75
2. Σύνταξη εκθέσεως επί λογοδοσιών	75
3. Σύνταξη εκθέσεως επί δηλώσεων	75
4. Δηλώσεις επί κατασχέσεων εις χείρας τρίτων	75
5. Αίτηση για την αντικατάσταση μεσεγγυούχου	75
6. Αίτηση / Παράσταση σε ένορκες βεβαιώσεις	75
7. Παράσταση σε χειραφεσία, συγγενικά συμβούλια, λογοδοσίες, δηλώσεις	96
8. Σύνταξη αίτησης για θέματα μη ειδικώς αναφερόμενα στον Κώδικα Δικηγόρων	80
9. Παράσταση κατά τη συζήτηση τέτοιων αιτήσεων	80
θ) Ανταγωγές γενικά	48
ι) Παρεμβάσεις	48
κ) Τακτική Διαδικασία - Διαδικασία εκούσιας δικαιοδοσίας	
1. Σύνταξη αγωγής, αίτησης, παρέμβασης, τριτανακοπής	89
2. Προτάσεις	79
3. Παράσταση	89
4. Αίτηση για συντηρητική απόδειξη	69
5. Αγωγή περί επιδείξεως εγγράφου	69
6. Αίτηση για εξαίρεσηπραγματογνώμονος	69
7. Γνωστοποίηση μαρτύρων	48
8. Αιτήσεις προς τον Εισηγητή	48
9. Παράσταση κατά την εξέταση μάρτυρος	85
10. Παράσταση κατά την εξέταση μάρτυρος επί του επιδίκου	129
11. Παράσταση κατά τη δόση όρκου διαδίκου ή πραγματογνώμονος	80
12. Σύνταξη δηλώσεως επαγωγής ή αντεπαγωγής όρκου	80
13. Προτάσεις μετ' απόδειξη	117
14. Παράσταση μετ' απόδειξη	107
15. Αίτηση - Παράσταση για ΔΙΑΤΑΞΗ	204
λ) Ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων νοικοκυριών	
1. Αίτηση	69
2. Παρατηρήσεις	59
3. Παράσταση	69
4. Προτάσεις	59
5. Παράσταση σε Προσωρινή Διαταγή	69

μ) Πρόσθετοι Λόγοι: Το 1/2 του αντίστοιχου ενδίκου βοηθήματος	
Σε περίπτωση αντίθετων αγωγών συνεκδικαζομένων ένα (1) γραμμάτιο	
ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (Αξία αντικείμενου από 20.001 έως 250.000 €)	
Α) Διαδικασία Μισθωτικών διαφορών	
α) Μίσθωμα είναι από 601 μέχρι 1.500 €	
1. Αγωγή	171
2. Παράσταση	171
3. Προτάσεις	171
β) Μίσθωμα είναι πάνω από 1.501 €	
1. Αγωγή	203
2. Παράσταση	268
3. Προτάσεις	268
Α1) Διαταγή απόδοσης μισθίου / καταβολής μισθωμάτων	
Β) Ασφαλιστικά μέτρα (κάθε είδους)	
1. Αίτηση	107
2. Παράσταση	134
3. Προτάσεις (σημείωμα)	102
4. Προσωρινή Διαταγή	
4α. Παράσταση	79
4β. Σημείωμα	55
Γ) Τακτική Διαδικασία - Διαδικασία εκούσιας δικαιοδοσίας	
1. Αγωγή - Αίτηση	102
2. Παράσταση – Προτάσεις	219
4. Αίτηση - Παράσταση για ΔΙΑΤΑΞΗ	300
Δ) Πίνακες ιατρών, μηχανικών, μεσιτών, κ.λ.π.	
α) Αν το αιτούμενο ποσό είναι έως 58.695 €	
1. Αγωγή	102
2. Παράσταση	171
3. Προτάσεις (σημείωμα)	102
β) Αν το αιτούμενο ποσό είναι από 58.696 έως 146.735 €	
1. Αγωγή	171
2. Παράσταση	331
3. Προτάσεις	171
γ) Αν το αιτούμενο ποσό είναι από 146.736 € και άνω	
1. Αγωγή	268
2. Παράσταση	395
3. Προτάσεις	171
Ε) Αγωγές - ανακοπές γενικά	
20.001 έως 45.000 €	
1. Αγωγή	89
2. Παράσταση	134
3. Προτάσεις	134
45.001 έως 90.000 €	
1. Αγωγή	102
2. Παράσταση	134
3. Προτάσεις	171
90.000 έως 250.000 €	
1. Αγωγή	134
2. Παράσταση	171
3. Προτάσεις	300
ΣΤ) Αίτηση για την έκδοση διαταγής πληρωμής	
Από 20.001 έως 50.000 €	268
Από 50.001 έως 150.000 €	406
Από 150.001 € και άνω	663
Ζ) Αναγκαστική απαλλοτρίωση σε δίκες καθορισμού τιμής μονάδος και αναγνώρισης δικαιούχων	
1. Αίτηση	129
2. Παράσταση	96
3. Προτάσεις	96
Η) Εργατικές Διαφορές - Διατροφές	
1. Αγωγή	139
2. Παράσταση	102
3. Προτάσεις	102
Θ) Αυτοκινητικές διαφορές	
α) Για ποσό από 20.001 έως 30.000 €	
1. Αγωγή	85

2. Παράσταση	85
3. Προτάσεις	69
β) Για ποσό από 30.001 έως 90.000 €	
1. Αγωγή	102
2. Παράσταση	134
3. Προτάσεις	102
γ) Για ποσό από 90.000 € και άνω	
1. Αγωγή	134
2. Παράσταση	203
3. Προτάσεις	102
Ι) Ανταγωγές και παρεμβάσεις	
Όπως στις αγωγές στην αντίστοιχη διαδικασία	
Σε περίπτωση αντίθετων αγωγών συνεκδικαζομένων ένα (1) γραμμάτιο	
Κ) Κατά την απόδειξη ό,τι ισχύει στο Πολυμελές Πρωτοδικείο	
Λ) Μονομελές Πρωτοδικείο (ως Β'βάθμιο)	
Έφεση	130
Παράσταση	130
Προτάσεις	130
Μ) Πρόσθετοι Λόγοι: Το 1/2 του αντίστοιχου ενδίκου βοηθήματος ή μέσου	
ΠΟΛΥΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ	
α) Τακτική Διαδικασία (Μη αποτιμητές σε χρήμα διαφορές) - Διαδικασία Εκούσιας Δικαιοδοσίας	
1. Αγωγή - Αίτηση	117
2. Παράσταση – Προτάσεις	256
β) Τακτική διαδικασία (αποτιμητές σε χρήμα διαφορές)	
Από 250.001 έως 350.000 €	
1. Αγωγή	203
2. Παράσταση – Προτάσεις	566
Από 350.001 έως 800.000 €	
1. Αγωγή	363
2. Παράσταση – Προτάσεις	726
Από 800.001 έως 1.500.000 €	
1. Αγωγή	566
2. Παράσταση – Προτάσεις	1132
Από 1.500.001 € και άνω	
1. Αγωγή	822
2. Παράσταση – Προτάσεις	1644
ΣΗΜ.: Για υποθέσεις προ της ισχύος του ν. 4055/2012, για ποσά από 80.000 έως 250.000 ευρώ, ισχύουν οι αμοιβές του Μονομελούς Πρωτοδικείου.	
γ) Απόδειξη	
1. Αίτηση για την εξέταση μαρτύρων	75
2. Γνωστοποίηση μαρτύρων	75
3. Παράσταση κατά την εξέταση μαρτύρων (ξένης αρχής)	85
4. Αίτηση παράστασης προθεσμίας	85
5. Παράσταση κατά τη συζήτησή της	54
6. Σύνταξη αίτησης για συντηρητική απόδειξη	85
7. Σύνταξη αγωγής για επίδειξη εγγράφου	85
8. Δήλωση επαγωγής ή αντεπαγωγής όρκου	85
9. Παράσταση κατά τη δόση του όρκου των διαδίκων ήπραγματογνωμόνων	64
10. Παράσταση σε αυτοψία ήπραγματογνωμοσύνη	129
11. Παράσταση - Προτάσεις μετ' απόδειξη	235
12. Κλήση προς μάρτυρα	75
δ) Πτωχευτική Διαδικασία	
1. Σύνταξη δήλωσης εμπόρου για αναστολή πληρωμών	129
2. Αίτηση πτώχευσης	96
3. Αίτηση προς τον Εισηγητή πτώχευσης	80
4. Αίτηση προς το Πτωχευτικό Δικαστήριο	107
5. Αίτηση προς τον Εισηγητή	107
6. Πτωχευτική ανακοπή	107
7. Αίτηση επικυρώσεως πτωχευτικού συμβιβασμού	107
8. Αίτηση διαρρήξεως - ανατροπής ή ακυρώσεως πτωχευτικού συμβιβασμού	107
9. Παράσταση κατά την εξέλεξη των πιστωτών	107
10. Αίτηση ανακλήσεως πτωχεύσεως	96
11. Υπόμνημα ή λογοδοσία συνδίκου	54
12. Παράσταση:	

α) Κατά την απογραφή	129
β) Κατά την επαλήθευση των απαιτήσεων	161
γ) Κατά τις συνελεύσεις για την εκλογή συνδίκου	139
δ) Κατά τις συνελεύσεις για την ένωση πιστωτών	139
ε) Για κατάθεση εγγράφων στον Γραμματέα	75
13. Προσφυγή οποιαδήποτε προς το δικαστήριο	107
14. Υπόμνημα συνδίκου σε κάθε στάση της δίκης	107
15. Για τη σύνταξη αντιρρήσεων ή ανακοπής κατά συμβιβασμού ή αγωγής περί ακυρώσεως ή διαρρήξεως συμβιβασμού	85
16. Παράσταση	54
17. Προτάσεις	54
ε) Ανταγωγές - παρεμβάσεις	
Όπως στις αγωγές στην αντίστοιχη διαδικασία	
Σε περίπτωση αντίθετων αγωγών συνεκδικαζομένων ένα γραμμάτιο	
στ) Δικαστικός συμβιβασμός - Εξωδικαστική επίλυση διαφορών (Εξωδικαστική και Δικαστική Μεσολάβηση)	
α) Συζήτηση - συμβιβασμός: όπως η σχετική διαδικασία	
β) Αίτηση - Παράσταση σε Δικαστική Μεσολάβηση	250
γ) Αίτηση - Παράσταση σε Εξωδικαστική Διαμεσολάβηση	150
ζ) Ασφαλιστικά Μέτρα: Όπως τα ασφαλιστικά μέτρα του Μονομελούς Πρωτοδικείου	
ΑΝΑΚΟΠΕΣ - ΤΡΙΤΑΝΑΚΟΠΕΣ - ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ: Όπως οι αγωγές σε αντίστοιχης βαθμίδας δικαστήριο	
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΔΙΚΗΣ	
1. Ανακοίνωση - Προσεπείκληση δίκης:	
α) Ενώπιον του Ειρηνοδικείου	80
β) Ενώπιον άλλων Δικαστηρίων	129
2. Ανακοίνωση δίκης με προσεπείκληση για παρέμβαση:	
α) Ενώπιον Ειρηνοδικείου	80
β) Ενώπιον Πρωτοδικείου	129
ΠΡΟΣΘΕΤΟΙ ΛΟΓΟΙ: Το 1/2 του αντίστοιχου ενδίκου βοηθήματος ή μέσου	
ΕΦΕΤΕΙΟ	
Α. Τριμελές Εφετείο	
1. Έφεση	161
2. Παράσταση	192
3. Προτάσεις	214
4. Προτάσεις επομένων συζητήσεων	256
5. Προτάσεις για υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας	278
6. Όταν το Εφετείο δικάζει σε πρώτο βαθμό	
α. Αγωγή	112
β. Παράσταση	161
γ. Προτάσεις	256
Β. Μονομελές Εφετείο	
1. Έφεση	139
2. Παράσταση	149
3. Προτάσεις	139
Διατροφές - Εργατικές - Μισθωτικές - Αυτοκινητικές - Απαλλοτριώσεις (Προσωρινή και οριστική τιμή)	
1. Έφεση	139
2. Παράσταση	149
3. Προτάσεις	139
Πρόσθετοι Λόγοι: Το 1/2 του αντίστοιχου ενδίκου βοηθήματος ή μέσου	
Σε περίπτωση συνεκδίκησης αντίθετων εφέσεων ένα (1) γραμμάτιο	
ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ	
Τακτική διαδικασία	
1. Αίτηση αναίρεσης	406
2. Πρόσθετοι λόγοι	268
3. Παράσταση	459
4. Προτάσεις αναιρεσ / αναιρεσίβλ	534
Αναστολή	
α) Αίτηση	181
β) Παράσταση	652

γ) Σημείωμα	161
δ) Παράσταση σε συζήτηση Προσωρινής Διαταγής	161
Διατροφές - Εργατικές - Μισθωτικές - Αυτοκίνητα - Απαλλοτριώσεις	
α. Αίτηση	235
β. Πρόσθετοι λόγοι	171
γ. Παράσταση	342
δ. Προτάσεις αναιρεσ/ αναιρεσίβλ	310
Ολομέλεια	
1. Αίτηση αναίρεσης	406
2. Πρόσθετοι λόγοι	268
3. Παράσταση	459
4. Προτάσεις αναιρεσ / αναιρεσίβλ	534
Γ.- ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ	
ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ	
1. Προσφυγή/Αίτηση αναστολής	85
2. Παράσταση	64
3. Υπόμνημα	85
4. Πρόσθετοι Λόγοι: Το 1/2 του αντίστοιχου ενδίκου βοηθήματος	
ΤΡΙΜΕΛΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ	
1. Προσφυγή / Αίτηση αναστολής	117
2. Παράσταση	203
3. Υπόμνημα	85
Προσφυγές ασφαλισμένων - Υπαλλήλων	
α. Προσφυγές	85
β. Παράσταση	161
γ. Υπόμνημα	54
Αγωγές: όπως η κλιμάκωση του Πολιτικού Πρωτοδικείου	
Αίτηση αναστολής: όπως τα ασφαλιστικά μέτρα	
Πρόσθετοι Λόγοι: Το 1/2 του αντίστοιχου ενδίκου βοηθήματος	
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΦΕΤΕΙΟ	
1. Έφεση ή αίτηση ακύρωσης ή προσφυγή	235
2. Παράσταση	256
3. Υπόμνημα	85
Στις περιπτώσεις παρέμβασης ισχύουν όσα και για τα κύρια δικόγραφα.	
Αίτηση αναστολής μείωση κατά 1/2	
Εφέσεις ασφαλισμένων ή αιτήσεις ακύρωσης υπαλλήλων:	
1. Έφεση ή Αίτηση	171
2. Παράσταση	214
3. Υπόμνημα	69
Αγωγές: όπως η κλιμάκωση του Πολιτικού Εφετείου	
Αντιρρήσεις αλλοδαπών	149
Πρόσθετοι Λόγοι: Το 1/2 του αντίστοιχου ενδίκου βοηθήματος ή μέσου	
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	
Τμήματα - Ολομέλεια	
1. Αίτηση ακύρωσης ή αναίρεσης ή παρέμβαση	331
2. Παράσταση	491
3. Υπόμνημα	491
4. Πρόσθετοι Λόγοι	491
5. Αναστολή	
α) Αίτηση	166
β) Παράσταση	246
γ) Υπόμνημα	246
Υπαλληλικές προσφυγές ή εφέσεις, αιτήσεις αναίρεσης ασφαλισμένων	
α. Αίτηση	203
β. Πρόσθετοι λόγοι	134
γ. Παράσταση	268
δ. Υπόμνημα	134
ΕΙΔΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ΜΙΣΘΟΔΙΚΕΙΟ)	
α. Αίτηση	772
β. Συζήτηση	1.029

ΣΗΜΑΤΑ	
Διοικητική επιτροπή σημάτων	
1. Αίτηση - Κατάθεση σήματος	214
2. Τριτανακοπή - Παρέμβαση	214
3. Παράσταση	268
4. Υπόμνημα	214
ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ	
1. Αίτηση	801
2. Παράσταση	1.068
3. Υπόμνημα	1.389
ΕΚΛΟΓΟΔΙΚΕΙΟ	
1. Αίτηση	641
2. Παράσταση	961
3. Υπόμνημα	1.283
ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ - ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΔΙΚΑΣΤΕΣ	
Α' ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟ	
1. Αίτηση	235
2. Παράσταση	161
3. Υπόμνημα	288
Β' ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟ	
1. Έφεση	192
2. Παράσταση	161
3. Υπόμνημα	224
Γ' ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ - ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΩΝ κ.ά.	
1. Έφεση	129
2. Παράσταση	96
3. Υπόμνημα	96
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ - ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ: όπως το μονομελές διοικητικό	
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΕΣ - ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ - ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ - ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ: όπως το τριμελές διοικητικό (υπαλλήλων)	
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ	
α) Τμήματα	
1. Έφεση	134
2. Παράσταση	198
3. Υπόμνημα	134
4. Αίτηση ανάκλησης	134
5. Αίτηση αναθεώρησης	134
β) Ολομέλεια	
1. Αναίρεση	134
2. Παράσταση	395
3. Υπόμνημα	268
γ) Αναστολή	
1. Αίτηση	134
2. Παράσταση	198
3. Υπόμνημα	134
Δ.- ΕΞΩΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΜΟΙΒΕΣ	
Για απασχόληση ή παροχή συμβουλών (ανά ώρα)	80
Για σύνταξη έκθεσης τίτλων ιδιοκτησίας	150
Ε.- ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	
Αίτηση διόρθωσης αγνώστου ιδιοκτήτη: όπως εκούσια διαδικασία μονομελούς	
Τακτικές αγωγές: όπως τακτική διαδικασία μονομελούς και πολυμελούς	
Αίτηση διόρθωσης προδήλου σφάλματος ενώπιον προϊσταμένου κτηματολογικού γραφείου	150
ΣΤ. - ΧΡΟΝΟΧΡΕΩΣΗ (ανά ώρα)	
	80
Ζ.- Έκδοση βεβαίωσης για ακίνητο (επέχουσας θέση πιστοποιητικού μεταγραφής, ιδιοκτησίας, βαρών, διεκδικήσεων) εξήντα (60) ευρώ ανά ακίνητο.	
Η.- Παράσταση σε ένορκη βεβαίωση ενώπιον συμβολαιογράφου ή δικηγόρου	
	75

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ⁷⁹

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΜΟΙΒΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΓΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΕ ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ

ΑΞΙΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Έως 44.000 ευρώ	1%
Από 44.001 έως 1.400.000 ευρώ	0,5%
Από 1.400.001 έως 3.000.000 ευρώ	0,4%
Από 3000.001 έως 6.000.000 ευρώ	0,3%
Από 6.000.001 έως 15.000.000 ευρώ	0,2%
Από 15.000.001 έως 30.000.000 ευρώ	0,1%
Από 30.000.001 έως 60.000.000 ευρώ	0,05%
Από 60.000.001 και άνω ευρώ	0,01%
ΓΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΕ ΠΡΑΞΗ ΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ΛΥΣΗΣ ΓΑΜΟΥ ΕΝΩΠΙΟΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΥ: 321 ευρώ	
Για παράσταση ενώπιον συμβολαιογράφου, για τη ρύθμιση θεμάτων του άρθρου 1441 ΑΚ, μετά από την έκδοση της πράξης βεβαίωσης λύσης του γάμου: 64 ευρώ.	

⁷⁹ Όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 28 παρ. 1 του Ν. 4531/2018 (Α' 62) και 26 παρ. 2 του Ν. 4745/2020 (Α' 214).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ⁸⁰

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΓΙΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ ΑΡΘΡΟΥ 61 ΠΑΡ. 2

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΕ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ	Ποσά σε ευρώ		
	ΤΕΑΔ	Ταμείο πρόνοιας	Δικηγορικός Σύλλογος
Α) ΠΟΙΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ			
1. Παραστάσεις στα Δικαστήρια			
1. Ενώπιον Πταισματοδικείου	2	4	3
2. Ενώπιον Μονομελούς Πλημ/κείου	4	6	5
3. Ενώπιον Τριμελούς Πλημ/κείου	6	11	9
4. Ενώπιον Εφετείου:			
α) επί πλημμελημάτων	15	25	20
β) επί κακουρημάτων 1.- Μονομελές	22	37	30
επί κακουρημάτων 2.- Τριμελές	29	49	39
γ) επί κακουρημάτων (αιτ. αναστολής)	15	25	20
5. Ενώπιον Πενταμελούς Εφετείου	42	71	56
5α. Ενώπιον Πενταμελούς Εφετείου (αιτ. αναστολής)	20	33	26
6. Ενώπιον Κακουργιοδικείου (Μ.Ο.Δ.)	39	66	53
Ενώπιον Κακουργιοδικείου (Μ.Ο.Ε.)	49	82	65
7. Ενώπιον Στρατοδικείου ή Ναυτοδικείου ή Αεροδικείου:			
α) επί πλημμελημάτων	7	11	9
β) επί κακουρημάτων	18	29	24
8. Ενώπιον Αναθεωρητικού:			
α) επί πλημμελημάτων	14	24	19
β) επί κακουρημάτων	24	40	32
9. Ενώπιον του Αρείου Πάγου:			
α) Αίτηση αναίρεσης κατ' αποφάσεως Πλημ/κείου και Εφετείου	16	27	21
β) Παράσταση για πλημμέλημα	30	51	41
γ) Παράσταση για κακούρημα	45	75	60
δ) Υπόμνημα επί αιτήσεως αναίρεσεως	12	20	16
10. Ενώπιον Συμβουλίου Πλημ/κών	7	12	9
11. Ενώπιον Συμβουλίου Εφετών	13	21	17
2. Παράσταση σε απολογία κατηγορουμένου			
α) Ενώπιον ανακριτικού υπαλλήλου	4	7	6
β) Ενώπιον ανακριτού για πλημμέλημα	7	11	9
γ) Ενώπιον ανακριτού για κακούρημα	17	28	22
3. Υπομνήματα			
α) Κατά τα στάδια της προανάκρισης	3	5	4
β) Κατά το στάδιο της ανάκρισης	6	11	9
γ) Προς το Συμβούλιο Πλημ/κών	7	12	9
δ) Προς το Συμβούλιο Εφετών			
1) ως Συμβούλιο Α' Βαθμού	12	20	16
2) για την υποστήριξη εφέσεως κατά βουλεύματος	12	20	16
ε) Επί αιτήσεως αναθεωρήσεως	12	20	16
4. Μηνύσεις - Αιτήσεις - Ένδικα μέσα / Βοηθήματα⁸¹			
α) Μήνυση	4	7	6
γ) Αίτηση χάριτος	11	19	15
δ) Έφεση κατά βουλεύματος	13	21	17
ε) Έφεση κατ' αποφάσεως Μονομελούς Πλημ/κείου	2	3	3
ζ) Έφεση κατ' αποφάσεως Τριμελούς Πλημ/κείου	3	4	3
η) Έφεση κατ' αποφάσεως Μονομελούς Εφετείου	3	5	4
θ) Έφεση κατ' αποφάσεως Τριμελούς Εφετείου	4	7	6
ι) Έφεση κατ' αποφάσεως Μ.Ο.Δ.	5	8	7
κ) Αίτηση ακύρωσης απόφασης / διαδικασίας Πλημ/κείου	5	9	7
λ) Αίτηση ακύρωσης απόφασης / διαδικασίας Εφετείου	5	9	7
μ) Αιτήσεις συγχώνευσης και μετατροπής ποινών	3	4	3

⁸⁰ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 14 του Ν. 4205/2013 (Α' 242) και τροποποιήθηκε με τα άρθρα 366 του Ν. 4700/2020 (Α' 127) και 16 του Ν. 5095/2024 (Α' 40).

⁸¹ Σε πρόδηλη αβλεψία του νομοθέτη οφείλονται τα κενά και σφάλματα στην αρίθμηση των περιπτώσεων.

ν) Προσφυγή κατά απορριπτικής διατάξεως εγκλήσεως	3	4	3
Β) ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ			
ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟ (Αξία αντικειμένου έως 20.000 Ευρώ)			
α) Εργατικά - Μισθωτικές - Αυτοκινητικές - Πίνακες Αμοιβών - Διαδικασία Πιστωτικών Τίτλων - Ανακοπές κάθε είδους			
α) Αγωγή	3	4	3
β) Παράσταση	2	3	3
γ) Προτάσεις	3	4	3
β) Αίτηση για έκδοση διαταγής απόδοσης μισθίου/ καταβολή μισθωμάτων	3	5	4
γ) Αίτηση για έκδοση διαταγής πληρωμής			
1. Έως 12.000 €	2	3	3
2. από 12.001 έως 20.000 €	4	7	6
δ) Ασφαλιστικά μέτρα (νομής)			
1. Αίτηση	3	5	4
2. Παράσταση	3	5	4
3. Αυτοψία	3	5	4
4. Σημείωμα	3	5	4
5. Παράσταση - Σημείωμα σε Προσωρινή Διαταγή	2	3	2
ε) Ασφαλιστικά μέτρα συναινετικής εγγραφής ή άρσης προσημείωσης υποθήκης			
1. Αίτηση	3	5	4
2. Παράσταση	4	7	5
3. Σημείωμα	3	5	4
στ) Ασφαλιστικά μέτρα γενικά:			
α) Αίτηση	2	4	3
β) Παράσταση	2	3	2
γ) Σημείωμα	2	3	3
δ) Παράσταση - Σημείωμα σε Προσωρινή Διαταγή	2	3	2
ζ) Μικροδιαφορές (αξία μέχρι 5.000 ευρώ)			
α) Αγωγή	1	2	1
β) Παράσταση	1	1	1
γ) Προτάσεις	1	1	1
η) Λοιπές Αιτήσεις - Παραστάσεις			
1. Δηλώσεις επί κατασχέσεων εις χείρας τρίτων	2	4	3
2. Αίτηση για την αντικατάσταση μεσεγγυούχου	2	4	3
3. Αίτηση / Παράσταση σε ένορκες βεβαιώσεις	2	4	3
4. Παράσταση σε χειραφεσία, συγγενικά συμβούλια, λογοδοσίες, δηλώσεις	3	5	4
θ) Ανταγωγές γενικά	1	2	2
ι) Παρεμβάσεις	1	2	2
κ) Τακτική διαδικασία - Διαδικασία Εκούσιας Δικαιοδοσίας			
1. Αγωγή, αίτηση, παρέμβαση, τριτανακοπή	3	4	4
2. Προτάσεις	2	4	4
3. Παράσταση	3	4	4
4. Προτάσεις μετ' απόδειξη	4	6	5
5. Παράσταση μετ' απόδειξη	3	5	4
6. Αίτηση - Παράσταση για ΔΙΑΤΑΞΗ	6	10	8
λ) Ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων νοικοκυριών			
1. Αίτηση	2	3	3
2. Παρατηρήσεις	2	3	2
3. Παράσταση	2	3	3
4. Προτάσεις	2	3	2
5. Παράσταση σε Προσωρινή Διαταγή	2	3	3
μ) Πρόσθετοι Λόγοι: Το 1/2 των εισφορών του αντίστοιχου ενδίκου βοηθήματος			
ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (Αξία αντικειμένου από 20.001 έως 250.000 ευρώ)			
Α) Διαδικασία μισθωτικών διαφορών			
α) Όταν το μίσθωμα είναι από 601 μέχρι 1.500 ευρώ			
1. Αγωγή	5	9	7
2. Παράσταση	5	9	7
3. Προτάσεις	5	9	7

β) Όταν το μίσθωμα είναι πάνω από 1.501 ευρώ			
1. Αγωγή	6	10	8
2. Παράσταση	8	13	11
3. Προτάσεις	8	13	11
A1) Διαταγή απόδοσης μισθίου / καταβολής μισθωμάτων	4	7	6
Β) Ασφαλιστικά μέτρα (κάθε είδους)			
1. Αίτηση	3	5	4
2. Παράσταση	4	7	5
3. Προτάσεις (σημείωμα)	3	5	4
4. Προσωρινή Διαταγή			
4α. Παράσταση	2	4	3
4β. Σημείωμα	2	3	2
Γ) Τακτική διαδικασία - Διαδικασία Εκούσιας Δικαιοδοσίας			
1. Αγωγή - Αίτηση	3	5	4
2. Παράσταση	3	5	4
3. Προτάσεις	4	6	5
4. Αίτηση - Παράσταση για ΔΙΑΤΑΞΗ	9	15	12
Δ) Πίνακες ιατρών, μηχανικών, μεσιτών, κ.λ.π.			
α) Αν το αιτούμενο ποσό είναι έως 58.965 ευρώ			
1. Αγωγή	3	5	4
2. Παράσταση	5	9	7
3. Προτάσεις (σημείωμα)	3	5	4
β) Αν το αιτούμενο ποσό είναι από 58.696 έως 146.735 ευρώ			
1. Αγωγή	5	9	7
2. Παράσταση	10	17	13
3. Προτάσεις	5	9	7
γ) Αν το αιτούμενο ποσό είναι από 146.736 ευρώ και άνω			
1. Αγωγή	8	13	11
2. Παράσταση	12	20	16
3. Προτάσεις	5	9	7
Ε) Αγωγές - Ανακοπές Γενικά			
20.001 έως 45.000 ευρώ			
1. Αγωγή	2	3	3
2. Παράσταση	4	7	5
3. Προτάσεις	4	7	5
45.001 έως 90.000 ευρώ			
1. Αγωγή	3	5	4
2. Παράσταση	4	7	5
3. Προτάσεις	5	9	7
90.001 έως 250.000 ευρώ			
1. Αγωγή	4	7	5
2. Παράσταση	5	9	7
3. Προτάσεις	9	15	12
ΣΤ) Αίτηση για την έκδοση διαταγής πληρωμής			
Από 20.001 έως 50.000 ευρώ	8	13	11
Από 50.001 έως 150.000 ευρώ	12	20	16
Από 150.001 ευρώ και άνω	20	33	27
Ζ) Αναγκαστική απαλλοτρίωση σε δίκες καθορισμού τιμής μονάδος και αναγνώρισης δικαιούχων			
1. Αίτηση	4	6	5
2. Παράσταση	3	5	4
3. Προτάσεις	3	5	4
Η) Εργατικές διαφορές - Διατροφές			
1. Αγωγή	4	7	6
2. Παράσταση	3	5	4
3. Προτάσεις	3	5	4
Θ) Αυτοκινητικές διαφορές			
α) Για ποσό από 20.001 έως 30.000 ευρώ			
1. Αγωγή	2	4	3
2. Παράσταση	3	4	3
3. Προτάσεις	2	3	3
β) Για ποσό από 30.001 έως 90.000 ευρώ			
1. Αγωγή	3	5	4
2. Παράσταση	4	7	5
3. Προτάσεις	3	5	4
γ) Για ποσό από 90.001 ευρώ και άνω			

1. Αγωγή	4	7	5
2. Παράσταση	6	10	8
3. Προτάσεις	3	5	4
Ι) Ανταγωγές και παρεμβάσεις: Όπως στις αγωγές στην αντίστοιχη διαδικασία			
Κ) Κατά την απόδειξη ό,τι ισχύει στο Πολυμελές Πρωτοδικείο			
Λ) Μονομελές Πρωτοδικείο (ως Β'βάθμιο)			
1. Έφεση	4	7	5
2. Παράσταση	4	7	5
3. Προτάσεις	4	7	5
Μ) Πρόσθετοι Λόγοι: Το 1/2 των εισφορών του αντίστοιχου ενδίκου βοηθήματος ή μέσου			
ΠΟΛΥΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ			
α) Τακτική Διαδικασία (Μη αποτιμητές σε χρήμα διαφορές) - Διαδικασία Εκούσιας Δικαιοδοσίας			
1. Αγωγή - Αίτηση	4	6	5
2. Παράσταση	4	7	6
3. Προτάσεις	4	6	5
β) Τακτική διαδικασία (αποτιμητές σε χρήμα διαφορές)			
Από 250.001 έως 350.000 ευρώ			
1. Αγωγή	6	10	8
2. Παράσταση	7	12	9
3. Προτάσεις	10	17	13
Από 350.001 έως 800.000 ευρώ			
1. Αγωγή	11	18	15
2. Παράσταση	11	18	15
3. Προτάσεις	11	18	15
Από 800.001 έως 1.500.000 ευρώ			
1. Αγωγή	17	28	23
2. Παράσταση	17	28	23
3. Προτάσεις	17	28	23
Από 1.500.001 ευρώ και άνω			
1. Αγωγή	25	41	33
2. Παράσταση	25	41	33
3. Προτάσεις	25	41	33
Σημείωση: Για υποθέσεις προ της ισχύος του ν. 4055/2012, για ποσά από 80.000 έως 250.000 ευρώ, ισχύουν οι αμοιβές του Μονομελούς Πρωτοδικείου.			
γ) Απόδειξη			
1. Παράσταση κατά την εξέταση μαρτύρων (ξένης αρχής)	2	4	3
2. Αίτηση για συντηρητική απόδειξη	3	4	3
3. Αγωγή για επίδειξη εγγράφου	3	4	3
4. Παράσταση σε αυτοψία ή πραγματογνωμοσύνη	4	6	5
5. Παράσταση - Προτάσεις μετ' απόδειξη	7	12	9
δ) Πτωχευτική Διαδικασία			
1. Δήλωση εμπόρου για αναστολή πληρωμών	4	6	5
2. Αίτηση πτώχευσης	3	5	4
3. Αίτηση προς το Πτωχευτικό Δικαστήριο	3	5	4
4. Πτωχευτική ανακοπή	3	5	4
5. Αίτηση επικυρώσεως πτωχευτικού συμβιβασμού	3	5	4
6. Αίτηση διαρρήξεως - ανατροπής ή ακυρώσεως πτωχευτικού συμβιβασμού	3	5	4
7. Παράσταση κατά την εξέλεξη των πιστωτών	3	5	4
8. Αίτηση ανακλήσεως πτωχεύσεως	3	5	4
9. Παράσταση:			
α) Κατά την απογραφή	4	6	5
β) Κατά την επαλήθευση των απαιτήσεων	5	8	6
11. Προσφυγή οποιαδήποτε προς το δικαστήριο	3	5	4
12. Για τη σύνταξη αντιρρήσεων ή ανακοπής κατά συμβιβασμού ή αγωγής περί ακυρώσεως ή διαρρήξεως συμβιβασμού	3	4	3
13. Παράσταση	2	3	2
14. Προτάσεις	2	3	2
ε) Ανταγωγές - παρεμβάσεις: Όπως στις αγωγές στην αντίστοιχη διαδικασία			
στ) Εξωδικαστική επίλυση διαφορών			
α) Συζήτηση - συμβιβασμός: όπως η τακτική διαδικασία			

β) Αίτηση - Παράσταση σε Δικαστική Μεσολάβηση	8	13	10
γ) Αίτηση - Παράσταση σε Εξωδικαστική Διαμεσολάβηση	5	8	6
ζ) Ασφαλιστικά Μέτρα: Όπως στα Ασφαλιστικά Μέτρα του Μονομελούς Πρωτοδικείου			
ΑΝΑΚΟΠΕΣ - ΤΡΙΤΑΝΑΚΟΠΕΣ - ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ: Όπως οι αγωγές σε αντίστοιχης βαθμίδας δικαστήριο			
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΔΙΚΗΣ			
1. Ανακοίνωση - Προσεπίκληση δίκης:			
α) Ενώπιον του Ειρηνοδικείου	2	4	3
β) Ενώπιον άλλων Δικαστηρίων	4	6	5
2. Ανακοίνωση δίκης με προσεπίκληση για παρέμβαση:			
α) Ενώπιον Ειρηνοδικείου	2	4	3
β) Ενώπιον Πρωτοδικείου	4	6	5
ΠΡΟΣΘΕΤΟΙ ΛΟΓΟΙ: Το 1/2 των εισφορών του αντίστοιχου ενδίκου βοηθήματος ή μέσου			
ΕΦΕΤΕΙΟ			
A. Τριμελές Εφετείο			
1. Έφεση	5	8	6
2. Παράσταση	6	10	8
3. Προτάσεις	6	11	9
4. Προτάσεις επομένων συζητήσεων	8	13	10
5. Προτάσεις για υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας	8	14	11
6. Όταν το Εφετείο δικάζει σε πρώτο βαθμό			
α. Αγωγή	3	6	4
β. Παράσταση	5	8	6
γ. Προτάσεις	8	13	10
B. Μονομελές Εφετείο			
1. Έφεση	4	7	6
2. Παράσταση	4	7	6
3. Προτάσεις	4	7	6
Διατροφές - Εργατικές - Μισθωτικές - Αυτοκινητικές - Απαλλοτριώσεις (προσωρινή και οριστική τιμή)			
1. Έφεση	4	7	6
2. Παράσταση	4	7	6
3. Προτάσεις	4	7	6
Πρόσθετοι Λόγοι: Το 1/2 των εισφορών του αντίστοιχου ενδίκου βοηθήματος ή μέσου			
ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ			
Τακτική διαδικασία			
1. Αίτηση αναίρεσης	12	20	16
2. Πρόσθετοι λόγοι	8	13	11
3. Παράσταση	14	23	18
4. Προτάσεις αναιρεσ/αναιρεσίβλ	16	27	21
Αναστολή			
α) Αίτηση	5	9	7
β) Παράσταση	20	33	26
γ) Σημείωμα	5	8	6
δ) Παράσταση σε συζήτηση Προσωρινής Διαταγής	5	8	6
Διατροφές - Εργατικές - Μισθωτικές - Αυτοκίνητα - Απαλλοτριώσεις			
α. Αίτηση	7	12	9
β. Πρόσθετοι λόγοι	5	9	7
γ. Παράσταση	10	17	14
δ. Προτάσεις αναιρεσ / αναιρεσίβλ	9	16	12
Ολομέλεια			
1. Αίτηση αναίρεσης	12	20	16
2. Πρόσθετοι λόγοι	8	13	11
3. Παράσταση	14	23	18
4. Προτάσεις αναιρεσ / αναιρεσίβλ	16	27	21
Γ) ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ			
ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ			
1. Προσφυγή	3	4	3

2. Παράσταση	2	3	3
3. Υπόμνημα	3	4	3
4. Πρόσθετοι λόγοι: Το 1/2 των εισφορών του αντίστοιχου ενδίκου βοηθήματος			
ΤΡΙΜΕΛΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ			
1. Προσφυγή	4	6	5
2. Παράσταση	6	10	8
3. Υπόμνημα	3	4	3
Προσφυγές ασφαλισμένων - υπαλλήλων			
α. Προσφυγές	3	4	3
β. Παράσταση	5	8	6
γ. Υπόμνημα	2	3	2
Πρόσθετοι λόγοι: Το 1/2 των εισφορών του αντίστοιχου ενδίκου βοηθήματος			
Αγωγές: όπως η κλιμάκωση του Πολιτικού Πρωτοδικείου			
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΦΕΤΕΙΟ			
1. Έφεση ή αίτηση ακύρωσης	7	12	9
2. Παράσταση	8	13	10
3. Υπόμνημα	3	4	3
Στις περιπτώσεις παρέμβασης ισχύουν όσα και για τα κύρια δικόγραφα. Αίτηση αναστολής μείωση κατά 1/2			
Εφέσεις ασφαλισμένων ή αιτήσεις ακύρωσης υπαλλήλων:			
1. Έφεση ή Αίτηση	5	9	7
2. Παράσταση	6	11	9
3. Υπόμνημα	2	3	3
Αγωγές: όπως η κλιμάκωση του Πολιτικού Εφετείου			
Αντιρρήσεις αλλοδαπών	4	7	6
Πρόσθετοι λόγοι: Το 1/2 των εισφορών του αντίστοιχου ενδίκου βοηθήματος			
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ			
Τμήματα - Ολομέλεια			
1. Αίτηση ακύρωσης ή αναίρεσης ή παρέμβαση	10	17	13
2. Παράσταση	15	25	20
3. Υπόμνημα	15	25	20
4. Πρόσθετοι Λόγοι	15	25	20
5. Αναστολή			
α) Αίτηση	5	8	7
β) Παράσταση	7	12	10
γ) Υπόμνημα	7	12	10
Υπαλληλικές προσφυγές ή εφέσεις, αιτήσεις αναίρεσης ασφαλισμένων			
α. Αίτηση	6	10	8
β. Πρόσθετοι λόγοι	4	7	5
γ. Παράσταση	8	13	11
δ. Υπόμνημα	4	7	5
ΕΙΔΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ΜΙΣΘΟΔΙΚΕΙΟ)			
α. Αίτηση	23	39	31
β. Συζήτηση	31	51	41
ΣΗΜΑΤΑ			
Διοικητική επιτροπή σημάτων			
1. Αίτηση - Κατάθεση σήματος	6	11	9
2. Τριτακοπή - Παρέμβαση	6	11	9
3. Παράσταση	8	13	11
4. Υπόμνημα	6	11	9
ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ			
1. Αίτηση	24	40	32
2. Παράσταση	32	53	43
3. Υπόμνημα	42	69	56
ΕΚΛΟΓΟΔΙΚΕΙΟ			

1. Αίτηση	19	32	26
2. Παράσταση	29	48	38
3. Υπόμνημα	38	64	51
ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ - ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΔΙΚΑΣΤΕΣ			
Α' ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟ			
1. Αίτηση	7	12	9
2. Παράσταση	5	8	6
3. Υπόμνημα	9	14	12
Β' ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟ			
1. Έφεση	6	10	8
2. Παράσταση	5	8	6
3. Υπόμνημα	7	11	9
Γ' ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ - ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΩΝ κ.ά.			
1. Έφεση	4	6	5
2. Παράσταση	3	5	4
3. Υπόμνημα	3	5	4
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ / ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ - ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ: όπως το μονομελές διοικητικό πρωτοδικείο			
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΕΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ / ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ - ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ - ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ: όπως το τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο (υπαλλήλων)			
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ			
α) Τμήματα			
1. Έφεση	4	7	5
2. Παράσταση	6	10	8
3. Υπόμνημα	4	7	5
4. Αιτήσεις Ανάκλησης	4	7	5
5. Αιτήσεις Αναθεώρησης	4	7	5
β) Ολομέλεια			
1. Αναίρεση	4	7	5
2. Παράσταση	12	20	16
3. Υπόμνημα	8	13	11
γ) Αναστολή			
1. Αίτηση	4	7	5
2. Παράσταση	6	10	8
3. Υπόμνημα	4	7	5
ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ			
Αίτηση διόρθωσης αγνώστου ιδιοκτήτη: όπως εκουσία μονομελούς			
Τακτικές αγωγές: όπως τακτική Μονομελούς και Πολυμελούς			
ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ Έκδοση βεβαίωσης για ακίνητο (επέχουσας θέση πιστοποιητικού μεταγραφής, ιδιοκτησίας, βαρών, διεκδικήσεων): Δικηγορικός Σύλλογος δύομισι (2,5) ευρώ ανά ακίνητο.			
ΛΗΨΗ ΕΝΟΡΚΩΝ ΒΕΒΑΙΩΣΕΩΝ ΕΝΩΠΙΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΥ Ή ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ Παράσταση σε ένορκη βεβαίωση ενώπιον συμβολαιογράφου ή δικηγόρου: Δικηγορικός Σύλλογος τρία (3) ευρώ.			

Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, από την υπέρ αυτών πάγια ως άνω εισφορά, που προορίζεται για τη κάλυψη των λειτουργικών αναγκών των υπηρεσιών τους, θα αποδίδουν ποσοστό 25% στον Ειδικό Διανεμητικό Λογαριασμό Νέων Δικηγόρων του άρθρου 33 παρ. 2 Ν. 2915/2001.

